

คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม

กรณีศึกษา ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

บัณฑิตวิทยาลัย

สุริยา สอดส่องกฤษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์และภาษาเอเชียอาคเนย์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2541

ISBN 974-661-739-7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

อภินันทนาการ

จาก

สุริยา สอดส่องกฤษ

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม

กรณีศึกษา ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

สุริยา สอดส่องกุล

ผู้วิจัย

กัทธนา ยิมเรวัต

อาจารย์กัทธนา ยิมเรวัต, Ph.D.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุวิไล เปรมศรีรัตน์, Ph.D.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชมาวดี จำหิรัญ, M.A.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิ้มล้อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, Ph.D.

ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม

กรณีศึกษา ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

วันที่ 26 ตุลาคม 2541

สุริยา สอดส่องกลุข

ผู้วิจัย

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์บุญเรือง ชื่นสุวิมล, อ.ด.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ภททิยา ยิมเรวัต, Ph.D.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุขุมาวดี ขำหิรัญ, M.A.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุวิไล เปรมศรีรัตน์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ถัมถ้อยวงศ์, Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์คุณหญิงสุริยา รัตนกุล, Ph.D.
ผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิติกรรมประกาศ

ความสำเร็จโดยสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอแสดงความระลึกถึงบุคคลต่าง ๆ ผู้มีส่วนในความสำเร็จนี้ ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ภททิยา ยิมเรวัตติ ประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ผู้สร้างความสำเร็จให้กับผู้วิจัย และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้โดยสมบูรณ์ที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.สุขุมาวดี จำหิรัญ และ รศ.ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล กรรมการผู้สอบวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.นอ.ยุทธนา ตระหง่าน ผู้ให้ความช่วยเหลือในการศึกษา และการวิเคราะห์ทางสถิติ

ขอขอบคุณประชาชนชาวตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ คุณบัณฑิต สุขบุชาพุทฺธคุณ คุณวัฒนา ตันติวุฒิปกรณ์ คุณอิทธิศักดิ์ เอื้ออัมพร คุณวาสนา สันสน คุณทรงกต ปานเชียงวงศ์ คุณอรณัฐ ทำน้ำดี้น คุณปราณีต แยมงาม และเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอมอบความขอบคุณ และความระลึกถึงแด่ คุณสมเกียรติ ตั้งจิตมั่นสกุล ผู้เป็นกำลังใจให้ตลอดมา

คุณความดีและประโยชน์อันจะเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอยกเป็นเครื่องสักการบูชาคุณบุพการี ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุรียา สอดส่องกฤษ
ผู้วิจัย

3837286 LCLG/M : สาขาวิชา : ภาษาศาสตร์ ; ศศ.ม.(ภาษาศาสตร์)

คำสำคัญ : คำเรียกขาน/เขมรเหนือ/การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม/คำสรรพนาม

สุริยา สอดส่องกฤษ : คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม กรณีศึกษา ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ (Addressing Terms in Northern Khmer : A Sociolinguistics Analysis. A Case study at Tambol Krasang Ampoe Krasang Burirum Province.)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ภัททิยา อิมเรวัต , Ph.D., สุวิไล เปรมศรีรัตน์, Ph.D.,
สุชุมวดี ขำหิรัญ,M.A., 305 หน้า. ISBN 974-661-739-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือโดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคมของ Susan Ervin-Tripp ที่กล่าวถึงกฎการเลือก (Alternation Rules) ว่า ภาษามีการใช้ที่แปรไปตามความแตกต่างกันทางสังคม ดำเนินการศึกษาโดยการสังเกตการใช้ภาษาเขมรเหนือ และการมีส่วนร่วมในสถานการณ์การใช้ภาษาเขมรเหนือ ของชาวเขมรเหนือในพื้นที่กรณีศึกษา คือ ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วนำข้อมูลการใช้คำเรียกขานมาสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลนำมาศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขานโดยวิธีทางสถิติ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติสองวิธี คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) และการหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด(Coefficient of Determination)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของกลุ่มชน โดยที่เพศเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ผู้พูดพิจารณาเป็นอันดับแรก ในการเลือกใช้คำเรียกขาน เพราะจากการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานของ เพศชาย และ เพศหญิง พบว่า คำบางคำ จะแบ่งแยกตามเพศอย่างชัดเจน นั่นหมายความว่า คำเรียกขานที่ใช้ระหว่างเพศชาย กับ เพศหญิง มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขาน ในเรื่องของความแตกต่างของอายุ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มอายุน้อยกว่า กลุ่มอายุเท่ากัน และกลุ่มอายุมากกว่า พบว่า คำเรียกขานสามารถใช้กระจายได้ในทุกกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามคำเรียกขานบางคำยังคงจำกัดใช้ในบางช่วงอายุ ปัจจัยสุดท้ายคือความสัมพันธ์ของกลุ่มชน แม้ว่าจะมีข้อจำกัดบ้างเล็กน้อย แต่การใช้คำเรียกขานเมื่อเปรียบเทียบการใช้ในความสัมพันธ์ต่างๆ กันแล้ว พบว่า สามารถใช้กระจายในทุกๆ ความสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้การใช้คำเรียกขาน ยังถูกควบคุมด้วยปัจจัยที่สำคัญ คือ อำนาจ(Power) และ ความเป็นปึกแผ่น (Solidarity)

ในการศึกษาเพื่อสำรวจความนิยมของการใช้คำเรียกขาน พบว่า คำเรียกตนเองนิยมใช้คำสรรพนามสุภาพมากที่สุด ส่วนคำสรรพนามไม่สุภาพ คำนามและคำบ่งชี้นิยมเลือกใช้รองลงมาตามลำดับ คำเรียกผู้ที่พูดด้วย นิยมใช้คำนามมากที่สุด และนิยมใช้คำสรรพนามสุภาพ คำสรรพนามไม่สุภาพ และคำบ่งชี้ รองลงมาตามลำดับ

3837286 LCLG/M : MAJOR : LINGUISTICS ; M.A. (LINGUISTICS).

KEY WORD : ADDRESSING TERMS/NORTHERN KHMER/ SOCIOLINGUISTICS
ANALYSIS

SURIYA SODSONGKRIT : ADDRESSING TERMS IN NORTHERN KHMER : A
SOCIOLINGUISTIC ANALYSIS.A CASE STUDY AT TAMBOL KRASANG AMPOE
KRASANG BURIRUM PROVINCE.THESIS ADVISOR : PATTIYA JIMREIWAT , Ph.D.,
SUWILAI PREMSIRAT , Ph.D. , SUKHUMA - VADEE KHAMHIRAN , M.A. 305 P .

ISBN 974-661-739-7 .

This thesis focus on the sociolinguistic pattern of address terms in Northern Khmer at Tambol Krasang , Amphoe Krasang , Burirum Province. The sociolinguistic rule used in this study is Susan Ervin-Tripp's Alternation Rule (1972) which explains that language usage varies according to social differences. The data was collected using questionnaires developed based on observation and participation.Data was then analyzed using statistical methods. The statistical used were the coefficient of correlation and the coefficient of determination.

The results of this study reveals that the use of address terms is conditioned by sex, age , and relationship of participants. Sex of the participant is the most important factor. As for the condition of opposite sex,some address terms can not be used for males and females equally.As for the different age groups(younger,equal and older) , some address terms can not be used across the three age groups. However,some groups of address terms can not be used with other age groups.The last factor concerns the relationship of the participants.It was found that relationship address terms can be used distributively,more so than sex factor and age factor address .The use of address terms is also governed by two important factor;that is , power and solidarity.

In this study, it was found that the most frequently used self-address terms are,in descending order of frequency, polite pronouns , impolite pronouns , nouns and demonstratives. The most frequently used address terms are,in descending order of frequency, nouns , polite pronouns , impolite pronouns and demonstrative .

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตารางและแผนภูมิ.....	ช
คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อที่จะศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.4 ขอบเขตในการศึกษา.....	4
1.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคำเรียกงาน.....	4
1.6 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา	8
1.7 ข้อมูลทางภาษาศาสตร์.....	14
2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	24
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	32
3.1 ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์.....	32
3.2 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	35
4 คำเรียกงานในภาษาเขมรเหนือ : คำเรียกตนเอง.....	41
4.1 คำสรรพนาม.....	42
4.2 คำนาม.....	80
4.3 คำบ่งชี้.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : คำเรียกผู้ที่พูดด้วย.....	104
5.1 คำสรรพนาม.....	104
5.2 คำนาม.....	129
5.3 คำบ่งชี้.....	164
6 ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ.....	179
6.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์.....	187
6.2 การศึกษาความสัมพันธ์ของคำเรียกขานโดยใช้การ วิเคราะห์สหสัมพันธ์.....	192
6.3 การใช้คำเรียกขาน.....	253
6.4 ความสัมพันธ์ของคำเรียกขาน.....	264
7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	288
7.1 สรุปผลการศึกษา.....	288
7.2 ข้อเสนอแนะ.....	292
บรรณานุกรม.....	294
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์เรื่องการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ	299
ภาคผนวก ข แผนที่แสดงบริเวณที่พูดภาษาเขมร.....	302
ประวัติผู้วิจัย.....	305

สารบัญตาราง ภาพและแผนภูมิ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเขมรเหนือ.....	17
2	แสดงหน่วยเสียงสระในภาษาเขมรเหนือ.....	18
3	อธิบายสัญลักษณ์ที่จะใช้อธิบายคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ.....	101
4	แสดงคำเรียกตนเอง (Self-address terms).....	102
5	แสดงคำเรียกผู้ที่พูดด้วย (Address terms).....	175
6	แสดงคำสรรพนามเปรียบเทียบเพศชายกับเพศหญิง.....	180
7	แสดงการเปรียบเทียบคำสรรพนาม/คำนาม เรียกเพศชายกับ คำสรรพนาม/คำนาม เรียกเพศหญิง.....	182
8	แสดงคำที่ใช้เรียกได้ทั้งบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2.....	185
9	แสดงหน้าที่ของคำเรียกขานที่สามารถทำหน้าที่ได้มากกว่าหนึ่งหน้าที่.....	186
10	แสดงคำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำนำหน้า.....	186
11	แสดงคะแนนของการเลือกใช้คำเรียกตนเองที่นับได้จากแบบสอบถาม.....	196
12	แสดงคะแนนของการเลือกใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่นับได้จาก แบบสอบถาม.....	221
13	สรุปคะแนนการเลือกใช้คำเรียกขานตามการจัดแบ่งกลุ่มคำเป็นระดับ คะแนน.....	255
14	แสดงผลรวมของระดับคะแนนตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ คำเรียกขาน.....	256
15	แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย.....	266
16	แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกตนเอง ของบุรุษที่ 2.....	270
17	แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 2 และ คำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 1.....	273
18	แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยกับคำเรียกตนเอง.....	278

สารบัญตารางภาพ และแผนภูมิ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์.....	10
2	แผนที่อำเภอกระสัง.....	13
แผนภูมิที่		
1	แสดงการจัดตระกูลภาษา Austroasiatic และตระกูลภาษาย่อย มอญ-เขมร.....	16
2	แสดงการเลือกใช้คำเรียกขานของคนอเมริกันจาก Susan Ervin-Tripp. (1972).....	31
3	แสดงคำที่ใช้เรียกตนเอง.....	96
4	แสดงการเลือกใช้คำเรียกตนเองประเภทคำสรรพนาม.....	97
5	แสดงการเลือกใช้คำเรียกตนเองประเภทคำนาม.....	99
6	แสดงการเลือกใช้คำเรียกตนเองประเภทคำบ่งชี้.....	100
7	แสดงการเลือกใช้ผู้ที่พูดด้วย.....	167
8	แสดงการเลือกใช้ผู้ที่พูดด้วยประเภทคำสรรพนาม.....	168
9	แสดงการเลือกใช้ผู้ที่พูดด้วยประเภทคำนาม.....	170
10	แสดงการเลือกใช้ผู้ที่พูดด้วยประเภทคำบ่งชี้.....	174

คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ

ส.1	หมายถึง	คำสรรพนามบุรุษที่ 1
ส.2	หมายถึง	คำสรรพนามบุรุษที่ 2
สส.1	หมายถึง	คำสรรพนามสุภาพบุรุษที่ 1
สส.2	หมายถึง	คำสรรพนามสุภาพบุรุษที่ 2
สม.1	หมายถึง	คำสรรพนามไม่สุภาพบุรุษที่ 1
สม.2	หมายถึง	คำสรรพนามไม่สุภาพบุรุษที่ 2
อ.	หมายถึง	คำอุทาน
ด.	หมายถึง	คำลงท้าย
น.	หมายถึง	คำนำหน้า
<	หมายถึง	อายุน้อยกว่า
=	หมายถึง	อายุเท่ากัน
>	หมายถึง	อายุมากกว่า
ช.	หมายถึง	เพศชาย
ญ.	หมายถึง	เพศหญิง
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
rr	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด
x	หมายถึง	ตัวแปรอิสระ
y	หมายถึง	ตัวแปรตาม
ก.	หมายถึง	ความสัมพันธ์กลุ่ม ก.
ข.	หมายถึง	ความสัมพันธ์กลุ่ม ข.
ค.	หมายถึง	ความสัมพันธ์กลุ่ม ค.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อที่จะศึกษา

ภาษาเขมรเป็นภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาย่อย มอญ-เขมร (Mon-Khmer Subfamily) ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Family) เป็นภาษาที่มีความสำคัญภาษาหนึ่งในตระกูลภาษานี้ และยังเป็นภาษาประจำชาติของประเทศกัมพูชา ด้วย ภาษาเขมรที่พูดกันในกลุ่มกัมพูชาที่รู้จักกันในวงวิชาการภาษาศาสตร์ว่า ภาษาเขมรมาตรฐาน หรือเขมรแบบกรุงพนมเปญ อย่างไรก็ตามภาษาเขมรมิได้มีพูดอยู่แต่ในประเทศกัมพูชาเท่านั้น ยังมีภาษาเขมรอีกกลุ่มหนึ่งที่แตกต่างจากภาษาเขมรมาตรฐานทั้งในเรื่องระบบเสียงและคำศัพท์ และจัดเป็นภาษากลุ่มย่อยของสาขาเขมรเรียกว่า ภาษาเขมรเหนือหรือภาษาเขมรถิ่นไทย¹ พูดกันมากที่สุดในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และมีการกระจายของกลุ่มคนที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยในจังหวัดอื่น ๆ เช่น อุบลราชธานี นครราชสีมา ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ปราจีนบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา เป็นต้น จากการที่ประชากรในบริเวณตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกของไทย พบว่ามีจำนวนมากกว่าล้านคนใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยเป็นภาษาท้องถิ่น บริเวณนี้จึงนับว่าเป็นบริเวณที่มีการใช้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นภาษาแม่แหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศไทย (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรรวรรณ ภูอิสระกิจ : 2539)

¹ ภาษาเขมรที่พูดอยู่ในประเทศไทยนี้มีผู้เรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2527) เรียกว่า ภาษาเขมรสูง ประกอบ ผลงาม (2538) และ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ อรรวรรณ ภูอิสระกิจ (2539) เรียกว่า ภาษาเขมรถิ่นไทย แต่จากการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยพบว่า ชาวเขมรในประเทศไทยเรียกตนเองว่า /khme:r lu: / ซึ่งหมายถึง เขมรบนหรือเขมรเหนือ นอกจากนี้จากการจัดแบ่งภาษาของ William A. Smally (1976) ได้แบ่งภาษาเขมรออกเป็น 3 ถิ่นย่อย คือ ภาษาเขมรเหนือ (Northern Khmer) พูดอยู่ในประเทศไทย ภาษาเขมรกลาง (Central Khmer) พูดอยู่ในประเทศกัมพูชา และภาษาเขมรใต้ (Southern Khmer) พูดทางตอนใต้ของประเทศเวียดนาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะใช้ชื่อภาษาเขมรเหนือในการศึกษาครั้งนี้ ตามที่ผู้พูดภาษานี้เรียกตนเอง และตรงตามภาษาถิ่นย่อยตามการจัดแบ่งภาษาของ William A. Smally

สังคมหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างทางเพศ อายุ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความแตกต่างทางสังคม วิธีชีวิตความเป็นอยู่และกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมของสมาชิกก็จะแตกต่างกันไปตามแต่ละระดับชั้นของบุคคล สิ่งหนึ่งที่บ่งบอกถึงความแตกต่างทางสังคมหรือระดับชั้นของสังคม คือ การใช้ภาษา ซึ่งมีความสลับซับซ้อนไปตามความหลากหลายของบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ทั้งนี้การจะเลือกใช้ภาษาแบบใดผู้พูดจะคำนึงถึงความแตกต่างทางสังคมของตน และผู้ฟังเป็นสำคัญ ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ เพศ อายุ และสถานภาพทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเลือกใช้คำเรียกขาน อาจจะบอกความสัมพันธ์และสถานภาพของคู่สนทนาได้จากการเลือกใช้คำเรียกขาน ตัวอย่างคำเรียกขานในภาษาไทย เช่น

“ดิฉัน” ผู้ใช้เป็นเพศหญิงและแสดงความสุภาพต่อผู้ฟัง

“หนู” ผู้ใช้เป็นเพศหญิงและอายุน้อย

“ผม, กระผม” ผู้ใช้เป็นเพศชาย แสดงความสุภาพต่อผู้ฟัง

“กู” ผู้ใช้สามารถใช้ได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย แสดงถึงความสนิทสนมกันของผู้พูดและผู้ฟัง หรือการมีสถานภาพที่สูงกว่า และไม่ต้องการแสดงความสุภาพหรือแสดงความเคารพต่อผู้ฟัง หรือแสดงถึงสภาวะของอารมณ์ด้วย

ผู้พูดภาษาเขมรเหนือที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมคล้ายคลึงกับคนไทย แต่ยังคงยึดถือวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอยู่ เนื่องจากในสังคมเขมรเหนือมีสมาชิกที่มีความแตกต่างทางสังคมอาศัยอยู่ร่วมกัน การใช้ภาษาจึงมีความแตกต่างกันไป ถึงแม้ว่าคนเขมรเหนือจะมีการศึกษาน้อย แต่ในเรื่องของการใช้ภาษาและกลวิธีแสดงความสุภาพโดยการแสดงออกทางภาษานั้น ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือไม่ต้องมีครูผู้สอนแต่อย่างใด แต่จะเกิดจากการเรียนรู้จากสังคมที่ตนดำรงอยู่นั่นเอง ชาวเขมรเหนือจะรู้ว่าเมื่อพูดกับคนแปลกหน้า หรือพูดกับคนสนิทคุ้นเคย หรือพูดกับบุคคลที่มีสถานภาพต่างกับตนจะต้องเลือกใช้

ภาษาแบบใด ซึ่งการแสดงความสุภาพหรือความอ่อนน้อมถ่อมตนของชาวเขมรเหนือจะแสดงออกมาให้เห็นชัดเจนในรูปแบบของคำพูด น้ำเสียง เช่นเดียวกับภาษาไทย และที่สำคัญที่สุดก็คือ การแสดงออกในเรื่องของคำพูดซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในส่วนของการเลือกใช้คำเรียกขานนั่นเอง

จากการสังเกตการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับคำในหมวดอื่น ๆ เช่น คำนาม คำสรรพนาม คำเรียกญาติ คำบ่งชี้ คำหรือวลีแสดงอารมณ์ เป็นต้น และเนื่องจากการศึกษาวิจัยด้านภาษาเขมรที่ผ่านมา แม้จะมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากน้อยแล้วก็ตาม แต่เป็นงานวิจัยด้านระบบเสียงและไวยากรณ์ทั้งสิ้น อาจมีการศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมในภาษาเขมรเหนือ เช่น สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2527) ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกในภาษาเขมรเหนือ (เขมรสูง) แต่เป็นเพียงการเสนอบทความโดยการพรรณนาถึงคำที่ใช้เรียกกันเท่านั้น มิได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยและรายละเอียดต่าง ๆ ของคำเรียกขานแต่อย่างใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม เพื่อศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ และใช้วิธีทางสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนืออย่างเป็นระบบ

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษารวบรวมคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ
- 1.2.2 เพื่อแสดงลักษณะและรูปแบบคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้คำเรียกขาน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ
- 1.2.4 เพื่อแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้จากข้อมูลการใช้คำเรียกขานในการอภิปรายผลการศึกษา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 เป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ สำหรับผู้ที่ต้องศึกษาภาษาเขมรเหนือ ในเรื่อง คำเรียกขาน ลักษณะและรูปแบบของคำเรียกขาน รวมถึงความแตกต่างของการใช้คำเรียกขาน ตามความแตกต่างทางสังคม

1.3.2 เป็นแนวทางการศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงสังคมในแง่มุมอื่น ๆ ต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 การศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1.4.1 การเรียกตนเอง (Self address term)

1.4.2 การเรียกบุคคลที่พูดด้วย (Address term)

1.4.2 ศึกษาภาษาเขมรเหนือ ตำบลกระสัง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

1.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคำเรียกขาน

คำเรียกขานเป็นคำที่ผู้สนทนาทั้งผู้พูดและผู้ฟังใช้เรียกขานกัน รวมไปถึงคำที่เรียกบุคคลอื่นที่อาจอยู่ร่วม หรืออยู่นอกเหตุการณ์นั้น คำเรียกขานมีความแตกต่างกันไปในแต่ละภาษา บางภาษาอาจมีคำเรียกขานเพียงไม่กี่คำ แต่ในบางภาษามีคำเรียกขานจำนวนมาก ดังนั้นในการเลือกใช้จึงดูเหมือนมีความสลับซับซ้อนมาก ผู้ใช้จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมตามข้อกำหนดของสังคมนั้น ๆ เพราะคำเรียกขานจะแสดงถึงความสัมพันธ์ของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้อ้างถึงอยู่ด้วย

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภิทัย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 1) ให้คำจำกัดความของ “คำเรียกขาน” ไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” ว่า

“คำเรียกขาน คือ คำหรือวลี ที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง ก่อนที่ตนจะพูดเรื่องต่าง ๆ ด้วย เป็นคำที่แสดงระดับทางสังคมของผู้ฟัง ตามที่ผู้พูดมอง เมื่อเปรียบเทียบกับตนเอง และมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏนับตั้งแต่คำนำหน้า เช่น คุณและจบลงที่คำลงท้าย เช่น ครับ ตัวอย่าง คุณนฤมลครับ นับเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง หรืออาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ที่อาจปรากฏระหว่างคำนำหน้ากับคำลงท้ายก็ได้ เช่น นฤมล หรือ นฤมล หรือคุณนฤมลครับ”

สุขุมาวดี จำหิรัญ (2538 : 24) กล่าวถึง คำเรียกขานไว้ในเอกสารคำสอน วิชาภาษาศาสตร์เชิงสังคม ว่า

“คำเรียกขาน (Form of address) หมายถึง คำหรือวลี ที่ใช้ในการเรียกผู้ที่เราพูดด้วย ในภาษาส่วนใหญ่จะได้แก่คำสรรพนาม คำกริยา และคำนาม โดยอาจมีคำอื่นที่ประกอบขึ้นด้วยกฎทางไวยากรณ์รวมอยู่ด้วยก็ได้”

จากคำจำกัดความข้างต้นแสดงว่า คำเรียกขานมิได้หมายถึง แต่เพียงคำสรรพนามเท่านั้น แต่คำสรรพนามถือเป็นคำชนิดหนึ่งที่นำมาใช้เป็นคำเรียกขานนั่นเอง

นอกจากนี้ในงานเดียวกันนี้ สุขุมาวดี จำหิรัญ ยังกล่าวอีกว่าในภาษาส่วนใหญ่คำที่มักนำมาใช้เป็นคำเรียกขาน ได้แก่คำต่อไปนี้

1. คำสรรพนาม (Pronouns of address)
2. คำกริยา (Verb of address) เช่น คำกริยาที่เกิดในคำสั่ง come! venez!

เป็นต้น

3. คำนาม (Nouns of address) ได้แก่

3.1 ชื่อ

3.2 คำเรียกญาติ

3.3 คำนำหน้าชื่อ เช่น Mr, Mrs. คุณ ซึ่งถือเป็นคำทั่วไปและ

ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นยศ หรือบรรดาศักดิ์

3.4 คำบรรดาศักดิ์หรือบทยศ (Title) เช่น Count, Duke, Major, doctor,

3.5 คำนามที่มีรูปเป็นนามธรรม (Abstract noun) เช่น (Your) Excellency, (Your) Grace, (Your) Honour, ได้เท่า, ได้ฝ่าพระบาท

3.6 คำบอกอาชีพ (Occupational term) หมายถึงคำที่บอกอาชีพหรือหน้าที่ของผู้ที่ถูกเรียก เช่น waiter, chauffeur, driver, ซึ่งอาจมี Mr, Mrs กำกับด้วยก็ได้ หมอ ป้อย

3.7 คำที่บอกความสัมพันธ์บางอย่าง เช่น สหาย, เพื่อน, neighbour

3.8 คำที่แสดงความรัก (Terms of endearment) เช่น ที่รัก, darling ซึ่งมักจะถูกจำกัดด้วยบริบทและหน้าที่มากกว่าด้วยความหมายของคำ แต่มักใช้เพื่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิด

3.9 คำที่บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เรียกกับบุคคลอื่น เช่น ในภาษาอาหรับ

Abu A:li	'father of ali'
bint Ahmed	'daughter of Ahmed'

ดังได้กล่าวมาข้างต้นเป็นการกล่าวถึงค่านิยมของคำเรียกขานตามธรรมเนียมของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน สรุปได้ว่า คำเรียกขานคือคำหรือวลีที่ใช้เรียกผู้ที่เราพูดด้วย ซึ่งคำที่นำมาใช้เป็นคำเรียกขานประกอบด้วยคำหลาย ๆ กลุ่มคำ เช่น คำสรรพนาม คำนาม หรือคำกริยา เป็นต้น

นอกจากนี้ในพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ A Dictionary of Linguistics and Phonetics ของ David Crystal (1991) ได้ให้ความหมายของ Form of Address ว่า

“Form of address have been analysed between different type of participant in different social situation, and RULES proposed to explain the speaker's choice of terms, e.g. governing the use of first names, titles, intimate PRONOUNS, ect.”

นอกจากนี้ในหนังสือเรื่อง Terms of Address ของ Friederike Braun (1988) ได้กล่าวถึงคำว่า Address และ Form of address ไว้ว่า

“Address indeed is the basic concept of address theory. The term denotes a speaker’s linguistic reference to his/her collocutor (s).”

“Form of address are words and phrases used for addressing. They refer to the collocutor and thus contain a strong element of deixis. ... In most languages form of address concentrate on three word classes : (1) pronoun, (2) Verb, (3) noun, supplemented by words which are syntactically dependent on them”

จากคำนิยามของคำว่า Address และ Form of address แสดงให้เห็นว่าคำเรียกขาน คือ คำที่ใช้เรียกผู้ที่เราพูดด้วย ซึ่งผู้พูดจะพิจารณาเลือกใช้คำเรียกขานตามสถานภาพทางสังคมทั้งของผู้พูดและผู้ฟัง ในภาษาส่วนใหญ่คำที่นำมาใช้เป็นคำเรียกขานไม่ได้มีเพียงคำสรรพนามเท่านั้น แต่คำสรรพนามเป็นเพียงคำชนิดหนึ่งที่นำมาใช้เป็นคำเรียกขานได้ ยังมีคำชนิดอื่น ๆ ที่นำมาใช้เป็นคำเรียกขานได้อีก เช่น คำนาม หรือคำกริยา เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำเรียกขานในภาษาเอเชียอาคเนย์ส่วนใหญ่ เช่น ภาษาไทย (Palakomkul : 1972) ภาษาพม่า และภาษาเวียดนาม (Cooke : 1968) ภาษาไทยโซ่ง (Pengsombat : 1990) ไม่ได้เป็นการเรียกเพื่อที่จะเปิดการสนทนาเท่านั้น แต่คำเรียกขานนั้นยังบอกความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังอีกด้วย เช่น บอกความสัมพันธ์เป็นญาติ บอกตำแหน่งหน้าที่หรืออาชีพ เป็นต้น ในบางภาษาคำเรียกขานอาจใช้เพียงคำบางชนิดเท่านั้น เช่น คำสรรพนามก็ได้ ในกรณีนี้คำเรียกขานก็จะมีลักษณะเดียวกันกับคำสรรพนาม แต่ก็ยังเป็นเพียงเฉพาะสรรพนามแทนผู้พูดและผู้ฟังเท่านั้น

ในการศึกษาคำเรียกขานถ้าใช้ในความหมายของ Address term จะหมายความว่าคำที่ใช้เรียกผู้ที่เราพูดด้วย แต่ในการศึกษาคำเรียกขานนั้นโดยทั่วไปมักจะศึกษาคำเรียกตนเองและคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ในภาษาเขมรเหนือก็เช่นเดียวกันคำเรียกผู้ที่พูดด้วยจะมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน กับคำเรียกตนเอง และในทางกลับกันคำที่ใช้เรียกตนเองก็จะมีความสัมพันธ์กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วยเสมอ ดังนั้นในการศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงจะศึกษาคำเรียกตนเองควบคู่ไปพร้อมกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย โดยจะศึกษาคำเรียกขานทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำชนิดอื่นๆ ที่มีปรากฏใช้ในภาษา

1.6 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา

1.6.1 จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้พูดภาษาเขมรเหนืออาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จากรายงานของสำนักงานสำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ปี 2528 พบว่า ชาวบุรีรัมย์ที่พูดภาษาเขมรเหนือมีมากถึง 40% ของประชากรทั้งหมด ซึ่งกระจายกันอยู่ในทุก ๆ อำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะในเขตชายแดนที่ติดกับประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นบริเวณทางตอนใต้ของจังหวัด ดังรายละเอียดอาณาเขตของจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไปนี้

จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น อำเภอนาเชือก และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอจอมพระ อำเภอเมือง อำเภอปราสาทและอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

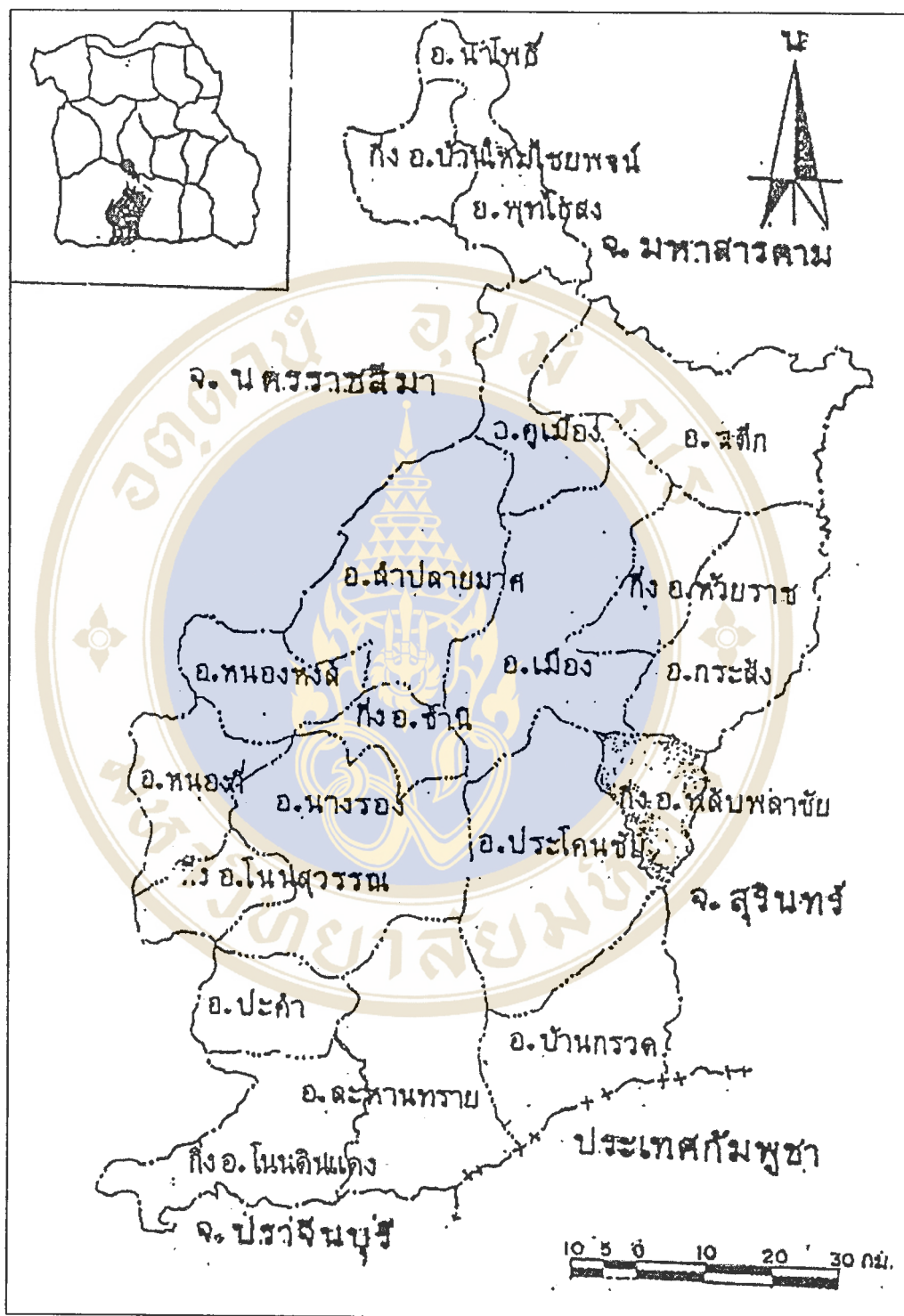
ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง กิ่งอำเภอหนองบุญนาคน อำเภอชุมพลบุรี อำเภอห้วยแถลง อำเภอจักราช และอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย อำเภอตาพระยา และอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

จังหวัดบุรีรัมย์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ และ 3 กิ่งอำเภอ และมีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ จากการสำรวจของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ อรวรรณ ภูวิสระกิจ : 2539) ดังต่อไปนี้

1. อำเภอเมืองบุรีรัมย์	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	81,559 คน
2. อำเภอกระสัง	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	78,403 คน
3. อำเภอประโคนชัย	ไม่มีข้อมูลจำนวนประชากร	
4. อำเภอพุทไธสง	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	1,532 คน
5. อำเภอสตึก	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	37,095 คน
6. อำเภอกูเมือง	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	7,498 คน
7. อำเภอละหานทราย	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	31,422 คน
8. อำเภอบ้านกรวด	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	15,649 คน
9. อำเภอลำปลายมาศ	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	5,174 คน
10. อำเภอหนองกี่	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	225 คน
11. อำเภอนางรอง	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	19,593 คน
12. อำเภอห้วยราช	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	26,307 คน
13. อำเภอพลับพลาชัย	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	32,000 คน
14. อำเภอปักธงชัย	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	85,945 คน

และ	1. กิ่งอำเภอประคำ	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	536 คน
	2. กิ่งอำเภอนาโพธิ์	ไม่มีข้อมูลจำนวนประชากร	
	3. กิ่งอำเภอหนองหงส์	มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือ	2,428 คน

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์

1.6.2 อำเภอกระสัง

อำเภอกระสังในปัจจุบันมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอเมืองบุรีรัมย์

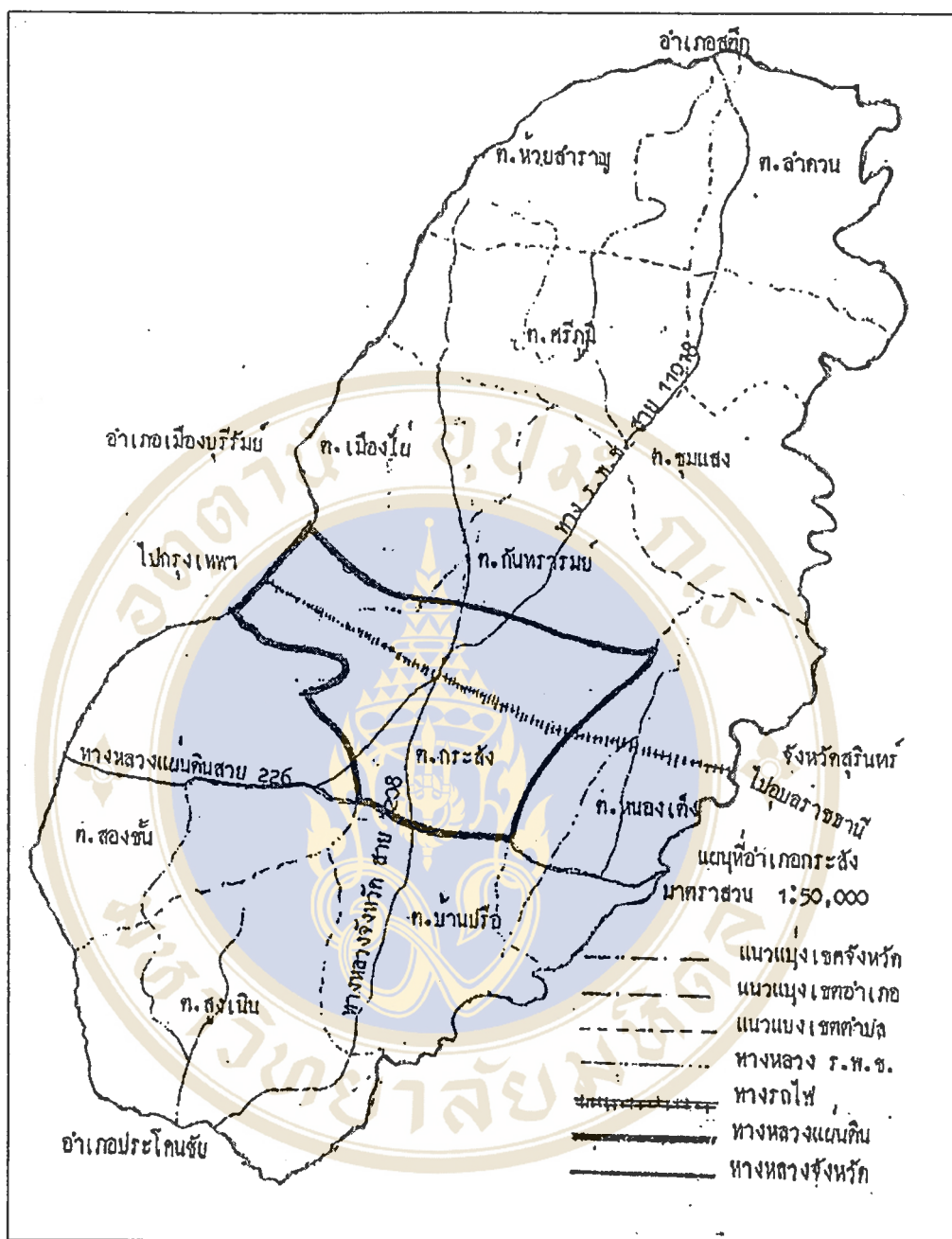
ตั้งอยู่ประมาณเส้นรุ้งที่ 17 และเส้นแวงที่ 105 มีพื้นที่ประมาณ 652.7 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 94,788 คน เป็นชาย 47,644 คน หญิง 47,144 คน ในจำนวนนี้มีผู้พูดภาษาเขมรเหนือทั้งสิ้น 78,403 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 11 ตำบล คือ

1. ตำบลกระสัง
2. ตำบลลำควน
3. ตำบลเมืองไผ่
4. ตำบลหนองเต็ง
5. ตำบลชุมแสง
6. ตำบลสองชั้น
7. ตำบลสูงเนิน
8. ตำบลบ้านปรือ
9. ตำบลห้วยสำราญ
10. ตำบลกันทรารมย์
11. ตำบลศรีภูมิ

ตำบลกระสังมีทั้งหมด 17 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 17,832 คน (รายงานอำเภอ
กระสัง : 2539) ซึ่งเป็นบริเวณที่ราษฎรเกือบทั้งหมดพูดภาษาเขมรเหนือ ดังนี้

1. บ้านกระสัง
2. บ้านน้อย
3. บ้านส่วนใหม่*
4. บ้านหนองลิง
5. บ้านหนองแวง
6. บ้านระโยง
7. บ้านสุขสำราญ
8. บ้านตะเคียน
9. บ้านตลาดกระสัง
10. บ้านหนองตระเสก
11. บ้านถนน
12. บ้านตาเบ้า
13. บ้านสำโรง
14. บ้านขาม
15. บ้านท่าสว่าง
16. บ้านตลาดเหนือ
17. บ้านป่าโน

* ราษฎรบางส่วนพูดภาษาส่วย

ภาพที่ 2 แสดงแผนที่อำเภอกระสัง

1.7 ข้อมูลทางภาษาศาสตร์

1.7.1 การจัดตระกูลภาษาเขมรเหนือ

เดิมเชื่อกันว่าภาษาเขมรมีเพียงกลุ่มเดียวที่พูดอยู่ในกัมพูชาเท่านั้น ตามการจัดแบ่งภาษาตระกูล Austroasiatic ของ David D.Thomas และ Robert K.Headley (1970) ซึ่งเป็นการจัดแบ่งภาษาในระยะแรก ๆ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบสถิติของคำศัพท์ดั้งเดิม (Lexicostatistic)

ปี 1975 John Francis Miller Jr. ศึกษาภาษาเขมรในเวียดนาม ทำให้ทราบว่ามีภาษาเขมรอีกกลุ่มหนึ่งที่แตกต่างจากภาษาเขมรในกัมพูชา

ปี 1976 William A.Smally แบ่งภาษาเขมรเป็นถิ่นย่อย 3 ถิ่น คือ Northern Khmer (เขมรเหนือ) หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า แคมร ลือ (ภาษาเขมรสูง, เขมรบน) เป็นภาษาเขมรที่พูดกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีผู้พูดมากกว่า 1 ล้านคน (เคื่อน สิงคณิภา เดวิด โทมัส และ สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2527) Central Khmer (ภาษาเขมรกลาง) เป็นภาษาเขมรที่ใช้กันอยู่ในประเทศกัมพูชา มีผู้พูดประมาณ 5 ล้านคน (Huffman, 1970 : ix) และ Southern Khmer (ภาษาเขมรใต้) ซึ่งใช้พูดอยู่ในประเทศเวียดนามตอนใต้ มีผู้พูดประมาณ 450,000 (Huffman, 1970 : ix) ทั้งนี้ภาษาเขมรถิ่นไทยหรือเขมรสูง และภาษาเขมรต่ำในเวียดนาม ต่างก็มีลักษณะเฉพาะของตนแตกต่างจากภาษาเขมรกลาง ซึ่งเป็นภาษาพูดในประเทศกัมพูชา

ประกอบ ผลงาม (2538) กล่าวถึง ภาษาเขมรในสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย ว่า เมื่อพิจารณาจากเขตการปกครอง (Political Boundaries) แล้ว นักภาษาศาสตร์ได้แบ่งภาษาเขมรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ภาษาเขมรเหนือ หรือภาษาเขมรสูง หรือภาษาเขมรถิ่นไทย (Northern Khmer) เป็นภาษาของคนไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันชื่อ William A.Smalley (1976) เป็นบุคคลแรกที่เรียกภาษาเขมรซึ่งพูดในประเทศไทยว่า ภาษาเขมรเหนือ (Northern Khmer) ส่วนชาวไทยพื้นเมืองที่พูดภาษาเขมร

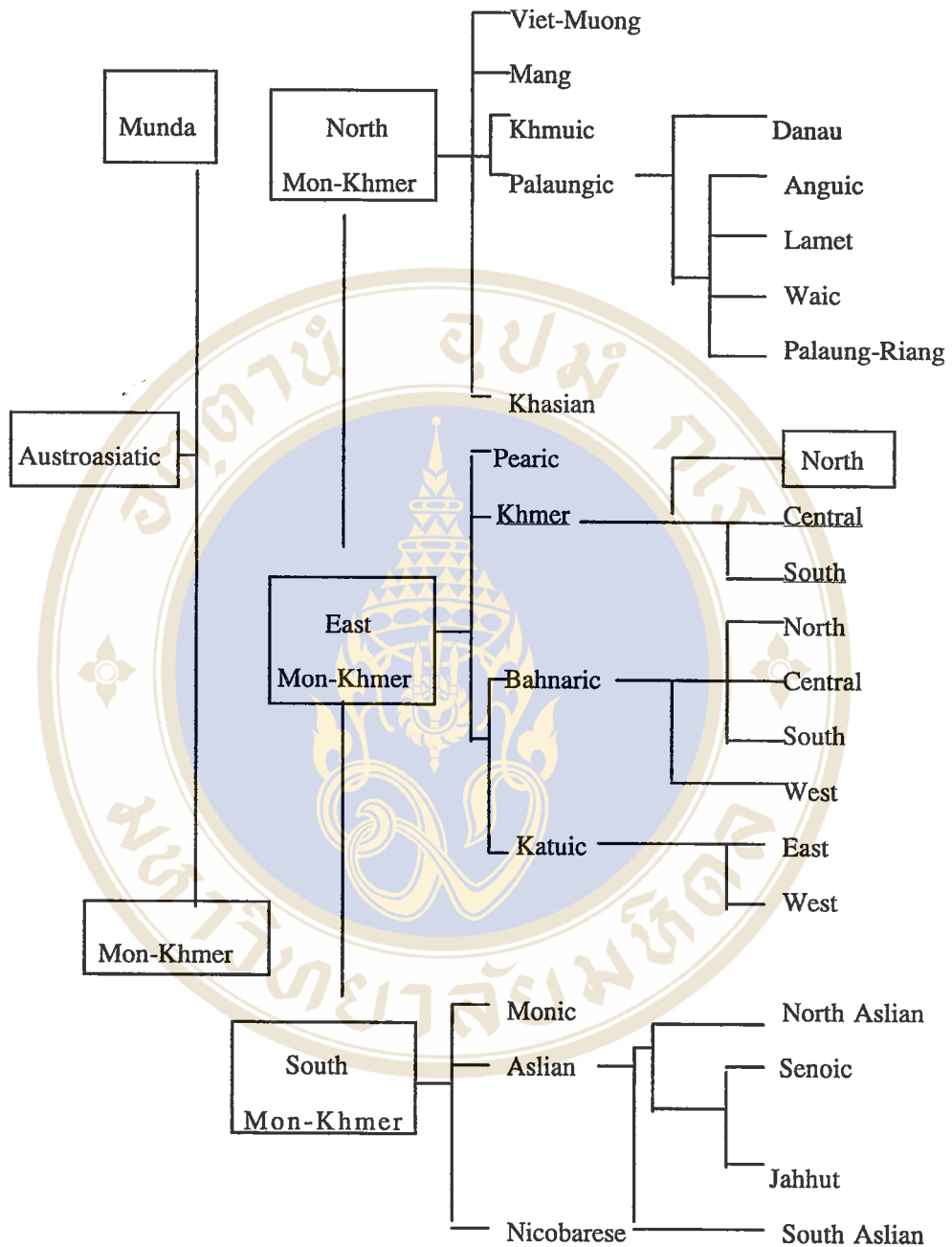
ในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ จะพูดถึงกลุ่มของตนเองว่าเป็นเขมรบนหรือเขมรสูง (Upper Khmer) (khmɛ:r lɤ:) และเรียกผู้ที่พูดภาษาเขมรในประเทศกัมพูชาว่าเป็นเขมรต่ำ (Lower khmer) (khmɛ:r krɔ:m)

2. ภาษาเขมรกลาง (Central khmer) เป็นภาษาของผู้พูดภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา คนไทยที่พูดภาษาเขมรเรียกชาวเขมรกัมพูชาว่า “เขมรต่ำ” แต่ชาวเขมรกัมพูชาเรียกผู้พูดภาษาเขมรในตอนใต้ของเวียดนามว่า “เขมรต่ำ” (Lower khmer) (khma:ɛ kra:ɔm) และเรียกตนเองว่า “เขมรกลาง” (Central khmer) (khma:ɛ kanda:l)

3. ภาษาเขมรใต้ (Southern Khmer) เป็นภาษาของคนเวียดนามเชื้อสายเขมรที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศเวียดนาม เดวิด โรมัส (David Thomas) ได้กล่าวได้ว่า ภาษาเขมรใต้และภาษาเขมรกลางมีลักษณะทางภาษาที่คล้ายคลึงกัน มีความแตกต่างกันไม่มากนัก (Prakorb 1987)

ดังนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าภาษาเขมร (Khmr) เป็นภาษาย่อยของกลุ่มภาษามอญเขมร (Sub-branch of Mon-Khmer Branch) แยกย่อยออกจากตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic language family) Diffloth (1980) จัดภาษาเขมรให้อยู่ในกลุ่มย่อยมอญเขมรตะวันออก (Eastern Mon-Khmer Subgroup) ของตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกนี้

ดังแผนภูมิการจัดแบ่งตระกูลภาษาของ Diffloth (1980) ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงการจัดตระกูลภาษา Austroasiatic และตระกูลภาษาย่อย
มอญ-เขมร (Diffloth : 1980)

1.7.2 ระบบเสียงภาษาเขมรเหนือ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากระบบเสียงภาษาเขมรเหนือที่ตำบลกระสัง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พอดีสรุประบบเสียงของภาษาเขมรเหนือบริเวณดังกล่าวได้ดังนี้

1.) หน่วยเสียง

ก.) พยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะมี 17 หน่วยเสียง ดังแสดงในตารางที่ 1

Point of Art	Bilabial	Alveoar	Palatal	Velar	Glottal
Manner of Art					
Plosive					
VI	p	t	c	k	ʔ
V	b*	d*			
Fricative		s*			h
Nasal	m	n	ɲ	ŋ	
Lateral		l			
Trill		r			
Continuant	w	j			

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมรเหนือ
* ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้าย

ข.) สระ

หน่วยเสียงสระในภาษาเขมรเหนือ มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 28 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสม 6 หน่วยเสียง ดังแสดงในตารางที่ 8

	Front		Central		Back	
	Short	Long	Short	Long	Short	long
High	i	i:	ɯ	ɯ:	u	u:
Hid-high	ɛ	ɛ:	ʏ	ʏ:	ɯ	ɯ:
Mid	e	e:	ə	ə:	o	o:
Mid-low	ɛ	ɛ:	ʌ	ʌ:	ɔ	ɔ:
Low			a	a:	ɑ	ɑ:
High	ie	i:ə	uə	u:ə	uə	u:ə

ตารางที่ 2 แสดงหน่วยเสียงสระในภาษาเขมรเหนือ

2.) รูปแบบพยางค์ (Syllable Pattern)

รูปแบบพยางค์ในภาษาเขมรเหนือมี 3 แบบ คือ

ก.) พยางค์หลัก (Major Syllable) คือ พยางค์ที่ได้รับการลงเสียงเน้นหนัก สามารถเกิดได้กับทั้งพยางค์ปิดและพยางค์เปิด ดังสูตรต่อไปนี้

$$C_1^* (C_2) (C_3) (C_4) V^{**} (C_5)$$

เช่น

/ si: / [si:] กิน

/ kru: / [kru:] ครู

/ thma: / [thə. ma:] หิน

ข.) พยางค์รอง (Minor Syllable) คือ พยางค์ที่มีการลงเสียงเน้นเบา สามารถเกิดได้กับทั้งพยางค์ปิดและพยางค์เปิด ดังสูตรต่อไปนี้

$$C_1 (C_2) V (N)^{***}$$

เช่น

/ ʔanʌt / [ʔa: ˈnʌt] สงสาร

/ tɪŋkʊ:j / [tɪŋ ˈkʊ:j] กิ่งก่า

ค.) พยางค์ที่ไม่มีการลงเสียงเน้น (Presyllable) มี 2 ชนิด คือ

(1) / N /

เช่น

/ mpyw / [m. ˈpyw] อ้อย

/ nsuu: / [n. ˈsuu:] หนังสือ

/ ɲjej / [ɲ. ˈjej] พุด

/ ɲkuj / [ɲ. ˈkuj] นัง

(2) / cə- / ~ / crə- /

เช่น

/ pəhʋʔ / [pə. ˈhʋʔ] ~ [prə. ˈhʋʔ] ปลาร้า

/ cəha: / [cə. ˈha:] ~ [crə. ˈha:] เปิด, อ้า

* C = Consonant

** V = Vowel

*** N = Nasal

3.) รูปแบบคำ (Word Pattern)

ภาษาเขมรเหนือมีคำ 2 รูปแบบ คือ

ก.) คำ 1 พยางค์ (Monosyllabic Word) คือ คำที่พยางค์ได้รับการลงเสียงเน้นหนัก ดังสูตรต่อไปนี้

C (C) (C) (C) V (C)

เช่น

/ mɛː /	['mɛː]	แม่
/ ho:p /	['ho:p]	กิน
/ smaw /	[smaw]	หญ้า
/ khlah /	[khlah]	บ้าง

ข.) คำหลายพยางค์ (Disyllabic Word)

คำหลายพยางค์ในภาษาเขมรเหนือแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

ดังนี้

(1) คำหลายพยางค์ที่ประกอบด้วยพยางค์หลักที่นำหน้า

ด้วยพยางค์รองที่เป็นพยางค์เปิดและได้รับการเน้นเสียงเบา ที่เกิดจากการประสมกับสระ /a, ʌ/ ดังสูตรต่อไปนี้

CV. 'C (C) V (C)

เช่น

/ ?apuk /	[?a: 'puk]	พ่อ
/ ?aʌ /	[?a: 'ʌ?]	แดงโม

(2) คำหลายพยางค์ที่ประกอบด้วยพยางค์หลักที่นำหน้า

ด้วยพยางค์รองที่เป็นพยางค์ปิด และได้รับการเน้นเสียงเบา ที่เกิดจากการประสมกับสระ /i, a, ɑ/ และ พยัญชนะ /m, n, ɲ, ŋ/ ดังสูตรต่อไปนี้

CVN. 'C (C) V (C)

เช่น

/ tɨŋkuːj / [.tɨŋ 'kuːj]

กึ่งกำ

/ kantruːə/ [.kan 'truːə]

อ้วน

(3) คำหลายพยางค์ที่ประกอบด้วยพยางค์หลักที่นำหน้าด้วยพยางค์เปิดที่ไม่ได้รับการเน้น และเกิดเฉพาะกับสระ /ə/ หรือพยางค์ที่เป็นเสียงนาสิกที่ได้รับการเน้นเสียงเบา ตามสูตรดังนี้

Cə. 'CV (C)

N. C (C) V (C)

เช่น

/ pəhə / [.pə 'həʔ] ~ [prə. 'həʔ]

ปลาร้า

/ ŋkaː / [ŋ. 'kaː]

ข้าวสาร

/ ŋkuj / [ŋ. 'kuj]

นั่ง

/ nsaːj / [n. 'saːj]

กระต่าย

4.) โครงสร้างของวลี และประโยค

Pornpen Sujinpram (1989) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง Morphemes to Clause in Northern Khmer (Surin) วิเคราะห์โครงสร้างของนามวลี ซึ่งคำสรรพนามสามารถปรากฏได้ในตำแหน่งของคำนามหลักของนามวลี และได้วิเคราะห์โครงสร้างของวลีที่ใช้เรียกขาน 2 ลักษณะ คือ

ก.) โครงสร้างวลีของคำสรรพนาม หรือ สรรพนามวลี

(Pronoun Phrases) คือ วลีที่มีคำสรรพนามปรากฏในตำแหน่งคำสรรพนามหลัก ดังสูตร

NP pron. = ± Class, : call.class. + H:pron ±Qual : cl.rel

± Qt : (Qt : num.car. + Class, : class.)

± Or : dem.

โครงสร้างของสรรพนามวลีประกอบด้วย

- ± คำลักษณนาม มีคำลักษณนามหมวดหมู่ (Collective Classifier) ไม่บังคับปรากฏ
- + สรรพนามหลัก มีคำสรรพนามบังคับปรากฏ
- ± คำแสดงลักษณะ (Qualifier) มีอนุพากย์ขยาย (Relative Clause) ไม่บังคับปรากฏ
- ± คำแสดงจำนวน (Quantity) มีคำแสดงจำนวนนับ (Cardinal number) เกิดร่วมกับคำลักษณนาม ไม่บังคับปรากฏ
- ± คำชี้เฉพาะ (Orientation) มีคำบ่งชี้ (Demonstrative) ไม่บังคับปรากฏ

ข.) โครงสร้างวลีของชื่อเฉพาะ (Personal Name Phrase)

คือ วลีที่ประกอบด้วยชื่อเฉพาะเพียงอย่างเดียว หรือวลีที่ประกอบด้วยชื่อเฉพาะ และส่วนขยาย
ดังสูตร

$$\text{NP pers.na} = \pm \text{Ti}_1 : \text{add.ter.} \pm \text{Ti}_2 : \text{func.} + \text{H} : \text{pers.na} \\ \pm \text{Qual1} : \text{cl rel.}$$

โครงสร้างของวลีของชื่อเฉพาะ ประกอบด้วย

- ± คำนำหน้าที่ 1 (Title 1) มีคำเรียกขาน (address term) ไม่บังคับปรากฏ
- ± คำนำหน้าที่ 2 (Title 2) มีคำบอกหน้าที่ (function) ไม่บังคับปรากฏ
- + ตำแหน่งหลัก มีชื่อเฉพาะ บังคับปรากฏ
- ± คำบอกลักษณะ (Qualifier) มีอนุพากย์ขยาย (relative Clause) ไม่บังคับปรากฏ

โครงสร้างประโยคในภาษาเขมรเหนือ ประกอบด้วย

S + V + O

คือ ประธาน + กริยา + กรรม

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงงานการศึกษาวิจัย และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คำเรียกขานและการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ทั้งในภาษาเขมรเหนือและภาษาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ต่อไป

จากการศึกษาในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นว่า มีการศึกษาคำเรียกขาน การใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือเพียงเล็กน้อย แต่ยังไม่มีการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคมในแง่ของคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือเลย แต่ได้มีการวิจัยในลักษณะนี้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก โดยได้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เอกสารและสิ่งพิมพ์ รวมถึงการศึกษาจากสถานการณ์การพูดจริงในสังคม ดังนี้

พ.ศ.2514 บรรจบ พันธุเมธา กล่าวถึง คำสรรพนามในหนังสือหลักภาษาไทย ว่า คำสรรพนามคือคำที่ใช้แทนที่คำนาม เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวคำนามนั้น ๆ ซ้ำ ๆ กัน การใช้คำสรรพนามจะแปรไปตามข้อกำหนดทางสังคม ได้แก่ เพศ จำนวน และสถานภาพของผู้ร่วมสนทนา เมื่อกล่าวถึงตนเอง, ผู้ที่พูดด้วยหรือผู้ที่อ้างถึงในภาษาไทย มักจะใช้ คำเรียกญาติ ตำแหน่ง อาชีพ หรือชื่อเป็นคำสรรพนาม ในภาษาไทยคำเรียกญาติใช้เรียกได้ทั้งญาติที่มีความสัมพันธ์ ฉันทญาติ และผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันทญาติ เช่น ตา ยาย ลุง ป้า น้า พี่ และคำเรียกบางคำสามารถใช้เรียกได้เฉพาะญาติที่มีความสัมพันธ์ฉันทญาติ เช่น ปู่ ย่า

พ.ศ.2514 พระยาอุปกิตติศิลปสาร กล่าวถึงคำสรรพนามใน : หลักภาษาไทย (อักษรวิธี วจิวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์) ว่า สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม เพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำอีก ซึ่งคำสรรพนามสามารถแบ่งออกได้ 6 ประการ คือ

1. บุรุษสรรพนาม
2. ประพันธสรรพนาม
3. วิภาคสรรพนาม
4. นิยมสรรพนาม
5. อนิยมสรรพนาม
6. ปฤจฉาสรรพนาม

ซึ่งในการใช้คำสรรพนามในภาษาไทย ผู้ใช้จะต้องคำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ที่แตกต่างกันของตนเอง และผู้ฟังเป็นเกณฑ์

พ.ศ.2516 Palakornkul (1972) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง A Socio-linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai : พบว่า การใช้สรรพนามในภาษาไทยขึ้นอยู่กับตัวแปรทางสังคม แม้ว่าจะไม่ได้ระบุถึงคำเรียกขานโดยตรง แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งคล้ายกับคำเรียกขานมาก คำเหล่านี้อยู่ในรูปแบบของคำเรียกญาติ ชื่อ และตำแหน่งอาชีพ เช่น อาจารย์ แม่ค้า ฯลฯ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นตัวกำหนดการใช้คำสรรพนามที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของผู้พูด เช่น อำนาจหรือสถานภาพ ความสัมพันธ์ฉันท์ญาติในครอบครัว มิตรภาพ อาชีพ ศาสนาหรือกลุ่มชาติพันธุ์ อายุ และเพศ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของผู้พูดผู้ฟังอีก เช่น ความสนิทสนม ความเคารพ ความสัมพันธ์แน่นแฟ้น ความเป็นทางการ การมีบุคคลที่ 3 อยู่ด้วย เป็นต้น

พ.ศ.2525 จารุวรรณ พุ่มพฤษย์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การใช้คำสรรพนามของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจหาคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรีที่ใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้อื่น และคำสรรพนามบุรุษที่ 2 คือ คำสรรพนามที่ครูอาจารย์ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วย ตลอดจนหาหลักเกณฑ์ของการใช้คำสรรพนามดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำสรรพนามทั้งบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 ของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรีนั้นแตกต่างกันไปตามที่ครูอาจารย์พูดด้วย ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายอย่าง เช่น สถานการณ์ในการพูด ตำแหน่งหรือฐานะของผู้ที่พูดด้วย การเป็นเครือญาติกัน อายุ ฯลฯ นอกจากนี้อิทธิพลของสังคม ได้แก่ ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับโรงเรียน วุฒิทางการศึกษาของครูอาจารย์ และอายุ ยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้คำสรรพนามของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรีอีกด้วย

พ.ศ.2527 สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เสนอบทความในวารสารภาษาและวัฒนธรรม ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวถึง คำที่ใช้เรียก กันในภาษาเขมรสูง (ภาษาเขมรเหนือ) ว่ามีคำหลาย ๆ กลุ่มคำที่ใช้เป็นคำเรียก คือ คำสรรพนาม คำเรียกญาติ คำบอกอาชีพ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคำและภาษาที่ใช้ในการทักทาย การลาจาก และการขอบคุณในภาษาเขมรสูงด้วย

พ.ศ.2529 ม.ร.ว.กัลยา ดิงศรัทธี และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยศึกษาการใช้และความเปลี่ยนแปลงในการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกรุงเทพฯ ในระยะเวลา 200 ปีของกรุงรัตนโกสินทร์ : 2325-2525 โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากบทสนทนาในนวนิยายและเรื่องสั้น โดยสุ่มตัวอย่างตามสมัย ย่อยต่าง ๆ 5 สมัยในยุครัตนโกสินทร์ คือ สมัยต้นแห่งยุครัตนโกสินทร์ สมัยเริ่มเข้าสู่ยุคใหม่ สมัยหลังเลิกทาส สมัยประชาธิปไตย และสมัยหลัง 14 ตุลาคม 2516 จากการศึกษาพบว่า คำ เรียกขานในภาษาไทยประกอบด้วยส่วน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ต้องมีตามด้วยส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนที่ต้องมี คือ คำใดคำหนึ่งหรือหลายคำในคำเหล่านี้ประกอบกัน แล้วเรียงลำดับก่อนหลังดังนี้ คำนำหน้า คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ตำแหน่ง ชื่อ และวลีแสดงความรู้สึก ส่วนที่ไม่มีก็ได้ ได้แก่ คำลงท้าย เช่น คะ และจากการวิเคราะห์พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด 3 ประเภทคือ ชื่อ คำนำหน้าและชื่อและตำแหน่ง การใช้คำทั้ง 3 นี้ถูกกำหนดโดยความเคารพ และความสนิทสนมที่ผู้ พูดแสดงต่อผู้ฟังสำหรับการเปลี่ยนแปลงตลอดสมัยรัตน-โกสินทร์นั้น ข้อมูลแสดงว่า คำเรียกขาน ที่ผู้ใหญ่ใช้กับผู้น้อยมีความเปลี่ยนแปลงน้อยมาก แต่คำเรียกขานที่ผู้น้อยใช้กับผู้ใหญ่มีแนวโน้ม เปลี่ยนแปลงไปในทำนองที่แสดงความเท่าเทียมกับผู้ใหญ่มากขึ้น ตั้งแต่สมัยประชาธิปไตย (2475) เป็นต้นมา และสำหรับในหมู่คนที่เท่ากัน การใช้คำเรียกขานมีแนวโน้มแสดงความสนิทสนม มากขึ้น

พ.ศ.2529 เขียวลักษณ์ กระแสร์สินธุ์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง กลวิธีการทำภาษาให้ สุภาพในภาษาไทย โดยกล่าวถึงเรื่องของคำสรรพนามว่าเป็นการแสดงความรู้สึก โดยเป็นคำที่ แฝงความรู้สึก ซึ่งสามารถเกิดร่วมกับคำที่แสดงความรู้สึกโดยตรงได้ เช่น คำลงท้าย คำกริยา คำนาม และพบว่าตัวแปรทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษาสุภาพ แบ่งออกเป็นลักษณะเฉพาะของ ผู้พูด เช่น เพศ อาชีพ เป็นต้น ลักษณะของผู้ร่วมสนทนา และองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น อายุ ฐานะทางสังคม สถานที่ เป็นต้น

พ.ศ.2534 สายรุ้ง จรัสดำรงนิตย์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ลีลาภาษาโฆษณาในวิทยุกระจายเสียง : การวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคม วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาโฆษณาทางสื่อวิทยุกระจายเสียงกับปัจจัยทางสังคม โดยพิจารณาจากการใช้รูปแบบประโยค ระบบคำเรียกค่าลงท้าย การใช้คำและวลี และการใช้เสียง จากผลการวิเคราะห์พบว่า ภาษาโฆษณาในวิทยุกระจายเสียง มีลีลารูปแบบเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน โดยมีปัจจัยทางสังคม คือ เพศ อายุ สถานภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนด

พ.ศ.2536 (1993) Sirinapa Phromkham ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง Pattern of Speaking in Thai Television Dramas : A Sociolinguistic Analysis วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ใช้กฎทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม 2 กฎ คือ กฎที่ผู้ใช้ภาษาจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ใช้ในการวิเคราะห์การเลือกใช้คำเรียกบุคคลที่พูดด้วย และกฎการใช้ภาษาพูดที่เกี่ยวข้องกับบุคคล 2 คน ใช้ในการกล่าวถึงคำพูดชนิดต่าง ๆ ที่พบในละครโทรทัศน์ไทยที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์เรื่องระบบคำเรียก ซึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้แบ่งคำเรียกออกเป็น 2 ชนิด คือ คำที่ใช้เรียกตนเองและคำเรียกผู้ที่พูดด้วย โดยคำเรียกทั้ง 2 ชนิด มีตัวกำหนดในการเลือกใช้คำของผู้พูดหลายอย่างเช่น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความสนิทสนม ความเป็นทางการ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และอารมณ์ของคู่สนทนา เป็นต้น

ปี 1990 Suree Pengsombat ศึกษาคำสรรพนามในภาษาไทยโง่ง โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์จากสถานการณ์จริง ที่บ้านไผ่หูช้าง (หมู่ที่ 4 และ 5) และบ้านเกาะเล็ก (หมู่ที่ 7) ต.ไผ่หูช้าง อ.บางเลน จ.นครปฐม จุดประสงค์ของการศึกษานี้ ต้องการอธิบายรูปแบบของคำสรรพนามภาษาไทยโง่ง ตลอดจนแสดงให้เห็นลักษณะทางไวยากรณ์ของคำสรรพนาม และลักษณะทางสังคม ซึ่งส่งอิทธิพลต่อการใช้สรรพนาม รูปแบบของคำสรรพนามภาษาไทยโง่ง สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ คำบุรุษสรรพนาม และคำนามซึ่งถูกนำมาใช้คล้ายคำบุรุษสรรพนาม ซึ่งได้แก่ คำเรียกญาติ คำที่เป็นชื่อ คำบอกตำแหน่งและอาชีพ คำที่ใช้เรียกเพื่อน คำยืม คำซึ่งนำมาใช้ในการอ้างอิงคู่สมรสของตนเอง และของเพื่อน และคำเฉพาะซึ่งนำมาใช้ในการสนทนากับพระสำหรับคำเรียกญาติ สามารถนำมาใช้ในการเรียกญาติจริง ๆ และเรียกคนที่ไม่ได้เป็นญาติ จากการศึกษาพบว่า การใช้สรรพนามในภาษาไทยโง่ง ถูกกำหนดโดยปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่งในหน้าที่การงาน ศาสนา ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และการเป็นสมาชิกในครอบครัว ช่วงห่างระหว่างอายุ กลุ่มเชื้อชาติ และ

ความเป็นเพื่อน นอกจากนี้การใช้สรรพนามยังอาจแปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ คือ การสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น การอยู่ต่อหน้าเด็ก ความเป็นทางการ ความสนิทสนม ตลอดจนการแสดงอารมณ์หรือทัศนคติของผู้สนทนา

พ.ศ.2538 จูไรรัตน์ หาญไชโยภูมิ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การใช้คำเรียกขานของข้าราชการทหารบกไทยในกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากข้าราชการสัญญาบัตรหญิง และชาย ใน 3 หน่วยงาน คือ กองบัญชาการกองทัพบก กรมยุทธศึกษาทหารบก และกรมสารบรรณทหารบก โดยวิธีการใช้แบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ผลการศึกษาด้วยวิธีทางสถิติ คำที่พบว่าใช้เป็นคำเรียกขาน คือ คำสรรพนาม/คำนำหน้าชื่อ ตำแหน่ง ยศ คำเรียกญาติ และชื่อหน่วยหรือแผนก ซึ่งการใช้คำเรียกขานเกิดจากลักษณะความสัมพันธ์ 2 ประเภท คือ 1. อำนาจ (power) และความเคารพ (respect) 2. ความคุ้นเคย (intimacy) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกขาน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ สถานการณ์ และเพศ (ของผู้พูด) เป็นปัจจัยสุดท้าย

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเรื่องคำเรียกขานในภาษาอื่น ๆ อีก ดังนี้

ปี 1960 Brown and Gilman ศึกษาเรื่องคำสรรพนามในภาษายุโรป เรื่อง The pronoun of Power and Solidarity ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมหัวข้อดังนี้ คือ ความหมายของคำเรียกขาน ประวัติ ความเป็นมาของคำเรียกขาน การใช้คำเรียกขานในปัจจุบัน และปัจจัยทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการใช้คำเรียกขาน

ผู้วิจัยได้สรุปว่าสรรพนามเรียกขานในภาษายุโรปมี 2 รูป คือ V ซึ่งหมายถึงบุรุษที่ 2 เอกพจน์ เช่น vous ในภาษาฝรั่งเศส และ T ซึ่งหมายถึงบุรุษที่ 2 เอกพจน์ เช่น tu ในภาษาฝรั่งเศส มีความสัมพันธ์ 2 ประการที่เป็นปัจจัยกำหนดการใช้สรรพนามเรียกขานว่าจะเป็น V หรือ T คืออำนาจและความสัมพันธ์แน่นแฟ้น (Solidarity) ส่วนประกอบของอำนาจได้แก่ พลังทางร่างกาย ความมั่งคั่ง อายุ เพศ บทบาททางครอบครัว หรือสังคม ส่วนความสัมพันธ์แน่นแฟ้นนั้นเป็นความสัมพันธ์แบบสมมูล (symmetrical/reciprocal) เกิดจากความเหมือนกันทางสังคม เช่น เป็นสมาชิกทางการเมืองเหมือนกัน มีครอบครัว ศาสนา อาชีพ เพศ และที่เกิดเดียวกัน เป็นต้น

ในยุโรปสมัยอดีตกาล สรรพนาม T ใช้เรียกคน ๆ เดียว ส่วน V ใช้เรียกคนหลายคน ต่อมา V ใช้เรียกคน ๆ เดียว เช่นเรียกจักรพรรดิหรือพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งมีความหมายรวมถึงพระราชินีและบริวาร ต่อมาการใช้สรรพนามจึงเปลี่ยนไปเป็นทำนองว่า ผู้ที่ต่ำกว่าใช้ V เรียกผู้สูงกว่า และผู้สูงกว่าก็ใช้ T เรียกคนที่ต่ำกว่าในระยะนี้อาจเป็นตัวกำหนดการใช้สรรพนามเรียกขาน ครั้นต่อมาเมื่อความสัมพันธ์แน่นแฟ้นได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญ จึงได้มีการใช้สรรพนามเรียกขานแบบสมมูลขึ้น คือ แบบ T-T ในหมู่คนที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น เช่น พ่อ-แม่-ลูก พี่-น้อง และ นาย-บ่าว (เก่าแก่) ถ้าไม่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น แบบของการใช้จะเป็น V-V เช่น นายจ้าง-ลูกจ้าง ลูกค้า-คนบริการ นายทหาร-พลทหาร เป็นต้น

เกี่ยวกับการใช้คำเรียกขาน T, V ในยุโรปปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากภาษาฝรั่งเศส อิตาลี และเยอรมัน พบว่านอกจากตัวแปรต่าง ๆ ทางสังคมดังกล่าวแล้ว การใช้คำเหล่านี้ยังขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคม อุดมการณ์ทางการเมือง เช่น เป็นฝ่ายซ้ายหรือขวา และทัศนคติของผู้พูดอีกด้วย เช่น โกรธหรือดูถูกผู้ฟัง เป็นต้น

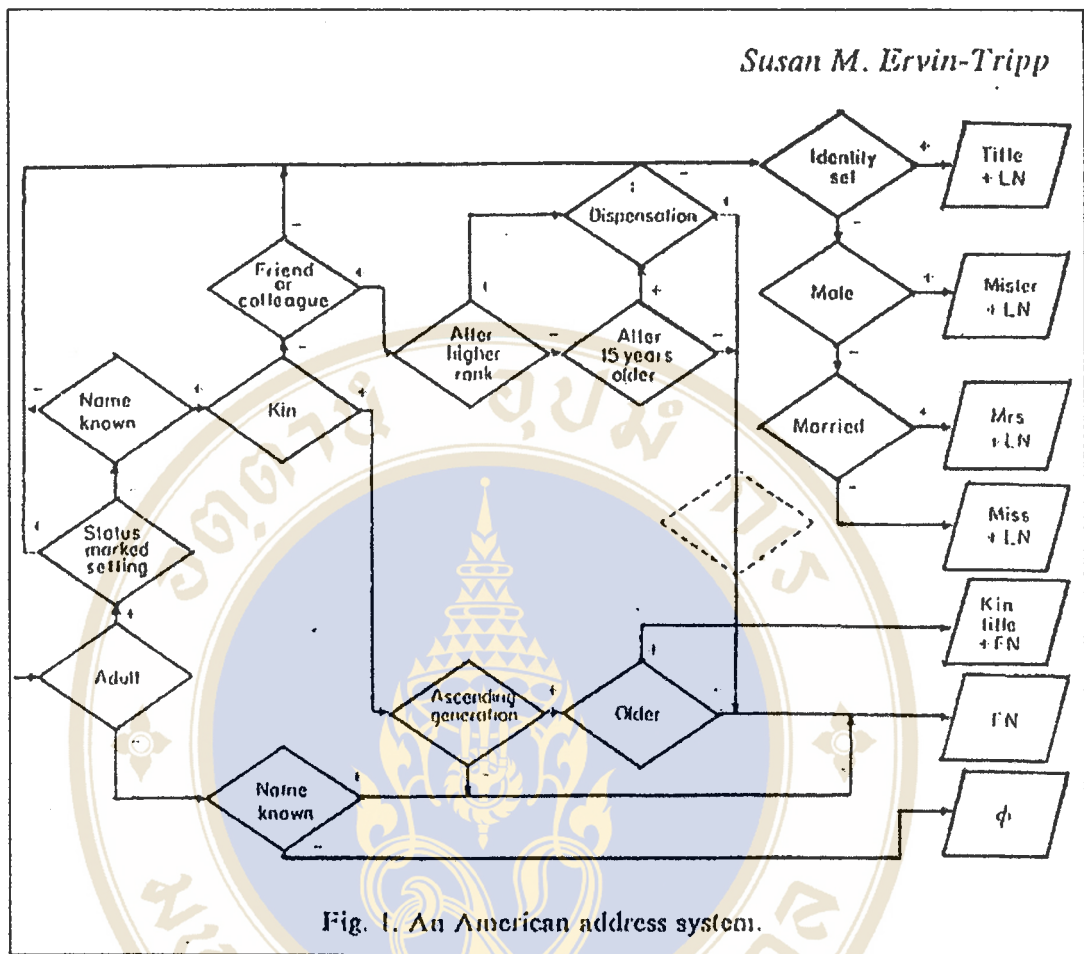
ปี 1964 Brown and Ford ศึกษาคำเรียกขานในภาษาอังกฤษ พบโดยคนอเมริกัน โดยเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริง และจากการใช้คำเรียกขานในเรื่องสั้นและบทละคร พบว่าคำเรียกขานในภาษาอังกฤษนั้นอาจแบ่งออกเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ชื่อแรก (first name) คือ การเรียกขานกันด้วยชื่อของทั้ง 2 ฝ่าย ใช้ในหมู่เพื่อนและคนสนิทสนม ซึ่งมีค่านิยมเหมือนกัน และรู้จักกันดี 2) ตำแหน่งและนามสกุล (title+last name) คือ ทั้งสองฝ่ายเรียกกันด้วยตำแหน่ง เช่น Mr, Mrs, Miss, Dr.+นามสกุล ใช้ในหมู่คนที่เพิ่งรู้จักกัน 3) ตำแหน่ง นามสกุล และชื่อแรก เป็นแบบไม่สมมูลอันเนื่องมาจากความแตกต่างของสถานภาพของผู้พูดผู้ฟัง เช่น อายุ และ/หรืออาชีพ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน คือ อาชีพ หรือตำแหน่ง (rank) เมื่อทั้งอายุ และอาชีพ เป็นตัวแปรสำคัญ เช่น เมื่อนักบริหารหนุ่มพูดกับภารโรงอายุมาก อาชีพจะเป็นตัวกำหนดไม่ใช่อายุ หมายความว่านักบริหารหนุ่มจะเรียกภารโรงด้วยชื่อแรก และภารโรงสูงอายุก็น่าจะเรียกนักบริหารหนุ่มด้วยตำแหน่งและนามสกุล

ปี 1968 Cooke, J.R. ศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทย พบว่า และเวียดนาม โดยอภิปรายถึงรูปแบบ ความหมาย และการใช้คำสรรพนามในรูปแบบต่าง ๆ คำเรียกญาติ และชื่อข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา และวิเคราะห์งานวรรณกรรมต่าง ๆ

การใช้คำสรรพนามในภาษาพม่าจะพิจารณาถึง อายุ เพศ ระดับชั้นทางสังคม ความสนิทสนม ซึ่งเหล่านี้มีผลต่อการเลือกใช้สรรพนาม ถ้าผู้พูดไม่แน่ใจสถานภาพของผู้พูด การใช้สรรพนามจะเป็นในรูปแบบการละคำสรรพนาม และคำสรรพนามที่ใช้ทั่ว ๆ ไปในภาษาพม่า คือ การใช้คำเรียกญาติ นอกจากนี้การใช้คำแสดงตำแหน่งหน้าที่ หรือบรรดาศักดิ์ และชื่อ ก็มีการใช้เช่นเดียวกัน

ในภาษาเวียดนาม การใช้สรรพนามจะเป็นตัวบ่งชี้สถานภาพและความสนิทสนม ปัจจัยหลัก ๆ ที่มีผลต่อการใช้คำสรรพนาม ได้แก่ อายุ ระดับชั้นทางสังคม และระดับชั้นของความเป็นญาติ และปัจจัยที่กำหนดความสนิทสนม ซึ่งมีผลทำให้การใช้คำเรียกขานเปลี่ยนไป คือ ความเป็นญาติ ความเป็นเพื่อน สถานภาพทางสังคม และเพศ

ปี 1972 Susan Ervin-Tripp ศึกษากระบวนการเรียกขานในภาษาอังกฤษของคนอเมริกัน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของแผนภูมิ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดต้องตัดสินใจในการเลือกใช้คำเรียกขานให้ถูกต้อง และการตัดสินใจในแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับว่าเขามีอายุน้อยหรือมากกว่าผู้ฟัง เป็นญาติกับผู้ฟังหรือไม่ เป็นต้น ผู้พูดจะเลือกเรื่อยไปจนกว่าจะได้แบบที่ถูกต้อง เช่น Mr + last name, first name หรือ O เป็นต้น แผนภูมิแสดงการเลือกใช้คำเรียกขานของคนอเมริกัน ซึ่งคัดลอกมาจาก Ervin-Tripp (1972 : 219) แสดงไว้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงการเลือกใช้คำเรียกขานของคนอเมริกัน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตโดยการมีส่วนร่วมการใช้ภาษาเขมรเหนือในสถานการณ์จริงในชุมชนเขมรเหนือ เพื่อเก็บข้อมูลคำเรียกขานนำมาศึกษาว่ามีคำใดบ้างที่ใช้เป็นคำเรียกขานและคำต่าง ๆ เหล่านั้นมีลักษณะเป็นรูปแบบ รวมถึงวิธีการใช้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้นจะเก็บข้อมูลคำเรียกขานโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์การใช้คำเรียกขานของชาวเขมรเหนือ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขานที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่พบว่ามีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกขาน

ในการศึกษครั้งนี้ศึกษาตามกรอบทฤษฎี 2 ทฤษฎี คือ ภาษาศาสตร์เชิงสังคมของ Susan Ervin-Tripp และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์

3.1.1) ภาษาศาสตร์เชิงสังคม

Susan Ervin-Tripp (1971) ได้ค้นพบภาษาศาสตร์เชิงสังคมที่เป็นพื้นฐานของการใช้ภาษาพูดในชีวิตประจำวันหรือ Sociolinguistic Rules กฎหนึ่งที่กำลังกล่าวถึงการใช้คำเรียกขาน คือ กฎการเลือก (Alternation Rules)

กฎการเลือก หมายถึง กฎที่ผู้ใช้ภาษาจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ซึ่งบางสังคมอาจมีตัวเลือกมากมาย บางสังคมก็ไม่ได้มีตัวเลือกมากนัก ทั้งนี้แล้วแต่ความซับซ้อนของโครงสร้างทางสังคม ตัวเลือก หนึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้เกิดอีกตัวเลือกหนึ่ง

สิ่งที่กำหนดตัวเลือกอันแรก คือ ตัวเลือกทางสังคม (social selector) ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม (social context) อันได้แก่ สถานภาพทางสังคม หรือ (social status) อายุ (age) ความสนิทสนมคุ้นเคย (familiarity) สถานการณ์ (setting) เพศ (sex) ตำแหน่งหน้าที่ (rank) รวมทั้งบุคคลที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ (audience) ตัวเลือกทางสังคม หรือ social selector เหล่านี้จะมีน้ำหนักและความสำคัญมากน้อยต่างกันไปตามแต่ละสังคม และมีผลต่อการเลือกใช้คำไม่เหมือนกัน ระบบคำประเภทต่าง ๆ ที่ขึ้นอยู่กับ social selector มีอยู่หลายประเภท ที่ได้รับความสนใจและศึกษากันแพร่หลายที่สุดและนานที่สุด คือระบบคำเรียกบุคคลที่พูดด้วย ซึ่งหมายถึงการเรียกบุรุษที่ 2 นั่นเอง ทั้งนี้เพราะทุกสังคมให้ความสำคัญแก่บุคคลที่เราพูดด้วย เนื่องจากเปรียบเสมือนเครื่องกำหนดเบื้องต้นว่าเราควรจะใช้รูปแบบภาษาอย่างไร แต่ละสังคมจะแยกแยะระดับความแตกต่างของการเลือกใช้คำเรียกบุคคลที่เราพูดด้วยไม่เท่ากัน แล้วแต่ว่า social selector ใดจะเป็นตัวกำหนดบ้างบางสังคมก็ให้ความสำคัญแต่เฉพาะบางตัวเท่านั้น และแม้แต่ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันก็อาจให้ความสำคัญแก่ social selector ไม่ตรงกันก็ได้

การเรียกบุคคลที่พูดด้วย หรือ address terms นี้ยังมีความสัมพันธ์กับการเรียกตนเอง (self-address terms) ในบางสังคมด้วย เช่น สังคมไทยการเรียกตัวเองก็มีความซับซ้อนและยุ่งยากไม่น้อย ดังจะพบว่าในภาษาไทยจะพบ zero pronoun (0) ที่ใช้แทนผู้พูดอยู่เสมอ ๆ

ระบบการเรียกบุคคลที่ถูกกล่าวถึง (reference system) ก็เป็นการเลือกใช้คำตาม social selectors ที่มีความสำคัญในสังคมไทย แต่อาจไม่สำคัญในสังคมอื่น ๆ หรือต่างจากการเรียกตนเองตรงที่ในการเรียกบุคคลที่ 3 นั้น บุคคลที่เราพูดด้วย (บุรุษที่ 2) จะมีบทบาทและความสำคัญน้อยลง ทั้งนี้เพราะการจะเรียกบุคคลที่ 3 ด้วยคำเรียกอย่างไร ขึ้นอยู่กับ social selector ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้นั้นโดยตรง และขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางสังคมและความรู้สึกของผู้พูดเป็นสำคัญ

การใช้คำลงท้ายที่แสดงสถานภาพทางสังคมของผู้พูด (status final particles) ก็เป็นคำอีกประเภทหนึ่งที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในสังคมไทย โดยการเลือกคำใดจะขึ้นอยู่กับ social selectors และยังเป็นการแสดงความสุภาพ (politeness) ในการใช้ภาษาพูดอีกด้วย

3.1.2) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว ซึ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กันมาก น้อย หรือไม่มีเลย และอาจจะสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเราสามารถทราบถึงขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ได้ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ 2 แบบ คือ

(1.) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) สามารถบอกได้ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และถ้าสัมพันธ์กันเป็นไปในทิศทางใด ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากข้อมูลที่เป็นตัวแปรสองตัว คือ ตัวแปร x และ y สามารถหาได้ด้วยสูตรต่อไปนี้

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2] [n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

r คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x และ y

(2.) สัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (Coefficient of determination) สามารถบอกได้ว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันนั้น ตัวแปรใดเป็นเหตุให้อีกตัวแปรหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป โดยสามารถหาได้จากสูตรดังนี้

$$r^2$$

การหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดก็คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ยกกำลัง 2 นั่นเอง

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

การศึกษาคำเรียกขานดำเนินการศึกษา และวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ขั้นเตรียมการ

3.2.1.1 ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์สังคม การศึกษา ในเรื่องคำเรียกขาน ทั้งในภาษาเขมร และในภาษาอื่น ๆ รวมถึงงานที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่กรณีศึกษา ข้อมูลทางด้านประชากร และมานุษยวิทยา

3.2.1.2 การแบ่งกลุ่มประชากรที่จะเก็บข้อมูล

1) กลุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูล กระทำโดยกำหนดแหล่งข้อมูลเป็นแวดวง (Domain) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ร่วมสนทนา (Participant) สถานการณ์ (Setting) และเรื่องที่พูด (Topic) ดังนี้

แบ่งกลุ่มตัวอย่างจากความเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ของ การพูดดังนี้

(1) การพูดแบบเป็นทางการเก็บข้อมูลจากแวดวงต่าง ได้แก่

- การศึกษา
- ศาสนา
- ราชการ
- การอยู่ในที่ประชุม

(2) การพูดแบบไม่เป็นทางการเก็บข้อมูลจากแวดวงต่าง ได้แก่

- ครอบครัว
- กลุ่มเพื่อน
- การจ้างงาน
- ชุมชน

3.2.1.3 กลุ่มประชากร

แบ่งข้อมูลประชากรในแวดวงต่าง ๆ ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ตามความแตกต่างทางสังคม เพื่อเก็บข้อมูลการใช้คำเรียกขานที่มีการใช้ที่แปรไปตามความแตกต่างทางสังคม ของกลุ่มประชากรดังนี้

(1) เพศ

- ชาย
- หญิง

(2) อายุ กำหนดอายุโดยแบ่งเป็นช่วงอายุ ดังนี้

- เด็ก อายุ แรกเกิด - 15 ปี¹
- วัยรุ่น อายุ 16 - 29 ปี
- ผู้ใหญ่ อายุ 30 ปีขึ้นไป

3.2.2 ขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.2.1 การเก็บข้อมูลขั้นที่ 1 การเก็บข้อมูลโดยการสังเกต

เก็บข้อมูลโดยการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จริง ในแวดวงต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อ 3.2.1.2 โดยการจดบันทึกคำเรียกขานที่พบในแต่ละสถานการณ์ เพศ และอายุของกลุ่มสนทนาทั้ง 2 ฝ่าย คือ ผู้พูด และผู้ฟัง โดยการศึกษาแบ่งคำเรียกขานเป็น 2 ประเภท คือ คำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย

3.2.2.2 การเก็บข้อมูลขั้นที่ 2 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์

ในขั้นตอนนี้จะใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์การใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ โดยกำหนดรายละเอียดดังนี้

¹ ในกรณีเด็กแรกเกิดจะเก็บข้อมูลในลักษณะของการเป็นบุตรที่ 2

1.) แบบสอบถาม การใช้คำเรียกขานมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการแปรของคำเรียกขาน ที่พบจากการสังเกตในการเก็บข้อมูลขั้นที่ 1 ดังนี้

(1.) ความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา จากการสังเกตพบว่าความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาต่าง ๆ ที่มีการแปรของคำเรียกขานมี 9 ความสัมพันธ์ ดังนี้

- เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า
- เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน
- เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า
- เมื่อพูดกับคนรู้จักกัน
- เมื่อพูดกับพระ สังฆคัมภีร์ เทพเจ้า
- เมื่อพูดกับญาติ
- เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท
- เมื่อพูดกับคนในครอบครัว
- เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอาจมีมากกว่าหนึ่งปัจจัย ดังที่ได้แบ่งศึกษาปัจจัยต่าง ๆ คือ ความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา เพศ และอายุ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในส่วนของการความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาที่พบว่าการแปรของการเลือกใช้คำเรียกขานทั้ง 9 ความสัมพันธ์นี้ ในกลุ่มสนทนาหนึ่ง ๆ อาจมีความสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน เช่น เมื่อพูดกับคนรู้จักกันที่มีสถานภาพสูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า ซึ่งสถานภาพที่สูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า ในสังคมเขมรเหนือถูกกำหนดโดยฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และอาชีพ อย่างไรก็ตามแม้จะดูเหมือนว่ามีความสัมพันธ์หลาย ๆ ความสัมพันธ์ในกลุ่มสนทนาหนึ่ง ๆ แต่ในการเลือกคำเรียกขานของชาวเขมรเหนือ จะเลือกคำเรียกขานจากการกำหนดความสัมพันธ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น จากการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นหลักและมีผลต่อการแปรของการเลือกใช้คำเรียกขานมี 9 ความสัมพันธ์ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้

ในการแสดงข้อมูลคำเรียกขานจะอธิบายถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่พบว่ามีมากกว่า 1 ความสัมพันธ์ว่าในกลุ่มสนทนานั้น ๆ มีความสัมพันธ์ใดบ้าง แต่จะใช้ความสัมพันธ์หลักเพียง 1 ความสัมพันธ์เท่านั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

(2.) เพศ คำเรียกขาน มีการใช้ที่แปรไปตามความแตกต่าง
ของเพศ ดังนี้

- เพศชาย
- เพศหญิง

(3.) อายุ คำเรียกขานมีการใช้แปรไปตามความแตกต่าง
ของช่วงอายุ ดังนี้

- น้อยกว่า
- เท่ากัน
- มากกว่า

(4.) คำเรียกขานที่จะศึกษา 2 ประเภท คือ

- คำเรียกตนเอง
- คำเรียกผู้ที่พูดด้วย

2.) จำนวนประชากร

การใช้คำเรียกขานมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการแปรของการเลือกใช้ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ เพศ และอายุ ดังนั้นในการเลือกกลุ่มประชากรที่จะให้ตอบแบบสอบถามจึงใช้เพศและอายุเป็นเกณฑ์ดังนี้

กลุ่มที่ 1	เพศชาย	ช่วงอายุ 0-15 ปี	จำนวน 20 คน	กลุ่มเด็ก
กลุ่มที่ 2	เพศหญิง	ช่วงอายุ 0-15 ปี	จำนวน 20 คน	
กลุ่มที่ 3	เพศชาย	ช่วงอายุ 16-29 ปี	จำนวน 20 คน	กลุ่มวัยรุ่น
กลุ่มที่ 4	เพศหญิง	ช่วงอายุ 16-29 ปี	จำนวน 20 คน	
กลุ่มที่ 5	เพศชาย	ช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป	จำนวน 20 คน	กลุ่มผู้ใหญ่
กลุ่มที่ 6	เพศหญิง	ช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป	จำนวน 20 คน	
รวม				120 คน

3.) วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์เจ้าของภาษาถึงการ
ใช้คำเรียกขานที่ลงกลุ่ม เริ่มจากกลุ่มที่ 1 จนครบจำนวน 20 คน แล้วจึงเริ่มเก็บข้อมูลโดย
วิธีเดียวกันในกลุ่มต่อ ๆ ไป จนครบ 6 กลุ่ม วิธีการสัมภาษณ์กระทำดังนี้

(1.) สอบถามรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่

อายุ เพศ

(2.) สอบถามการใช้คำเรียกตนเองในความสัมพันธ์ต่าง ๆ

9 ความสัมพันธ์ที่กำหนดไว้ รวมถึงคำเรียกตนเองที่แปรไปเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า
เท่ากัน และมากกว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ในทั้ง 9 ความสัมพันธ์

(3.) สอบถามการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วยในความสัมพันธ์ต่าง ๆ

9 ความสัมพันธ์ที่กำหนดไว้ รวมถึงคำเรียกขานที่แปรไปเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า เท่ากัน
และมากกว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ในทั้ง 9 ความสัมพันธ์

(4.) การจดข้อมูลคำเรียกขาน จะใช้ระบบสัญลักษณ์ทาง

สัทศาสตร์ตามระบบ International Phonetic Alphabet

4.) การจดบันทึกข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะจดบันทึกลงในแบบสอบถามที่
เตรียมไว้ โดยจะแยกเป็น 6 กลุ่ม ตามเพศ และอายุ ดังได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 2.2.2.2 และใน
แต่ละแบบสอบถาม จะแบ่งคำเรียกขานเป็น 2 กลุ่ม คือ คำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย
ในคำเรียกขานแต่ละกลุ่มจะแบ่งเป็น 9 ความสัมพันธ์ และจดบันทึกคำเรียกขานที่มีการแปรไปตาม
แต่ละความสัมพันธ์ อายุ และเพศ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. เพศ ชาย

2. อายุ 12 ปี

1. ช่วยอายุน้อยกว่า 2. ช่วงอายุเท่ากัน 3. ช่วงอายุมากกว่า

3. คำเรียกขานในความสัมพันธ์ของคู่สนทนาแบบต่าง ๆ

3.1 คำเรียกตนเอง (Self - addressing term.)

1. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ชาย 1. คำเรียกญาติ 2. ชื่อ 3. khma:t

หญิง 1. คำเรียกญาติ 2. ชื่อ 3. khma:t

2. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน

ชาย 1. คำเรียกญาติ 2. ชื่อ 3. khma:t

หญิง 1. คำเรียกญาติ 2. ชื่อ 3. khma:t

3.2 คำเรียกผู้ที่พูดด้วย (Addressing term)

1. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ชาย 1. po:ŋ 2. ชื่อ 3. คำเรียกญาติ

หญิง 1. mi:ŋ 2. ชื่อ 3. คำเรียกญาติ

2. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน

ชาย 1. hi:ŋ 2. ชื่อ 3. คำเรียกญาติ

หญิง 1. mi:ŋ 2. ชื่อ 3. คำเรียกญาติ

5.) การเตรียมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปรที่มีผลต่อการแปรของการเลือกใช้คำเรียกขานที่กำหนด

ไว้ในแบบสอบถาม มี 3 ตัวแปร คือ

(1.) เพศ

(2.) อายุ

(3.) ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

การเตรียมข้อมูลในส่วนนี้กระทำได้โดยการนับคะแนนของคำเรียกขานที่ผู้ใช้เลือกใช้ในการเรียกตัวเอง และเรียกผู้ฟัง ในตัวแปรที่ต่าง ๆ กันทั้ง 3 ตัวแปร และนำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีการที่กำหนด และนำค่าที่ได้มาแสดงให้เห็นชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของคำเรียกขาน เพื่อวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาความสัมพันธ์ของคำเรียกขานกับปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

บทที่ 4

คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : คำเรียกตนเอง

ในสังคมเขมรเหนือการจะเลือกคำใช้เรียกแทนตนเองจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความหมายของคำ เพราะคำแต่ละคำจะมีข้อจำกัดในการใช้ เช่น ใช้เฉพาะกับเพศหญิง ใช้เฉพาะกับเพศชาย หรือคำบางคำอาจใช้ได้ทั้งหญิงและชาย และในขณะเดียวกันคำบางคำใช้ได้เฉพาะกับเด็กเมื่อพูดกับผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่ใช้พูดกับเด็ก หรือคำบางคำอาจใช้ได้เฉพาะกับคนอายุเท่ากัน หรือคำบางคำต้องคำนึงถึงสถานภาพทางสังคมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ความสัมพันธ์สนมคุ้นเคย ความเป็นญาติหรือไม่เป็นญาติ ก็มีผลสำคัญด้วยเช่นกันขึ้นอยู่กับว่าผู้พูดจะคำนึงถึงและพิจารณาในเรื่องใดเป็นส่วนสำคัญในการเลือกใช้คำเรียกขานต่าง ๆ กัน เมื่อพูดกับบุคคลต่าง ๆ กัน

ดังนั้นเราอาจสามารถบอกความสัมพันธ์ของกลุ่มชนหนา คือ ผู้พูดกับผู้ฟัง รวมถึงกับผู้ที่ถูกกล่าวถึงด้วยได้จากการใช้คำเรียกขาน เช่น เมื่อผู้พูดใช้คำเรียกขาน /kɣɔm/ “ดิฉัน” ย่อมหมายถึงว่าผู้พูดให้ความเคารพผู้ฟังมาก หรือมีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่ามาก และแสดงให้เห็นถึงความไม่สนิทสนมคุ้นเคยกันด้วย ซึ่งต่างจากคำว่า /ɲom/ “ฉัน” ซึ่งเป็นคำที่ผู้หญิงใช้แทนตัวเองเช่นกันแต่ให้ความหมายและน้ำหนักรุนแรงกว่า กล่าวคือ ผู้พูดให้ความเคารพผู้ฟังน้อยกว่า มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่าหรือเท่ากัน และมีความสนิทสนมรู้จักกันมากกว่า และในขณะเดียวกันเราก็มักจะบอกช่วงอายุ วัย และเพศ ของผู้พูดได้อีกด้วย เช่น เมื่อผู้พูดใช้คำเรียกขาน /pɔːŋ / “หนู” แสดงว่าผู้พูดเป็นผู้ชายที่อายุน้อยยังอยู่ในวัยเด็ก หรือถ้าผู้เรียกใช้คำนี้เรียกผู้ใด ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกเรียกมีอายุน้อยกว่าผู้เรียก นอกจากนี้ความสัมพันธ์ฉันญาติ ความเป็นทางการไม่เป็นทางการ ความเป็นนายจ้างลูกจ้าง ตำแหน่ง อาชีพ ยังสามารถจะอธิบายได้จากการใช้คำเรียกขานอีกด้วย

ในภาษาเขมรเหนือ คำที่นำมาใช้เป็นคำเรียกตนเอง แบ่งตามชนิดของคำ¹ 3 ชนิด คือ

- 4.1 คำสรรพนาม
- 4.2 คำนาม
- 4.3 คำบ่งชี้

4.1 คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้เรียกแทนผู้พูด ผู้ฟังและผู้อ้างอิง คำสรรพนามในภาษาเขมรเหนือส่วนใหญ่เป็นคำ 1 พยางค์ คำบางคำจำกัดการใช้เฉพาะกับเพศชาย และบางคำใช้เฉพาะกับเพศหญิง หรือบางคำอาจใช้ได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย นอกจากนี้คำบางคำใช้เฉพาะกับผู้ที่ต้องการให้ความเคารพมาก แต่บางคำใช้กับคนที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน หรือคำบางคำใช้เมื่อต้องการแสดงความสุภาพ ในขณะที่เวลาปกติอาจใช้คำอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้อยู่ร่วมในสถานการณ์ ตลอดจนอารมณ์ของผู้พูดก็มีส่วนต่อการเลือกใช้คำเรียกขานประเภทคำสรรพนามด้วย

ดังนั้นคำสรรพนามในภาษาเขมรเหนือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มตามความสุภาพของความหมายประจำคำ และความสุภาพของสถานการณ์และผู้ใช้ ดังนี้

- 4.1.1 คำสรรพนาม แสดงความสุภาพ
- 4.1.2 คำสรรพนาม แสดงความไม่สุภาพ

¹ การแบ่งคำในภาษาที่ทำหน้าที่เหมือนกัน สมทรง บุรุษพัฒน์ (2536 : 45) เรียกว่า การจัดชนิดของคำ และเรียกคำที่จัดแบ่งแล้วว่าชนิดของคำ (word class)

4.1.1 คำสรรพนาม แสดงความสุภาพ

ในการสนทนาตามปกติของชาวเขมรเหนือ พบคำสรรพนามที่แสดงถึงความสุภาพ เมื่อผู้พูดอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ หรืออยู่ในสถานที่ราชการ และ/หรือต้องการยกย่องขอความช่วยเหลือหรือขอร้องผู้ฟัง และคำสรรพนามที่ใช้เพื่อแสดงความสุภาพที่พบในการสนทนาในเหตุการณ์ปกติทั่ว ๆ ไป ได้แก่

- ก. /khma:t/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย
- ข. /jom/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศหญิง
- ค. /khpom/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศหญิง
- ง. /ni:əŋ/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศหญิง
- จ. /pɔ:ŋ/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย
- ฉ. /kɛ:/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย, เพศหญิง
- ช. /juw:ŋ/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย, เพศหญิง
- ซ. /ʔa:t ta ma:/ สรรพนามบุรุษที่ 1 พระ
- ฌ. /khna:/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย
- ญ. /khni:ə/ สรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย, เพศหญิง

โดยที่คำแต่ละคำมีข้อจำกัดของสถานการณ์ ผู้ใช้และวิธีการใช้ต่าง ๆ กัน ซึ่งจะได้อธิบายถึงความหมายของคำ วิธีการใช้ และรายละเอียดของแต่ละคำดังนี้

ก. /khma:t/ คำสรรพนามคำนี้เป็นคำที่ผู้ชายใช้เรียกแทนตัวเองเพื่อแสดงความสุภาพ เป็นคำกลาง ๆ ทั่วไปที่ผู้ชายสามารถใช้ได้โดยไม่จำกัดวัย แต่จำกัดผู้ฟัง คือ สามารถใช้ได้กับผู้ฟังที่มีอายุหรือสถานภาพทางสังคมสูงกว่า และไม่จำกัดเพศนอกจากนี้ยังสามารถใช้ได้กับบุคคลที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน ถือเป็นคำกลาง ๆ ที่ผู้ชายใช้เพื่อแสดงความสุภาพ อาจเทียบได้กับคำว่า “ผม” หรือ “กระผม” ในภาษาไทย ตัวอย่างการใช้คำสรรพนาม /khma:t/ ในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.) เมื่อพูดกับผู้ที่มิสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 1

ชาวบ้าน : ?a: co:r taw na:

อาจารย์ จะ ไป ไหน

“อาจารย์จะไปไหน”

อาจารย์ : khma:t nɔŋ tɔw sren coh ?aw nɔŋ tɔw na:

ส.1 จะ ไป สุรินทร์ แล้ว ส.2 จะ ไป ไหน

“ผมจะไปสุรินทร์แล้วพ่อจะไปไหน”

ชาวบ้าน : khma:t kɔ nɔŋ tɔw sren bat

ส.1 ก็ จะ ไป สุรินทร์ ล.

“ผมก็จะไปสุรินทร์ครับ”

ชาวบ้าน : เพศชาย อายุประมาณ 40 - 50 ปี

อาจารย์ : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี สอนอยู่ที่โรงเรียนในหมู่บ้าน

สถานที่ : สถานีรถไฟ

ความสัมพันธ์ของทั้งผู้พูดและผู้ฟังคือ คนรู้จักกัน แต่ครูพิจารณาสถานภาพในเรื่องของอายุ ซึ่งน้อยกว่าชาวบ้าน และชาวบ้านพิจารณาสถานภาพของตนว่าต่ำกว่าครู เพราะครูเป็นข้าราชการในหมู่บ้านซึ่งต้องให้ความนับถือ ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงใช้คำเรียกขานแทนตัวเองว่า /khma:t/ เพราะทั้งสองฝ่ายคำนึงถึงสถานภาพที่สูงกว่าของผู้ฟัง แต่พิจารณาสถานภาพคนละอย่าง อีกฝ่ายพิจารณาโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์แต่อีกฝ่ายใช้สถานภาพทางสังคมเป็นเกณฑ์

2.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 2

ชาวบ้าน : juə tuək trəj pram muːj khv:t bə:ŋ
 เอา น้ำปลา 6 ขวด ส.2
 “เอาน้ำปลา 6 ขวดพี่”

รถขายน้ำปลา : juə khv:t mo: pdo:r khma:t phə:ŋ nə:
 เอา ขวด มา เปลี่ยน ส.1 ด้วย ล.
 “เอาขวดมาเปลี่ยนผมด้วยนะ”

ชาวบ้าน : เพศหญิง อายุช่วง 30 ปี ไม่รู้จักกับคนขายน้ำปลามาก่อน อาชีพ
 เป็นแม่บ้านและทำนา

คนขายน้ำปลา : เพศชาย อายุช่วง 30 ปี เท่ากัน ไม่รู้จักกับหญิงผู้นี้มาก่อน

สถานที่ : ถนนในหมู่บ้าน

คู่สนทนาทั้งสองฝ่ายไม่เคยรู้จักกันมาก่อน รถขายน้ำปลาวิ่งรถมาขายในหมู่บ้าน
 ประกาศทางเครื่องขยายเสียง เมื่อชาวบ้านไปซื้อก็ขอให้เอาขวดมาเปลี่ยนด้วย โดยเหตุของความ
 เป็นคนแปลกหน้าของกันและกัน และไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กัน สถานภาพทางสังคมก็ไม่มีใคร
 สูงหรือต่ำกว่าใคร อายุใกล้เคียงกัน ฝ่ายชายจึงใช้คำว่า /khma:t/ ซึ่งถือเป็นที่ใช้ได้
 ทั่ว ๆ ไป

3.) เมื่อพูดกับคนรู้จักกัน

ตัวอย่างที่ 3

ชาย : rot mo: pi: kɔj kə man tuən chop te:
 รถ มา ข้าง หลัง ก็ ไม่ ท้น หยุด หรือ
 “รถที่มาข้างหลังก็ยังไม่หยุดหรือ”

khma:t tha: man ruəh te:

ส.1 ว่า ไม่ รอด ล.

“ผมว่าไม่รอดหรอก”

ชาย : อายุช่วง 45 - 50 ปี

ผู้ฟัง : กลุ่มคนอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ทั้งเพศหญิง และชาย

สถานที่ : ที่ชุมนุมของหมู่บ้าน

ชายผู้นี้กำลังเล่าเรื่องเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่ตนไปพบมาให้กับกลุ่มชาวบ้านด้วยกันฟัง ซึ่งทุกคนมีความสัมพันธ์เป็นกันรู้จักกันสถานภาพเท่าเทียมกันรวมทั้งชายผู้นี้ด้วย ซึ่งในกลุ่มมีคนที่มียุมากกว่า และน้อยกว่าผู้พูด ซึ่งในการพูดครั้งนี้ไม่สามารถระบุตัวผู้ฟังได้ ผู้พูดจึงใช้คำเรียกขานตนเองว่า /khma:t/ ซึ่งถือเป็นคำกลาง ๆ ที่ใช้ได้ทั่วไป

4.) เมื่อพูดกับพระสงฆ์หรือสังฆคฤหัสถ์

ตัวอย่างที่ 4

พระ : mi:ən ?oj jo:m phujaj

มี อะไร โยม ผู้ใหญ่

“มีอะไรโยมผู้ใหญ่”

ผู้ใหญ่บ้าน : khma:t som mmuan lu:k ?Aw taw srɔ:c tuu? muan ptiah ba:t

ส.1 ขอ นิมนต์ ส.2 ไป รด น้ำ มนต์ บ้าน ล.

“ผมขอมนต์หลวงพ่อไปรดน้ำมนต์บ้านครับ”

พระ : อายุช่วง 40 - 50 ปี รู้จักกับผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้าน : อายุช่วง 30 - 45 ปี เป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านที่วัดนี้ตั้งอยู่ รู้จักกับพระ

สถานที่ : วัด

การใช้สรรพนาม /khma:t/ ของผู้ใหญ่บ้าน แสดงถึงสถานภาพทางสังคมที่ต่ำกว่า และแสดงถึงความสุภาพเมื่อต้องพูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ต้องให้ความเคารพ นอกจากนี้ผู้พูดยังพิจารณาถึงอายุที่น้อยกว่าด้วย แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระอายุน้อยกว่า ชาวบ้าน ต้องใช้สรรพนาม /khma:t/ อยู่เหมือนเดิม

5.) เมื่อพูดกับญาติ

ตัวอย่างที่ 5

เด็กชาย : me: khma:t taw na: ʔom

แม่ ส.1 ไป ไหน ป้า

“แม่ของผมไปไหนป้า”

ป้า

: taw tla:t te:c mo:

ไป ตลาด เดี่ยว มา

“ไปตลาด, เดี่ยวมา”

เด็กชาย : อายุประมาณ 10 ปี เป็นหลานของป้า

ป้า : อายุประมาณ 30 ปี เป็นป้าของเด็กชาย

สถานที่ : บ้านของป้า

เด็กชายไปหาป้าที่บ้านถามว่าแม่ไปไหน สังคมเขมนับถือกันตามอาวุโสเป็น คำสำคัญเด็กที่อายุน้อยกว่า ต้องนับถือผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า โดยเฉพาะญาติผู้ใหญ่ของตนเอง เด็กชายจึงเรียกแทนตัวเองว่า /khma:t/ เมื่อพูดกับป้า

6.) เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 6

tu:c : prap hΛ:j mac man cu: tha: kma:j phΛ? tu:t sra: nah
บอก แล้ว ทำไม ไม่ เชื่อ ว่า อย่า ค้ม อีก เหล้า ล.
“บอกแล้วทำไมไม่เชื่อว่าอย่าค้มอีกเหล้านะ”

khe:c : ji: bo:ŋ tu:c khma:t ka man ba:n phΛ? lΛŋ swaŋ te:
โธ่ พี่ ช. ส.1 ก็ ไม่ ได้ ค้ม จน เมา ล.
“โธ่ ! พี่เล็กผมก็ไม่ได้ค้มจนเมาหลอก”

tu:c : เพศหญิง อายุ 54 ปี เป็นพี่สาวของ khu:c

khe:c : เพศชาย อายุ 35 ปี เป็นน้องชายของ tu:c

สถานที่ : บ้าน

tu:c และ khe:c เป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน khe:c เรียกตัวเองว่า /khma:t/ เมื่อพูดกับพี่สาว และในขณะเดียวกันก็เรียกตัวเองว่า /khma:t/ เมื่อพูดกับพ่อ-แม่ ด้วย

7.) เมื่อพูดกับเพื่อนร่วมงาน

ตัวอย่างที่ 7

เจ้าหน้าที่ : mo: tho: ?oj kamnan
มา ทำ อะไร กำนัน
“มาทำอะไรกำนัน”

กำนัน : khma:t mo: juə bat.pra.cha.chon
ส.1 มา เอา บัตรประชาชน
“ผมมาเอาบัตรประชาชน”

เจ้าหน้าที่ : chop cam khma:t tɔw ruə plat mpɔc
 หยุต รอ ผม ไป หา ปลัด สักครู่
 “เดี๋ยว, รอผมไปหาปลัดสักครู่”

เจ้าหน้าที่ : เป็นเจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎร อายุประมาณ 40 ปี
 กำนัน : เป็นกำนันของตำบล อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

กำนันจะมารับบัตรประชาชนของประชาชนในเขตตำบลของตน เพื่อนำไปให้กับประชาชนต่อไป ต้องมาติดต่อขอรับกับเจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎร ซึ่งถือเป็นเพื่อนร่วมงานกัน และอยู่ในสถานที่ราชการและกำลังปฏิบัติงาน ดังจะเห็นว่าทั้ง 2 ฝ่ายอายุไล่เลี่ยกันหรืออาจเท่ากัน และในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมงานกัน สถานภาพเท่ากัน จึงใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /khma:t/ เพื่อแสดงความสุภาพของทั้งสองฝ่าย

8.) เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 8

ผู้เช่า : ?ɔw nɔŋ ?ɔ:j ɲom ja:ŋ na:
 ส.2 จะ ให้ ฉัน อย่างไร
 “พ่อจะให้ฉันอย่างไร”

ผู้ให้เช่า : khma:t tha: kə ?ɔ:j dec ta: chnam taw nuh hɔj me:
 ส.1 ว่า ก็ ให้ เหมือน กับ ปี ไป นั้น แหละ ส.2
 “ผมว่าก็ให้เหมือนกับปีที่แล้วนั้นแหละแม่”

ผู้เช่า : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี อาชีพทำนา
 ผู้ให้เช่า : เพศชาย อายุประมาณ 52 ปี อาชีพรับราชการครู
 สถานที่ : บ้านของผู้ให้เช่า

ผู้เช่ากับผู้ให้เช่ารู้จักกัน เพราะผู้ให้เช่าเป็นครูในหมู่บ้านที่ผู้เช่าอาศัยอยู่ ผู้เช่าอายุน้อยกว่า สถานภาพต่ำกว่า ผู้ให้เช่า แต่ผู้ให้เช่าใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /khma:t/ เพื่อแสดงความสุภาพ

9.) เมื่อพูดในที่ชุมนุมชน

ตัวอย่างที่ 9

พิธีกร : te: nih tɔw khma:t kə som ncyn me: ?Aw bɔ:ŋ pʔo:n
ต่อ แต่ นี้ ไป ส.1 ก็ ขอ เชิญ ส.2 ส.2 ส.2 ส.2

“ต่อแต่นี้ไป กระผมก็ขอเชิญพ่อแม่พี่น้อง”

co:l mo: ru:m khniɔ nɔw neɯ phithi: na: ba:t

เข้า มา พร้อม กัน อยู่ ใน พิธี ล.

“เข้ามาร่วมกันในพิธีนะครับ”

พิธีกร : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี

ผู้ฟัง : ผู้ที่มาร่วมงานแต่งงาน ไม่ระบุตัวผู้ฟัง

สถานที่ : พิธีแต่งงาน

พิธีกรชายพูดเชิญแขกที่มาในพิธีเข้าไปรวมกันอยู่ในปะรำพิธีเพื่อประกอบพิธีแต่งงานและเนื่องจากการพูดเป็นการกล่าวโดยสถานการณ์ที่เป็นทางการ และไม่เจาะจงตัวผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดอาจรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ จึงใช้คำสรรพนามแทนตัวเองว่า /khma:t/ ซึ่งถือเป็นคำสุภาพ และเป็นคำกลาง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ชายให้เรียกตัวเอง

ข. / ɲom / คือ คำสรรพนามที่ผู้หญิงใช้เรียกแทนตัวเอง ผู้ใช้สามารถใช้ได้ทุกวัย แต่การเลือกใช้จะขึ้นอยู่กับ ผู้ฟัง คือ จะใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า หรืออายุนมากกว่า อาจเทียบได้กับคำว่า “ฉัน” หรือ “หนู” (สรรพนามบุรุษที่ 1) ในภาษาไทย และคำว่า /ɲom/ ถือเป็นคำสรรพนามแทนตัวเองที่ผู้หญิงใช้เป็นคำกลาง ๆ ใช้เป็นสรรพนามแทนตัวเองที่ใช้เพื่อแสดงความสุภาพได้ทั่วไป ตัวอย่างการใช้คำสรรพนาม / ɲom/ ในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.) เมื่อพูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 10

เจ้าหน้าที่ : tha: ?oj ja:j
ทำ อะไร ยาย
“อะไรยาย”

ชาวบ้าน : nih, nom nuom ko:n mo: pdo:r chmoh
นี่ ส.1 พา ลูก มา เปลี่ยน ชื่อ
“นี่, ฉันพาลูกมาเปลี่ยนชื่อ”

เจ้าหน้าที่ : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

ชาวบ้าน : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี

สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

ชาวบ้านรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ แม้ว่าจะมีอายุมากกว่า แต่สถานภาพทางสังคมต่ำกว่า และเป็นการพูดในสถานที่ราชการ จึงต้องแสดงความสุภาพโดยการเรียกตัวเองว่า /nom/ รวมไปถึงชาวบ้านที่มาติดต่องานราชการทั่ว ๆ ไป ที่ไม่มีความสนิทสนม หรือรู้จักกับเจ้าหน้าที่เลย ก็ใช้คำสรรพนามแทนตัวเองว่า /nom / เช่นกัน ในบางรายที่ต้องการแสดงความสุภาพมาก ๆ อาจใช้คำว่า /khpom/ ซึ่งสุภาพกว่า /nom/ ก็ได้ อย่างไรก็ตามจากการสอบถามสัมภาษณ์ผู้ที่มาติดต่อกับที่ว่าการอำเภอมักจะมีเกณฑ์อะไรในการพิจารณาเลือกใช้คำสรรพนามแทนตัวเอง ซึ่งได้คำตอบว่า เจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นนายเรา ไม่ว่าจะอายุมาก หรือน้อยกว่าเราก็ต้องถือว่าเค้าเป็นนาย เราต้องให้ความเคารพ และพูดด้วยอย่างสุภาพ สรรพนามที่ใช้ได้แก่ /nom/ หรือ /khpom/ แต่จากการสังเกต ผู้พูดจะพิจารณาจากอายุ และตำแหน่งของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ ถ้าอายุมากกว่า และตำแหน่งสูง เช่น ปลัดหรือนายอำเภอ จะใช้สรรพนาม /khpom/ ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ธุรการทั่ว ๆ ไป และอายุน้อยกว่า จะใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /nom/

2.) เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 11

เจ้าหน้าที่ : ja:j tɔw tha:j ?e:k ka sa:n mo: pi:r phe:n
 ยาย ไป ถ่าย เอกสาร มา 2 แผ่น

“ยาย, ไปถ่ายเอกสารนี้มา 2 แผ่นนะ”

ha:j ka ju:ɔ mo: ?ɔ:j ɲom ?i: neh nɔ:
 แล้ว ก็ เอา มา ให้ ส.1 ที่ นี้ ล.

“เสร็จแล้วก็เอามาให้ฉันที่นี่นะ”

เจ้าหน้าที่ : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 50 ปี

สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

เจ้าหน้าที่บอกชาวบ้านที่มาติดต่อกับราชการให้ไปถ่ายเอกสาร แล้วให้เอามาขึ้นที่เจ้าหน้าที่ผู้ฟัง โดยใช้คำแทนตัวเองว่า /ɲom/ เพื่อแสดงความสุภาพ และพิจารณาจากอายุที่น้อยกว่าผู้ฟัง แม้ว่าตนจะมีสถานภาพสูงกว่าชาวบ้านที่มาติดต่อกับราชการก็ตาม

3.) เมื่อพูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 12

ก : ?e:ŋ mo: pi: na:
 เอ็ง มา จาก ไหน
 “เอ็งมาจากไหน”

ข : ɲom mo: pi: tla:t
 ส.1 มา จาก ตลาด
 “หนูมาจากตลาด”

ก : เพศหญิง อายุ ประมาณ 30 ปี

ข : เพศหญิง อายุ ประมาณ 15 ปี

สถานที่ : ระหว่างทางในชุมชน

ในกรณีนี้คำว่า /nom/ อาจเทียบได้กับภาษาไทยว่า “หนู” ก็ได้ ดังได้กล่าวมาแล้วว่าคำว่า /nom/ นี้อาจเทียบได้กับคำภาษาไทยว่า ฉั่น หรือ หนู โดยคำนึงถึงอายุของผู้ฟังเป็นเกณฑ์ เนื่องจากความแตกต่างกันของคำว่า “ฉั่น” กับ “หนู” ในภาษาไทย ขึ้นอยู่กับอายุสถานภาพ และความสนิทสนมของผู้พูดและผู้ฟัง แต่ในภาษาเขมรเหนือ ผู้หญิงทุกคนสามารถใช้ได้โดยไม่จำกัดความสนิทสนม อายุ สถานภาพ เพศ ของผู้ฟัง แต่จะคำนึงถึงอายุของผู้พูด และความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟังเป็นสำคัญ

4.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 13

ชาวบ้าน : luə? ja:ŋ na: bə:ŋ
 ชาย อย่าง ไหน ส.2
 “ชายอย่างไรพี่”

คนชาย : ba:j khu:t dɔp ba:t ju:ə prama:n khu:t
 3 ขวด 10 บาท เอา เท่าไหร่ ขวด
 “3 ขวด 10 บาท เอากี่ขวด”

ชาวบ้าน : ?ə:j nom mo: ba:n pram mu:j khu:t
 ให้ ส.1 มา ได้ 6 ขวด
 “หนูเอาซัก 6 ขวด”

ชาวบ้าน: เพศหญิง อายุช่วง 15 - 20 ปี

คนชาย : เพศชาย อายุประมาณ 20 - 30 ปี

สถานที่ : ตลาด

ชาวบ้านไปซื้อของในตลาดและไม่รู้จักกันกับพ่อค้า จึงใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /nom/ เพื่อแสดงความสุภาพ

ค. /khnɔm/ คำสรรพนามคำนี้เป็นคำที่ผู้หญิงใช้เรียกแทนตัวเอง และจะพูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพสูงกว่า หรือต้องการยกย่องขอร้องหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ฟัง จะใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก ๆ อาจเทียบได้กับคำว่า “ดิฉัน” ในภาษาไทย แต่คำว่า /khnɔm/ นี้พบการใช้น้อยมาก เพราะจะต้องใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก หรือในแง่หนึ่งผู้ที่จะต้องใช้เป็นผู้ที่มีความนอบน้อมถ่อมตน หรือเป็นผู้ที่ต้องอยู่ในความสํารวมมาก ๆ เช่น นักบวชหรือชาวบ้านเมื่อพูดกับข้าราชการ พูดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือผีบางเทวดา ที่คิดว่าจะบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดังที่อ้อนวอนขอ และผู้พูดจะไม่คำนึงถึงว่าผู้ที่ตนพูดด้วยจะมีอายุมากหรือน้อยกว่าตน หรือเพศต่างกับตนหรือไม่ แต่จะคำนึงถึงสถานภาพที่สูงกว่าตนมากกว่า การสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ กับบุคคลต่าง ๆ ที่ผู้พูดจะเรียกแทนตัวเองว่า /khnɔm/ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าคนแปลกหน้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระ คนรู้จักตัวอย่างการใช้สรรพนาม /khnɔm/ ในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.) เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 14

หมอ : kɛ: t ?oj lu:k ja:j

เป็น อะไร หลวง ยาย

แม่ชี : khnɔm chu: puəh ca: lu:k ma:

ส.1 ปวด ท้อง ค่ะ หลวง หมอ

“ดิฉันปวดท้องค่ะคุณหมอ”

หมอ : chu: mo: prama:n ɲaj ha:j

ปวด มา เท่าไหร่ วัน แล้ว

แม่ชี : khnɔm cam man ba:n te: pi:r ba:j ɲaj nih ha:j

ส.1 จำ ไม่ได้ หรอก สอง สาม วัน นี้ ล.

“ดิฉันจำไม่ได้หรอก สองสามวันนี้แหละ”

ผู้พูด : เป็นแม่จี เพศหญิง อายุช่วง 50 ปีขึ้นไป

ผู้ฟัง : เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพศหญิง อายุช่วง 30-40 ปี

สถานที่ : สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน

จากบทสนทนาจะเห็นว่า หมอ จะเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป เพราะเป็นผู้ที่จะรักษาอาการเจ็บป่วย ซึ่งผู้ป่วยและชาวบ้านจะต้องให้ความเคารพนับถือ ขณะเดียวกันแม่จีซึ่งเป็นนักบวชต้องสำรวมทั้งกริยาและวาจา จึงใช้คำว่า /khpom/ แทนตัวเองเพื่อแสดงถึงความสุภาพและยกย่อง หมอ ด้วย แม้ว่าหมอจะมีอายุน้อยกว่าก็ตาม

2.) เมื่อพูดกับเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์

ตัวอย่างที่ 15

ร่างทรง : khpom chmoh lʔw: noŋ ʔw:j khpom cu:j ʔoj
 ส.1 ชื่อ ข. จะ ให้ คิฉัน ช่วย อะไร
 “คิฉันชื่อล่อ, จะให้คิฉันช่วยอะไร”

ชาวบ้าน : khpom tha: noŋ ʔw:j lu:k me: cu:j riəʔsa: mtec
 ส.1 ว่า จะ ให้ ส.2 ช่วย รักษา ชักหน้อย
 “คิฉันว่าจะมาให้ท่านช่วยรักษาชักหน้อย”

ร่างทรง : สมมติเป็นนางฟ้าที่เข้ามาทรงร่าง เพศหญิง

ชาวบ้าน : เพศหญิง อายุช่วง 35 - 45 ปี

สถานที่ : บ้านของร่างทรง

การสนทนาเกิดขึ้นที่บ้านของร่างทรงเมื่อชาวบ้านเจ็บป่วยก็จะรักษาตามวิธีชาวบ้านตามความเชื่อที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมาที่เรียกว่าพิธีการโบล /bo:l/ คือการทรงเจ้าเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย ผู้ที่มาเข้าร่างทรงถือว่าเป็นนางฟ้าซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องนับถือ ชาวบ้านจึงใช้คำเรียกขานเรียกแทนตัวเองว่า /khpom/ “คิฉัน” เพื่อเป็นการนอบน้อมและเคารพยกย่องผู้ที่มาเข้าร่างทรง

ในขณะเดียวกันนางฟ้าที่เข้าร่างทรงก็ใช้คำเรียกขานตัวเองว่า /khnom/ เช่นกัน ซึ่งจะต้องสำรวมและใช้ภาษาที่สุภาพถือเป็นภาษาสูง ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ที่เป็ร่างทรงเป็นเพศหญิงอายุ 50 ปีขึ้นไป และรู้จักคุ้นเคยกับหญิงชาวบ้านผู้นี้ คำเรียกขานที่ใช้ตามปกติจะเป็นคำอื่น

3.) เมื่อพูดกับพระ

ตัวอย่างที่ 16

ชาวบ้าน : ba: coh khnom som li:ə ha:j lu? ta:
 ถ้า ฉัน ส.1 ขอ ลา แล้ว ส.2
 “ถ้าฉันดิฉันขอลาแล้วค่ะ, หลวงตา”
 พระ : ?a: cio: lʔw swʔ sba:j krop khniə: nə:
 อ. ดี สวย สุขสบาย ทุก คน ล.
 “เออ, อยู่ดีมีสุขทุกคนละนะ”
 ชาวบ้าน : เพศหญิง อายุ 35 - 45 ปี
 พระ : อายุประมาณ 50 ปีขึ้นไป
 สถานที่ : วัด

พระเป็นบุคคลที่บุคคลทั่วไปต้องให้ความเคารพบูชา ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ เช่น ที่วัดหรือที่อื่น ภาษาที่ใช้ต้องเป็นภาษาแบบแผน และจะไม่คำนึงถึงความสนิทสนมคุ้นเคย ความเป็นญาติหรือความสัมพันธ์อื่นใด เมื่อพูดกับพระแล้วทุกคนจะต้องสำรวมทั้งกาย วาจา และใจ ชาวบ้านผู้นี้จึงใช้คำเรียกขานแทนตัวเองว่า /khnom/

4.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 17

สาวท : ba: ma:li: təw mu:ŋ ko:k ʔə:j təw ruə: khma:t nə:
 ถ้า มาลี ไป กรุงเทพ ก็ ให้ ไป หา ส. ล.
 “ถ้ามาลีไปกรุงเทพก็ให้ไปหาผมนะ”

แม่ : ca: ja:ŋ na: khnom kə som ʔɔ:j lu:k ʔaw cu:j pho:ŋ
 ค่ะ อย่างไร ส.1 ก็ ขอ ให้ หลวง พ่อ ช่วย ด้วย
 “ค่ะ, ยังไงดิฉันก็ขอให้ท่านช่วยเหลือด้วยค่ะ”

สาวท : เป็นเพื่อนของเพื่อนบ้านทำงานอยู่กรุงเทพฯ และเป็นคนในพื้นที่
 ที่แถบนี้ แต่งตัวดูดีเป็นคนมีฐานะอายุประมาณ 45 - 50 ปี ไม่
 รู้จักกันกับแม่ของมาลีมาก่อน

แม่ : อายุ 50 ปีขึ้นไป ไม่รู้จักสาวทมาก่อน

สถานที่ : บ้านของแม่

สาวทกับแม่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่สาวทเป็นเพื่อนกับเพื่อนบ้านของแม่ ซึ่ง
 จะชวนมาลีไปทำงานที่กรุงเทพฯ แม่พิจารณาว่าสาวทเป็นผู้มีฐานะดี น่าเคารพ และจะต้องขอร้อง
 ขอความช่วยเหลือในการไปทำงานกรุงเทพฯ ของลูกด้วย แม่จึงต้องใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า
 /khnom/ เพื่อยกย่องสาวท และแสดงความไม่สนิทสนมรู้จักคุ้นเคยกับสาวทด้วย

5.) เมื่อพูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 18

คนชื่อขวด : mien khu:t luə? te me:

มี ขวด ชาย ไหม ส.2

“มีขวดชายไหมแม่”

เจ้าของบ้าน : tɨŋ ja:ŋ na: jɔj

ชื่อ อย่างไร ส.2

“ชื่อยังไงละยาย”

คนชื่อขวด : ŋom tɨŋ bu:n khu:t ma: khlaŋ

ส.1 ชื่อ 4 ขวด 1 สลึง

“ฉันชื่อ 4 ขวด 1 สลึง”

เจ้าของบ้าน : ʔoh, tip ʔoj tho:ʔ leh
 โอ้โฮ, ชื้อ อะไร ถูก จัง
 “โอ้โฮ, ทำไมซื้อถูกจัง”

คนซื้อขวด : ji: kun me: ʔo:j ti:ən khnom taw
 อ., น. ส.2 ให้ ทาน ส.1 ไป
 “โอ! คุณแม่ให้ทานดิฉันเถอะ”

คนซื้อขวด : อายุ 63 ปี เพศหญิง รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าของบ้าน
 เจ้าของบ้าน : อายุ 54 ปี เพศหญิง รู้จักคุ้นเคยกับคนซื้อขวด
 สถานที่ : บ้านของคนขาย

ความสัมพันธ์ของคนซื้อขวดกับเจ้าของบ้าน คือ รู้จักคุ้นเคยกัน คนซื้อขวดแม้จะอายุมากกว่า แต่มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า เพราะเจ้าของบ้านมีฐานะดีกว่า และเป็นข้าราชการ โดยปกติแล้วทั้ง 2 ฝ่าย จะใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า /nom/ เสมอในสถานการณ์ปกติ แต่เมื่อต้องการขอร้องหรือพูดในลักษณะที่อ่อนวอนให้สงสารก็จะใช้คำว่า /khnom/ เพื่อลดสถานภาพของตนให้ต่ำลงไปกว่าเดิมอีก ในขณะเดียวกันก็ยกย่องผู้ฟังให้มีสถานภาพสูงขึ้นไปอีก เพื่อจะได้ในสิ่งที่อ่อนวอนขอร้อง

อย่างไรก็ตาม แม้การใช้คำว่า /khnom/ จะดูเหมือนว่าจำกัดใช้เพื่อแสดงความสุภาพ เมื่อพูดกับบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่า หรือพูดกับผู้ที่สมมติว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้าเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันคำว่า /nom/ ก็สามารถใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 เรียกตัวเอง ซึ่งมีผู้พูดและผู้ฟังเป็นคน ๆ เดียวกัน ในสถานการณ์เดียวกันด้วย

จะเห็นว่าคำว่า /nom / กับคำว่า /khnom/ มีการใช้ที่เหลื่อมล้ำกัน ในสถานการณ์เดียวกัน ผู้ฟัง ผู้พูดคนเดียวกัน บางครั้งผู้พูดเรียกตัวเองว่า /nom / แต่หากต้องการแสดงความสุภาพหรือขอร้องอ่อนวอนก็เปลี่ยนสรรพนามเป็น /khnom/ คำว่า /khnom/ ไม่พบว่ามีการใช้บ่อยครั้งนัก และในกรณีของนักบวชหรือการทรงเจ้าที่สมมติตนว่าเป็นเทพเจ้า ซึ่งต้องใช้ภาษาอีกระดับที่สูงกว่ามนุษย์ ก็มีการใช้คำว่า /khnom/ และ /nom / ในสถานการณ์เดียวกันอยู่บ่อยครั้ง

หากดูจากหลักฐานตัวเขียนในภาษาเขมรกลาง สรรพนามบุรุษที่ 1 คำนี้ใช้คำว่า /khpom/ ใช้เรียกตัวเองเพื่อแสดงความสุภาพทั้งเพศหญิงและเพศชาย ต่างจากคำเรียกตัวเองเมื่อคนเขมรเหนือใช้ ซึ่งใช้กับเพศหญิงเท่านั้น และไม่พบว่ามีการใช้คำว่า /pom / เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพศหญิงในภาษากลาง คำว่า /khma:t / ก็ไม่พบว่ามีการใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย ในภาษาเขมรกลางเช่นเดียวกัน การใช้คำว่า /pom / , /khpom/ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพศหญิง และคำว่า / khma:t / เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย ในภาษาเขมรเหนือ อาจสันนิษฐานได้ดังนี้

1. คำว่า /pom / ที่ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพศหญิง ในภาษาเขมรเหนือเดิมใช้คำว่า /khpom/ เช่นเดียวกับภาษาเขมรกลาง แต่เนื่องจากภาษาเขมรเหนือไม่มีการศึกษาทางด้านตัวเขียน คำว่า /khpom/ จึงกลายเป็น /pom / เนื่องจากการสูญเสียเสียงพยัญชนะต้น /kh / ไป แต่เท่าที่ยังพบว่ามีการใช้คำว่า /khpom/ ในภาษาเขมรเหนืออยู่ จะพบในกลุ่มนักบวช หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้ศึกษาภาษาเขมรจากวรรณกรรมตัวเขียน จึงยังคงใช้คำว่า /khpom/ อยู่ตามที่พบในหลักฐานตัวเขียน บุคคลธรรมดาซึ่งปกติใช้คำเรียกตัวเองว่า /pom / เมื่อต้องพูดกับนักบวชหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเมื่อต้องการแสดงความสุภาพ จึงเลือกใช้คำว่า /khpom/ ซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่สุภาพในระดับที่นักบวชเลือกใช้

2. คำว่า /khma:t / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพศชาย ในภาษาเขมรเหนือเดิมใช้คำว่า /khpom/ เช่นเดียวกับภาษาเขมรกลาง และคำว่า /khpom/ ที่ใช้กับเพศชายมักใช้ร่วมกับคำลงท้ายเพื่อแสดงความสุภาพ คือ คำว่า /ba:t/ เมื่อเสียงพยัญชนะท้าย /m / ของคำว่า /khpom/ เกิดติดกับเสียง /b / ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นของคำว่า / ba:t / จึงเกิดการกลืนเสียงของเสียงของสองคำนี้เป็น / khma:t /

ง. /ni:ɔŋ/ คือ คำสรรพนามสำหรับเพศหญิงสามารถแปลความหมายที่ใกล้เคียงกับภาษาไทยในคำว่า “หนู” แต่หากเทียบตัวอักษรกับภาษาเขมรกลางหรือเขมรมาตรฐานแล้วคำว่า /ni:ɔŋ/ นี้ ตรงกับคำว่า “นาง” ในภาษาไทย แต่ในภาษาไทยคำนี้ถูกใช้เป็นคำนำหน้าชื่อสำหรับผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว แต่คำว่า /ni:ɔŋ/ ในภาษาเขมรเหนือทำหน้าที่ได้ 2 อย่างคือ

(1) ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนตัวผู้พูดเพศหญิง สิ่งสำคัญในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตัวผู้พูดคำว่า /ni:əŋ/ นี้ คือความสัมพันธ์และความสนิทสนมคุ้นเคยกันกับผู้ฟัง ที่สำคัญมักจะเป็นคนในครอบครัว หรือมีความสัมพันธ์เป็นญาติกัน และตัวผู้พูดเองมักเป็นเด็กที่อายุน้อยกว่าผู้ฟังมาก หรืออาจกล่าวได้ว่าคำนี้ใช้เป็นสรรพนามแทนตัวผู้พูดที่เป็นเด็กที่อายุน้อยกว่าผู้ฟังมาก หรืออาจกล่าวได้ว่าคำนี้ใช้เป็นสรรพนามแทนตัวผู้พูดที่เป็นเด็กอายุยังน้อยอยู่นั่นเอง โดยสามารถใช้สรรพนาม /ni:əŋ/ แทนตัวผู้พูดในสถานการณ์ต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับญาติ

ตัวอย่างที่ 19

ป้า : khan rna: nih
ของ ใคร นี่
อ้อย : ʔə: khan ni:əŋ
อ. ของ ส.1
“อ้อ, ของหนู”
ป้า : อายุ 40 ปี อาชีพทำนา
อ้อย : อายุ 12 ปี เรียนชั้น ป.6
สถานที่ : บ้านของอ้อย

ป้าถามอ้อยว่าสมุดเล่มนี้เป็นของใคร และอ้อยตอบว่าเป็นของอ้อยเอง กรณีนี้
อ้อยใช้ /ni:əŋ/ เป็นสรรพนามแทนตัวเอง เพราะมีความสัมพันธ์เป็นญาติกันกับป้า

2.) เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 20

แม่ : lɯ:n lɯ:n kɔj nit
เร็ว เร็ว ประไร นิด

นิต : chop me: ni:əŋ ju:ə mu:ʔ san
 หยด แม่ ส.1 เอา หมวก ก่อน
 “เดี๋ยวแม่, หนูเอาหมวกก่อน”

แม่ : อายุ 30 ปี

นิต : อายุ 10 ปี

นิตและแม่เป็นแม่ลูกกัน แม่จะรีบออกไปข้างนอกแต่นิตมัวซำอยู่ แม่จึงตะโกนเรียกแต่นิตให้รอดนก่อน จะเห็นว่านิตยังอายุน้อยยังเด็กอยู่ จึงใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /ni:əŋ/ เมื่อพูดกับแม่

3.) เมื่อพูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 21

มาลี : paj hoc ti:n ʔə:j ni:əŋ mtec
 น้ำ อื่น,ส่ง เทียน ให้ ส.1 นิตน้อย

มาลี : เพศหญิง อายุ 15 ปี

น้ำ : เพศหญิง อายุ 30 ปี

สถานที่ : วัด

มาลีขอร้องให้น้ำส่งเทียนให้ด้วย แต่น้ำไม่ใช่เป็นน้ำจริง ๆ ของมาลี เพียงแต่เป็นคนรู้จักคุ้นเคยกันในหมู่บ้าน มาลีจึงใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /ni:əŋ/ เป็นการแสดงความสนิทสนมคุ้นเคย

4.) เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 22

ยายกุม : mo: ja:ŋ na: ni:əŋ

มา อย่าง ไหน ส.1

“มาying, หนู”

อู๊ด : ni:əŋ cih tu:ʔ hoh mo: jAj

หนู จี่ เรือ เหาะ มา ยาย

“หนูจี่เครื่องบินมา”

ยายกุม : เพศหญิง อายุ 95 ปี เป็นชาวบ้าน ไม่มีอาชีพอะไร ฐานะยากจน

อู๊ด : เพศหญิง อายุ 30 ปี เป็นข้าราชการ ฐานะร่ำรวย

สถานที่ : บ้านยายกุม

ในกรณีนี้ผู้พูดใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า /ni:əŋ/ โดยคำนึงถึงอายุของผู้ฟัง และเนื่องจาก อู๊ด เป็นคนในหมู่บ้านนี้และใช้คำว่า /ni:əŋ/ แทนตัวเอง เมื่อพูดกับยายกุมมาตั้งแต่เมื่อตอนเป็นเด็ก เมื่อโตขึ้นจึงยังคงใช้คำ ๆ นี้ เรียกตัวเองแม้ว่าปกติแล้วคำว่า /ni:əŋ/ จะใช้เรียกตัวเองสำหรับผู้ที่มีอายุน้อย หรือเด็กผู้หญิงก็ตาม และในที่นี้อู๊ดพิจารณาว่า ยายกุม เป็นผู้สูงอายุกว่ามาก และรู้จักสนิทสนมกันมานานแล้ว แม้จะมีสถานภาพสูงกว่ายายกุม แต่ก็ยังใช้สรรพนาม /ni:əŋ/

(2) ทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 (ดูบทที่ 5 คำเรียกผู้ที่พูดด้วย)

จ. /pɔ:ŋ/ เป็นคำคู่กันกับ /ni:əŋ/ แต่ใช้สำหรับผู้ชายที่ยังเป็นเด็กและอายุน้อยทำหน้าที่ได้ 2 อย่าง

(1) ทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 การใช้คำ ๆ นี้ ลักษณะการใช้เหมือนกับคำว่า /ni:əŋ/ คือ ผู้พูดจะใช้กับผู้ที่อายุน้อยกว่าตน และส่วนใหญ่จะใช้คำนี้เมื่อพูดกับญาติผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่ที่สนิทกัน และจะไม่ใช้คำนี้กับคนแปลกหน้า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ

อาจพบการใช้คำว่า /pɔːŋ/ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เรียกตนเองในคนที่เป็นผู้ใหญ่แล้วกับญาติผู้ใหญ่ เพราะติดคำนี้มาตั้งแต่ตอนเป็นเด็ก แต่บางคนอาจเปลี่ยนการใช้คำเรียกตนเองเป็นอย่างอื่นเมื่อโตขึ้น เนื่องจากเป็นคำที่ใช้คู่กันกับคำว่า /niːɔŋ/ ผู้วิจัยจึงแปลคำนี้ให้ใกล้เคียงกับคำว่า “หนู” ในภาษาไทย ซึ่งใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับผู้ใหญ่

ตัวอย่างที่ 23

ป้า : ʔɛːŋ ba:n praʔ moː piː na tɔw tɨŋ rot
เอ็ง ได้ เงิน มา จาก ไหน ไป ซื้อ รถ
“เอ็งไปได้เงินจากไหนไปซื้อรถ”

หลาน : pɔːŋ tɔw thɔː ka:r muːŋkɔk ʔom
ส.1 ไป ทำ งาน กรุงเทพฯ ป้า
“หนูไปทำงานกรุงเทพฯ, ป้า”

ป้า : อายุ 54 ปี เป็นป้าแท้ ๆ ของหลาน

หลาน : อายุ 15 ปี เป็นหลาน

สถานที่ : บ้านของหลาน

ผู้พูดเป็นป้าหลานกันแท้ ๆ หลานใช้คำว่า /pɔːŋ/ แทนตัวเองมาตั้งแต่เด็ก และใช้คำนี้แทนตัวเองเมื่อพูดกับญาติผู้ใหญ่คนอื่น ๆ รวมถึงคนที่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ แต่เป็นผู้ใหญ่ที่มีความสนิทสนมกันมานานแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่รู้จักกันมาตั้งแต่ผู้พูดยังเป็นเด็ก

2.) เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 24

ลูก : meː prɯʔ nih pɔːŋ man tɔw riːn nɔː
แม่ พรุ่ง นี้ ส.1 ไม่ ไป เรียน ล.
“แม่, พรุ่งนี้หนูไม่ไปเรียนนะ”

ลูก เป็นเด็กประถมพูดกับแม่ บอกแม่ว่าพรงนี้ไม่ไปเรียน ลูกผู้หายยังเด็กอยู่ และพูดกับแม่ รวมถึงพ่อ และพี่ ๆ ในครอบครัว จะใช้คำว่า /pɔːŋ/

3.) เมื่อพูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 25

ไท : tɔw naː bɔːŋ
ไป ไหน พี่
“ไปไหนพี่”
เมย : tɔw cap trɔj
ไป จับ ปลา
“ไปจับปลา”
ไท : ʔɔːj pɔːŋ tɔw phɔːŋ
ให้ ส.1 ไป ด้วย
“ให้หนูไปด้วย”
ไท : อายุ 10 ปี รู้จักกับ เมย
เมย : อายุ 15 ปี รู้จักกับ ไท
สถานที่ : หมู่บ้าน (ถนนในหมู่บ้าน)

ไท กับ เมย รู้จักกันเป็นเพื่อนบ้านกัน ปกติผู้ที่ไม่รู้จักคุ้นเคยกัน ถ้าอายุห่างกันไม่มาก หรือ ผู้ฟังเป็นพี่ของผู้พูด ผู้พูดจะไม่ใช่คำว่า /pɔːŋ/ แทนตัวเอง แต่ไทสนิทคุ้นเคยกับเมย เพราะเป็นเพื่อนบ้านกัน และไทยังเป็นเด็กอยู่จึงใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า /pɔːŋ/

(2) ทำหน้าที่เป็นสรพนามบุรุษที่ 2 (ดูบทที่ 5 คำเรียกผู้ที่พูดด้วย)

ฉ. /kɛ:/ ปกติคำนี้ใช้เพื่อเรียกบุคคลที่อ้างถึงที่ไม่เฉพาะเจาะจง หรือผู้ที่อ้างถึงมีอายุไม่ห่างจากผู้พูดมากนัก อาจเทียบได้กับคำว่า “เขา” หรือ “เค้า” แต่คำว่า /kɛ:/ สามารถใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เรียกตัวเองได้ ในกรณีที่พูดกับเพื่อนสนิท ญาติสนิท คนรู้จักคุ้นเคยกัน หรือพูดกับครอบครัว พ่อแม่พี่น้องพ่อแม่เดียวกัน ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นผู้ใช้คำนี้ และอาจจะอยู่ช่วงวัยรุ่น โดยจะใช้คำนี้แทนคำสรรพนาม /ʔaŋ/ “กู” ซึ่งเป็นสรรพนามที่ใช้ระหว่างเพื่อนสนิทและเป็นสรรพนามที่แสดงความไม่สุภาพอย่างไรก็ตามคำว่า /kɛ:/ นี้ใช้เพื่อแสดงความสุภาพทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่พบการใช้ระหว่างกลุ่มเพื่อนในหมู่วัยรุ่น และเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นักเรียนในโรงเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับญาติ

ตัวอย่างที่ 26

อ้าว

mi: ʔu: mo: cu:j boʔ kho: ʔa:w khlah
 อี อู มา ช่วย ชัก กางเกง เสื้อ บ้าง
 “อ้อ, มาช่วยชักเสื้อผ้าบ้างสิ”

อู

: chop ʔo:j kl: tho: ka:n ba:n ru:c san
 หยุด, ให้ เค้า ทำ การบ้าน เสร็จ ก่อน
 “เดี๋ยวก่อน, ให้เค้าทำการบ้านเสร็จก่อน”

อ้าว : เพศหญิง อายุ 20 ปี เป็นน้องของอู

อู : เพศหญิง อายุ 13 ปี เป็นพี่สาวของอ้าว

สถานที่ : บ้าน

อ้าวและอูเป็นญาติสนิทกัน อ้าวยังไม่แต่งงานและอยู่บ้านเดียวกันกับตา-ยาย และพ่อแม่ของอู เป็นครอบครัวใหญ่ อูต้องการแสดงความเป็นเด็กอายุน้อยกว่า ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการแสดงความสุภาพ และความสนิทสนมจึงใช้คำเรียกตัวเองว่า /kɛ:/ “เค้า”

2.) พูดระหว่างเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 27

จุ่ม : pruw? nih kɤ: man mo: ri:n te nɔ:
 พรุ่งนี้ ส.1 ไม่ มา เรียน หรอก ล.
 “พรุ่งนี้เค้าไม่มาเรียนหรอกนะ”
 แต้น : kɤ: kə man cɔŋ mo: kan ba:n man tuən ruc lu:ɯj
 ส. ก็ ไม่ อยาก มา การบ้าน ไม่ ท้น เสร็จ เลย
 “เค้าก็ไม่อยากมา, การบ้านยังไม่เสร็จเลย”

จุ่ม : เพศหญิง นักเรียนมัธยมต้น

แต้น : เพศหญิง นักเรียนมัธยมต้น

สถานที่ : โรงเรียน

จุ่มกับแต้น เป็นเพื่อนสนิทกัน ทั้งคู่ใช้คำเรียกขานตัวเองว่า /kɤ:/ “เค้า” ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกแทนคำว่า /ʔaŋ/ “กู” ซึ่งใช้บ้าง เป็นบางครั้ง เมื่อไม่คำนึงถึงความรู้สึก หรือ โกรธกัน

3.) พูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 28

/tu:c/ : bɔ:ŋ jat me: ʔɔ:j kɤ: ju:ə traj mo: ʔɔ:j
 พี่ หยัด แม่ ให้ ส.1 เอา ปลา มา ให้
 “พี่หยัด, แม่ให้เค้าเอาปลามาให้”

/tu:c/ : เพศหญิง อายุ 10 ปี

/jat/ : เพศหญิง อายุ 20 ปี

สถานที่ : บ้านของหยัด

tu:c เป็นลูกของเพื่อนบ้านของหยัด และคุ้นเคยกับหยัดมาตั้งแต่เล็ก เมื่อใช้คำเรียกตัวเองว่า /kɛ:/ “เค้า” แสดงให้เห็นว่า tu:c พิจารณาอายุที่น้อยกว่าของตน และความสนิทสนมคุ้นเคยกัน และแสดงความสุภาพในขณะเดียวกันด้วย

4.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 29

น้อย : me: ʔɔ:j kɛ: tɔw phɔ:ŋ

แม่ ให้ ส.1 ไป ด้วย

“แม่ให้เค้าไปด้วย”

แม่ : man ba:ʔ tɔw te

ไม่ ลำบาก ไป หรือ

“ไม่ต้องไปหรอก”

น้อย : เพศหญิง อายุ 9 ปี

แม่ : เพศหญิง อายุ 35 ปี

สถานที่ : บ้าน

แม่จะไปตลาด และ น้อยขอไปด้วย แม่จึงบอกว่าไม่ต้องไป ในที่นี้น้อยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /kɛ:/ “เค้า” ซึ่งแสดงระดับของความสนิทสนมด้วยและรวมถึงแสดงถึงความสุภาพด้วย ซึ่งบางคนอาจไม่ใช้คำนี้ โดยใช้คำว่า /nom/ “ฉัน” แทน แต่คำว่า /nom/ จะแสดงความเป็นทางการและความไม่สนิทสนมมากกว่า /kɛ:/ ที่เด็กใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับครอบครัว

ข. /jɯ:ŋ/ “เรา” เป็นคำสรรพนามคำเดียวที่ทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ ผู้ใช้เป็นได้ทั้งเพศหญิง และเพศชาย โดยไม่จำกัดจำนวนพหูพจน์ คือตั้งแต่ 2 ขึ้นไปก็สามารถใช้คำว่า /jɯ:ŋ/ ได้ และผู้ที่อยู่ในกลุ่มของผู้ที่ใช้สรรพนามคำนี้ ก็ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเพศเดียวกัน หรืออายุเท่ากันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามคำว่า /jɯ:ŋ/ สามารถใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ได้เช่นกัน ผู้ใช้เป็นได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใช้เป็นคำเรียกตัวเองที่แสดงความสุภาพในคู่สนทนา หรือ กับผู้ฟังที่อยู่ในวัยเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ คำว่า /jɯ:ŋ/

ที่ทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 นี้ใช้ในกลุ่มเพื่อน หรือผู้มีอายุเท่ากัน หรือในวัยเดียวกัน คล้ายกับคำว่า /kɛ:/ “เขา”, “เค้า” แต่ต่างกันที่คำว่า /jɯːŋ/ ใช้ในกลุ่มผู้ใหญ่ แต่คำว่า /kɛ:/ ใช้ในกลุ่มเด็ก และวัยรุ่น เนื่องจากสรรพนามคำนี้ทำหน้าที่ได้ 2 อย่าง จึงขอแยกอธิบายใน 2 หัวข้อต่อไป

(1) สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ พบการใช้คำว่า /jɯːŋ/ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.) เมื่อพูดระหว่างเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 30

- กบ : moː jaːŋ naː kuət, hoːp baːj haːj
 มา อย่าง ไหน แก่ กิน ข้าว แล้ว
 “มายังไง, กินข้าวรึยัง”
- เล็ก : teː, jɯːŋ pɯŋ taː moː dol, cɔh kuət nuh
 เปลา, ส.1 เพิ่ง แต่ มา ถึง แล้ว แก่ ถ.
 “ยังเลย, เราเพิ่มจะมาถึง, แล้วแหละ”
- กบ : jɯːŋ moː taː piː juːr nah ʔoj
 ส.1 มา แต่ จาก นาน นึก อะไร
 “เรามาตั้งนานแล้ว”

กบ : เพศหญิง อายุ 53 ปี

เล็ก : เพศหญิง อายุ 54 ปี

สถานที่ : บ้านของเพื่อนบ้าน

กบและเล็ก เป็นเพื่อนสนิทกันมาตั้งแต่เล็ก ทั้งสองมาเจอกันที่งานแต่งงานของเพื่อนบ้าน จะเห็นว่าทั้งคู่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่แล้ว แต่เนื่องด้วยความเป็นเพื่อนสนิทกัน แต่ก็ยังคงต้องการแสดงความสุภาพต่อกันและกัน จึงใช้คำเรียกตัวเองว่า /jɯːŋ/ “เรา” ทั้งสองฝ่าย ในกรณีที่เป็นเพื่อนสนิทกัน เช่นนี้ถ้าเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น จะเลือกใช้คำว่า /kɛ:/ “เขา”, “เค้า” เป็นคำเรียกตนเอง

ในภาษาไทย คำว่า เรา ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ได้อีกหน้าที่หนึ่ง แต่ /jɯːŋ/ “เรา” ในภาษาเขมรสามารถใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

(2) สรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ พบการใช้คำว่า /jɯːŋ/ “เรา” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ โดยมักจะเกิดร่วมกับ คำสรรพนามที่จะทำหน้าที่บ่งชี้ คือคำว่า /phuːəŋ/ “พวก” เสมอ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

2.) เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 31

สมชาย : sʰeːc phuːəŋ jɯːŋ nɔŋ tɔːw siː baːj ptioh kwæt nɔː
 ฟรุ้งนี้ พวก ส.1 จะ ไป กิน ข้าว บ้าน แก ล.
 “ฟรุ้งนี้พวกเราจะไปกินข้าวบ้านแกนะ”

สมชาย : เพศชาย อายุ 13 ปี นักเรียนชั้นมัธยม
 ผู้ฟัง : กลุ่มเพื่อนชั้นเรียนเดียวกัน
 สถานที่ : ห้องเรียน

สมชายบอกกับสายใจว่าฟรุ้งนี้พวกเรา (เพื่อน ๆ รวมทั้งสมชาย) จะไปกินข้าวที่บ้านสายใจ ทั้งหมดเป็นเพื่อนสนิทรุ่นอายุเท่ากัน และการใช้คำว่า /jɯːŋ/ นี้เป็นการแสดงถึงความสุภาพ ในขณะเดียวกัน ก็แสดงความสนิทสนมระหว่างกลุ่มเพื่อนด้วย

3.) เมื่อพูดในที่ชุมชน หรือ พูดโดยไม่เจาะจงตัวผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 32

แสวง : khmaːt kə som ʔəj phuːəŋ jɯːŋ tɔŋ ʔəh khniːə
 ผม ก็ ขอ ให้ พวก ส.1 ทั้ง หมด กัน
 “ผมก็ขอให้พวกเราทุกคน”

təw ruh ʔw: bɔ: tɔ: ʔw:j pru:əm khni:ə
 ไป เลือก อ. บ. ต. ให้ พร้อม กัน
 “ไปเลือก อ.บ.ต. ให้พร้อมกัน”

นายแสวง เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งประกาศทางเครื่องกระจายเสียงของหมู่บ้าน เชิญชวนให้ลูกบ้านไปเลือก อ.บ.ต. ซึ่งเป็นการพูดโดยไม่เจาะจงผู้ฟัง ในการใช้คำว่า /phu:əŋ ju:ŋ/ “พวกเรา” นี้ หมาย รวมถึงตัวผู้พูดเองด้วย

4.) พูดกับเพื่อนร่วมงาน

ตัวอย่างที่ 33

ผู้ใหญ่บ้าน : kɛ: nɔŋ ʔw:j phu:əŋ ju:ŋ tɔ: ja:ŋ na:
 เจ้า จะ ให้ พวก ส.1 ทำ อย่าง ไหน
 “เจ้าจะให้พวกเราทำอะไร”

ผู้ใหญ่บ้านพูดกับกลุ่มผู้ใหญ่บ้านด้วยกันในระหว่างพักรับประทานอาหารถึงงานที่นายอำเภอสั่งให้ทำในการประชุมที่ผ่านมา โดยใช้คำว่า /phu:əŋ ju:ŋ/ “พวกเรา” เป็นคำแทนตัวเองและกลุ่มของตนเองทั้งหมด

ช. /ʔa:t ta ma:/ “อาตมา” เป็นคำสรรพนามที่พระใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับขมารวาส โดยมีรูปแปร คือ / ta ma: / ซึ่งบางครั้ง อาจใช้รูปแปรก็ได้ ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ หรือพูดกับคนที่สนิทสนม รู้จักคุ้นเคยกันดังนี้

1.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 34

ชาวบ้าน : mmuan təw na lu:ʔ ʔaw
 นิมนต์ ไป ไหน หลวง พ่อ
 “นิมนต์ไปไหน, หลวงพ่อ”

พระ : ?a:t ta ma: nɔŋ tɔw ko:ri:ɔc
 ส.1 จะ ไป โคราช
 “อาตมาจะไปโคราช”

ชาวบ้าน : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี

พระ : อายุประมาณ 50 ปี

สถานที่ : บนรถไฟ

ชาวบ้านผู้นี้โดยสารรถไฟมาเมื่อเห็นพระขึ้นมาจึงลุกแล้วนิมนต์ให้พระนั่งและพระกับชาวบ้านผู้นี้ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน พระใช้สรรพนามเรียกตัวเองว่า /?a:t ta ma:/ “อาตมา” กับคนที่ไม่รู้จัก

2.) เมื่อพูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 35

พระ : ja:ŋ na: phu: jai bat mu? bat muɔt
 อย่าง ไหน ผู้ใหญ่ หาย หน้า หาย ปาก
 “เป็นยังงี้ผู้ใหญ่, หน้าหน้าหายตา”
 ta ma: ?ɔ:j k: tɔw ta:m laŋ pi:r baj dɔ:ŋ
 ส.1 ให้ แก่ ไป ตาม ตั้ง สอง สาม ครั้ง
 “อาตมาให้คนไปตามตั้งสองสามครั้ง”

พระ : อายุประมาณ 50 ปี

ผู้ใหญ่ : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี

สถานที่ : วัด

พระกับผู้ใหญ่บ้าน รู้จักคุ้นเคยกัน เพราะเป็นวัดประจำหมู่บ้าน พระใช้คำว่า / ta ma:/ “อาตมา” ซึ่งเป็นรูปแปรของ /?a:t ta ma:/ เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นคนรู้จักกัน

3.) เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 36

พระ : ɲai can ta ma: nɔŋ tɔw wuət kalo:ŋ
 วัน จันทร์ ส.1 จะ ไป วัด กะโลง
 “วันจันทร์อาตมาจะไปวัดกะโลง”
 prap ʔɔ:j k: mu: rot pho:ŋ nɔ:
 บอก ให้ เค้า ดู รถ ด้วย ล.
 “บอกให้เค้าดูรถด้วยนะ”

พระ : อายุประมาณ 50 ปี เป็นเจ้าอาวาส
 ผู้ฟัง : เป็นคณะกรรมการวัด เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : วัด

ผู้ฟังเป็นคนสนิทของพระ เป็นผู้ดูแลและรับใช้พระมานานแล้ว พระใช้คำว่า
 /ta ma:/ “อาตมา” เรียกตนเองเมื่อพูดกับคนสนิท

4.) เมื่อพูดในที่ชุมชน ไม่เจาะจงตัวผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 37

พระ : sneh ʔa:t ta ma: nɔŋ ʔɔ:j pu:ɔr hɔ:j nɔ:
 คราวนี้ ส.1 จะ ให้ พร แล้ว ล.
 “คราวนี้อาตมาจะให้พรแล้ว”
 cam sdap rap tɔw
 รอ ฟัง รับ ไป
 “รอรับเอาไปนะ”

พระ : อายุประมาณ 50 ปี เป็นเจ้าอาวาส

ผู้ฟัง : ไม่เจาะจง

สถานที่ : วัด

พระใช้คำว่า /ʔa:t ta ma:/ “อาตมา” ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ เพราะเป็นการพูดในที่ชุมชน และไม่เจาะจงตัวผู้ฟังว่าเป็นผู้ใด เป็นคนสนิท คนรู้จัก หรือ เป็นคนแปลกหน้าแต่อย่างใด และไม่ใช้รูปแปร /ta ma:/ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการเช่นนี้

ณ. /khna:/ เป็นคำสรรพนามแทนตัวเองที่พระใช้เมื่อพูดกับพระด้วยกัน และจำกัดเฉพาะกับพระที่มีพรรษามากกว่าเท่านั้น

1.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 38

พระ : lu:ʔ ʔaw khna: mo: som li:ə sək ba:t
หลวง พ่อ ส.1 มา ขอ ลา สึก ล.
“หลวงพ่อ, ผมมาขอลาสึกครับ”

พระ : อายุประมาณ 25 ปี มีพรรษาน้อยกว่า

หลวงพ่อ : อายุประมาณ 40 ปี เป็นเจ้าอาวาส

สถานที่ : วัด

พระที่เพิ่งบวชใหม่ ตามประเพณี เมื่อครบกำหนดการบวชจึงมาลาสิกขาบท กับหลวงพ่อซึ่งเป็นเจ้าอาวาส โดยพระที่มีพรรษาน้อยกว่าใช้คำว่า /khna:/ แทนตัวเองเมื่อพูดกับหลวงพ่อซึ่งมีพรรษามากกว่า

ญ. / khni:ə / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 โดยใช้เป็นสรรพนามเอกพจน์ แทนตัวเอง โดยใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับเพื่อนสนิท คนในครอบครัว หรือญาติพี่น้อง ดังนี้

1.) พูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 39

รุจ : lu:n lu:n lu:n ju:ə le:k mo: mu: mtec.
 เร็ว เร็ว เร็ว เอา เลข มา ดู หน่อย
 “เร็ว ๆ ๆ เอาวิชาคณิตศาสตร์มาดู (ลอก) หน่อย”
 สิ่ง : ji: khni:ə pun ta: mo: dol kə man tuən
 โถ ส.1 เพิ่ง จะ มา ถึง ก็, ไม่ ทัน
 “โธ่, กันเพิ่งจะมาถึง, ยังไม่ทัน”
 ru:c te:
 เสร็จ หรอก
 “เสร็จหรอก”
 รุจ : เพศชาย นักเรียนชั้นมัธยมปลาย
 สิ่ง : เพศชาย นักเรียนมัธยมปลาย
 สถานที่ : โรงเรียน

รุจและสิ่ง เป็นเพื่อนสนิทกัน รุจขอลอกการบ้านทันทีที่สิ่งมาถึง แต่สิ่งยังไม่เสร็จเหมือนกัน สิ่งใช้คำว่า /khni:ə/ “กัน” แทนตัวเอง เมื่อพูดกับรุจ เพื่อแสดงความสนิทสนม และความเป็นพวกเดียวกันของทั้งสองคน

2.) พูดกับพี่น้องและคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 40

แม่ : mi: ?ur tɔw ju:ə ku:
 อี อูร ไป เอา วัว
 “อีอูรไปต้อนวัวเข้าคอก”

อูร : chop san kɔj khni:ə nu:j laŋ
 หยุต ก่อน กระไร ส.1 เหนื่อย ล.
 “เดี๋ยวก่อนเป็นไป, กันเหนื่อยเหลือเกิน”

แม่ : อายุประมาณ 35 ปี อาชีพทำนา

อูร : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี เป็นลูก

สถานที่ : บ้าน

อูรเพิ่งกลับจากโรงเรียน แล้วแม่ก็ใช้ให้ไปเอาวัวเข้าคอก อูรจึงบอกแม่ว่าเดี๋ยวก่อน
 ยังเหนื่อยอยู่ อูรใช้คำว่า /khni:ə/ “กัน” แทนตัวเอง เพื่อเรียกร้องความเห็นใจว่า เหนื่อยจริง ๆ

3.) เมื่อพูดกับญาติ

ตัวอย่างที่ 41

เมาะ : mu: wa? ?om khni:ə khom tho: laŋ
 ดู สี ลุง ส. สู้สุดส่าห์ ทำ ล.
 “ดูสีลุง, กันสู้ทำมากเหลือเกิน”

ja:ŋ na: kə man traw cat kɛ: na? mnɔ:ŋ
 อย่าง ไร ก็ ไม่ ตรง ใจ เค้า ชัก ที่เดียว
 “อย่างไรก็ไม่ถูกใจเค้าซักที”

เมาะ : เพศชาย อายุ 17 ปี

ลุง : เพศชาย อายุ 40 ปี

สถานที่ : บ้านของลุง

เมาะไม่พอใจพ่อที่ไม่พอใจการทำงานของตน จึงไปบ่นให้ลุงฟัง และใช้คำว่า /khi:ə/ เพื่อเรียกร้องความสงสารและเห็นใจ เพื่อดึงให้ลุงเข้ามาเป็นฝ่ายตนให้เห็นว่าตนเป็นคนถูก

4.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 42

ลูกค้า

: bəj ma: dom man ba:n teh
สาม 1 บาท ไม่ ได้ หรือไม่
“สามลูกบาท ไม่ได้หรือ”

แม่ค้า

: hu: tho: ba:p khni:ə pi:r ma dom nuh həj
หือ! ทำ บาป กัน สอง 1 บาท ล.
“โธ! สงสารกันเถอะ, สองลูก 1 บาทนั่นแหละ”
ʔə:j khni:ə ba:n si: khləh · təw
ให้ ส.1 ได้ กิน บ้าง ล.
“ให้กันได้กำไรบ้างเถอะ”

ลูกค้า : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

แม่ค้า : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

สถานที่ : ตลาด

ลูกค้าซื้อมะนาวแล้วต่อรองเหลือ 3 ลูกบาท จาก 2 ลูกบาท แม่ค้าจึงบอกให้สงสาร บ้าง โดยแม่ค้าใช้คำว่า / khni:ə/ เพื่อขอความเห็นใจ และเพื่อทำให้ผู้ซื้อสงสาร และเห็นว่าควรจะให้เค้าได้กำไรบ้างตามที่แม่ค้าร้องขอ

โดยสรุปทั่ว ๆ ไปแล้วคำว่า / khni:ə/ ในภาษาเขมรจะใช้เมื่อต้องการขอร้องเรียก ร้องความเห็นใจ สงสาร หรือเพื่อแสดงความเป็นพวกหรือกลุ่มเดียวกัน ซึ่งโดยปกติทั่วไปในสถานการณ์ปกติ บุคคลเหล่านี้จะใช้คำอื่นตามสถานการณ์ของตนกับผู้บังคับที่กล่าวมาแล้ว แต่เพื่อเป็นการแสดงความรู้สึก ความเคารพ และขอความเห็นใจ ให้สงสาร และถือว่าเป็นพวกเดียวกันจึงใช้คำว่า /khni:ə/ ในกรณีดังกล่าว

4.1.2 คำสรรพนามแสดงความรู้สึกไม่สุภาพ การสนทนาที่ไม่เป็นทางการหรือการสนทนาระหว่างเพื่อนสนิท หรือคนที่มีความสนิทสนมกัน หรืออยู่ในสภาวะอารมณ์โกรธอาจใช้สรรพนามที่แสดงถึงความรู้สึกไม่สุภาพ ซึ่งในภาษาเขมรเหนือพบสรรพนามแทนตัวเองที่แสดงถึงความรู้สึกไม่สุภาพเพียงคำเดียวคือคำว่า /ʔaŋ/ “กู”

ก. /ʔaŋ/ “กู” เป็นสรรพนามที่แสดงความรู้สึกไม่สุภาพโดยมากผู้ใช้นี้แทนตัวเองมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า หรือในทางหนึ่งคือผู้ฟังเป็นผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในขณะที่เดียวกันคำสรรพนามคำนี้ก็แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังด้วย หรืออาจเกิดจากอารมณ์โกรธก็เป็นได้ ซึ่งคำว่า /ʔaŋ/ “กู” นี้สามารถใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับเพื่อนสนิท ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า คนในครอบครัวคนรู้จักคุ้นเคย ผู้ที่ใช้คำนี้เป็นได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย และทุก ๆ วัยโดยไม่จำกัดแต่จะจำกัดที่ตัวคนฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 43

นักเรียนหญิง : ʔa cit kru: noŋ so:p ɲai neh nih

ไอ้ จิต ครู จะ สอบ วัน นี้ หรือ

“ไอ้จิต, ครูจะสอบวันนี้หรือ”

จิต : ho:ŋ mo: theŋ ʔoj ʔaŋ ʔaŋ man me:n kru: tɛ:

มึง มา ถาม อะไร ส.1 ส.1 ไม่ ใช่ ครู ล.

“มึงมาถามอะไรกู, กูไม่ใช่ครูนี้”

จิต : เพศชาย นักเรียนมัธยมตอนต้น
 นักเรียนหญิง : นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
 สถานที่ : โรงเรียน

จิตเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับนักเรียนหญิง จิตไม่รู้ว่าจะสอบเมื่อไหร่ จึงถามเพื่อนนักเรียนหญิง แต่เพื่อนไม่รู้ จิตใช้คำว่า /ʔaŋ/ “กู” แทนตัวเองเพื่อแสดงความสนิทสนม แม้จะไม่สุภาพแต่เป็นคำที่กลุ่มเพื่อน ๆ อายุเท่ากันใช้เรียกตัวเองเมื่อคุยกันตามปกติ ในขณะเดียวกันเพื่อนผู้หญิงก็ใช้คำว่า /ʔaŋ / แทนตัวเองเมื่อพูดกับจิต และนักเรียนทั้งหญิงและชายที่เป็นเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันหรือกับรุ่นน้องที่อายุน้อยกว่าด้วย

2.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 44

แม่ : ʔa: ʔe: kʌ:t dɔj wi:ə ba:n cu: bleh
 ไอ้ เอ๋ เกิด อะไร มัน ได้ เลว ล.
 “ไอ้เอ๋, ทำไมมันถึงได้เลวจัง”
 ji: ʔaŋ nɔŋ sanlap mew ʔɔ:j ɲwəp lu:j
 แหม ส.1 จะ ฆ่า แม่ ให้ ตาย ล.
 “แหม! กูจะฆ่าให้ตายเลย”

แม่ : อายุประมาณ 45 ปี อาชีพทำนา
 เอ๋ : เพศชาย อายุประมาณ 1 ปี
 สถานที่ : บ้าน

แม่โกรธเอ๋ที่ประพฤติตัวเป็นนักเลง เกะกะระรานชาวบ้านจึงด่าด้วยความโกรธว่าจะฆ่าให้ตาย จะเห็นว่าในสถานการณ์ที่กำลังโกรธแม่จะใช้สรรพนามที่ไม่สุภาพคือคำว่า /ʔaŋ/ “กู” พูดกับลูก

3.) พูดกับคนที่มึ่สถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 45

ชาวบ้าน : khma:t man mi:ɔn we:li:ɔ tɔw ro:ŋpha? te:
ผม ไม่ มี เวลา ไป โรงพัก ล.

“ผมไม่มีเวลาไปโรงพักหรอก”

kho:c treh hɔj
เสีย ตรงนี้ ล.

“เสียตรงนี้แหละ”

ตำรวจ : ju:ɔ mo: ?ɔ:j ?aŋ cɔh pi:r ru:ɔj
เอา มา ให้ ส.1 ถ้างั้น สอง ร้อย
“ถ้างั้นเอามาให้กู 2 ร้อย”

ชาวบ้าน : เพศชาย อายุประมาณ 25 ปี

ตำรวจ : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี

สถานที่ : จุดตรวจจับในชุมชน

ชาวบ้านผู้นี้ถูกตำรวจสกัดจับที่จุดตรวจ เนื่องจากรถจักรยานยนต์ไม่มีกระจกไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียน หลังจากต่อรองกันแล้วตกลงว่าชาวบ้านผู้นี้ไม่ยอมไปเสียค่าปรับที่โรงพัก แต่จะยอมเสียที่จุดตรวจนั้นเลย จะเห็นว่าตำรวจซึ่งเป็นข้าราชการที่ชาวบ้านกลัว และถือว่าเป็นผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงอีกคนหนึ่ง ประกอบกับอายุที่มากกว่าด้วย ในขณะที่ชาวบ้านผู้นี้กระทำความผิดด้วย ตำรวจใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /?aŋ/ “กู” โดยพิจารณาสถานภาพที่สูงกว่าอายุที่มากกว่า และชาวบ้านเป็นผู้กระทำความผิดด้วย

4.) พูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 46

ชายวันรุ่น : ta: bʌ: nɔŋ tɔw prap khma:t phɔ:ŋ nɔ:
ตา ถ้า จะ ไป บอก ส.1 ด้วย ล.

“ตา, ถ้าจะไปบอกผมด้วยนะ”

ตา : ʔʌ: ʔaŋ man plic te:
เออ ส.1 ไม่ ลืม หรือ
“เออไม่ลืมหรือ”

ชายวัยรุ่น : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
ตา : เพศชาย อายุประมาณ 55 ปี
สถานที่ : สถานีรถไฟ

ตากับชายวัยรุ่นผู้นี้ไม่มีความสัมพันธ์เป็นญาติกันแต่อย่างใด แต่เป็นคนรู้จักกันในหมู่บ้าน ทั้งสองพบกันที่สถานีรถไฟ ตาพิจารณาอายุที่มากกว่าจึงใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า /ʔaŋ/ ซึ่งไม่ได้แสดงความไม่สุภาพ แต่แสดงถึงอายุที่มากกว่า และเป็นคนรู้จักคุ้นเคยกัน

4.2 คำนาม

คำนามที่ใช้เรียกขานเป็นคำเรียกตนเองในภาษาเขมรเหนือ สามารถแบ่งกลุ่มตามความหมายและหน้าที่ของคำได้ ดังนี้

- 4.2.1 ชื่อ (name)
- 4.2.2 คำเครือญาติ (Kinship terms)

4.2.1 ชื่อ ในภาษาเขมรเหนือพบการใช้ชื่อเรียกตนเอง 2 ประเภท คือ ชื่อจริง และชื่อเล่น ชื่อจริงคือชื่อที่ต้องแจ้งกับทางราชการ ซึ่งเป็นภาษาไทย และชื่อเล่น คือชื่อที่ใช้เรียกกันในกลุ่มญาติพี่น้อง คนรู้จักคุ้นเคย ซึ่งมักเป็นภาษาเขมร และเป็นคำพยางค์เดียว

การใช้ชื่อเป็นคำเรียกตนเองโดยมากจะนิยมใช้ชื่อเล่น ไม่นิยมใช้ชื่อจริงในการเรียกตัวเอง อาจพบบ้างในกรณีที่มีการพูดนั้นเป็นทางการหรือผู้พูด ต้องการแสดงความสุภาพ และเป็นผู้ที่ต้องใช้ภาษาให้สุภาพตามแบบแผน หรือผู้พูดไม่มีชื่อเล่นและใช้ชื่อจริงเป็นทั้งชื่อเล่น และชื่อจริง การใช้ชื่อเรียกตนเองจะพบในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การพูดในที่ชุมชน พูดกับครอบครัว พูดกับญาติ พูดกับเพื่อนสนิท ระหว่างคู่รัก หรือ สามีภรรยา ดังนี้

1.) เมื่อพูดกับครอบครัว

ตัวอย่างที่ 47

อ้อย : me: ?ɔ:j ?ɔ:j tɨŋ ?o:j khlah
แม่ ให้ อ้อย ชื่อ อะไร บ้าง
“แม่จะให้ชื่ออะไรบ้าง”

อ้อย : เพศหญิง อายุประมาณ 12 ปี
แม่ : อายุประมาณ 35 ปี
สถานที่ : บ้าน

อ้อยจะไปตลาดจึงถามแม่ว่าจะให้ชื่ออะไรบ้าง อ้อยใช้ชื่อเล่นเรียกตัวเองเมื่อพูดกับพ่อแม่ พี่ และคนในครอบครัวที่อายุมากกว่า รวมถึงญาติผู้ใหญ่ด้วย แสดงถึงความสุภาพ และนำเอ็นดูรักใคร่ด้วยมากกว่าการใช้สรรพนาม

2.) เมื่อพูดระหว่างเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 48

หนึ่ง : ɲai neh neŋ təw de:k noŋ we:w no:
วัน นี้ เหน่ง ไป นอน กับ แว ล.

“วันนี้เหน่งไปนอนกับแวนะ”

təw man tuən rot

ไป ไม่ ท้น รด

“ไปไม่ทันรด”

แวน : təw wa? we:w kə noŋ ta: ?e:ŋ
ไป ล. แวน ก็ อยู่ แต่ เอง

“ไปสิ, แวนก็อยู่คนเดียว”

หนึ่ง : เพศหญิง อายุประมาณ 12 ปี

แวน: เพศหญิง อายุประมาณ 12 ปี

สถานที่ : โรงเรียน

หนึ่งไม่ทันรดที่จะกลับบ้านจึงบอกแวนว่าจะไปนอนด้วย โดยหนึ่งใช้ชื่อเล่นเรียกตัวเอง ซึ่งในขณะที่แวนก็ใช้ชื่อเล่นเรียกตัวเองเช่นกัน แสดงถึงความสนิทสนมกันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน และก็แสดงความสุภาพต่อกันและกันด้วย

3.) เมื่อพูดระหว่างคู่รักหรือสามีภรรยา

ตัวอย่างที่ 49

ชอบ : noŋ man təw pho:ŋ cho:p te:
หน่อง ไม่ ไป ด้วย ชอบ หรือ

“หน่อง, ไม่ไปกับชอบหรือ”

หน่อง : te:, nɔŋ cam nəw ʔi: neh hɔj
 ไม่ หน่อง รอ อยู่ ที่ นี่ แหะละ
 “ไม่หรอก, หน่องอยู่นี่แหละ”

ชอบ : เพศชาย อายุ 20 ปี
 หน่อง : เพศหญิง อายุ 20 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ชอบและหน่องเป็นคู่รักกัน ทั้งสองอายุเท่ากัน หน่องใช้ชื่อเรียกตนเองและในขณะเดียวกันชอบก็ใช้ชื่อเรียกตนเองด้วย การใช้ชื่อในการเรียกตนเองของคู่รักหรือสามีภรรยา ในสังคมเขมรเหนือไม่ได้เป็นเช่นนี้ทุก ๆ คู่แต่อย่างใด โดยจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน อายุเท่ากันหรือเป็นเพื่อนกันมาก่อน แต่บางคู่ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอายุมากกว่า โดยมากจะเป็นฝ่ายชายก็จะใช้คำเรียกขานคำอื่น หรืออาจใช้ชื่อก็ได้

ปกติการใช้ชื่อเรียกตนเองพบไม่บ่อยนักสำหรับคนเขมรเหนือ และโดยเฉพาะการใช้ชื่อที่เกิดกับคำนำหน้าจะพบน้อยมาก ยิ่งไปกว่านั้นการใช้คำนำหน้า + ชื่อจริงจะไม่พบเลย ในการสนทนาตามปกติ มีกรณียกเว้นของข้อมูลที่ผู้วิจัยพบคือ ในพิธีกรรม การทรงเจ้า เมื่อเทพเจ้าหรือวิญญาณที่สมมติมาเข้าในร่างทรง โดยร่างทรงจะเปลี่ยนคำเรียกขานไปตามเทพเจ้าหรือวิญญาณที่มาทรง โดยทั่วไปจะใช้ชื่อจริงและคำนำหน้า หรือคำสรรพนาม + ชื่อจริง

4.) เมื่อพูดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า

ตัวอย่างที่ 50

: ni:əŋ sunantha: nih mo: nəw riəʔ sa:
 หนู สุนันทา นี่ มา อยู่ รักษา
 “หนูสุนันทานี้มาอยู่รักษา”
 me: ta: pi: ju:r nah mo: hɔ:j
 แม่ ตั้ง แต่ นาน นึก มา แล้ว
 “แม่ตั้งนานมาแล้ว”

สุนันทา : เพศหญิง
 ผู้ฟัง : ไม่เจาะจงตัวบุคคล
 สถานที่ : พิธีกรรม

สุนันทา คือ ชื่อที่สมมติว่าเป็นวิญญาณ หรือเทพเจ้าที่มาเข้าร่างทรง โดยบอกว่าตนมาขอเป็นลูกของร่างทรง ฉะนั้นสรรพนามที่ใช้จึงเป็นไปตามแบบแผนระหว่างแม่กับลูกหรือกับญาติผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่มาฟังหรืออยู่ร่วมในพิธีกรรม แต่เนื่องจากเป็นลูกที่เพิ่มมารู้จักกับญาติผู้ใหญ่ จึงถือว่าเป็นคนแปลกหน้า และมีสถานภาพสูงกว่า และต้องการแนะนำตัวเองด้วย จึงใช้ชื่อจริง และการที่สมมติตนว่า เป็นลูก จึงใช้คำสรรพนามว่า /ni:əŋ/ “หนู” ซึ่งเป็นคำที่ลูกผู้ยิ่งใหญ่เรียกตัวเองเมื่อพูดกับแม่ ดังนั้นจึงเกิดการใช้คำเรียกตัวเองโดยการใช้นำสรรพนาม + ชื่อจริง ซึ่งโดยปกติแล้วคำในรูปแบบนี้จะไม่พบว่าใช้เป็นคำเรียกตนเองเลย ทั้งระหว่างลูกกับแม่ หรือบุคคลทั่วไป

และในกรณีเดียวกันนี้ ถ้าเทพหรือวิญญาณที่เข้ามาเข้าร่างทรง ไม่ได้มาเป็นลูกแต่มาในฐานะเทพที่ปกป้องรักษา ก็จะใช้ชื่อจริงเรียกตนเองเช่นกัน

5.) เมื่อพูดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า

ตัวอย่างที่ 51

ร่างทรง : priəh prom khə:ŋ tha: niə? srə? niə? sre: ?i: neh:
 พระ พรหม เห็น ว่า คน บ้าน คน นา ที่ นี้
 “พระพรหมเห็นว่าชาวบ้านที่นี่”
 ja:ʔ kro: nah, ləj ʔə:j the:psaŋwa:n cəh mo:
 ยาก เชิญ นั้ก เลย ให้ เทพสังวาลย์ ลง มา ช่วย
 “ลำบากยากเชิญนั้กเลยให้เทพสังวาลย์ลงมาช่วยเหลือ”

ในกรณีนี้เป็นสถานการณ์ในแวดวงพิธีกรรม เทพสังวาลย์ลงมาช่วยเหลือมนุษย์ตามบัญชาของพระพรหม เนื่องจากเป็นเทพจึงต้องใช้ภาษาที่สุภาพ ซึ่งบางครั้งการเรียกตัวเองอาจใช้คำสรรพนามก็ได้ แต่ในกรณีที่เพิ่งมาประทับในร่างทรงยังไม่มีใครรู้จัก จึงต้องใช้ชื่อจริงเรียก ตนเอง เพื่อเป็นการแสดงความสุภาพและแนะนำตัวอีกทางหนึ่ง

ถ้าสังเกตดูในเรื่องชื่อของคนเขมรเหนือจะมีชื่ออีกประเภทหนึ่งคือชื่อที่ผู้อื่นตั้งให้ หรือชื่อที่ได้มาในภายหลัง ที่เกิดจากลักษณะเฉพาะบางตัวบางอย่าง หรือที่เรียกว่า สมณานาม (Given Names) แต่ในภาษาเขมรเหนือไม่พบว่ามีการใช้ชื่อประเภทนี้เรียกตนเองแต่อย่างใด

4.2.2 เครื่องญาติ

ในภาษาเขมรเหนือพบการใช้คำเครือญาติ 2 แบบ ดังนี้

1. คำเครือญาติตามความสัมพันธ์ทางสายโลหิต สามารถแบ่งระบบเครือญาติเขมรเหนือได้ 5 รุ่น โดยถือเอาความสัมพันธ์

พ่อ-ลูก และการจำแนกความแตกต่างของคำเรียกเป็นเกณฑ์ดังนี้

1. รุ่นสูงกว่ารุ่น ปู่ ย่า ตา และยาย คือ

/tu:t/ หมายถึง คำเรียก พ่อ และ แม่ ของ ปู่ ย่า ตา และ ยาย

2. รุ่นสูงกว่ารุ่นพ่อแม่ คือ

/ta:/ หมายถึง คำเรียก พ่อ ของทั้งพ่อ และ แม่

/ja:j/ หมายถึง คำเรียก แม่ ของทั้งพ่อ และ แม่

3. รุ่นสูงกว่าตัวเอง (รุ่นพ่อ - แม่)

/ʔom/ เป็นคำเรียกพี่สาว และพี่ชายของทั้งพ่อและแม่

/pu:/ เป็นคำเรียกน้องชายของทั้งพ่อและแม่

/paj/ เป็นคำเรียกน้องสาวของทั้งพ่อและแม่

/ʔaw/ เป็นคำเรียกพ่อ

/me/ เป็นคำเรียกแม่

4. รุ่นเดียวกันกับตัวเอง

/bo:ŋ/ เป็นคำเรียกพี่ทั้งหญิงและชายที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน หรือต่างพ่อต่างแม่กัน รวมถึงพี่ที่เป็นลูกของ ลุง ป้า น้า และอาด้วย

/pʔo:n/ เป็นคำเรียกน้องทั้งหญิงและชายทั้งที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน หรือต่างพ่อต่างแม่กัน รวมถึงน้องที่เป็นลูกของลุงป้า น้า และอาด้วย

5. รุ่นที่ต่ำกว่าตัวเอง (รุ่นลูก)

/ko:n/ เป็นคำเรียกลูกทั้งหญิงและชาย

/kmv:j/ เป็นคำเรียกลูกทั้งเพศหญิงและเพศชายของพี่สาวพี่ชาย
และน้องสาวน้องชายของตัวเอง

6. รุ่นที่ต่ำกว่ารุ่นลูก (รุ่นหลาน)

/caw/ เป็นคำเรียกลูกของลูกทั้งเพศหญิงและชาย รวมทั้งลูกของ
ลูกทั้งหญิงและชายของพี่ชายพี่สาว และของน้องชายน้องสาว

2. ความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน สามารถแบ่งเครือญาติโดยความสัมพันธ์ทาง
การแต่งงานได้ 4 รุ่น โดยถือเอาความสัมพันธ์พ่อ - ลูก และการจำแนกความแตกต่างของคำเรียก
เป็นเกณฑ์ ดังนี้

1. รุ่นสูงกว่ารุ่นตัวเอง

/ʔʌw kme:k/ หมายถึง พ่อของภรรยา หรือพ่อของสามี

/me: kme:k/ หมายถึง แม่ของภรรยา หรือแม่ของสามี

ส่วนคำเรียกภรรยาหรือสามี ของพี่ชาย พี่สาว น้องชายน้องสาว ของทั้งพ่อและ
แม่ ยังคงใช้คำเรียกเดิม ตามญาติทางสายเลือด คือ /ʔom/ “ลุง, ป้า” /pu:/ “อา”, /paj/ “น้า”

2. รุ่นเดียวกันกับตัวเอง

/pdʌj/ หมายถึง สามี

/ppuən/ หมายถึง ภรรยา

/bo:ŋ khlaj/ หมายถึง สามี หรือ ภรรยา ของพี่สาว พี่ชาย/ และ พี่สาว
พี่ชายของสามี และ ภรรยา

/pʔo:n khlaj/ หมายถึง สามี หรือ ภรรยา ของน้องสาว น้องชาย/
น้องสาว น้องชาย ของสามี และภรรยา

3. รุ่นที่ต่ำกว่ารุ่นตัวเอง

/ko:n prsa:/ หมายถึง สามี หรือ ภรรยา ของลูกชาย และ ลูกสาว

/kmu:j prasa:/ หมายถึง สามี หรือ ภรรยา ของลูกชาย และ ของ
พี่ชาย พี่สาว และ น้องชาย น้องสาว ของฝ่ายตนเอง
และฝ่ายภรรยา หรือ สามี

4. รุ่นที่ต่ำกว่ารุ่นลูก

/caw prasa:/ หมายถึง สามีหรือ ภรรยา ของ หลานชาย หลานสาว
ของฝ่ายตนเอง และฝ่ายข้างสามี หรือ ภรรยา

จากที่กล่าวถึง คำเรียกญาติตามสายเลือด และคำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานนั้น โดยเฉพาะคำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานเป็นเพียงการกำหนดเพื่อนับญาติเท่านั้น มิได้ใช้เป็นคำเรียกขาน ทั้งประเภทคำเรียกตัวเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ส่วนมากจะใช้เป็นคำเรียกผู้ที่อ้างถึง เพื่อระบุ และเจาะจงตัวบุคคลให้ชัดเจน แต่สำหรับการเรียกตนเอง และการเรียกผู้ที่พูดด้วย (จะกล่าวถึงในบทที่ 5) จะใช้เพียงคำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์ตามสายเลือด โดยเทียบคำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงาน กับญาติของตนที่ญาติที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานนั้น แต่งงานด้วย เช่น เรียกภรรยา และ สามีของพี่ชาย พี่สาวว่า /bo:ŋ / “พี่” ซึ่งคำเรียกญาติตามความสัมพันธ์โดยการแต่งงานนั้นจะเรียกว่า /bo:ŋ khlaj/ “พี่เขย หรือพี่สะใภ้”

ทั้งนี้จะเห็นว่า คำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานจะมีคำเรียกที่มีความแตกต่างกันกับคำเรียกญาติทางสายเลือดในรุ่นเดียวกันกับตัวเองลงไป แต่ในรุ่นที่สูงกว่าตัวเองขึ้นไป ยังคงใช้คำเรียกเหมือนกันกับญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด ยกเว้นคำเรียกพ่อ และแม่ของสามีหรือภรรยา ที่มีคำเรียกที่ต่างไป คือ /ʔow kme:k/ “พ่อสามี หรือ พ่อภรรยา” /me: kme:k/ “แม่สามี หรือ แม่ภรรยา” อย่างไรก็ตามในการเรียกตนเองและเรียกบุคคลที่พูดด้วยก็ยังคงใช้คำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดอยู่นั่นเอง

การใช้คำเครือญาติเรียกตนเองในภาษาเขมรเหนือมี 2 ลักษณะ คือ

1. คำเรียกญาติที่ใช้กับผู้ที่มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ
2. คำเรียกญาติที่ใช้กับผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ

1. คำเรียกญาติที่ใช้กับผู้มีความสัมพันธ์ชั้นญาติ

การใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกแทนตัวเองในภาษาเขมรเหนือพบมากอีกกลุ่มหนึ่ง นอกเหนือจากคำสรรพนาม โดยสามารถใช้กับญาติทางสายเลือด และญาติโดยความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน ในสถานการณ์ต่าง ๆ คือ เมื่อพูดกับผู้ที่อยู่ในรุ่นเดียวกัน, ผู้ที่อยู่ในรุ่นที่ต่ำกว่าตน รุ่นที่สูงกว่าตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับญาติ

ตัวอย่างที่ 52

เจก : təw nuəŋm khni:ə təw ho:p ba:j ptieh bə:ŋ təw
ไป พา กัน ไป กิน ข้าว บ้าน พี่ ไป
“ไปเถอะ, พาฉันไปกินข้าวบ้านพี่กันเถอะ”

เจก : เพศชาย อายุ 40 ปี
ผู้ฟัง : น้องสาวและน้องชายของภรรยา
สถานที่ : บ้านภรรยา

เจกพูดกับน้องสาว และน้องชายของภรรยา ว่าให้ไปกินข้าวที่บ้านของตนโดยใช้คำเรียกญาติทางสายเลือดเรียกตัวเองคือคำว่า / bə:ŋ / “พี่”

การเรียกตัวเองของภรรยา หรือ สามี จะพิจารณาที่อายุ ถ้าฝ่ายสามีอายุมากกว่า จะเรียกตัวเองว่า / bə:ŋ / “พี่” และภรรยาจะเรียกตัวเองด้วยสรรพนามหรือชื่อ ถ้าภรรยาอายุมากกว่าหรือเท่ากัน จะใช้คำสรรพนามหรือชื่อในการเรียกตัวเองทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในเรื่องคำสรรพนามและชื่อในการเรียกขนานตัวเอง

ญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดและญาติที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานเมื่อพูดกับญาติที่อยู่ในรุ่นต่ำกว่าตน จะใช้คำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดแทนตัวเอง

2.) เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 53

ลูก : ?aw jup nih ko:n som tɔw muu: naŋ no:
 พ่อ คำ นี้ ลูก ขอ ไป ดู หนังสือ นะ
 “พ่อคำนี้ลูกขอไปดูหนังสือ”

ลูก : เพศหญิง อายุ 15 ปี
 พ่อ : อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ลูกสาว ขอพ่อไปดูหนังสือนี้ ลูกใช้คำว่า /ko:n / “ลูก” แทนตัวเองเมื่อพูดกับพ่อ แสดงถึงความสัมพันธ์นิตยัติโดยทางสายเลือด

การใช้คำเรียกญาติแทนตัวเองพบมาก และพบได้ทั่วไปในกลุ่มรุ่นสูงกว่าพูดกับรุ่นต่ำกว่า แต่ในรุ่นเดียวกัน หรือ พูดกับรุ่นสูงกว่า มักไม่ใช้คำเรียกญาติแทนตัวเอง แต่จะใช้คำว่า สรรพนามหรือชื่อแทน

2. คำเรียกญาติที่ใช้กับผู้ไม่มีความสัมพันธ์นิตยัติ

คำเรียกญาติที่ใช้ในกรณีนี้จะใช้โดยการที่ผู้ใช้ประมาณอายุของผู้ที่ตนพูดด้วยเทียบกับญาติของตน และใช้คำเรียกญาติตามนั้น คำที่นำมาใช้แทนตัวเองในการพูดกับคนที่ไม่ใช่ญาติจะเป็นคำเรียกญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด ในสถานการณ์ต่าง ๆ คือ พูดกับผู้มีสถานะภาพต่ำกว่า คนรู้จักคุ้นเคย คนแปลกหน้า ผู้มีสถานะภาพสูงกว่าเพื่อนร่วมงาน ดังนี้

3.) เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 54

- เจ้าหน้าที่ : tho: ?oj ?a: na:j
ทำ อะไร น. นาย
“ทำอะไรไอนาย”
- ชายวัยรุ่น : khma:t mo: la:ŋ thabi:ən thha:n tho: bo:n tra: bo:ŋ
ผม มา ขึ้น ทะเบียน ทหาร ทำ ที่ ไหน พี่
“ผมมาขึ้นทะเบียนทหารทำตรงไหนพี่”
- เจ้าหน้าที่ : tho: treh ha:j, chop now cam bo:ŋ mp c no:
ทำ ที่นี้ แหะละ หยุด อยู่ รอ พี่ เคี้ยว ล.
“ทำที่นี่แหละ, เคี้ยวอะไรพี่สักครู่”
- เจ้าหน้าที่ : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
ชายวัยรุ่น : อายุ 19 ปี
สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

เจ้าหน้าที่ราชการซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าชายวัยรุ่น พิจารณาถึงอายุของตนและเปรียบเทียบกับชายวัยรุ่นกับน้องหรือญาติพี่น้องของตน แล้วเลือกใช้คำว่า /bo:ŋ / “พี่” แทนตัวเอง เพราะอายุมากกว่า

4.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 55

- ชาวบ้าน : khat ?o:j ?om nkuj mtɛc muh ?a: na:j
ขยับ ให้ ป้า นั่ง ชักหน่อย ซิ ไ้ นาย
“ขยับให้ป้านั่งหน่อยซิไ้ นาย”

ชาวบ้าน : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : บนรถประจำทาง

หญิงผู้นี้ใช้คำว่า /ʔom / “ป้า” แทนตัวเอง โดยเปรียบเทียบผู้ฟังว่ารุ่นเดียวกันกับหลานของตน ซึ่งทั้งสองคนไม่เคยรู้จักกันมาก่อน และผู้พูดก็ไม่ได้เป็นป้าโดยความสัมพันธ์ฉันท์ญาติกับผู้ฟังเลย

5.) พูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 56

ชวน : me: man nɔw te: ni:ɔŋ
 แม่ ไม่ อยู่ หรือ หนู
 “แม่ไม่อยู่หรือหนู”

วิไล : te:
 ไม่
 “ไม่”

ชวน : prap me: nɔ: tha: pu: mo: ru:ɔ
 บอก แม่ เนื้อ ว่า อา มา หา

ชวน : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 วิไล : เพศหญิง อายุ
 สถานที่ : บ้านของวิไล

ชวนมาหาแม่ของวิไล แต่ไม่อยู่จึงฝากบอกว่าตนมาหา โดยใช้คำเรียกตัวเองว่า /pu:/ “อา” โดยเปรียบเทียบตนเองกับแม่ของวิไลว่าเป็นพี่สาวตน ลูกของพี่สาวจึงเป็นหลานอาของตน จึงใช้คำว่า /pu:/ ทั้งที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์เป็นญาติกันเลย เป็นเพียงคนรู้จักคุ้นเคยกัน เป็นเพื่อนบ้านเท่านั้น

6.) พูดกับคนที่มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 57

ชายขอทาน : lu:ʔ ni:əj som sta:ŋ kha: rot ʔə:ŋ ta: ba:n pram dom
 เจ้านาย ขอ สตางค์ ค่า รถ ให้ ตา ได้ 5 บาท
 “เจ้านาย, ขอเงินค่ารถให้ตาซัก 5 บาท”

ชายขอทาน : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
 สถานที่ : สถานีรถไฟ

คนขอทานใช้คำเรียกญาติ /ta:/ “ตา” แทนตัวเอง โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับผู้ฟังว่า
 เป็นรุ่นเดียวกันกับหลานของตน

7.) พูดกับเพื่อนร่วมงาน

ตัวอย่างที่ 58

คนงาน ก : ʔa: khɛ:w təw tɨŋ tapu: nɔ:, cam mo: ju:ə sta:ŋ
 ไอ้ เจียว ไป ซื้อ ตะปู เน้อ รอ มา เอา สตางค์
 “ไอ้เจียว, ไปซื้อตะปูนะแล้วมาเอาเงิน”

now bə:ŋ
 กับ พี่
 “กับพี่”

คนงาน : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 25 ปี
 สถานที่ : ที่ทำงาน

คนงานคุยกันในระหว่างการทำงาน โดยคนงาน ก บอกให้เจี๊ว เพื่อนร่วมงานไปซื้อตะปู โดยใช้คำเรียกตัวเองว่า /bo:ŋ/ “พี่” และทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์เป็นพี่น้อง หรือเป็นญาติกันเลย

โดยสรุปแล้ว คำเรียกญาติใช้เรียกเรียกตนเองได้เมื่อพูดกับคนที่มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ และผู้ไม่มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ โดยในกรณีหลัง เป็นการเปรียบเทียบว่าเป็นรุ่นเดียวกันกับญาติของตนแล้วใช้คำเรียกญาติตามนั้น และส่วนมากแล้วการใช้คำเรียกญาติแทนตัวเอง จะพบกับผู้ที่มีอายุมากกว่าพูดกับผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเมื่อพูดกับผู้ที่มีอายุมากกว่ามักไม่ใช้คำเรียกญาติแทนตัวเอง แต่จะใช้คำสรรพนามหรือชื่อแทน

สถานการณ์ที่เป็นทางการจะไม่พบว่ามีการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกแทนตัวเอง เช่น การพูดในที่ชุมชน ในงานพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องผีและวิญญาณ โดยจะใช้สรรพนามมากกว่า เพราะจะทำให้ไม่เป็นการแสดงความสนิทสนมจนเกินไป ก่อให้เกิดสถานการณ์ที่เป็นทางการ

4.3 คำบ่งชี้

ในภาษาเขมรเหนือมีการใช้คำบ่งชี้เพื่อหมายถึงตัวเอง คำบ่งชี้ที่ใช้นี้เป็นคำเดียวกันกับคำบ่งชี้สิ่งของ หรือ สถานที่ ได้แก่

ก. /nih/ “นี่, นี้” เป็นคำบ่งชี้ในระยะใกล้ ผู้พูดใช้คำบ่งชี้คำนี้เป็นคำเรียกตนเองในกรณีที่ไม่นำใจในความสัมพันธ์หรือความสูงต่ำ ของสถานภาพของตน และคู่สนทนา ผู้ใช้อาจจะอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าคู่สนทนา ซึ่งความไม่แน่ใจนี้เองทำให้เกิดการเลือกใช้คำบ่งชี้มาเป็นคำเรียกตัวเอง พบในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 59

ชาวบ้าน ก : kɛː pdoːr chmoh boːn traː
 कैा पैलीन छी त्रङ्ग ङाइन
 “ कैापैलीนछीตริงไน ”

ชาวบ้าน ข : nih kə man kuːj baːn moː ʔampwː na mnwːŋ
 नी कि नै केय ङई मा आगे छकि त्रङ्ग
 “ नीकि नैकेयमाआगेछकि ”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 บ้าน ข : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

ทั้งสองคนไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ชาวบ้าน ข. ใช้คำเรียกตัวเองว่า /nih/ “นี่” เพราะไม่แน่ใจ และไม่รู้ว่าจะใช้คำเรียกขานแบบใด เพราะเพศเดียวกัน ประมาณอายุใกล้เคียงกัน และเป็นคนแปลกหน้า จึงเลือกใช้คำบ่งชี้ว่า “นี่” แทนตัวเอง เพื่อไม่แสดงตนเหนือกว่า หรือต่ำกว่าและไม่แสดงความสนิทสนมด้วย

2.) เมื่อพูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 60

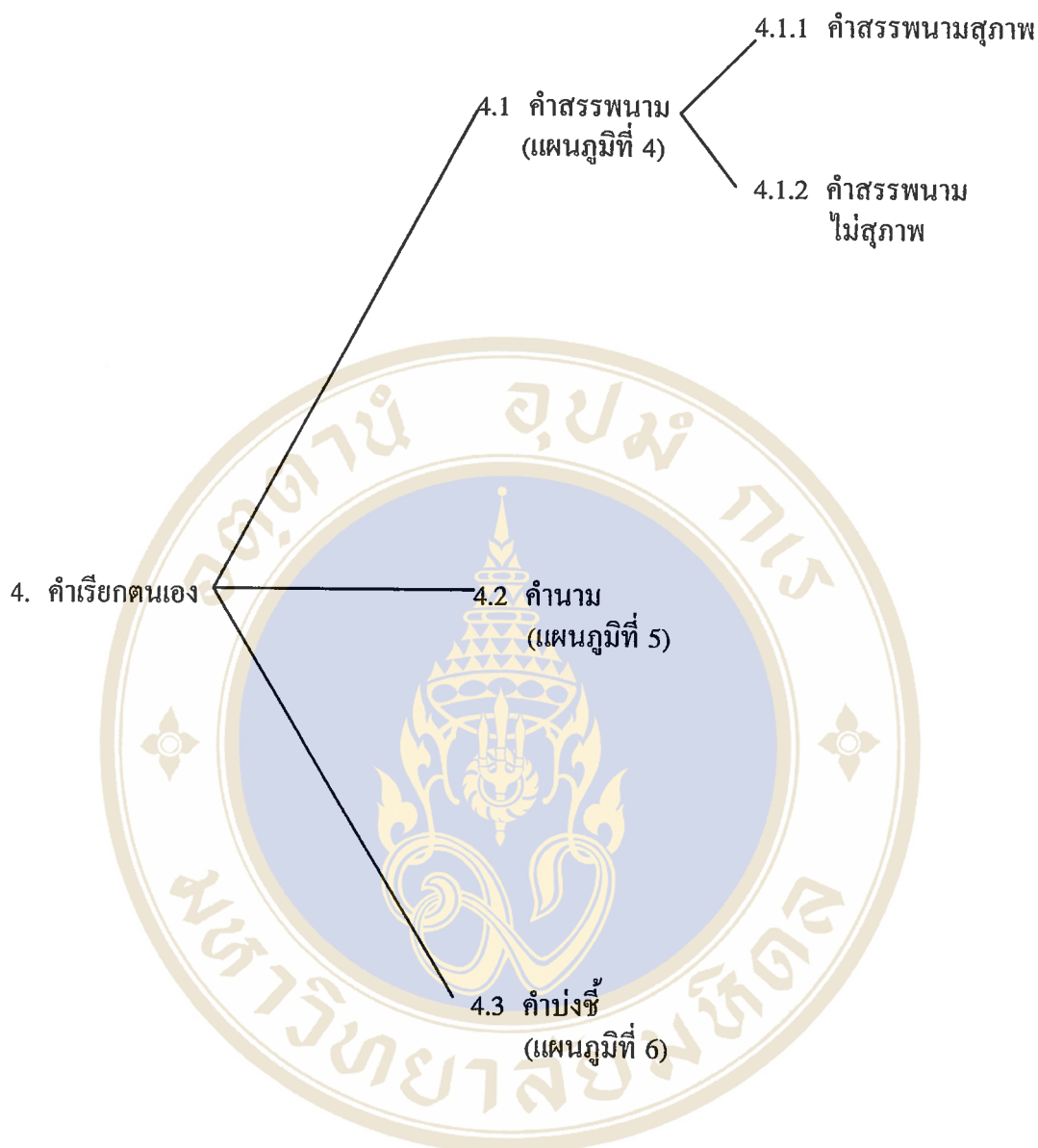
ชาวบ้าน ก : təw naː
 ไป ไน
 “ไปไน ”

ชาวบ้าน ข : nih təw sren
 นี่ ไป สุรินทร์
 “นี่ไปสุรินทร์ ”

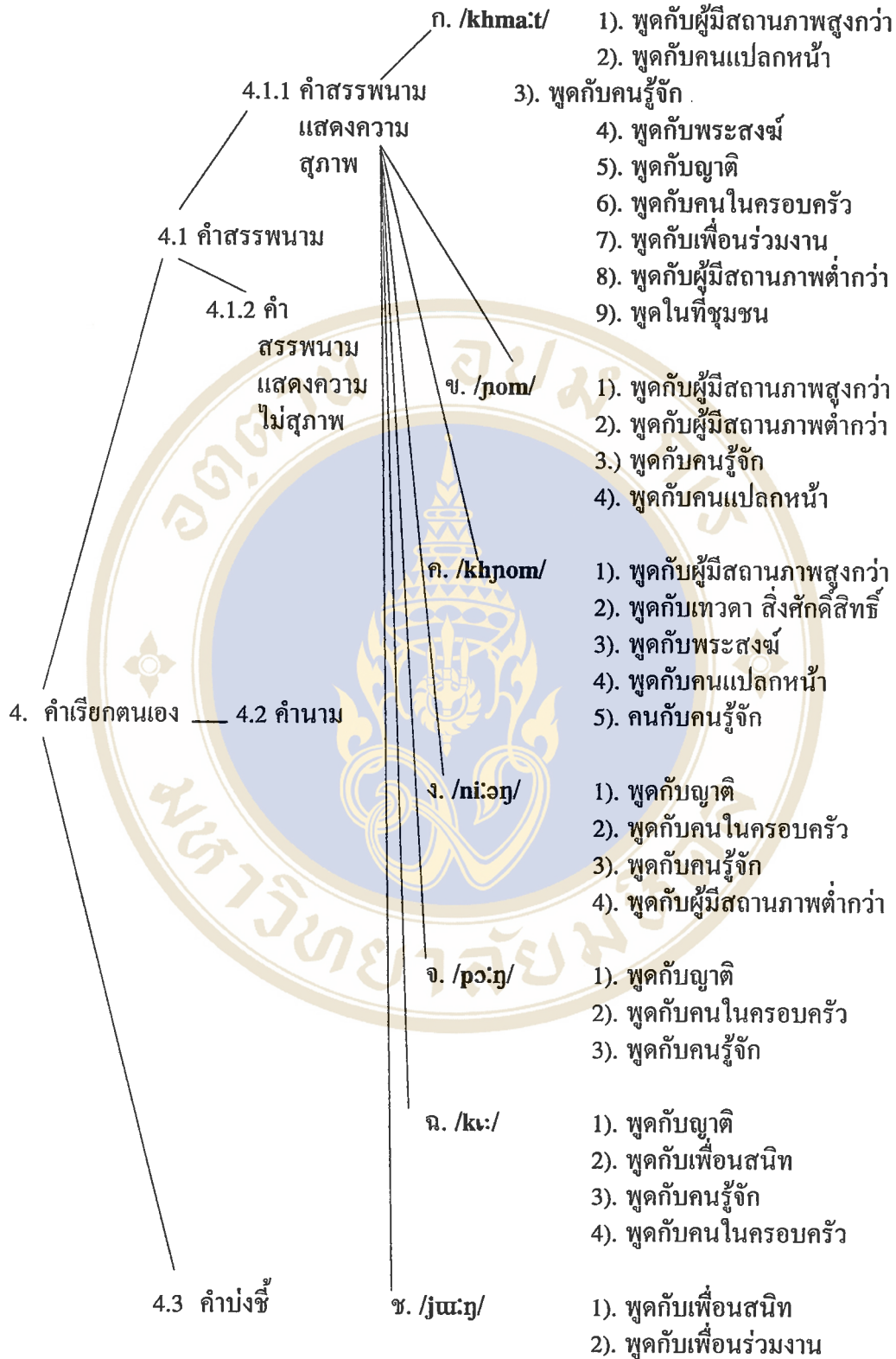
ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 ชาวบ้าน ข : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : สถานีรถไฟ

ชาวบ้าน ข ใช้คำเรียกตัวเองว่า / nih / “นี่” เพราะไม่แน่ใจว่าจะเลือกใช้คำใดที่เหมาะสม หากใช้อยู่เป็นการตัดสินใจในการเลือกใช้คำเรียกขาน ทั้งตนและผู้ฟังมีอายุเท่ากัน หากใช้ฐานะหรือสถานภาพทางสังคมก็จะเป็นการดูถูกว่าผู้ฟังต่ำต้อยกว่า ดังนั้นจึงทำให้ผู้พูดไม่แน่ใจในการเลือกใช้คำเรียกตนเอง จึงเลือกใช้คำประเภทบ่งชี้

คำที่ใช้เรียกตนเองในภาษาเขมรเหนือมีหลายชนิด ได้แก่ คำสรรพนาม คำนาม และคำบ่งชี้ มีปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดหรือบ่งชี้ให้มีการเลือกใช้คำเรียกตนเองต่าง ๆ กันไป คือ บุรุษ เพศ พจน์ สถานการณ์ ความเป็นพระ หรือนักบวช สถานภาพและความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา และสามารถใช้พูดกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่าง ๆ กัน โดยจะแสดงให้เห็นในแผนภูมิที่ 3-6 และตารางที่ 4 ตามลำดับ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงคำที่ใช้เรียกตนเอง

แผนภูมิที่ 4 แสดงการใช้คำเรียกตนเองประเภทคำสรรพนาม

แผนภูมิที่ 4 (ต่อ) แสดงการใช้คำเรียกตนเองประเภทคำสุรพนาม

แผนภูมิที่ 5 แสดงการใช้คำเรียกตนเองประเภทคำนาม

แผนภูมิที่ 6 แสดงการใช้คำเรียกตนเองประเภทคำบ่งชี้

ตารางที่ 3 อธิบายสัญลักษณ์ที่จะใช้ในการอธิบายคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ

ลักษณะ	สัญลักษณ์	คำอธิบาย
บุรุษ	+ บุรุษที่ 1 + บุรุษที่ 2	1 คำเรียกขานที่ใช้เรียกตัวเอง 2 คำเรียกขานที่ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วย
เพศ	+ เพศ + เพศ + เพศ	1 เพศชาย 2 เพศหญิง 3 เพศชาย และหญิง
พจน์	+ พจน์ + พจน์ + พจน์	1 เอกพจน์ 2 พหูพจน์ 3 สามารถใช้ได้ทั้งพหูพจน์และเอกพจน์
สถานการณื	+ สถานการณื + สถานการณื + สถานการณื	1 ใช้ในสถานการณืที่เป็นทางการ 2 ใช้ในสถานการณืที่ไม่เป็นทางการ 3 สามารถใช้ได้ทั้งในสถานการณืทางการและไม่เป็นทางการ
พระ, นักบวช	+ พระ, นักบวช	1 เป็นคำที่ใช้เมื่อผู้พูดเป็นพระ หรือเป็นคำที่ใช้เรียกพระ, นักบวช
สถานภาพของผู้เรียกและผู้ถูกเรียก	+ สถานภาพ + สถานภาพ + สถานภาพ + สถานภาพ	1 สถานภาพสูงกว่า 2 สถานภาพเท่ากัน 3 ใช้ได้ทั้งสถานภาพสูงกว่า และต่ำกว่า 4 สถานภาพต่ำกว่า
ความสัมพันธ์	+ ความสัมพันธ์ + ความสัมพันธ์ + ความสัมพันธ์ + ความสัมพันธ์	1 สถานภาพแบบคนแปลกหน้า 2 สถานภาพแบบคนสนิทสนม 3 สถานภาพแบบคนรู้จัก 4 สถานภาพแบบคนในครอบครัว หรือญาติ

ตารางที่ 4 แสดงคำเรียกขานตนเอง (Self-Address terms)

ลักษณะ คำที่ใช้เรียกขาน	บุรุษ		เพศ		พจน์		สถานการณ์			พระ, นักบวช	สถานภาพ				ความสัมพันธ์				
	1	2	1	2	1	2	3	1	2		3	4	1	2	3	4			
1. คำสรรพนาม																			
1.1 คำสรรพนามแสดงความสุภาพ																			
ก. / khma:t /	+		+		+											+		+	
ข. / pom /	+		+		+											+		+	
ค. / khpom /	+		+		+											+		+	
ง. / ni:əŋ /	+															+			
จ. / pɔ:ŋ /			+																
ฉ. / kɛ: /																			
ช. / ju:ŋ /																			
ซ. / ?a:t ta ma: /																			
ณ. / khna: /			+		+		+		+							+		+	
ญ. / khni:ə /			+		+		+		+										

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะ คำที่ใช้เรียกงาน	บุรุษ			เพศ			พจน์			สถานการณ์			พระ, นักบวช			สถานภาพ				ความสัมพันธ์			
	1 2 3			1 2 3			1 2 3			1 2 3			1			1 2 3 4				1 2 3 4			
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4	1	2	3	4
1.2 คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ	+			+																			
ก. / วิชา /																							
2. คำนาม																							
2.1 ชื่อ	+			+			+																
2.2 คำเรียกญาติ	+			+			+																
3. คำป่งชี้	+			+			+																

บทที่ 5

คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : คำเรียกผู้ที่พูดด้วย

บทที่ 4 ได้กล่าวถึงการใช้คำเรียกขานในส่วนของการใช้คำเรียกตนเอง ในบทนี้จะนำเสนอคำเรียกขานในส่วนของการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ดังได้กล่าวในเรื่องการใช้คำเรียกตนเองไปแล้วว่า การเลือกใช้คำเรียกขานผู้พูดต้องคำนึงถึงความเหมาะสม โดยมีปัจจัยหลายอย่างที่ใช้จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเพศ อายุ สถานการณ์ รวมถึงความสัมพันธ์ของตนกับผู้ฟัง และในการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ผู้พูดต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เช่นกัน

การเลือกใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ผู้เรียกต้องคำนึงถึงสถานภาพทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้พูดด้วย สถานการณ์เช่นเดียวกันกับคำเรียกตนเอง มีคำหลายชนิดที่นำมาใช้เป็นคำเรียกผู้ที่พูดด้วยในภาษาเขมรเหนือ ได้แก่

5.1 คำสรรพนาม

5.2 คำนาม

5.3 คำบ่งชี้

5.1 คำสรรพนาม

ความสุภาพหรือไม่สุภาพในการเลือกใช้คำสรรพนามเรียกผู้ที่พูดด้วยนี้ ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคม ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝ่าย อารมณ์และความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับความสุภาพจะสามารถแบ่งคำสรรพนามเรียกผู้ที่พูดด้วยในภาษาเขมรเหนือเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1.1 คำสรรพนาม แสดงความสุภาพ

5.1.2 คำสรรพนาม แสดงความไม่สุภาพ

5.1.1 คำสรรพนาม แสดงความสุภาพ

ผู้พูดจำเป็นต้องใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกขานบุคคลที่ตนพูดด้วย ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ หรือแม้แต่สถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นมารยาท และความสุภาพที่สังคมถือปฏิบัติ ดังนั้นผู้ใช้คำสุภาพต่อผู้อื่นย่อมประสบผลสำเร็จในการสื่อสารหรือการสนทนาครั้งหนึ่ง ๆ แม้แต่ระหว่างเพื่อนสนิทก็ยังคงต้องการความสุภาพเช่นกัน ซึ่งในภาษาเขมรเหนือ มีคำสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 คำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่แสดงความสุภาพ ทั้งผู้ฟังที่เป็นหญิงและชาย ดังนี้

- ก. /luːʔ/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย
- ข. /kwat/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชายและหญิง
- ค. /nioʔ/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย
- ง. /niːoŋ/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศหญิง
- จ. /ŋaː/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชายและหญิง
- ฉ. /naʔ/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย
- ช. /pɔːŋ/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย
- ซ. /cɛːŋ/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย
- ฌ. /naːj/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย
- ญ. /wut/ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย

โดยที่คำแต่ละคำมีหน้าที่และวิธีการใช้ต่าง ๆ กันไป บางคำเฉพาะเจาะจงว่าใช้ได้กับใคร ไม่สามารถใช้กับใครหรืออาจจะบุเพศหรือไม่ระบุก็ได้ ซึ่งจะอธิบายความแตกต่างและลักษณะเฉพาะของคำเรียกขานต่าง ๆ ดังนี้

ก. /luːʔ/ “ท่าน” ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 เป็นคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือใช้คู่กับคำเรียกตัวเองในกลุ่มคำว่า /khpom/ “ดิฉัน” /jom/ “ฉัน” /khmaːt/ “ผม” อาจเทียบได้กับคำในภาษาไทยคือคำว่าท่านหรือคุณ ในภาษาเขมรเหนือพบการใช้คำนี้ไม่บ่อยนัก เพราะถือเป็นคำในภาษาชั้นสูง (แต่จะพบใช้อย่างแพร่หลายในภาษาเขมรกลาง) โดยมากมักใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า หรืออาจใช้ได้กับบุคคลทั่ว ๆ ไปในกรณีอ่อนน้อมหรือร้องเพราะการใช้คำว่า /luːʔ/ “ท่าน” เรียกผู้ใดย่อมหมายถึงว่าผู้พูดให้ความเคารพยกย่องผู้นั้นเป็นอย่างสูง

1.) พูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 1

ชาวบ้าน ก : ca: bɛ: lu:ʔ tha: ja:ŋ na: kɔ: tha: ja:ŋ cɔh hɔj
 อ. ถ้า ส.2 ว่า ยัง ไง ก็ ว่า อย่าง นั้น ล.
 “คะ, ถ้าท่านว่ายังไยก็ว่าอย่างนั้นละคะ”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

ชาวบ้าน ก มาติดต่อราชการที่ที่ว่าการอำเภอ เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสถานภาพสูงกว่า
 ชาวบ้าน และชาวบ้าน ก ให้ความเคารพยำเกรง จึงใช้คำว่า /lu:ʔ/ “ท่าน” เรียกผู้ฟังเป็น
 การยกย่องอีกทางหนึ่ง ซึ่งไม่แสดงถึงความสนิทสนมด้วย

2.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 2

แม่ : ji: lu:ʔ ʔɔ:j kmɛj tho: ʔɔ:j mɛ: ja:ʔ cat nah
 อ. ส.2 อ. อย่า ทำ ให้ แม่ ลำบาก ใจ นึก
 “ໂຮ່, ท่านอย่าทำให้แม่ลำบากใจน้าเลย”

แม่ : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 ลูก : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : บ้าน

แม่พูดในเชิงขอร้องให้ลูกกลับตัวเป็นคนดีโดยใช้คำว่า /lu?: / “ท่าน” แสดงถึงความอ่อนน้อมที่แม่พูดกับลูก ซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่ใช้คำสรรพนามคำนี้ และไม่เฉพาะแต่แม่พูดกับลูกเท่านั้น คำว่า /lu?: / “ท่าน” นี้สามารถใช้ได้ทั่ว ๆ ไปในกรณีที่ขอร้องอ่อนน้อม หรือขอความเห็นใจและสงสาร

3.) พูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 3

คนซื้อ	:	the:m	ʔɔ:j	ɲom	te:t	mtɛc	kdaj	
		แถม	ให้	ฉัน	อีก	หน่อย	เป็นไร	
		“แถมให้ฉันอีกหน่อยเป็นไร”						
คนขาย	:	ji:	lu:ʔ	ʔɔ:j	lu:ʔ	kma:j	thə:	ba:p
		อ.	ส.2	อ.	ท่าน	อย่า	ทำ	บาป
		“โอ ท่านเอ๋ยท่านสงสารฉันบ้างเถอะ”						
คนซื้อ	:	เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี						
คนขาย	:	เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี						
สถานที่	:	ตลาด						

ทั้งสองคนเป็นคนรู้จักกัน สถานภาพเท่าเทียมกัน ผู้ซื้อขอแถมอีกหน่อย แต่ผู้ขายขอร้องให้สงสารบ้าง โดยใช้สรรพนาม /lu:ʔ/ “ท่าน” เรียกผู้ซื้อเพื่อขอความเห็นใจ

นอกจากนี้คำว่า /lu:ʔ / “ท่าน” สามารถใช้เป็นคำนำหน้าได้ด้วย ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ข. /kwæt/ เป็นคำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่ใช้ได้ทั่วไปทั้งเพศชายและหญิง และจำกัดใช้เรียกเฉพาะผู้ที่มีความสนิทสนม หรือระหว่างเพื่อน หรือคนที่มีอายุเท่ากันเท่านั้น เทียบได้กับคำในภาษาไทย คือ “แก”

1.) พุดระหว่างเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 4

เล็ก : cah bleh kwət
 แก่ จัง ส.2
 “แก่จังแก่”

กบ : ji: kwət ?ə:j ju:ŋ lamba:ʔ nah
 อ. ส.2 อ. เรา ลำบาก ล.
 “โถ แก่เอ๊ย, เราลำบากเหลือเกิน”

เล็ก : เพศหญิง อายุ 30 ปี
 กบ : เพศหญิง อายุ 30 ปี
 สถานที่ : บ้านของกบ

ทั้ง 2 คน เป็นเพื่อนสนิทกัน อายุเท่ากัน ในการสนทนาทั้ง 2 ฝ่ายใช้สรรพนาม / kwət/ “แก่” เรียกกันทั้ง 2 ฝ่าย

2.) พุดระหว่างสามี-ภรรยา

ตัวอย่างที่ 5

สามี : man ba:n tɨŋ sac mo: te: kwət
 ไม่ได้ซื้อเนื้อมา หรือ ส.2
 “ไม่ได้ซื้อเนื้อมาหรือแก่”

ภรรยา : te:, kwət təw tɨŋ təw
 เปล่า ส.2 ไปซื้อ ล.
 “เปล่า, แก่ไปซื้อเถอะ”

สามี : อายุประมาณ 30 ปี
ภรรยา : อายุประมาณ 30 ปี
สถานที่ : บ้าน

สามีและภรรยา ที่อายุเท่ากันหรืออายุต่างกัน อาจใช้คำว่า / kwət / เรียกกันทั้ง 2 ฝ่าย ในกรณีที่มีลูกแล้วหรืออายุต่างกัน หรือการเรียกกันก่อนที่จะแต่งงานอาจทำให้คำเรียกขานมี หลากหลาย เช่น ใช้คำเรียกญาติ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป อย่างไรก็ตามคำว่า / kwət / ก็เป็นอีกคำ หนึ่งที่ใช้เรียกกันและกันระหว่าง สามี-ภรรยา

ก. /nio?/ เป็นคำเรียกเพศชายที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งในการใช้เป็น สรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาเขมรเหนือนี้ใช้เรียกชายวัยผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ที่สถานภาพสูงกว่า คนที่มี สถานภาพเท่าเทียมกัน ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า คนแปลกหน้า แต่ไม่ใช้กับคนที่มีความสนิทสนมกัน เพราะคำนี้มีปริมาณความเป็นทางการและความสุภาพมาก อาจเทียบได้กับคำในภาษาไทยว่า “คุณ” ดังนี้

1.) พูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 6

ชาวบ้าน ก : nio? ɲoŋ ɭop wiŋ ja:ŋ na: nio? man ba:n
ส.2 จะ กลับ คืน อย่าง ไหน คุณ ไม่ ได้
“คุณจะกลับอย่างไร คุณไม่ได้”
ju:ə rot mo:
เอา รถ มา
“เอารถมาหรือ”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
สถานที่ : หมู่บ้าน

ผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่า ชาวบ้าน ก แม้จะอายุมากกว่า แต่สถานภาพต่ำกว่า จึงต้องแสดงความสุภาพต่อผู้ฟัง โดยใช้คำเรียกขาน / nio?/ “คุณ” เรียกผู้ฟัง

2.) พูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 7

ชาวบ้าน : nih nio? mo: ta: ?eŋ ru ja: na:
 นี้ ส.2 มา แต่ เอง หรือ อย่าง ไหน
 “นี่คุณมาคนเดียวหรือ”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : วัด

ชาวบ้าน ก กับผู้ฟังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ชาวบ้าน ก เรียกผู้ฟังว่า / nio? / เพื่อแสดงความสุภาพ และไม่แสดงความสนิทสนมต่อกัน

3.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 8

ผู้ใหญ่บ้าน ก : nio? mi:ɔn ko:n prama:n hɔ:j
 ส.2 มี ลูก ที่ ล.
 “คุณมีลูกกี่คนแล้ว”

ผู้ใหญ่บ้าน : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ที่ประชุม

ทั้งผู้พูดและผู้ฟังสถานภาพเท่าเทียมกัน การสนทนาเกิดขึ้นในที่ประชุมผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นสถานการณ์แบบทางการ ผู้ใหญ่บ้าน ก เรียกผู้ฟังซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านเหมือนกันว่า /nio?/ แสดงถึงความสุภาพต่อกัน

4.) พูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 9

เจ้าหน้าที่ : mac kə nio? puŋ ta: mo: cɛ:ŋ
ทำไม ก็ ส.2 เพิ่ง จะ มา แจ้ง
“ทำไมคุณถึงเพิ่งจะมาแจ้ง”

เจ้าหน้าที่ : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

เจ้าหน้าที่ซึ่งมีสถานภาพสูงกว่า พูดกับชาวบ้านที่มาแจ้งเกิดลูกของตน เจ้าหน้าที่เรียกผู้ฟังว่า /nio?/ แสดงถึงความสุภาพต่อผู้ฟัง และในสถานที่ราชการ ซึ่งทั้งสองฝ่ายไม่รู้จักกัน จึงต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการด้วย

ง. /ni:ɔŋ/ “หนู” นอกจากจะใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ได้แล้ว ยังสามารถใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ได้อีกด้วย โดยผู้ที่ถูกเรียกจะเป็นเด็กผู้หญิง ลักษณะเดียวกันกับที่ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 นั่นเอง ซึ่งพบได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า คนแปลกหน้า คนรู้จักคุ้นเคย คนในครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 10

ชาวบ้าน ก : ni:əŋ wə:j mi:əŋ rəbɔh ?oj luə? te ni:əŋ
 ส.2 อ. มี ของ อะไร ขาย หรือ หนู
 “หนูไวยมีของอะไรขายหรือเปล่า, หนู”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุ 60 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุ 40 ปี
 สถานที่ : บ้านของผู้ฟัง

ชาวบ้าน ก เป็นคนซื้อของเก่า เมื่อมาถึงบ้านผู้ฟัง ซึ่งเป็นข้าราชการ (มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า) จึงร้องตะโกนถาม โดยใช้สรรพนามเรียกผู้ฟังว่า /ni:əŋ/ “หนู” โดยถือว่าตนเองอายุมากกว่า และเรียกด้วยความเอ็นดู และให้เกิดอีกทางหนึ่ง

2.) พูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 11

เจ้าหน้าที่ : mo: thə: ?oj ni:əŋ
 มา ทำ อะไร ส.2
 “มาทำอะไรหนู”

เจ้าหน้าที่ : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุ 15 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

เจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎร ถามเด็กผู้หญิงที่มาติดต่อทำบัตรประชาชนว่า มาทำไม โดยใช้สรรพนาม /ni:əŋ/ เรียกขาน เพราะอายุของตนมากกว่า และสถานภาพสูงกว่า เป็นการแสดงความสุภาพ และเด็กหญิงคนนี้ยังเป็นเด็กอยู่

3.) พูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 12

ชาวบ้าน ก : na: ke: tɨŋ tu: bə:n tra: ni:əŋ
ไหน เค้า ชื่อ ตัว ที่ ไหน ส.2
“ไหน, แ่้าชื่อตัวที่ไหน, หนู”

ชาวบ้าน: เพศหญิง อายุประมาณ 60 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี
สถานที่ : สถานีรถไฟ

ชาวบ้าน ก กับผู้ฟังไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลย และชาวบ้าน ก ใช้สรรพนาม /ni:əŋ/ “หนู” เรียกผู้ฟังเพราะเป็นเด็กผู้หญิง ซึ่งอายุน้อยกว่าตนมาก

4.) พูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 13

ชาวบ้าน ก : ni:əŋ ʔaw man now te
ส.2 พ่อ ไม่ อยู่ หรือ
“หนู, พ่อไม่อยู่หรือ”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 10 ปี
สถานที่ : บ้านของผู้ฟัง

ชาวบ้าน ก เรียกผู้ฟังว่า /ni:əŋ/ “หนู” เพราะผู้ฟังเป็นผู้หญิง ที่ยังอยู่ในวัยเด็ก ทั้งสองคนเป็นคนรู้จักคุ้นเคยกัน เพราะเป็นเพื่อนบ้านกัน

5.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 14

แม่ : ni:əŋ p'o:n jum hA:j ju:ə p'o:n pho:ŋ
 ส.2 น้อง ร้อง แล้ว เอา น้อง ด้วย
 “หนู, น้องร้องแล้วดูแลน้องด้วย”

แม่ : อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : บ้าน

แม่ หรือ คนอื่น ๆ ในครอบครัวที่อายุมากกว่าผู้ฟัง เช่น ญาติผู้ใหญ่ พี่ หรือ, อาจเป็นคำที่สามีใช้เรียกภรรยาก็ได้ จะใช้คำว่า /ni:əŋ/ “หนู” เรียกเด็กหญิงที่อายุน้อยกว่าตนในครอบครัว ดังตัวอย่างข้างบน

นอกจากนี้ /ni:əŋ/ “หนู” อาจใช้เป็นคำนำหน้าก็ได้ โดยมักเกิดนำหน้าชื่อ หรือนำหน้าคำบอกลำดับที่ของลูกในครอบครัว เช่น

/ni:əŋ ʔo:n / “หนูอร” (เด็กหญิงชื่ออร)

/ni:əŋ thom/ “หนูใหญ่” (ลูกสาวคนโต)

/ni:əŋ tu:c / “หนูเล็ก” (ลูกสาวคนเล็ก)

จ. /ŋa:/ เป็นคำเรียกเด็กเล็กที่เป็นทารกอยู่ โดยมาจากคำว่า /ko:n ŋa:/ ซึ่งแปลว่า เด็กทารกใช้เรียกเด็กหรือลูกหลานในครอบครัวในหมู่บ้าน หรือคนสนิท ใช้เรียกได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย แต่มักใช้กับเด็กชาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนในครอบครัวและญาติ

ตัวอย่างที่ 15

แม่ : ɲa: mo: ru:ə me: mo:
 ส.2 มา หา แม่ มา
 “หนู, มาหาแม่มา”

แม่ : อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เด็กผู้ชายอายุ 1 ปี
 สถานที่ : บ้าน

แม่เรียกเด็กผู้ชาย อายุ 1 ปี ซึ่งเป็นลูกของตนว่า / ɲa: / “หนู” ในขณะที่คนในครอบครัว และญาติผู้ใหญ่ก็เรียกคำนี้เช่นกัน

2.) พูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 16

ชาวบ้าน ก : ko:n ma: hu: ni:əŋ ɲa: hu: bro : leh
 ลูก ใคร อ. น. ส.2 อ. นำเกลียด ล.
 “ลูกใครหนู นำเกลียดจัง”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุ 1 ปี
 สถานที่ : บ้านของผู้ฟัง

ชาวบ้าน ก เป็นเพื่อนบ้านที่สนิทกันกับบ้านของผู้ฟัง ใช้คำว่า / ɲaː / เรียกเด็กผู้หญิงที่ยังเป็นทารกอยู่ โดยจะเห็นว่ามีการสรรพนาม /miːʔN/ นำหน้าอยู่ด้วย โดยที่สรรพนาม / ɲaː / สามารถเกิดร่วมกับ / miː/ ได้โดยใช้ในความหมายว่าเด็กทารกเพศหญิง เพราะโดยปกติถ้าใช้คำว่า / ɲaː/ จะหมายถึงเด็กชาย

และคำว่า / ɲaː / ซึ่งใช้เรียกเด็กชายอาจเกิดร่วมกับคำนำหน้า / ɲaː / “ไอ้” ได้ด้วยเป็น / ʔaːɲa / “ไอ้หนู”

ฉ. /naʔ/ เป็นคำที่ใช้เรียกเด็กผู้ชายที่โตขึ้นมากกว่าเด็กทารก คือโตกว่า / ɲa / ใช้เรียกเด็กหรือลูกหลานในครอบครัวในหมู่ญาติหรือคนสนิท แสดงถึงความรักเอ็นดู และความใกล้ชิดกัน

1.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 17

แม่ : naʔ kmAɲ lɛːŋ jaːŋ coh

ส.2 อย่า เล่น อย่าง นั้น

“หนู อย่าเล่นอย่างนั้น”

แม่ : อายุประมาณ 30 ปี

ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 5 ปี

สถานที่ : ในงานพิธีกรรม /mmuət/ “การทรงเจ้า”

แม่เรียกเด็กชายซึ่งเป็นลูกของตนว่า /naʔ/ “หนู” ขณะเดียวกันญาติผู้ใหญ่ พี่และคนอื่น ๆ ในครอบครัวก็ใช้คำนี้เช่นกัน

2.) พูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 18

เพื่อนบ้าน : ho:ʔ mo: noŋ ma: ʔa: naʔ
 อ้าว มา กับ ใคร น. ส.2
 “อ้าว มากับใครไอ้หนู”

เพื่อนบ้าน : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 5 ปี
 สถานที่ : บ้านของเพื่อนบ้าน

เพื่อนบ้านที่รู้จักคุ้นเคยกันมานาน เปรียบเสมือนญาติสนิทเรียกเด็กชายคนนี้ว่า
 / ʔa: naʔ / “ไอ้หนู”

คำว่า / naʔ / “หนู” อาจใช้ร่วมกับคำว่า / ʔa: / “ไอ้” ซึ่งเป็นคำนำหน้านามระบุ
 เพศชายได้เป็น / ʔa: naʔ / “ไอ้หนู”

ข. / po:ŋ / เป็นคำที่เรียกเด็กชายที่โตขึ้นมากกว่า / naʔ /
 เป็นคำเรียกผู้ฟังที่ใช้ได้กว้างกว่าคำว่า / na: /, / naʔ / คือ ผู้เรียกจะเป็นคนในครอบครัว ญาติ
 สนิท เพื่อนบ้าน คนรู้จักคุ้นเคย คนแปลกหน้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 19

พ่อ : taw po:ŋ taw noŋ ʔaw, ʔaw noŋ taw cap traŋ
 ไป ส.2 ไป กับ พ่อ พ่อ จะ ไป จับ ปลา
 “ไปหนู ไปกับพ่อ พ่อจะไปจับปลา”

พ่อ : อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 7 ปี
 สถานที่ : บ้าน

พ่อ หรือคนในครอบครัวคนอื่น ๆ ญาติผู้ใหญ่จะเรียกเด็กชายว่า / pɔːŋ/ “หนู”
 กับเด็กในครอบครัว ช่วงอายุประมาณ 7 ปีขึ้นไป

2.) พูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 20

ชาวบ้าน ก : ?a: pɔːŋ, man tɔw ri:n te: ŋaj neh
 ไอ้ ส.2 ไม่ ไป เรียน หรือ วัน นี้
 “ไอ้หนู, วันนี้ไม่ไปเรียนหรือ”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 10 ปี
 สถานที่ : ตลาด

ผู้พูดกับผู้ฟังรู้จักกันในฐานะคนในหมู่บ้านเดียวกัน ชาวบ้าน ก เรียกผู้ฟังว่า
 / ?a: pɔːŋ / ไอ้หนู แสดงให้เห็นถึงว่า ผู้ฟังยังเป็นเด็กอยู่ และเป็นผู้ชายซึ่งในการเรียกเด็ก
 ผู้ชายทุกครั้งอาจใช้คำนำหน้าว่า / ?a: / ไอ้ ได้

3.) พูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 21

ชาวบ้าน : ri:n chan na: hɔːj ?a: pɔːŋ
 เรียน ชั้น ไหน แล้ว ไอ้ ส.2
 “เรียนชั้นไหนแล้วไอ้หนู”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุประมาณ 50 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 10 ปี
 สถานที่ : บ้านของผู้ฟัง

ชาวบ้าน ก ไม่เคยรู้จักผู้ฟังมาก่อน และไม่ใช้คนในหมู่บ้าน เรียกผู้ฟังว่า / ?a: po:ŋ / “ไอ้หนู” เพราะที่ผู้ฟังเป็นเด็กผู้ชาย

ข. /cɛ:ŋ / เป็นคำเรียกเด็กชายที่ผ่านการบวชเณรมาแล้ว เรียกโดยผู้ที่สูงอายุกว่า โดยมากมักเป็นคนรู้จักคุ้นเคย กระทั่งคนในครอบครัว คนแปลกหน้า หรือคนที่ไม่รู้จัก จะไม่ใช้คำนี้เพราะไม่รู้ผ่านการบวชเณรมาแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 22

ลุง : ja:ŋ na cɛ:ŋ tɔw nɔw nɔŋ lu:ʔ ta: lɔŋ ma: ?a:tɔt
 อย่าง ไหน ส.2 ไป อยู่ กับ หลวง ตา ตั้ง 1 อาทิตย์
 “อย่างไรหนุ, ไปอยู่กับหลวงตาตั้ง 1 อาทิตย์”

ลุง : เพศชาย อายุ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 10 ปี
 สถานที่ : วัด

หลังจากที่เด็กชาย ซึ่งเป็นผู้ฟังผ่านการบวชและปฏิบัติธรรมอยู่วัดแล้ว ผู้ปกครอง และญาติก็มารับตัวกลับบ้าน ลุงเรียกหลานชายที่เพิ่งผ่านการบวชมาว่า /cɛ:ŋ /

2.) พูดกับคนรู้จักสนิทคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 23

ชาวบ้าน ก : ʔo: mo: hɛ:j mo: hɛ:j sru:l nah cɛ:ŋ
 โอ้ มา แล้ว มา แล้ว สบาย มั้ย ส.2
 “โอ้โฮ มาแล้วมาแล้ว, สบายดีมั๊ยหนุ”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 10 ปี
 สถานที่ : ชุมชน

หลังจากเด็กที่บวชนเณรสึกออกมาแล้ว ก็จะกลับไปอยู่ที่บ้าน ชาวบ้านรู้จักคุ้นเคย หรือรู้ว่าเคยผ่านการบวชนเณรมาแล้ว จะเรียกว่า /cɛ:ŋ /

คำว่า /cɛ:ŋ / นี้จะใช้คาบเกี่ยวกับกับคำว่า / po:ŋ / เพราะคนที่ถูกเรียก จะอยู่ในช่วงอายุเดียวกัน ซึ่งคนที่รู้จักจะรู้ว่าผ่านการบวชนเณรมาแล้วก็จะเรียกว่า /cɛ:ŋ / แต่คนที่ไม่รู้จักไม่รู้ว่าผ่านการบวชนเณรมาแล้วหรือยังไม่บวชนเณร จะเรียกว่า / po:ŋ /

ณ. / na:j / เป็นคำเรียกผู้ชายที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ผู้เรียกจะพิจารณาว่าเป็นเด็กชาย ที่เริ่มโตเป็นหนุ่มแล้ว ดังนั้นผู้เรียกจึงไม่จำเป็นต้องเป็นคนในครอบครัว หรือจำกัดเฉพาะคนสนิทที่รู้จักคุ้นเคยกันเท่านั้น เมื่อเด็กชายออกสู่สังคมภายนอก คำ ๆ นี้จึงถูกใช้โดยบุคคลหลากหลาย ที่พูดกับเด็กชายวัยรุ่น เช่น ผู้มีสถานภาพสูงกว่า คนแปลกหน้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 24

เจ้าหน้าที่ : mo: tho: ?oj na:j
 มา ทำ อะไร ส.2
 “มาทำอะไร, นาย”

เจ้าหน้าที่ : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุ 15 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

เจ้าหน้าที่ราชการมีสถานภาพสูงกว่า เรียกเด็กชายที่มาทำบัตรประชาชนว่า / na:j / “นาย” เพราะเห็นว่าโตเป็นหนุ่มแล้ว

2.) พูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 25

ชาวบ้าน ก : nɔw sɔʔ na: ?a: na:j, man ku:j khɔːŋ mu?
 อยู่ บ้าน ไหน ไร่ ส.2 ไม่ เคย เห็น หน้า
 “อยู่บ้านไหน ไร่นาย, ไม่เคยเห็นหน้า”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : ในหมู่บ้าน

ชาวบ้าน ก พิจารณาว่า เป็นผู้ชายที่ยังเป็นเด็กหนุ่ม จึงใช้คำเรียกว่า / ?a: na:j / “ไอนาย” ทั้งสองไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

3.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 26

ชาวบ้าน ก : kmaɲ pl c tiŋ sra: mo: phɲa: ?om pho:ŋ nɔ: na:ɲ
 อย่า ลืม ชื่อ เหล้า มา ฝาก ลุง ด้วย ล. ส.2
 “อย่าลืมชื่อเหล้ามาฝากลุงด้วยนะ”

ชาวบ้าน: เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุ 15 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ชาวบ้าน ก มีศักดิ์เป็นลุงของผู้ฟัง ซึ่งไม่เฉพาะแต่ลุงเท่านั้นทุกคนในครอบครัว
 ที่เรียกว่า / na:ɲ / แต่ยังมีญาติคนอื่น ๆ อีกที่เรียกคำนี้ได้คือต้องเป็นญาติที่มีอายุมากกว่า
 จึงจะเรียกได้

คำนี้อาจใช้ระหว่างเพื่อน หรือกับคนที่มีสถานภาพต่ำกว่า หรืออาจใช้ในทำนอง
 เยาะเย้ย เลียดสี ซึ่งมักจะเกิดกับคำว่า / ?a: / “ได้” แสดงความไม่สุภาพ

4.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 27

ชาวบ้าน ก : rawaŋ tu: nɔ: ?a: na:ɲ kmaɲ tha: ?aŋ
 ระวัง ตัว ล. น. ส.2 อย่า ว่า กู
 “ระหวังตัวนะไอ้นาย แล้วอย่าว่ากู”
 man ban prap na:
 ไม่ ได้ บอก ล.
 “ไม่ได้บอกนะโว้ย”

ชาวบ้าน: เพศชาย อายุ 30 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
สถานที่ : งานวัด

ผู้พูดกับผู้ฟังเป็นคู่รักกัน แม้จะอายุเท่ากัน แต่อีกฝ่ายใช้คำเรียกว่า / a: na:j/ “ไอนาย” เป็นการเหยียดหยาม และไม่สุภาพ

ญ. / tu:t / เป็นคำเรียกผู้ชายที่สึกจากการบวชพระแล้ว
ผู้เรียกจึงจำเป็นต้องเป็นผู้รู้จัก คู่ั้นเคย เพราะจะเป็นผู้ที่รู้ว่าผู้ชายคนที่ตนเรียกผ่านการบวชมาแล้ว
หรือยัง คำนี้คล้ายกับคำว่า “ทิด” ในภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดยกกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 28

ชาวบ้าน ก : mo: tu:t mo: co:l mo: kha:ŋ knoŋ san
 มา ส.2 มา เข้า มา ข้าง ใน ก่อน
 “มาทิดมา, เข้ามาข้างในก่อน”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุ 21 ปี
สถานที่ : บ้านของชาวบ้าน ก

ชาวบ้าน ก รู้จักคุ้นเคยกัน เพราะเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน ผู้ฟังเพิ่งสึก
ชาวบ้าน ก จึงเรียกว่า / tu:t / “ทิด” ซึ่งเป็นคำเรียกผู้ที่เพิ่งสึกจากการบวชมา

2.) พูดกับคนที่มียศฐานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 29

ก : mi:ɔn ka:r thə: hɛ:j rʔoj tɯt
มี งาน ทำ แล้ว หรือไร ส.2
“มีงานทำแล้วหรือยัง, ทิด”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 60 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุ 21 ปี
สถานที่ : หมู่บ้าน

ก เป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ซึ่งผู้ฟังเคารพนับถือ และถือว่ามียศฐานภาพสูงกว่า เรียกผู้ฟังว่า / tɯt / “ทิด” เพราะผู้ฟังสืบทอดจากการบรรพชาแล้ว และคำว่า / tɯt / อาจเรียกโดยมีคำนำหน้า / ʔa: / “ไอ้” ถ้าเรียกโดยผู้สูงอายุ หรือผู้มีสถานภาพสูงกว่า

3.) พูดกับคนที่มียศฐานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 30

ชาวบ้าน ก : ho:p ba:j hɛ:j rʔoj bo:ŋ tɯt
กิน ข้าว แล้ว หรือไร พี่ ทิด
“กินข้าวแล้วหรือยังพี่ทิด”

ชาวบ้าน: เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุ 21 ปี
สถานที่ : หมู่บ้าน

หญิงสาวชาวบ้าน เรียกผู้ฟังว่า / tɯt / โดยมีคำว่า / bo:ŋ / “พี่” นำหน้า แสดงถึงความเคารพในอายุที่มากกว่า และเคารพในฐานะที่เคยบวชพระมาแล้ว

นอกจากนี้ คำว่า / tʊt / ยังใช้เป็นคำนำหน้าได้ด้วย โดยใช้เป็นคำนำหน้าในการเรียกชื่อ เพื่อระบุตัวบุคคล เช่น

/ tuɯt ja:w / ทิดยาว

/ tuut mon / ทิดมน

ผู้ที่เรียกผู้ที่สีกจากพระโดยใช้คำว่า / tuut / นำหน้าชื่อ จะเป็นคนรู้จัก และมีสถานภาพสูงกว่า หรืออายุมากกว่า

4.) พูดกับคนที่มีสถานะต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 31

၇

๒. tu:t num dol la: nɔŋ ju:ə prapuen
 ๓. ๒. หุ่น ถึง ไหน จะ เอา เมีย
 “ทิดหุ่นเมื่อไหร่จะแต่งงาน”

ก : เพศหญิง อายุ 40 ปี

ผู้ฟัง : เพศชาย อายุ 21 ปี

สถานที่ : บ้าน

ก เป็นข้าราชการ และรู้จักกันกับผู้ฟัง ก เรียกผู้ฟังว่า / tuwt / เพราะเพิ่งสึกจากการบวชพระ และเนื่องจากรู้จักชื่อของผู้ฟัง ความมีอายุมากกว่า และสถานภาพสูงกว่า จึงเรียกชื่อด้วยว่า / tuwt num / “ทิดหนุ่ม”

5.1.2 คำสรรพนาม แสดงความไม่สุภาพ

ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ หรือการสนทนาระหว่างเพื่อนสนิท ซึ่งอาจไม่ต้องการความสุภาพ หรือในขณะที่โกรธ ก็อาจมีผลต่อการใช้คำเรียกขานที่ไม่สุภาพได้ อย่างไรก็ตาม ปกติผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า หรืออายุมากกว่า อาจใช้สรรพนาม/คำนำหน้าที่ไม่สุภาพ เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าหรืออายุน้อยกว่า เป็นส่วนใหญ่ แต่จะเป็นการใช้กับคนที่รู้จักคุ้นเคยหรือมีความสนิทสนมกันเท่านั้น แต่บางครั้งพบว่า มีการใช้กับคนแปลกหน้าบ้าง คำสรรพนามที่แสดงความไม่สุภาพมีใช้หลากหลายทั้งเพศหญิงและเพศชาย ดังนี้

ก. / ?e:ŋ / สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศชาย,หญิง

ข. / ho:ŋ / สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์เพศหญิง

ก. / ?e:ŋ / เป็นคำเรียกผู้ที่อายุเท่ากัน หรือต่ำกว่า ใช้เรียกกันระหว่างเพื่อนสนิท ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า เรียกคนแปลกหน้าที่อายุน้อยกว่า เรียกคนในครอบครัวคล้ายกับคำว่า “เฮ้ง” ในภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) ระหว่างเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 32

- ก. : ?e:ŋ ju:ə phe:ŋ ?oj
 ส.2 เฮ เพลง อะไร
 “เฮ้งเฮาเพลงอะไร”
- ข. : le:w ta: ?e:ŋ təw cəŋ sdap phe:ŋ ?oj kə bɛ:ʔ mo:
 แล้ว แต่ เฮ้ง ไป อยาก ฟัง เพลง อะไร ก็ เปิด มา
 “แล้วแต่เฮ้งเถอะ, อยากฟังเพลงอะไรก็เปิดมา”

ก. : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี

ข. : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี

สถานที่ : ตลาด

ทั้งสองอยู่ที่ตู้เพลงในตลาด ก และ ข เรียกกันด้วยคำว่า / ʔeːŋ / “เอ็ง”
ทั้ง 2 ฝ่าย แสดงถึงความเป็นเพื่อนสนิท อายุเท่ากัน

2.) พูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 33

ก. : ɯaj naː ʔeːŋ ɯɔŋ lop wɨŋ
วัน ไหน ส.2 จะ กลับ คืน
“วันไหนเอ็งจะกลับ”

ก. : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี
สถานที่ : บ้านของ ก

ก. เป็นนายจ้างของผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า จึงใช้สรรพนามเรียกผู้ฟังว่า
/ ʔeːŋ / “เอ็ง”

3.) พูดกับคนแปลกหน้า (อายุน้อยกว่า)

ตัวอย่างที่ 34

ก : ʔeːŋ moː ruːɔ maː
ส.2 มา หา ใคร
“เอ็งมาหาใคร”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
สถานที่ : บ้านของ ก

ผู้ฟังไปหาเพื่อนที่บ้าน ก เป็นญาติผู้ใหญ่ของเพื่อนผู้ฟัง ซึ่งอายุมากกว่าผู้ฟังมาก ทั้ง 2 ฝ่ายไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่เพราะ ก มีอายุมากกว่านั่นเองจึงเรียกผู้ฟังด้วยคำว่าเอง / ʔeːŋ / “เอ็ง” ได้

4.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 35

นาง ก : ʔeːŋ taw prakeːn ʔɔːj luːʔ taː taw
 ส.2 ไป ประเคน ให้ หลวงตา ไป
 “เอ็งไปประเคนให้หลวงตาไป”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : วัด

ก เป็นแม่ของผู้ฟัง ซึ่งไม่เฉพาะแต่แม่เท่านั้น พ่อ พี่ และญาติผู้ใหญ่ ในครอบครัว ก็สามารถใช้คำว่า / ʔeːŋ / “เอ็ง” เรียกเด็กที่อายุน้อยกว่าตนได้

ข. /hɔːŋ/ “มึง” คำนี้คล้ายกับคำว่า / ʔeːŋ / แต่ใช้เรียก เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น และเจาะจงใช้ได้กับเพียงเพื่อนสนิทกัน หรืออาจใช้เรียกคนที่มีอายุน้อยกว่าก็ได้ แต่มักใช้คำว่า / ʔeːŋ / แทน เพราะคำว่า / hɔːŋ / เป็นคำที่ไม่สุภาพมากกว่าคำว่า / ʔeːŋ / ดังนั้นคำว่า / hɔːŋ / จึงใช้ได้กับเพื่อนสนิทเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) ระหว่างเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 36

นาย ก : na: lu: tha: hɔːŋ traw bə: na: bɛːŋ khniːə si: khlah kdaj
ไหน ได้อิน ว่า ส.2 ถูก หวย นะ แบ่ง กัน กิน บ้าง เป็นไร
“ไหนได้ข่าวว่ามีงถูกหวย, แบ่งกันกินมั่งเป็นไร”

นาย ข : ji: hɔːŋ ʔəːj, traw koːn ma: dom piːr dom
อ. ส.2 ต. ถูก ลูก 1 บาท 2 บาท
“โหม้งเอ๊ย, ถูกแค่บาทสองบาท”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

ข : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

สถานที่ : ตลาด

ก กับ ข เป็นเพื่อนสนิทกัน และเป็นเพศหญิงทั้งคู่ จึงใช้คำว่า / hɔːŋ / “มั่ง”
เรียกซึ่งกันและกัน นอกจากนี้คำว่า / hɔːŋ / ผู้เรียกอาจเป็นเพศชายก็ได้ซึ่งใช้เรียกผู้หญิงที่มี
ความสัมพันธ์เป็นเพื่อนสนิทกัน

บางครั้งคำว่า / hɔːŋ / อาจใช้ร่วมกับคำว่า / ʔəːj / เพื่อย้ำความสัมพันธ์ระหว่าง
เพื่อนสนิทก็ได้ เช่น / hɔːŋ ʔəːj / หรือเกิดการกลืนเสียงเป็น / hɛːŋ / ดังนั้นคำว่า / hɔːŋ /
จึงใช้ได้ 3 ลักษณะคือ / hɔːŋ / ~ / hɔːŋ ʔəːj / ~ / hɛːŋ / ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน และ
สามารถใช้ได้กับเพื่อนสนิทเท่านั้น

5.2 คำนาม

คำนามที่ใช้เป็นคำเรียกผู้ที่พูดด้วย แบ่งกลุ่มตามชนิดของคำได้ดังนี้

- 5.2.1 ชื่อ
- 5.2.2 คำเรียกญาติ
- 5.2.3 คำนำหน้า
- 5.2.4 คำบอกอาชีพ และยศตำแหน่ง
- 5.2.5 คำนามอื่น ๆ

5.2.1 ชื่อ การใช้ชื่อในการเรียกผู้ที่พูดด้วยพบ 3 ลักษณะ คือ

- ก) ชื่อเล่น
- ข) ชื่อจริง
- ค) ชื่อที่ได้มาภายหลัง

(ก) ชื่อเล่น ในกรณีที่รู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี จะใช้ชื่อเล่นในการเรียกขานส่วนใหญ่จะเป็นการเรียกเพื่อนสนิท ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า หรือเป็นการเรียกคนในครอบครัวที่อายุน้อยกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 37

ก : ju:n dal la: ?e:ŋ noŋ boŋ sta:ŋ ?o:j ju:nŋ
 ยूर เมื่อไหร่ เอ็ง จะ ใช้หนี้ เงิน ให้ เรา
 “ยूर, เมื่อไหร่เอ็งจะใช้หนี้เรา”

ก : เพศหญิง อายุ 15 ปี
 ยूर : เพศชาย อายุ 15 ปี
 สถานที่ : โรงเรียน

ผู้พูด และ ผู้ฟัง เป็นเพื่อสนิทกัน และใช้ชื่อเล่นเรียกกัน และไม่แบ่งแยกว่าเป็น เพศหญิงหรือชาย และการเรียกกันระหว่างเพื่อน อาจมีคำนำหน้าที่ไม่สุภาพ แต่แสดงความสนิท สนิทได้ด้วย เช่น / ?a: / “ไอ้” เป็น / ?a: ju:n / “ไอ้ยูร”

2.) พุดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 38

แม่ : tem waj kro? ba:n ha:j de:k ?oj laŋ
แต่้ม อ. ตื่น ได้ แล้ว นอน อะไร จน
“แต่้มเว้ย! ตื่นได้แล้ว, นอนอะไรจน”
wuəh pruu? wuəh lɲi:əc
ทั้ง เข้า ทั้ง เย็น
“หามรุ่งหามค่ำ”
แม่ : อายุประมาณ 30 ปี
แต่้ม : เพศหญิง อายุประมาณ 10 ปี
สถานที่ : บ้าน

แม่เรียกลูกด้วยชื่อเล่น นอกจากพ่อและแม่แล้ว ญาติผู้ใหญ่ และพี่น้อง ก็ใช้ชื่อเล่น ในการเรียกกันเช่นกัน

3.) พุดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 39

นายจ้าง : be? təw ju: sta:ŋ ptioh kru: suda: ma: ru:əj
แะ๊ะ ไป เอา สตางค์ บ้าน ครู สุดา 1 ร้อย
“แะ๊ะ, ไปเอาเงินบ้านครูสุดา 1 ร้อย”

นายจ้าง : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
 แม่ : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : บ้านของนายจ้าง

นายจ้างกับลูกจ้าง ที่มีความสนิทสนมกัน นายจ้างเรียกลูกจ้างด้วยชื่อเล่น แสดงถึงความสนิทสนมคุ้นเคยกันขณะเดียวกัน ก็แสดงถึงความมีสถานภาพสูงกว่า ซึ่งลูกจ้างไม่อาจใช้ชื่อเล่นเรียกนายจ้างได้เพราะมีสถานภาพต่ำกว่า

(๗) ชื่อจริง ในสถานการณ์ที่เป็นทางการหรือต้องการความเป็นทางการ จะใช้ชื่อจริงเรียก โดยมักพบเมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่าสถานภาพเท่าเทียมกัน คนรู้จัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดถึงผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 40

ชาวบ้าน ก : sunantha: mui: ?w:j khlah tha: me: ka:t ?oj
 สุนันทา ดู ให้ ด้วย ว่า แม่ เกิด อะไร
 “สุนันทาช่วยดูให้ด้วยว่าแม่เป็นอะไร”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุประมาณ 50 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : พิธีกรรม

ผู้ฟังสมมติว่าเป็นเทพเจ้า ชื่อ สุนันทา ลงมาประทับทรง ภาษาที่มนุษย์ใช้ กับเทพเจ้าจึงจำเป็นต้องเป็นทางการ และเนื่องจากไม่รู้จักรวาลชื่อเล่นของเทพเจ้าคืออะไร ดังนั้นใน สถานการณ์ที่เป็นทางการเช่นนี้ ผู้พูดจึงเรียกผู้ฟังด้วยชื่อจริง เพราะผู้ฟังเรียกตัวเองด้วยชื่อจริงเช่นกัน

2.) พูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 41

ประยูร : khon cittra: man mi:ɔn papha: ʔoj teh
ของ จิตรา ไม่ มี ปัญหา อะไร ล.
“ของจิตราไม่มีปัญหาอะไรเธอ”

ประยูร : เพศหญิง อายุประมาณ 50 ปี
จิตรา : เพศหญิง อายุ 50 ปี
สถานที่ : โรงเรียน

ผู้พูดและผู้ฟังเป็นครู เป็นเพื่อนร่วมงานที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน ประยูร
เรียกจิตราด้วยชื่อจริง

3.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 42

กำนัน : təw na: prasit
ไป ไหน ประสิทธิ์
“ไปไหนประสิทธิ์”

กำนัน : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
สถานที่ : สถานีรถไฟ

กำนันเป็นผู้มีสถานภาพสูงกว่าประสิทธิ์ ซึ่งเป็นเด็กกว่าด้วย และมี
สถานภาพต่ำกว่ากำนัน ใช้ชื่อจริงเรียกผู้ที่มีสถานภาพและอายุต่ำกว่า

(ค) ชื่อที่ได้มาภายหลัง หรือ ฉายา หรือ สมญา ซึ่งเป็นชื่อที่รู้จักเฉพาะในกลุ่มคนสนิทสนม รู้จักคุ้นเคย เพราะเป็นชื่อที่ตั้งโดยบุคคลเหล่านี้ โดยมักถือเอาจุดเด่นของคน ๆ นั้นมาเรียกจนกลายเป็นชื่อไปในที่สุด เช่น

/ khmaw /	“ดำ”	เกิดจากลักษณะสีผิวดำ
/ sa: /	“ขาว”	เกิดจากลักษณะผิวขาว
/ crahəp /	“แปะ”	เกิดจากลักษณะของคนปากแปะ
/ tampe:k /	“หัวล้าน”	เกิดจากลักษณะของคนหัวล้าน

เป็นต้น

ซึ่งตัวอย่างชื่อของคนเหล่านี้ใช้เรียกจริงในกลุ่มคนรู้จัก และเพื่อนสนิท หรือญาติผู้ใหญ่ เรียกญาติผู้น้อย หรืออายุน้อยกว่า ชื่อเล่นของบุคคลเหล่านี้ไม่ใช่ชื่อตามที่ถูกเรียกแต่อย่างใด กล่าวคือ

/ khmaw /	ชื่อเล่นเดิม ชื่อ	/ prom /	“พรม”
/ sa: /	ชื่อเล่นเดิม ชื่อ	/ ce:k /	“กล้วย”
/ crahəp /	ชื่อเล่นเดิม ชื่อ	/ khe:t /	“เขต”
/ tampe:k /	ชื่อเล่นเดิม ชื่อ	/ chaj /	“ชัย”

ดังนั้น เนื่องจากคนเขมรมีชื่อเรียกที่เป็นชื่อที่ได้มาภายหลังอีกชื่อหนึ่ง ทำให้บางคนอาจมีชื่อถึง 3 ชื่อได้ แต่การเรียกด้วยชื่อที่ได้มาภายหลังนี้จะเรียกโดยผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน หรือญาติผู้ใหญ่เท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับคนสนิทสนม

ตัวอย่างที่ 43

ก : mo: nih mi: crahəp
 มา นี่ อี แปะ
 “มานี่อีแปะ”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : โรงเรียน

ก กับผู้ฟังเป็นเพื่อนสนิทกัน ก เรียกผู้ฟังด้วยชื่อที่บอกลักษณะเฉพาะของผู้ฟัง ซึ่งเป็นชื่อที่ได้มาในภายหลัง และในการเรียกกันระหว่างเพื่อนสนิทอาจใช้ชื่อตามด้วยคำนำหน้าได้ด้วย ดังในตัวอย่าง ก เรียกผู้ฟังว่า / mi: crahəp / /crahəp / คือ ชื่อที่ ก เรียกผู้ฟัง และใช้คำว่า / mi: / “อี” เป็นคำนำหน้า

2.) เมื่อพูดกับญาติผู้เยาว์

ตัวอย่างที่ 44

ก : tampe:k wə:j mo: ru:ə jʌj mp c muiəh
 หัวล้าน อ. มา หา ยาย สักครู ล.
 “หัวล้านเว้ย, มาหายายหน่อยซี”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 60 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 10 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ผู้ฟังเดิมชื่อเล่น คือ / ce:k / “กล้วย” แต่เนื่องจากศรีษะล้าน ญาติผู้ใหญ่และคนรู้จัก จึงเรียกว่า / tampe:k / “หัวล้าน” และกลายเป็นชื่อที่เรียกต่อมา ยายเป็นญาติผู้ใหญ่เรียกผู้ฟัง ซึ่งเป็นหลานด้วยชื่อที่ได้มาภายหลัง

5.2.2 คำเรียกญาติ

คำเรียกญาติที่ใช้เรียกผู้ฟัง ในภาษาเขมรเหนือมี 2 ประเภท คือ

(ก) คำเรียกญาติที่ใช้เรียกผู้ที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติ

- คำเรียกที่ตรงตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ
- คำเรียกที่ไม่ตรงตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ

- (ข) คำเรียกญาติที่ใช้เรียกผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ชั้นญาติ
- คำเรียกญาติโดยการเทียบอายุกับญาติคน
 - คำเรียกญาติโดยไม่เทียบอายุกับญาติคน

(ก.) คำเรียกญาติที่ใช้เรียกผู้มีความสัมพันธ์ชั้นญาติ

- คำเรียกที่ตรงตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ
เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนให้เรียกญาติตามความสัมพันธ์
ของตนกับญาติคนอื่น ๆ และการเรียกญาติในกรณีนี้เป็นไปตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ
(ดู 3.5.1.2) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับญาติที่อายุมากกว่า

ตัวอย่างที่ 45

ก : ʔom me: ʔɔ:j ju:ə sanlo: mo: ʔɔ:j
ป้า แม่ ให้ เอา แกง มา ให้
“ป้า, แม่ให้เอาแกงมาให้”

ก : เพศหญิง อายุ 15 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุ 40 ปี
สถานที่ : บ้านของ ก

ก เป็นลูกของน้องของผู้ฟัง ดังนั้นผู้ฟังจึงเป็นป้าของ ก ก เรียกผู้ฟังว่า
/ ʔom / “ป้า” ตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ

2.) เมื่อพูดกับญาติที่อายุน้อยกว่า

ตัวอย่างที่ 46

ก : ja:ŋ cəh hɔj caw ci:ə hɔj
 อย่าง นั้น แหะ หลาน ดี ล.
 “อย่างฉันนั่งแหะหลาน, ดีแล้ว”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 60 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ก เป็นตาของผู้ฟัง และใช้คำเรียกญาติว่า / caw / “หลาน” เรียกลูกของลูก เป็นการเรียกญาติตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ

- คำเรียกญาติที่ไม่ตรงตามความสัมพันธ์ชั้นญาติ
 ผู้ที่เป็นญาติกัน แต่เรียกกันด้วยคำเรียกญาติคำอื่นที่ไม่ตรงตามความสัมพันธ์ชั้นญาติของตน เกิดจากการเรียกเพื่อเป็นตัวอย่างให้เด็กที่เป็นลูกหรือหลาน เช่น เรียกพ่อของตนเองว่า ตา เรียกแม่ของตนเองว่า ยาย เพราะลูกของตนเรียกเช่นนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับญาติที่อายุมากกว่า

ตัวอย่างที่ 47

ก : ta: ta: mɯ: nih caw kɛ: tneŋ ?oj
 ตา ตา คุณ นี้ หลาน कै่ ถาม อะไร
 “ตา, ตา คุณนี้ หลาน कै่ถามอะไร”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 25 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ก เป็นลูกของผู้ฟัง ซึ่งจะต้องเรียกผู้ฟังว่า / ʔaw / “พ่อ” แต่เนื่องจากลูกของ ก เรียกพ่อของ ก ว่า / ta: / “ตา” ก จึงเรียกพ่อของตนว่า / ta: / “ตา” ตามลูกด้วย

2.) เมื่อพูดกับญาติที่อายุน้อยกว่า

ตัวอย่างที่ 48

ก : paj ʔiw nuam kmu:j taw thi:w bon taw
 น้ำ อ้าว พา หลาน ไป เที้ยว บุญ ไป
 “น้ำอ้าว, พาหลานไปเที้ยวงานบุญไป”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี
 สถานที่ : บ้าน

ก เป็นพี่สาวของผู้ฟัง ซึ่งถ้าใช้คำเรียกญาติในการเรียกแล้ว ก จะต้องเรียกผู้ฟังว่า / pʔo:n / “น้อง” แต่ลูกของ ก เรียกผู้ฟังว่า / paj / “น้ำ” ก จึงเรียกผู้ฟังว่า / paj / “น้ำ” ตามลูกของตนด้วย

(ข.) คำเรียกญาติที่ใช้เรียกผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ

- คำเรียกญาติโดยการเทียบอายุกับญาติตน

คำเรียกขานประเภทนี้ผู้เรียกจะเปรียบเทียบอายุของผู้ฟังหรือผู้ถูกเรียกกับญาติของตน แล้วใช้คำเรียกญาติตามนั้นในการเรียกขาน และจะใช้เรียกคนรู้จัก คนแปลกหน้า ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 49

ก : nom li:ə hɛ:j nɔ: bɔ:ŋ
 นั้น ลา แล้ว ล. พี่
 “นั้นลาแล้วนะพี่”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี
 สถานที่ : บ้านของ ก

ก เรียกผู้ฟังว่า / bɔ:ŋ / “พี่” ทั้งที่ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ญาติเลย แต่ ก พิจารณาว่า ผู้ฟังอายุมากกว่าตน เทียบได้กับญาติผู้พี่ของตนจึงใช้คำเรียกญาติว่า / bɔ:ŋ / “พี่” เรียกผู้ฟัง

2.) เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 50

ก : mo: ?om ?ɔ:j khma:t cu:j kan
 มา ป้า ให้ ผม ช่วย ถือ
 “มาป้า, ให้ผมช่วยถือ”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : บนรถประจำทาง

ก เรียกผู้ฟังว่า / ʔom / “ป้า” แต่ผู้ฟังไม่ได้เป็นป้าของ ก ตรงกันข้ามเป็นคนแปลกหน้าที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน แต่ ก พิจารณาจากอายุเทียบกับญาติของตน แล้วเลือกใช้คำเรียกญาติว่า / ʔom / “ป้า” เรียกผู้ฟัง

3.) เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 51

ก : pu: sʔe:c ʔw:j chap mo: no:

อา พრ่งนี้ ให้ ธิบ มา ล.

“อา, พร่งนี้ขอให้รับมา”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี

ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี

สถานที่ : โรงสี (ที่ทำงานของ ก และผู้ฟัง)

ก เป็นนายจ้างของผู้ฟัง ซึ่งมีสถานภาพสูงกว่า แต่อายุน้อยกว่าผู้ฟัง และเทียบอายุของผู้ฟังกับญาติของตน (น้องของแม่หรือพ่อ) แล้วเรียกผู้ฟังว่า / pu: / “อา”

การเรียกพระก็ใช้คำเรียกญาติประเภทนี้เช่นกัน โดยเปรียบเทียบอายุของพระกับญาติตน แล้วเลือกใช้คำตามนั้น และต้องมีคำที่บอกว่าผู้ฟังเป็นพระ คือคำว่า / lu:ʔ / “พระ” นำหน้าเสมอ คำว่า / lu:ʔ / นอกจากจะทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 แล้ว ยังเป็นคำนามแปลว่า “พระ” ด้วย เช่น

/ lu:ʔ ʔaw / หลวงพ่อ

/ lu:ʔ ta: / หลวงตา

- คำเรียกญาติโดยไม่เทียบอายุกับญาติตน

คำประเภนี้เกิดจากการเรียกเพื่อให้เกียรติผู้ฟัง โดยพูดจะใช้คำเรียกที่ใช้เรียกญาติที่มีอายุมากกว่าตน เช่น เรียกคนที่มีอายุเท่ากัน หรือน้อยกว่าว่า / bo:ŋ/ “พี่” หรือ / pu: / “อา” เป็นต้น ซึ่งมักพบกับคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน หรือรู้จักกันแต่ต้องการให้เกียรติ ถือเป็นการแสดงความสุภาพในภาษาอีกอย่างหนึ่ง พบในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.) เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 52

ก : me: noŋ kwɛt ɲom ja:ŋ na:
แม่ จะ คิด ฉัน อย่าง ไหน
“แม่จะคิดฉันอย่างไร”
ก : เพศหญิง อายุประมาณ 60 ปี
ข : เพศหญิง อายุประมาณ 50 ปี
สถานที่ : บ้านของ ก

ข หรือ ผู้ฟัง อายุต่ำกว่า ผู้พูด แต่เนื่องจาก ผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่า ก จึงใช้คำว่า / me: / เรียกเพื่อให้เกียรติผู้ฟังซึ่งอายุต่ำกว่าตน ผู้ฟังอายุต่ำกว่า ก และไม่สามารถเทียบอายุได้กับแม่ของ ก

2.) พูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 53

ก : mo: bo:ŋ si: ba:j sa n
มา พี่ กิน หมาก ก่อน
“มาแม่, กินหมากก่อน”

ก : เพศหญิง อายุ 40 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุ 40 ปี
สถานที่ : บ้านของ ก

ก และผู้ฟัง ไม่มีความสัมพันธ์เป็นญาติกัน ทั้งสองฝ่ายเรียกกันและกันด้วย
สรรพนาม / bo:ŋ / เพื่อแสดงความสุภาพ และให้เกียรติกันและกัน ในฐานะคนรู้จักกัน และที่
สำคัญทั้ง 2 ฝ่าย อายุเท่ากัน แต่เรียกกันด้วยคำเรียกญาติที่อายุมากกว่าเป็นการให้เกียรติซึ่งกัน
และกัน

3.) พูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 54

ก : mo: pi: sro? na: pu:
มา จาก บ้าน ไหน อา
“มาจากบ้านไหนอา”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี
สถานที่ : ชุมชน

ก เรียกผู้ฟังว่า / pu: / ทั้งสองคนไม่เคยรู้จักกันมาก่อน จึงจำเป็นต้องแสดง
ความสุภาพต่อกัน โดยใช้คำเรียกญาติที่มากกว่าตนในขณะที่อายุเท่ากัน

5.2.3 คำนำหน้า คือ คำที่เกิดในตำแหน่งคำเรียกขานประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ เกิด
นำหน้าคำนาม คำสรรพนาม และคำบ่งชี้ เพื่อแสดงความสุภาพ หรือความไม่สุภาพต่อผู้ฟังขึ้นอยู่กับ
ความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง สถานการณ์ด้วย ดังนี้

- 5.2.3.1 คำนำหน้าแสดงความสุภาพ
- 5.2.3.2 คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ

5.2.3.1 คำนำหน้าแสดงความสุภาพ พบคำที่ทำหน้าที่เป็นคำนำหน้า

ดังนี้

(1) คำนำหน้า

“ท่าน”

ก. / lu:ʔ /¹ คำนำหน้าเทียบได้กับภาษาไทยคำว่า

“คุณ”

ข. / nioʔ /² คำนำหน้าเทียบได้กับภาษาไทยคำว่า

(2) คำเรียกญาติที่ใช้นำหน้า

ก. / me: /

“แม่”

ข. / ʔaw /

“พ่อ”

¹ ในภาษาเขมรกลางมีการใช้คำว่า / lu:ʔ / นำหน้าชื่อหรือนำหน้าคำบอกยศ เพื่อแสดงความสุภาพด้วย เช่น

/ lu:ʔ hunsen /

“ท่านฮุนเซน”

ท่าน (ชื่อ)

/ lu:ʔ sraʔ the:wi: /

“ท่านหญิงเทวี”

ท่าน หญิง เทวี

/ lu:ʔ ruəttthamontri hunsen / “ท่านรัฐมนตรีฮุนเซน”

ท่าน รัฐมนตรี ฮุนเซน

แต่ไม่พบการใช้คำประเภทนี้ในลักษณะนี้ในภาษาเขมรเหนือ

² ในภาษาเขมรกลางพบคำว่า / nioʔ / สามารถนำหน้าคำสรรพนามคำอื่นได้อีก เช่น

/ nioʔ ni:əŋ /

“เป็นคำเรียกให้เกียรติผู้หญิงอาจเทียบได้กับ

คุณสุภาพสตรี ในภาษาไทย”

/ nioʔ ni:əŋ kan ɲa: /

“เป็นคำเรียกให้เกียรติผู้หญิง อาจเทียบได้กับคำ

ในภาษาไทยว่า “คุณผู้หญิง หรือ ท่านผู้หญิง”

แต่ไม่พบการใช้คำลักษณะนี้ในภาษาเขมรเหนือ

(1) คำนำหน้า

ก. / lu:ʔ / คำนี้นอกจากจะใช้เป็นคำสรรพนามแสดงความรู้สึกพอใจแล้วยังสามารถใช้เป็นคำนำหน้าเพื่อแสดงความรู้สึกพอใจอีกด้วย แต่มักใช้นำหน้า คำเรียกญาติหรือคำบอกอาชีพ รวมถึงใช้นำหน้าคำบอกยศตำแหน่ง เพื่อยกย่องและให้เกียรติผู้ฟัง เช่น

นำหน้าคำเรียกญาติ

/ lu:ʔ bo:ŋ / “ท่านพี่”

นำหน้าคำบอกยศตำแหน่ง

/ lu:ʔ ni:oj / “ท่านเจ้านาย”

นำหน้าคำบอกยศตำแหน่ง

/ lu:ʔ kamnan / “ท่านกำนัน”

นำหน้าคำบอกอาชีพ

/ lu:ʔ kru: / “ท่านครู”

เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าคำ คำว่า / lu:ʔ / นี้มักใช้กับผู้มีสถานภาพสูงกว่าเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 55

ก : khma:t mo: som ʔo:j lu:ʔ kru: ju:ə ko:n
ผม มา ขอ ให้ น. ครู เขา ลูก
“ผมมาขอให้ท่านครูเขา ลูก”
khma:t co:l ri:n ba:t
ผม เข้า เรียน ล.
“ผมเข้าเรียนครับ”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 50 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : โรงเรียน

ก. ใช้คำนำหน้า / lu:ʔ / นำหน้าคำบอกอาชีพ / kru: / “ครู” เรียกผู้ฟังเป็นการให้เกียรติ และแสดงความสุภาพ

ข. / nioʔ / เช่นเดียวกับคำว่า / lu: / ที่สามารถใช้เป็นคำสรรพนาม และคำนำหน้าได้ คำว่า / ni:əŋ / ก็เช่นกัน แต่สามารถใช้นำหน้าชื่อ และใช้เรียกได้ทั่วไปไม่จำกัดแต่เฉพาะผู้มีสถานภาพสูงกว่าอย่างคำว่า / lu: / “ท่าน” เทียบคำนี้กับคำในภาษาไทยว่า “คุณ”

คำว่า / nioʔ / โดยมากมักนำหน้าชื่อ และสามารถใช้ได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย เช่น

/ nioʔ sa: / คุณขาว (เพศชาย)
 / nioʔ can / คุณจันทร์ (เพศหญิง)

ซึ่งสามารถใช้ได้กับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกันขึ้นไป ได้แก่

1.) พูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 56

ก : nioʔ sa: man ba:n təw tho: ka:r te:
 น. ขาว ไม่ ได้ ไป ทำ งาน หรือ
 “คุณขาวไม่ได้ไปทำงานหรือ”

ชาวบ้าน: เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ตลาด

ก กับ ผู้ฟัง เป็นครูแต่สอนอยู่คนละโรงเรียน อยู่หมู่บ้านเดียวกัน มีสถานภาพเท่าเทียมกัน ก เรียกผู้ฟังว่า /nio? sa:/ “คุณขาว” เพื่อแสดงความสุภาพ

2.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 57

ชาวบ้าน ก : tow nio? can ho:p ba:j san
ไป น. จันทร ก็น ข้าว ก่อน
“ไปเอะคุณจันทรกินข้าวก่อน”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
สถานที่ : บ้านของชาวบ้าน ก

ผู้ฟังเป็นข้าราชการไปเยี่ยมเยียนชาวบ้าน และชาวบ้าน ก เชิญรับประทานอาหารโดยใช้คำว่า /nio? can/ “คุณจันทร” เรียกผู้ฟังเพื่อแสดงความสุภาพ

นอกจากนี้ /nio? / ยังอาจใช้เป็นคำนำหน้าสรรพนามบางคำ เพื่อใช้เรียกคนรู้จักกัน และผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า (แต่อายุน้อยกว่า) กรณีนี้ในภาษาเขมรเหนือพบเพียงคำเดียว คือ

/nio? ju:ŋ/ “ใช้เรียกพระที่อายุน้อยกว่า”

น. ส.2

“คุณ เรา”

3.) พูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 58

ชาวบ้าน ก : mmuon niə? ju:ŋ ba:t
 นิมนต์ น. ส.2 ล.
 “นิมนต์ท่านครับ”

ชาวบ้าน ก : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 พระ : อายุประมาณ 25 ปี
 สถานที่ : วัด

ชาวบ้าน ก อายุมากกว่า พระ แต่พระมีสถานภาพสูงกว่า คือ เป็นพระซึ่งจะไม่ใช้
 คำเรียกขานเหมือนกัล ฆราวาส ดังนั้นชาวบ้าน ก จึงเรียกขานพระด้วยคำนำหน้า + สรรพนามว่า
 / niə? ju:ŋ / “ท่าน”

(2) คำเรียกญาติที่ใช้นำหน้า

สามารถใช้เป็นคำนำหน้าเพื่อแสดงความสุภาพได้อีกประการหนึ่ง
 โดยจะจัดคำเรียกญาติกลุ่มนี้ไว้ในกลุ่มของคำนำหน้า เพราะสามารถใช้เป็นคำนำหน้าได้ด้วย
 ได้แก่

ก. / me: / “แม่”

ข. / ?aw / “พ่อ”

ก. / me: / เป็นคำนำหน้าที่ใช้นำหน้าชื่อ นำหน้าคำบอก
 อาชีพ ใช้เรียกเพื่อให้เกียรติกับผู้ฟังที่เป็นเพศหญิง โดยใช้เรียกผู้มีสถานภาพสูงกว่า และรู้จักคุ้น
 เคยกัน เช่น

/ me: ma / “แม่เมาะ”

น. เมาะ

/ me: kru: / “แม่ครู”

น. ครู

การใช้คำเรียกขานประเภทนี้ พบในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 59

ก : ci:ə lʔw: hɔj nɔ: me: ma? (lɔ:ʔ me:)
ดี สวย แล้ว ล. น. เมาะ (ท่าน แม่)
“สุขสบายแล้วสินะ, แม่เมาะ”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 60 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

ก และ ผู้ฟัง รู้จักกัน ก อายุมากกว่าผู้ฟัง แต่ ก เรียกผู้ฟังโดยใช้คำนำหน้าว่า / me: / + ชื่อ เป็นการให้เกียรติ เพราะเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ในกรณีพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าอาจใช้ สรรพนาม / lɔ:ʔ / นำหน้าคำว่า / me: / แทนกันได้

ข. / ʔaw / เป็นคำเรียกญาติที่ทำหน้าที่เป็นคำนำหน้าได้ ด้วย โดยคำนี้ใช้อย่างเดียวกันกับคำว่า / me: / แต่ใช้กับเพศชาย ใช้นำหน้าชื่อใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า แต่รู้จักคุ้นเคยกันใช้นำหน้าคำบอกอาชีพ คำบอกยศตำแหน่ง เช่น

/ ʔaw ple:ŋ / พ่อแปลง
 น. ชื่อ
 / ʔaw kamnan / พ่อกำนัน
 น. กำนัน

พบการใช้คำเรียกขานประเภทนี้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.) พูดกับคนมีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 60

ก : ci:ə ta: ko:n ʔaw kamnan ri:n cəp mət hɔ:j
 ดี แต่ ลูก น. กำนัน เรียน จบ หมด ล.

“ดีแต่ว่าลูกของพ่อกำนันเรียนจบหมดแล้ว”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 60 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 60 ปี
 สถานที่ : บ้านของผู้ฟัง

ก กับ ข เป็นคนรู้จักกัน แต่มีสถานภาพสูงกว่า ก จึงใช้คำนำหน้า / ʔaw / “พ่อ” + ชื่อ / kamnan / “กำนัน” เรียกเพื่อให้เกียรติและยกย่องผู้ฟัง

5.2.3.2 คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ พบคำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ โดยสามารถใช้คำนำหน้าชื่อ นำหน้าคำนาม ดังนี้

(1) คำนำหน้า

ก. / mi: / คำนำหน้าเรียกเพศหญิง
 ข. / ʔa: / คำนำหน้าเรียกเพศชาย
 ค. / ka / คำนำหน้าเรียกเพศหญิง

2.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 62

แม่ : mi: kun təw khwi:əl krabɔj
 น. กุน ไป ต้อน ควาย
 “อีกุน, ไปต้อนควาย”

แม่ : อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 19 ปี
 สถานที่ : บ้าน

แม่เรียกลูกสาวโดยใช้คำนำหน้า / mi: / + ชื่อ ซึ่งไม่เฉพาะแต่แม่เท่านั้น ผู้ใหญ่ในครอบครัว หรือญาติที่มีอายุมากกว่า จะเรียกผู้หญิงในครอบครัวที่อายุน้อยกว่า โดยใช้คำนำหน้าว่า / mi: / ได้

3.) พูดกับคนรู้จักคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 63

ก : mi: phu:ŋ ju:ə tuu? trɔj ma: sɔ?
 น. พวง เอา น้ำ ปลา 1 บวด
 “อีพวง, เอาน้ำปลา 1 ขวด”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ตลาด

ก รู้จักคุ้นเคยกับผู้ฟังเป็นอย่างดี ก อายุมากกว่า จึงสามารถใช้คำนำหน้าว่า / mi: / + ชื่อ เรียกผู้ฟังได้

นอกจากนี้คำว่า / mi: / อาจใช้นำหน้าสรรพนามบางคำได้ โดยใช้นำหน้าคำสรรพนามที่ใช้เรียกสำหรับเพศหญิง และผู้เรียกจะเป็นญาติ หรือคนสนิท และคนในครอบครัวที่มีอายุนานกว่า ได้แก่

/ mi: ni:əŋ / “อีนุ”

น. ส.2

ข. / ?a: / เป็นคำนำหน้าที่ใช้สำหรับเพศชาย เป็นคำคู่กับคำเรียกเพศหญิง / mi: / อาจเทียบกับภาษาไทยได้ในคำว่า “ไอ้” มักใช้นำหน้าชื่อ หรือสรรพนามบางคำผู้เรียกจะเป็นญาติผู้ใหญ่ คนในครอบครัว เพื่อสนิท คนแปลกหน้า คนที่มีสถานภาพสูงกว่าในกรณีใช้นำหน้าชื่อจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกัน ได้แก่

1.) พูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 64

ก : ?a: cit kru: no: so:p ɲaj na:
 น. จิต ครู จะ สอบ วัน ไหน
 “ไอ้จิต, ครูจะสอบวันไหน”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : โรงเรียน

ก เป็นเพื่อนสนิทกันกับผู้ฟัง อยู่ในวัยเดียวกัน สถานภาพเท่าเทียมกัน ก เรียกผู้ฟังโดยใช้คำนำหน้า / ?a: / “ไอ้” + ชื่อ

2.) พูดกับคนที่มึ่สถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 65

เจ้าหน้าที่ : kʌ:t ʔoj ʔa: chi:ɔn
 เป็น อะไร น. เชียร์
 “เป็นอะไรไอ้เชียร์”

เจ้าหน้าที่ : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : สถานีอนามัย

เจ้าหน้าที่กับผู้ฟังรู้จักกัน และเจ้าหน้าที่สถานภาพสูงกว่า และอายุมากกว่าด้วย
 จึงเรียก “เชียร์” ด้วยชื่อโดยมี / ʔa: / “ไอ้” เป็นคำนำหน้า

3.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 66

ก : ʔa: ɲaʔ cu:j ʔɔw ly:k chɔ: nih mpic lɯ:n
 น. ยะ ช่วย พ่อ ยก ไม้ นี่ หน่อย เร็ว
 “ไอ้ยะช่วยพ่อยกไม้ที่นี่หน่อยเร็ว”

พ่อ : อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 10 ปี
 สถานที่ : ทุ่งนา

พ่อพูดกับลูกโดยใช้ชื่อ และมี / ʔa: / “ไอ้” เป็นคำนำหน้า

การเรียกเด็กชาย หรือผู้ชายที่อายุน้อยกว่าอาจใช้ / ?a: / นำหน้าได้ สำหรับคนแปลกหน้า โดยใช้ / ?a: / นำหน้าคำสรรพนาม เช่น

/ ?a: po:ŋ / “ไอ้หนู”
 น. ส.2
 / ?a: na:j / “ไอ้นาย”
 น. ส.2

ค. / ka / เป็นคำนำหน้าที่ใช้เรียกผู้หญิง ใช้เป็นคำนำหน้าชื่อ ใช้เรียกเพื่อนสนิท หรือคนในครอบครัวอายุมากกว่าเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับเพื่อนสนิท

ตัวอย่างที่ 67

ก : ka no:m mæm ?aŋ tɔw ru:ə kru: mtec mæh
 น. นอม พา ส.1 ไป หา ครู หน้อย ล.
 “นังนอมพาไปหาครูหน้อยจ้ะ”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 15 ปี
 สถานที่ : โรงเรียน

ก กับผู้ฟังเป็นเพื่อนสนิทกัน เรียกกันโดยใช้ชื่อโดยมีคำนำหน้าว่า / ka / แสดงถึงความเป็นเพื่อนสนิทกัน

และคำว่า / ka / มักใช้คู่กับคำว่า / mi: / “อี” โดยใช้เป็นคำนำหน้าอีกทีหนึ่งเป็น / mi: ka / และจะต้องใช้นำหน้าชื่อ และเรียกหรือใช้พูดกันระหว่างเพื่อนสนิท หรือคนในครอบครัวที่อายุมากกว่า เท่านั้น เช่น

2.) พูดกับคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 68

ก : mi: ka? ?iw chnan now tra:
น. น. อี้ว หม้อ อยู่ ไหน
“อีนั่งอี้ว, หม้ออยู่ไหน”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 20 ปี
สถานที่ : บ้าน

ก และ ผู้ฟังเป็นพี่น้องกัน ผู้ฟังอายุน้อยกว่า และความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกัน
จึงใช้คำเรียกขาน / mi: ka / ตามด้วยชื่อ

ซึ่งการใช้คำเหล่านี้ไม่จำกัดว่าจะใช้เฉพาะหรือตามอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ แต่
สามารถใช้ได้ทั่ว ๆ ไป ในกลุ่มคนที่มีความสนิทสนมกัน

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำในลักษณะนี้หลายรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้
ดังนี้

- 1. mi + ชื่อ หรือคำบ่งชี้ เช่น
/ mi nit / “อีนิด”
น. นิด
/ mi: nih / “อีนี”
น. นี

คำในลักษณะนี้ ผู้เรียกมักเป็นญาติผู้ใหญ่ หรือคนรู้จักการเรียกโดยผู้มีสถานภาพสูง
กว่า และไม่รู้จักรู้ชื่อ ในกรณีที่นำหน้าคำบ่งชี้

2. mi + ka + ชื่อ หรือคำบ่งชี้ เช่น

/ mi: ka nit / “อีนังนิต”

น. น. ชื่อ

/ mi ka nih / “อีนังนี่”

น. น. บ่งชี้

คำในลักษณะนี้ ผู้เรียกมักเป็นเพื่อนสนิทกัน หรือเป็นญาติผู้ใหญ่ และแม้จะสนิทกัน และเป็นการใช้คำที่ไม่สุภาพ แต่หากว่าผู้พูดยังคงต้องการความสุภาพอยู่ จึงใช้คำว่า / ka / เป็นการลดความไม่สุภาพของคำว่า / mi: / กรณีที่ใช้นำหน้าคำบ่งชี้ จะเรียกโดยผู้มีสถานภาพสูงกว่า และไม่รู้จักชื่อ แต่ต้องการความสุภาพ

3. ka + ชื่อ หรือคำบ่งชี้ เช่น

/ ka nit / “นังนิต”

น. ชื่อ

/ ka nih / “นังนี่”

น. บ่งชี้

คำในลักษณะนี้ผู้เรียกจะเป็นเพื่อนสนิท หรือญาติผู้ใหญ่ หากใช้คำบ่งชี้จะเรียกโดยผู้มีสถานภาพสูงกว่า แต่ไม่รู้จักชื่อ การใช้คำว่า / ka / นำหน้าเพียงอย่างเดียวโดยตัดคำว่า / mi: / ออก จะแสดงถึงความสุภาพมากกว่า

อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่า คำว่า / ka / เป็นคำนำหน้าที่แสดงความสุภาพแต่อย่างใด ยังคงจัดอยู่ในกลุ่มคำที่ไม่สุภาพนั่นเอง เนื่องจากในสถานการณ์ที่เป็นทางการ หรือต้องการความเป็นทางการจะไม่สามารถใช้คำเหล่านี้ได้เลย เพียงแต่ในความไม่สุภาพนั้นหากใช้คำที่ไม่สุภาพเกินไปจะกลายเป็นการหยาบคาย หรือไม่ให้เกียรติผู้ฟังจนเกินไป จึงต้องมีคำบางคำที่ทำหน้าที่เสมือนคำที่แสดงความสุภาพในความไม่สุภาพนั่นเอง

(2) คำเรียกญาติที่ใช้นำหน้า

ก. / ta: / “ตา”

ข. / ja: / “ยาย”

การเรียกผู้สูงอายุโดยมีชื่อตามหลังคำเรียกญาติ ไม่เป็นที่นิยมกันในภาษาเขมร และเป็นการไม่สุภาพอย่างยิ่ง แต่กรณีต่อไปนี้จะเรียกบุคคลทั่วไปถือเป็นคำนำหน้า

ก. / ta: / ใช้เป็นคำนำหน้าเรียกเพศชาย โดยใช้หน้าหน้าชื่อเท่านั้น คำนี้ไม่จัดไว้ในคำเรียกญาติ เพราะการใช้คำเรียกญาติเรียกผู้ที่พูดด้วยในระดับรุ่นสูงกว่ารุ่นพ่อ จะไม่นิยมเรียกโดยชื่อ และบุคคลที่เรียกโดยมีคำนำหน้าว่า / ta: / บางคนอาจไม่มีอายุที่เทียบได้กับตาของผู้พูดเลย ดังนั้น คำว่า / ta: / ในกรณีนี้จะจัดให้เป็นกลุ่มคำนำหน้า โดยสามารถเรียกคนรู้จัก คนที่มีสถานภาพต่ำกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 69

ก	:	ta: ru:ən chnam nih khma:t som ʔə:j cu:j tho: sre: no:
		น. เรือน ปี่ นี้ ผม ขอ ให้ ช่วย ทำ นา ล.
		“ตาเรือน, ปี่นี้ผมขอให้ช่วยทำนานะ”
ก	:	เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
ผู้ฟัง	:	เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
สถานที่	:	บ้านผู้ฟัง

จะเห็นว่า ผู้พูดและผู้ฟังอยู่ในวัยเดียวกัน ผู้ฟังไม่อาจเทียบได้กับตาของผู้พูดเลย แต่ ก ใช้คำว่า / ta: / เรียกผู้ฟังเพราะเป็นคำนำหน้าสำหรับเรียกผู้ชาย โดยใช้คำว่า / ta: / นำหน้าเพื่อแสดงความสุภาพต่อผู้ฟัง แม้ว่าผู้พูดจะมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังก็ตาม แต่ไม่อาจเรียกโดยชื่อเพียงอย่างเดียวได้ เพราะเป็นการยกย่องตัวเองมากเกินไป และไม่เป็นการสุภาพต่อผู้ฟังด้วย

2.) พูดกับคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 70

ก : ?o: cuŋ ka? ta: mu:ən

อ. สวัสดี น. ม้วน

“โอ้! สวัสดีตาม้วน”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี

ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี

สถานที่ : บ้านของผู้ฟัง

ก เรียกผู้ฟังว่า / ta: / + ชื่อ โดยตาในที่นี้เป็นคำนำหน้าไม่ใช่คำเรียกญาติ โดยจะเห็นว่าผู้ฟังอายุห่างจากผู้พูดเพียง 10 ปี ไม่สามารถเทียบได้กับตาของผู้พูดเลย

ข. / ja:j / เป็นคำนำหน้าเรียกเพศหญิง โดยมักมักใช้นำหน้าชื่อเพียงอย่างเดียว เช่นเดียวกับคำนำหน้า / ta: / ที่ไม่ใช่คำเรียกญาติ เพราะ / ja:j / ในที่นี้ไม่สามารถเทียบกับอายุ หรือวัยของยายของผู้พูดได้เลย โดยใช้เรียกผู้มีสถานภาพต่ำกว่าและคนรู้จักกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนรู้จักกัน

ตัวอย่างที่ 71

ก : ja:j tum wo:j mo: pi: na:

น. ตุม อ. มา จาก ไหน

“ยัยตุมเอ๊ย, มาจากไหน”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี

ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี

สถานที่ : ถนนในหมู่บ้าน

ก กับ ผู้ฟัง เป็นเพื่อนบ้านกัน จะเห็นว่าทั้ง 2 ฝ่ายอายุเท่ากัน หรืออีกนัยหนึ่ง ผู้ฟังไม่สามารถเทียบได้กับยายของผู้พูด คำนี้เป็นการเรียกโดยใช้ / jʌj / เป็นคำนำหน้า + ชื่อ

2.) พูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 72

ก : jʌj ʔop kuət man tuən boŋ pka: khe: pi: mun nɔ:
 น. อบ แก่ ไม่ ทน ใช้นี้ ดอก เดือน แต่ ก่อน ล.
 “ยายอบ, แก่ยังไม่ได้ใช้นี้เดือนที่แล้วนะ”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 50 ปี
 ข : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : บ้านผู้ฟัง

ก เป็นเจ้านี่ของผู้ฟัง ซึ่งมีสถานภาพสูงกว่า เรียกผู้ฟังโดยใช้ / jʌj / + ชื่อ ผู้ฟังอายุน้อยกว่าผู้พูดประมาณ 10 ปี จึงไม่ถือเป็นคำเรียกญาติ

หากว่าผู้ฟังมีอายุมากแล้ว ผู้เรียกอาจเรียกโดยจำกัด หรือแสดงคำบอกอายุด้วย โดยมีวิธีหรือการพิจารณาในการเลือกใช้กับผู้ฟังเหมือนกับคำว่า / jʌj / เช่น

/ jʌj thaw / “ยายเฒ่า”
 ยาย เฒ่า
 โดยมากมักเป็นคำที่สามีใช้เรียภรรยา

5.2.4 คำบอกอาชีพ และคำบอกยศตำแหน่ง

การใช้คำบอกอาชีพในการเรียกขาน เป็นอีกวิธีหนึ่งในการเรียกขาน โดยใช้คำเรียกอาชีพของคน ๆ นั้นในการเรียก เช่น

- / kru: / คำเรียกผู้ประกอบอาชีพหรือผู้มีอาชีพครู
 / ma: / คำเรียกผู้ประกอบอาชีพหรือผู้มีอาชีพหมอ

โดยมากผู้มีอาชีพรับราชการ ครู หรือ แพทย์ จะเป็นผู้ที่ถือว่ามีสถานภาพทางสังคมสูง ดังนั้นในการพูดกับบุคคลเหล่านี้ ชาวบ้านจึงต้องใช้ความสุภาพ และให้เกียรติ เพราะเป็นการพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 73

- ก : ba:n ?oj lu:? kru:
 ได้ อะไร ท่าน ครู
 “ได้อะไรท่านครู”
- ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 ข : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ตลาด

ก เป็นชาวบ้าน ซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังซึ่งเป็นครู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความเคารพ และการใช้ภาษาต้องสุภาพและให้เกียรติ ดังจะเห็นว่านอกจากคำบอกอาชีพแล้ว ผู้เรียกยังต้องให้คำนำหน้าเพื่อแสดงความสุภาพพร้อมกับคำบอกอาชีพด้วย เป็น / lu:? / “ท่าน” + / kru: / “ครู” เป็น / lu:? / “ท่านครู”

อย่างไรก็ตาม คำเรียกที่บอกอาชีพนี้เกิดโดยลำพัง โดยไม่ต้องมีคำนำหน้าก็ได้ แต่ขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้เรียก เช่น ผู้เรียก กับผู้ฟังอายุเท่ากัน หรือน้อยกว่า เป็นต้น

นอกจากนี้ กิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาของชีวิตที่อาจไม่ใช่อาชีพ แต่เป็นกิจกรรมที่ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ จะจัดไว้ในกลุ่มคำบอกอาชีพด้วย ดังนี้

/ n :n / “เณร”

/ priəh / “พระ”

ซึ่งคำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วย อีกประเภทหนึ่ง

โดยที่การเรียกคำเหล่านี้อาจเกิดกับคำที่ใช้หน้าหน้า ที่แสดงความสุภาพหรือความเคารพเพราะ พระสงฆ์และ เณร เป็นผู้ที่อยู่ในสถานภาพที่บุคคลต้องเคารพนับถือ ซึ่งคำที่ใช้หน้าหน้า ได้แก่

เป็น

/ lu:ʔ /	“ท่าน”
/ lu:ʔ priəh /	เป็นคำเรียกพระ
น. พระ	
/ lu:ʔ n :n /	เป็นคำเรียกเณร
น. เณร	

แต่โดยปกติแล้ว คำเรียกพระสงฆ์จะเรียกโดยเทียบความเป็นญาติกับตน แล้วเลือกใช้คำเรียกนั้นตามด้วยคำนำหน้าแสดงความยกย่อง / lu:ʔ / “ท่าน” (ดู 3.5.1.2 ข้อ 2 คำเรียกญาติ)

บางครั้งคำบอกอาชีพจะเป็นคำที่ระบุตำแหน่งด้วย เช่น กำนัน ครู เป็นต้น ดังนั้นจึงจัดคำบอกอาชีพไว้รวมกันกับคำบอกตำแหน่ง

การใช้คำบอกยศหรือตำแหน่ง ก็เช่นเดียวกันกับการใช้คำบอกอาชีพ คือ ผู้เรียกจะเรียกโดยแสดงความสุภาพ เพราะผู้ที่มียศ หรือตำแหน่ง ต้องเป็นผู้มีสถานภาพสูงแน่นอน เช่น

/ kamnan / “กำนัน”

/ phupaj / “ผู้ใหญ่”

2.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า

ตัวอย่างที่ 74

ก : kamnan khma:t mo: ju:ə bat prachachon
 กำนัน ผม มา เอา บัตร ประชาชน
 “กำนัน ผมมาเอาบัตรประชาชน”

ก : ชาวบ้าน เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

ก เป็นชาวบ้านซึ่งถือว่ามียุทธศาสตร์ต่ำกว่า ผู้ฟังซึ่งเป็นกำนัน ก ใช้คำเรียกยศ-
 ตำแหน่ง คือ / kamnan / “กำนัน” ในการเรียกผู้ฟัง

3.) พูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 75

ก : ru:ə ?oj phu: naj
 หา อะไร ผู้ใหญ่
 “มหาอะไรผู้ใหญ่”

ก : เพศชาย อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 40 ปี
 สถานที่ : ที่ว่าการอำเภอ

ก เป็นกำนัน มีสถานภาพสูงกว่า ผู้ใหญ่บ้าน คือผู้ฟัง และใช้คำเรียกตำแหน่ง
 ผู้ใหญ่บ้านโดยตัดคำสั้นลงเป็น / phu: naj / “ผู้ใหญ่” ในการเรียกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีสถานภาพ
 ต่ำกว่าตน

การใช้คำบอกยศ ตำแหน่ง เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่านี้ อาจจะใช้คำกว้าง ๆ เพื่อหมายถึงเจ้าหน้าที่ทางราชการ เพราะไม่รู้ว่ามีตำแหน่งอะไร จึงมีคำกลาง ๆ เพื่อเรียก คือ

/ ni:əj /	“นาย” หรือ
/ ca:w ni:əj /	“เจ้านาย” หรือ
/ lu:ʔ ni:əj /	“ท่านนาย”

ในการเลือกแล้วแต่ว่าผู้เลือกจะพิจารณาสถานภาพของผู้ฟังว่าสูงเพียงใด แล้วจะเลือกคำตามความสูงต่ำของตำแหน่งลงมา ตั้งแต่คำว่า / lu:ʔ - ni:əj / , / ca:w ni:əj / และ / ni:əj / ตามลำดับ

จะเห็นว่าคำกลาง ๆ คือคำเดียว คือ คำว่า / ni:əj / “นาย” แต่การเพิ่มความสำคัญจะเพิ่มที่คำนำหน้า จาก / ca:w / สำคัญขึ้นไปกว่า / ni:əj / และ / lu:ʔ / สำคัญที่สุด

5.2.5 คำนามอื่น ๆ ในการเรียกบุคคลโดยใช้คำนามเรียกนั้น ไม่ได้หมายถึงตัวผู้ถูกเรียก หรือตัวผู้ฟังโดยตรง แต่เป็นคำนามที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟัง โดยมากเป็นคำนามที่มักเกิดในแวดวงการค้าขาย และผู้เรียกไม่เห็นตัวผู้ฟัง หรือไม่รู้จักชื่อของผู้ฟัง โดยใช้คำนามที่เป็นสินค้าที่ผู้ฟังนั้นขาย มาเป็นคำเรียกผู้ฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนแปลกหน้า

ตัวอย่างที่ 76

ชาวบ้าน ก : tɕaʔtɕaj chop sa n
 น้ำปลา หยุต ก่อน
 “น้ำปลา, เดี่ยวก่อน”

ชาวบ้าน ก : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 20 ปี

ชาวบ้าน ก ไม่รู้ว่าคนขายของเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง และไม่รู้ว่ายูเท่าไร รู้เพียงว่าคนขายของคนนี้ขายน้ำปลา จึงใช้คำว่า / tɯ? tɯaj / “น้ำปลา” ซึ่งเป็นสินค้าที่ผู้ขายขายเป็นคำเรียกขาน

คำนามอื่น ๆ ที่ใช้เรียกในลักษณะเดียวกันนี้ เช่น

?aj	tim	“ไอศกรีม”
ka	tim	“กระเทียม”
kuoj	ti:ɔw	“กล้วยเดี่ยว”

กรณีที่จะใช้คำนามเรียกในลักษณะนี้จะพบเมื่อสินค้าเหล่านี้นำเข้ามาขายในหมู่บ้าน โดยรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือจักรยาน และมีการประกาศโดยเครื่องขยายเสียง หรือการเคาะให้สัญญาณ ประกอบการร้องขายสินค้า หรือการเคาะให้สัญญาณเพียงอย่างเดียว และเป็นที่เข้าใจตรงกันว่าสัญญาณใดเป็นของสินค้าใด เพราะเข้ามาขายทุกวัน แม้ว่าผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้เรียก และผู้ขาย ซึ่งเป็นผู้ฟังจะรู้จักกัน แต่การเรียกขานก็ยังคงเป็นการใช้คำประเภทนี้อยู่อย่างเดิม ซึ่งเป็นการเรียกขานบุคคล ตามชนิดของสินค้าที่ขาย

5.3 คำบ่งชี้

ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วยในกรณีที่ไม่ว่าในสถานภาพของคู่สนทนาและสถานภาพระหว่างตนกับคู่สนทนา พบการใช้ 2 คำ คือ

ก. / nih / “ที่นี่, หรือ นี่”

ก. / nih / เทียบความหมายใกล้เคียงกับภาษาไทยว่า “นี่” จะใช้คำนี้เรียกผู้ที่พูดด้วย ในกรณีที่ไม่ว่าในความสัมพันธ์ และไม่ว่าจะเลือกใช้คำใด เช่น ระหว่างคนอายุเท่ากัน สถานภาพเท่าเทียมกัน หรืออายุมากกว่า เป็นเหตุให้เกิดความลังเลในการตัดสินใจ เลือกใช้คำเรียกขานแต่คำนี้อาจถือเป็นคำไม่สุภาพหรือเป็นการไม่สุภาพถ้าพูดหรือใช้เรียกผู้ที่สถานภาพสูงกว่าตน (ในกรณีที่รู้สถานภาพ) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.) พูดกับคนที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 77

ก : nih nɔŋ tɔw na:
 นี้ จะ ไป ไหน
 “นี้จะไปไหน”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 ผู้ฟัง : เพศชาย อายุประมาณ 25 ปี
 สถานที่ : สถานีรถไฟ

ก ไม่แน่ใจในสถานภาพระหว่างตนกับคู่สนทนา ซึ่งดูว่าจะสูงกว่าหรือเท่ากัน และผู้ฟังอายุน้อยกว่า เป็นเหตุให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกใช้คำเรียกขานคำใดคำหนึ่งได้ จึงใช้คำว่า / nih / “นี้” แทน

2.) พูดกับคนที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 78

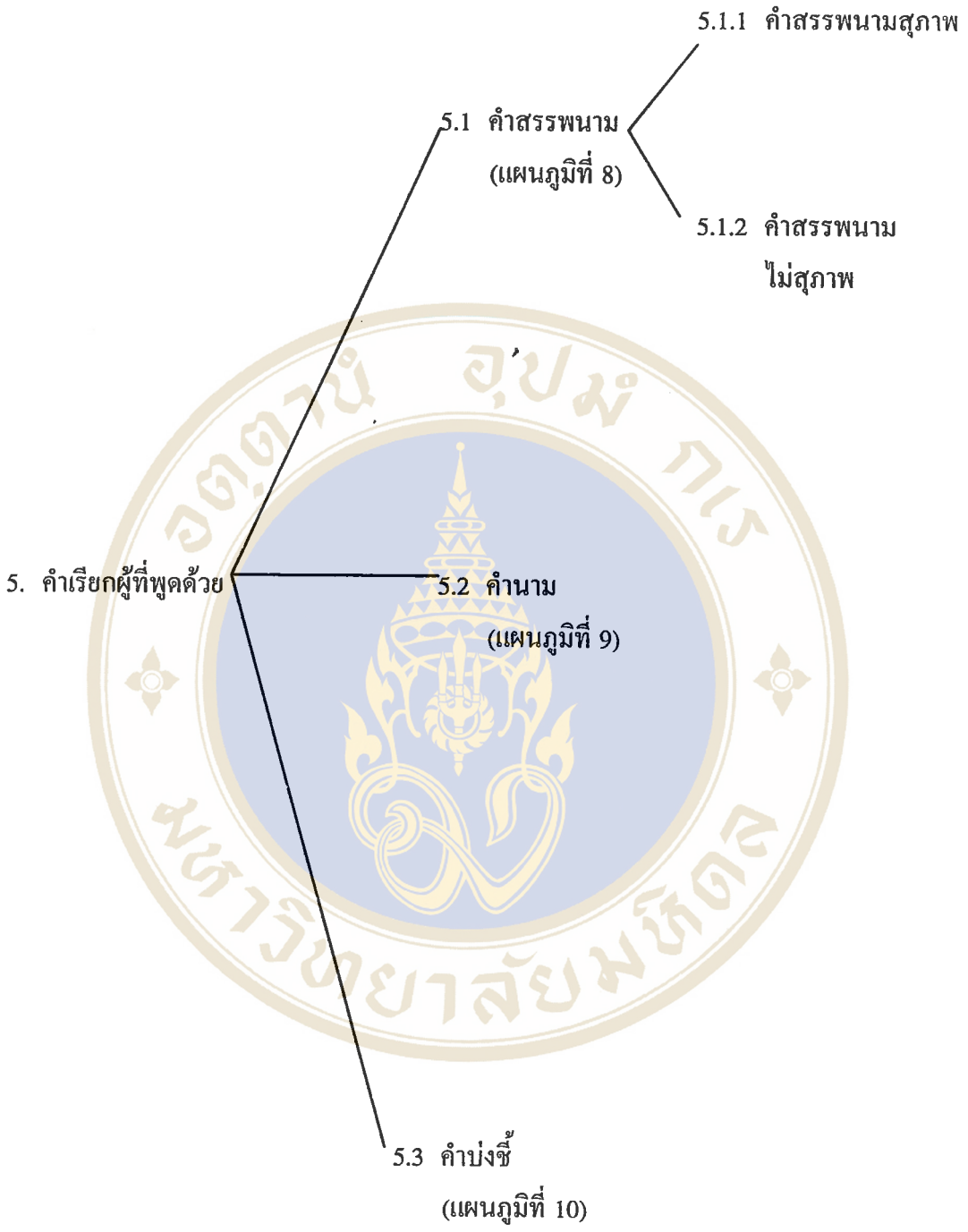
ก : nih man ba:n tɔw cu:j ka:r kɛ:
 นี้ ไม่ ได้ ไป ช่วย งาน เค้า
 “นี้ไม่ได้ไปช่วยงานเค้าหรือ”

ก : เพศหญิง อายุประมาณ 40 ปี
 ผู้ฟัง : เพศหญิง อายุประมาณ 30 ปี
 สถานที่ : ร้านค้า

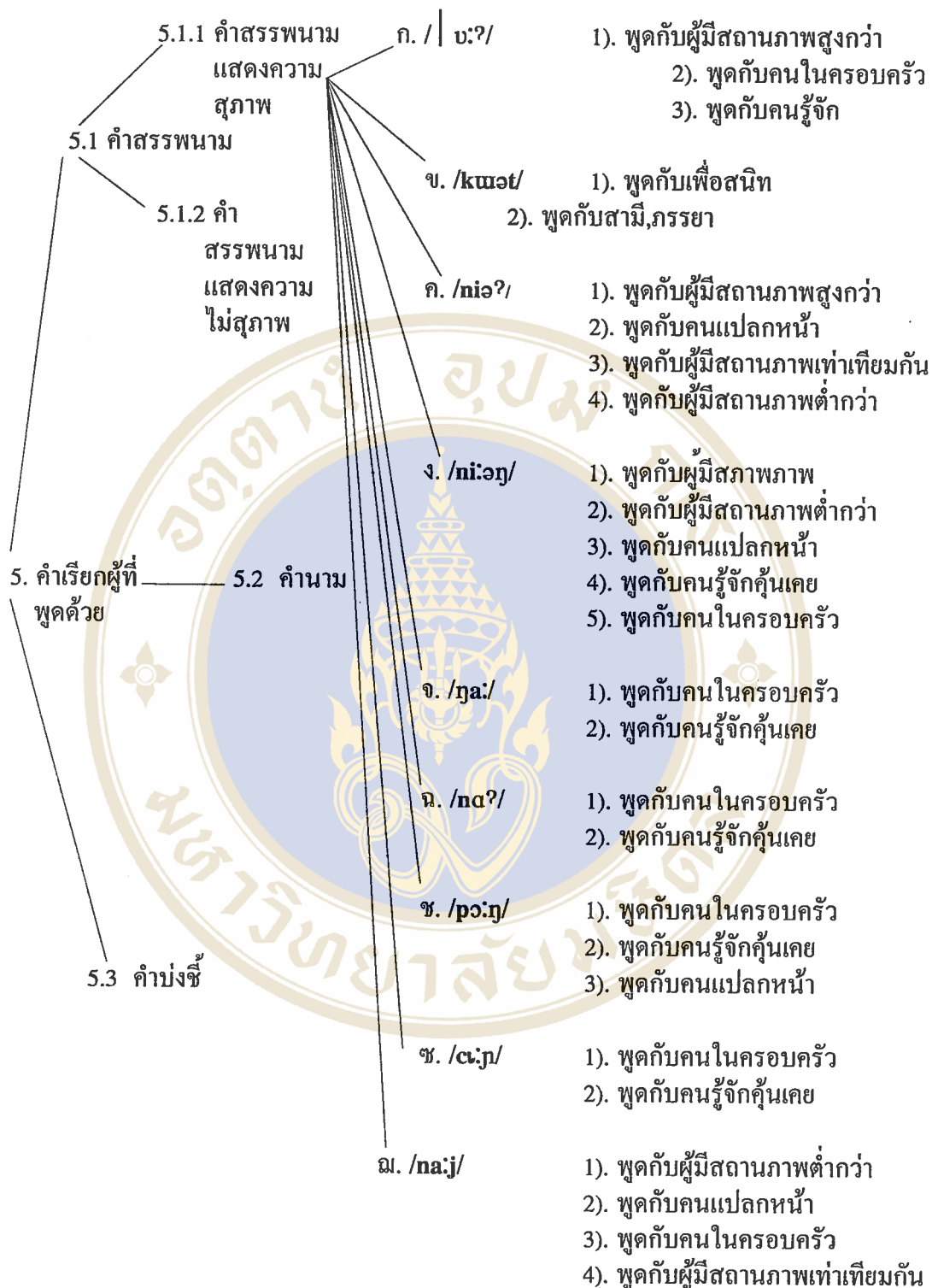
ก มีฐานะดีกว่าผู้ฟัง และอายุมากกว่า ถือว่าเป็นมีสถานภาพสูงในหมู่บ้าน เป็นคนรู้จักกับผู้ฟังไม่สนิทสนมกัน จึงใช้คำเรียกขานว่า / nih / “นี้” เมื่อเรียกผู้ฟัง

ผู้ฟังที่มีความแตกต่างกันทางสังคม ทำให้การเลือกใช้คำเรียกขานในการเรียกผู้ฟังมีการเปลี่ยนแปลงกันไปตามแต่ละบุคคล ปัจจัยที่พบว่าเป็นตัวกำหนดให้เกิดความแตกต่างในการเลือกใช้คำเรียกขาน คือ เพศ พจน์ สถานการณ์ ความเป็นพระหรือนักบวช สถานภาพ และความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา และสามารถเข้ากับผู้ที่มีความสัมพันธ์ต่าง ๆ กัน โดยจะแสดงให้เห็นชัดเจนในแผนภูมิที่ 7-10 และตารางที่ 5 ตามลำดับดังนี้

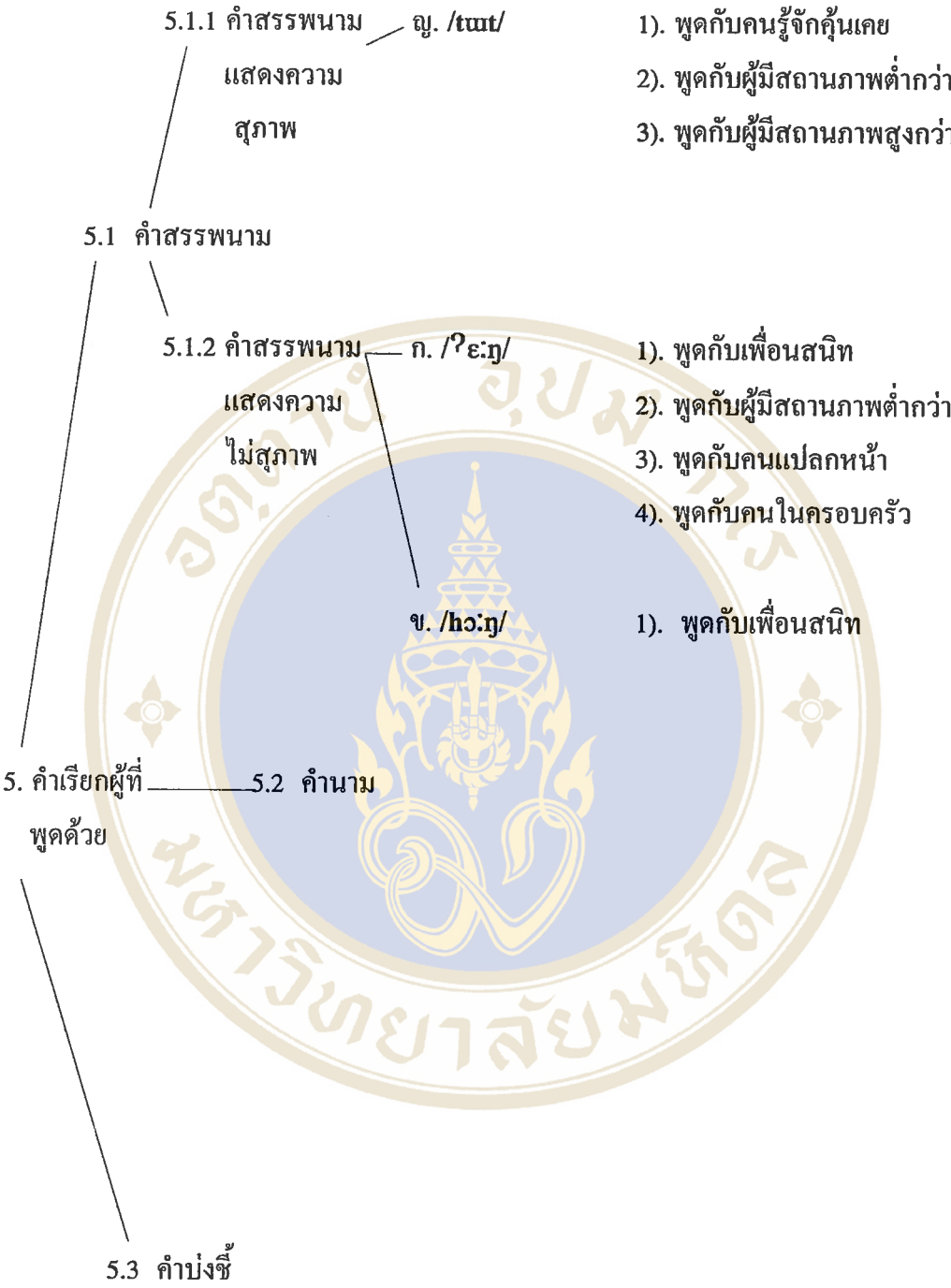

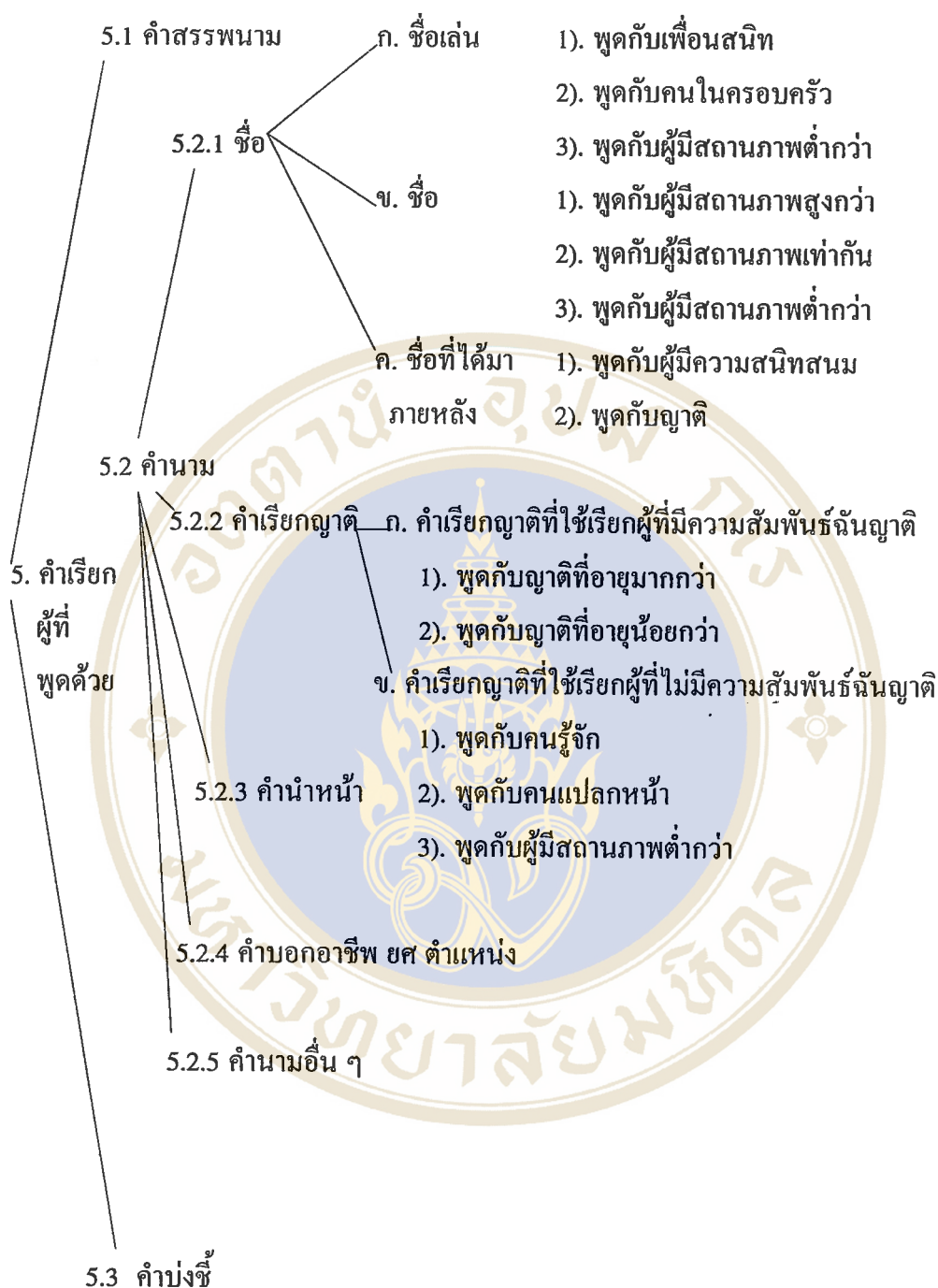
แผนภูมิที่ 7 แสดงคำที่ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วย

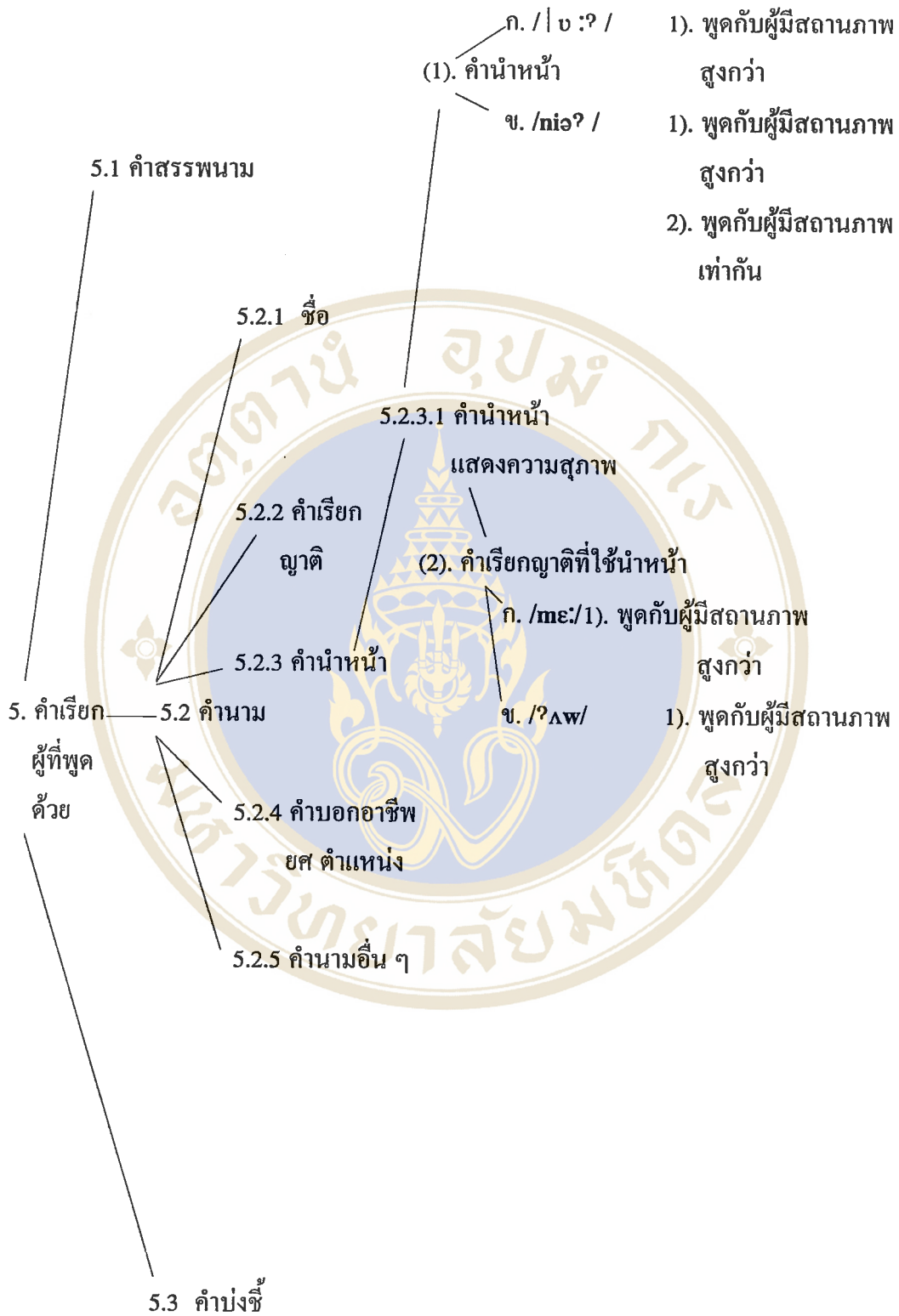
แผนภูมิที่ 8 แสดงการใช้คำเรียกผู้ที่พุดด้วยประเภทคำสุรพนาม

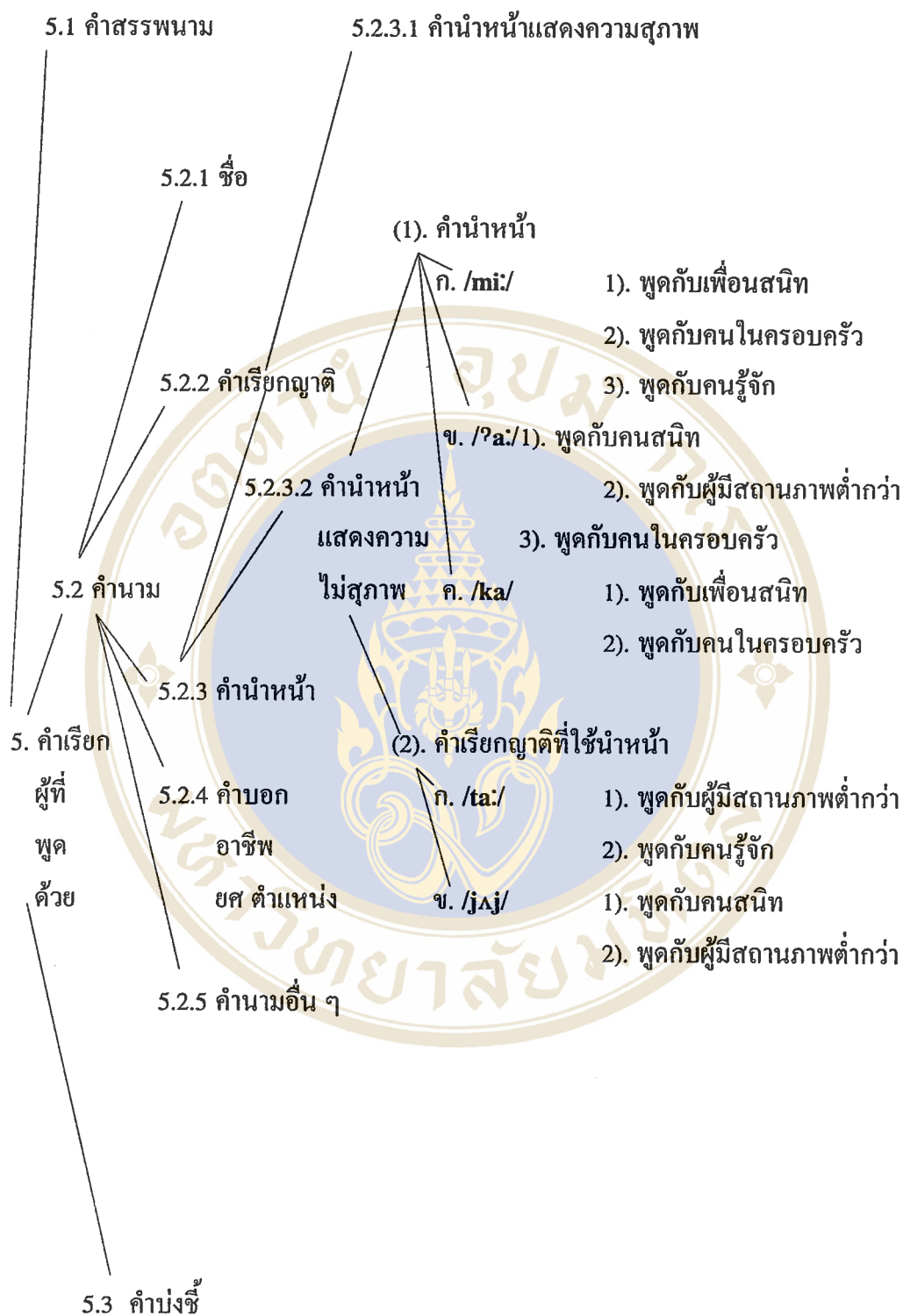
แผนภูมิที่ 8 (ต่อ) แสดงการใช้คำสรรพนามเรียกผู้ที่พูดด้วยประเภทคำสรรพนาม

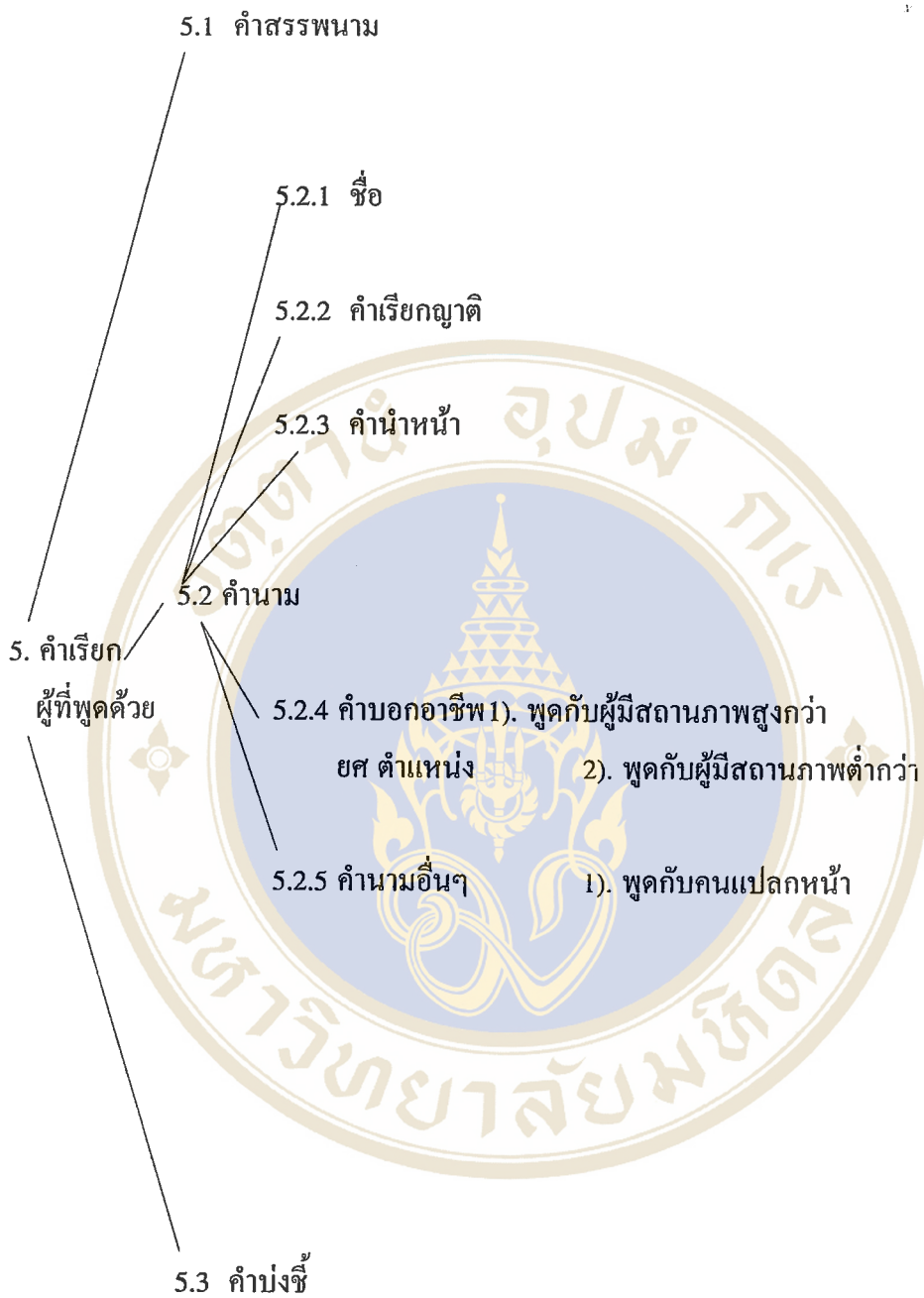
แผนภูมิที่ 9 แสดงการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วยประเภทคำนาม

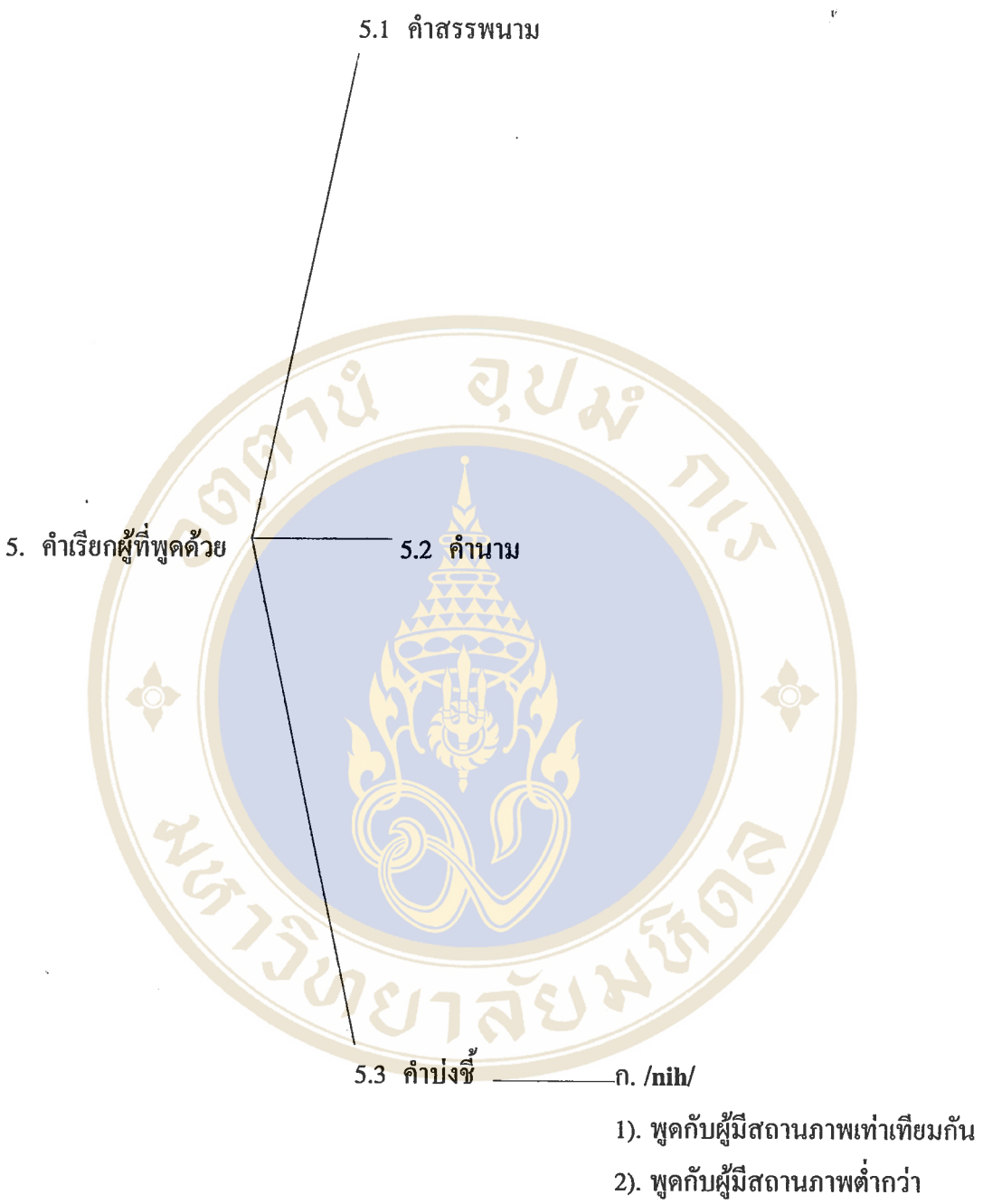
แผนภูมิที่ ๑ (ต่อ) แสดงการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วยประเภทคำนาม

แผนภูมิที่ ๑ (ต่อ) แสดงการใช้คำเรียกผู้ที่พุดด้วยประเภทคำนาม

แผนภูมิที่ ๑ (ต่อ) แสดงการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วยประเภทคำนาม

แผนภูมิที่ 10 แสดงการใช้คำเรียกผู้ที่พุดด้วยประเภทคำป่งชี้

ตารางที่ ๕ แสดงคำเรียกผู้พูดด้วย (Address terms)

ลักษณะ คำที่ใช้เรียกขาน	บุรุษ		เพศ			พจน์			สถานการณ์			พระ, นักบวช	สถานภาพ				ความสัมพันธ์			
	1	2	1	2	3	1	2	3	1	2	3		1	2	3	4	1	2	3	4
1. คำสรรพนาม																				
1.1 คำสรรพนามแสดงความสุภาพ																				
ก. / luː? /																				
ข. / kuət /																				
ค. / miə? /																				
ง. / miːəŋ /																				
จ. / ŋaː /																				
ฉ. / na? /																				
ช. / pɔːŋ /																				
ซ. / cɛːŋ /																				
ณ. / naːj /																				
ญ. / tuət /																				

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะ คำที่ใช้เรียกงาน	บุรุษ		เพศ		พจน์		สถานการณ์		พระ, นักบวช	สถานภาพ				ความสัมพันธ์			
	1	2	1	2	3	1	2	3	1	1	2	3	4	1	2	3	4
1.2 คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ																	
ก. / ʔe:ŋ /		+			+									+		+	+
ข. / ho:ŋ /		+		+										+	+	+	+
2. คำนาม																	
2.1 คำนามที่ใช้เรียก		+			+									+			
2.2 ชื่อ																	
ก. ชื่อเล่น		+			+										+		+
ข. ชื่อจริง		+			+									+		+	
ค. ชื่อที่ได้มาภายหลัง		+			+												+
2.3 คำเรียกญาติ																	
ก. เรียกผู้ที่มีความสัมพันธ์พันญาติ		+			+								+				+
ข. เรียกผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์พันญาติ		+			+									+		+	

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ลักษณะ คำที่ใช้เรียกงาน	บุรุษ		เพศ			พจน์			สถานการณ์			พระ, นักบวช	สถานภาพ				ความสัมพันธ์			
	1	2	1	2	3	1	2	3	1	2	3		1	2	3	4	1	2	3	4
2.4 คำนำหน้า																				
1.) คำนำหน้าแสดงความสุภาพ																				
- คำนำหน้า																				
ก. / lu:ʔ /																				
ข. / niəʔ /																				
- คำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำนำหน้า																				
ก. / me: /																				
ข. / ʔaw /																				
2.) คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ																				
- คำนำหน้า																				
ก. / mi: /																				
ข. / ʔa: /																				
ค. / ka /																				

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ลักษณะ คำที่ใช้เรียกขาน	บุรุษ		เพศ		พจน์			สถานการณื			พระ, นักราช	สถานภาพ				ความสัมพันธ์			
	1	2	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4	1	2	3	4
- คำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำนำหน้า ก. / ta: / ข. / j Δj / 2.5 คำบอกอาชีพ และคำบอกยศ, ตำแหน่ง																			
	+	+	+	+		+				+								+	
	+	+	+	+		+				+								+	
3. คำบ่งชี้																			
ก. / mih /	+				+							+				+			

ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ

จากการศึกษาพบว่าคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ คำเรียกตนเอง ซึ่งประกอบด้วย คำสรรพนาม คำนาม และคำบ่งชี้ และอีกกลุ่มหนึ่งคือคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ซึ่งประกอบด้วย คำสรรพนาม คำนาม และคำบ่งชี้เช่นกัน โดยแต่ละคำมีความแตกต่างทางหน้าที่และการนำไปใช้ต่างกัน ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างคือ บุรุษ เพศ สถานการณ์ สถานภาพทางสังคมและความสัมพันธ์ของผู้สนทนา จากการพิจารณาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ ดังที่ได้เสนอไปแล้วหากมองในหลาย ๆ ด้านของคำเรียกขานจะพบว่ามีมิติที่น่าสนใจจะนำมาพิจารณาดังต่อไปนี้

1. เพศ และอายุของผู้สนทนา
2. การปรากฏของคำเรียกขาน
3. หน้าที่ของคำเรียกขาน

1. เพศ และอายุของผู้สนทนา

คำเรียกขานในภาษาเขมร โดยเฉพาะในส่วน of คำสรรพนามจะแบ่งแยกคำเรียกเพศหญิงและเพศชายอย่างชัดเจน ทั้งที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 และสรรพนามบุรุษที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงคำสรรพนามเปรียบเทียบเพศชายกับเพศหญิง

	ชาย	หญิง
สรรพนามบุรุษที่ 1	khma:t	khpom pom ni:əŋ
สรรพนามบุรุษที่ 2	pu:ŋ ʔa:t ta ma: khna: luʔ niəʔ naʔ pu:ŋ ci:n na:j tut	ni:əŋ

จากตารางจะเห็นว่าคำสรรพนามในภาษาเขมรเหนือ แบ่งแยกตามเพศอย่างชัดเจน เพศหญิงจะใช้คำว่า / khpom/ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก ๆ หรือเมื่อพูดกับผู้ที่มียศฐานภาพสูงกว่ามาก และต้องการยกย่องผู้ที่ตนพูดด้วย รวมถึงการพูดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสมมติเทพ หากพูดกับผู้ที่เคารพสนิทสนม และพูดกับบุคคลทั่วไปที่ต้องการแสดงความสุภาพ เพศหญิงจะใช้คำว่า / pom / เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นคำสุภาพทั่วไปที่เพศหญิงใช้ได้ทุกวัย ในขณะที่เพศชายใช้คำว่า / khma:t / เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เป็นคำที่แสดงความสุภาพและใช้ได้ทั่วไป จะสังเกตเห็นว่าเพศหญิงจะมีคำที่ใช้เพื่อแสดงความสุภาพ 2 ระดับ คือ ต้องการความสุภาพมาก เมื่อพูดกับผู้ที่มียศฐานภาพสูงกว่ามาก และคำที่ใช้ได้ทั่วไปเมื่อต้องการความสุภาพ ในขณะที่เพศชายมีคำว่า / khma:t / เพียงคำเดียวที่ใช้ได้ในทั้งสองระดับของเพศหญิง นอกจากนี้เพศหญิงยังมีคำอีกคำหนึ่งที่ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 คือ คำว่า /ni:əŋ/ ในกรณีที่ผู้พูดเป็นเด็กและพูดกับผู้ที่มียศฐานภาพสูงกว่าโดยมากจะเป็นคนในครอบครัว คนรู้จัก คู่เนย และญาติ ในขณะที่เด็กเพศชายก็มีคำว่า / pu:ŋ / ใช้ในกรณีเดียวกัน จากการศึกษาพบว่าเพศชายมีช่วงหนึ่งของชีวิตที่ต้องเปลี่ยนสถานภาพของตัวเอง นั่นคือการบวช ซึ่งถือว่า

สถานภาพสูงขึ้น ภาษาที่ใช้จึงแตกต่างกันด้วย โดยพบว่าพระสงฆ์จะใช้คำว่า / ʔa:t ta ma / เป็นสรพนามบุรุษที่ 1 เมื่อพูดกับฆราวาส และใช้คำว่า / khna: / เป็นสรพนามบุรุษที่ 1 เมื่อพูดกับพระสงฆ์ด้วยกัน

ในส่วนของสรพนามบุรุษที่ 2 จะเห็นว่ามียุคคำที่ประกอบด้วยคำเรียกขานหลายคำที่ใช้เรียกเพศชาย ในขณะที่คำเรียกเพศหญิงมีเพียงคำเดียว ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากค่านิยมของชาวเขมรเหนือที่ถือว่าเพศชายมีความสำคัญมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นช่วงอายุต่าง ๆ และกิจกรรมสำคัญ ๆ ในชีวิตของเพศชาย ถือว่ามีความสำคัญกว่าเพศหญิง อิทธิพลของค่านิยมนี้ปรากฏในการเลือกใช้คำเรียกขานเพศชายในช่วงอายุต่าง ๆ และกิจกรรมสำคัญในชีวิตเพศชาย ดังจะเห็นว่าคำเรียกขานที่ใช้ตามช่วงอายุที่แตกต่างกัน และกิจกรรมสำคัญของชีวิตมีการใช้คำเรียกขานเพศชายต่างกันด้วย กล่าวคือ คำเรียกทารกเพศชายช่วงอายุ 0-5 ปี ใช้คำว่า / ɲa: / เมื่ออายุ 5-7 ปี จะใช้สรพนาม / naʔ / เมื่ออายุ 7-15 ปี ใช้สรพนาม / po:ɲ / เมื่อบวชเณรใช้สรพนาม / nɛ:n / เมื่อสึกจากบวชเณรใช้สรพนาม / cɛ:ɲ / เมื่อโตเป็นหนุ่มช่วงอายุ 15 ปีขึ้นไป ใช้สรพนาม / na:j / เมื่อบวชเป็นพระใช้สรพนาม / niə jɯ:ɲ / เมื่อสึกจากพระใช้สรพนาม / tɯt / (ดูตารางที่ 7 ประกอบ) จะเห็นว่าในช่วงอายุที่ต่างกันของเพศชายมีการใช้คำสรพนามบุรุษที่ 2 แตกต่างกัน ในขณะที่เพศหญิงแม้จะมีช่วงอายุที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างกันสรพนามบุรุษที่ 2 ที่ใช้เรียกเพศหญิงไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย โดยผู้เรียกสามารถเรียกเพศหญิงด้วยสรพนามบุรุษที่ 2 เพียงคำเดียว คือคำว่า / ni:əɲ / อย่างไรก็ตาม คำสรพนามบุรุษที่ 2 ที่เรียกเพศชายแม้จะเห็นว่ามียากันมาก และระบุช่วงอายุอย่างชัดเจน แต่เป็นการเรียกโดยคนรู้จักหรือคนในครอบครัวเท่านั้น หากเป็นคนแปลกหน้าหรือบุคคลทั่วไปอาจไม่ได้ใช้สรพนามบุรุษที่ 2 เรียกเพศชายตามช่วงอายุที่เปลี่ยนแปลงหรือกิจกรรมสำคัญในชีวิตแต่อย่างใดคากลาง ๆ ที่ใช้เรียกได้ในทุกช่วงอายุและเรียกโดยบุคคลทั่วไป คือคำว่า / po:ɲ /

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบคำสรรพนาม/คำนาม เรียกเพศชายกับคำสรรพนาม/คำนาม เรียกเพศหญิง

สรรพนาม/นาม เรียกเพศชาย	ข้อบ่งชี้ ¹	ช่วงอายุ (ปี)	ผู้เรียก	สรรพนาม/นาม เรียกเพศหญิง
1. / ɲaː /	ทารก	0-5	คนในครอบครัว, ญาติ, คนรู้จัก	↑ (ɲaː) ↓ /niːəŋ/
2. / naʔ /	เดินได้	5-7	คนในครอบครัว, คนรู้จัก, ญาติ	
3. / pɔːŋ /	ถึงอายุบวชเณร	7-15	คนในครอบครัว คนรู้จัก, ทัวไป, คนแปลกหน้า	
4. / nɛːn /	บวชเณร	7	คนในครอบครัว, คนรู้จัก, คนแปลกหน้า, ทัวไป	
5. / cɛːŋ /	สึกจากบวชเณร	8	คนในครอบครัว, คนรู้จัก	
6. / naːj /	โตเป็นหนุ่ม	15	คนในครอบครัว, ทัวไป	
7. /niəʔ jɯːŋ/	บวชพระ	20	อายุมากกว่า	
8. / tuːt /	สึกจากบวชพระ	21	คนในครอบครัว, คนรู้จัก	

↕ หมายถึง คำเรียกขานสามารถใช้ได้ในช่วงอายุดังกล่าว

¹ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและกิจกรรมสำคัญในชีวิต

นอกจากนี้คำสรรพนามในภาษาเขมรเหนือ ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นสรรพนามที่ใช้ได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย คำว่า / kv: / เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่ใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับเพื่อน หรือใช้ระหว่างกลุ่มเพื่อน ใช้เมื่อพูดกับญาติผู้ใหญ่ คนในครอบครัว ระหว่างพิกับน้อง คำว่า / jw:ŋ / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ ใช้ระหว่างกลุ่มเพื่อนหรือผู้ที่มีอายุเท่ากัน รู้จักคุ้นเคยกัน คำนี้ต่างจากคำว่า / kv: / ในเรื่องของช่วงอายุ คือ คำว่า / kv: / ผู้ใช้จะอยู่ในช่วงวัยรุ่นหรือเด็ก แต่คำว่า / jw:ŋ / จะใช้ในกลุ่มผู้ใหญ่และจะไม่ใช้เมื่อพูดกับผู้ที่มีอายุ และสถานภาพสูงกว่า ในขณะที่คำว่า / kv: / ใช้ได้เพื่อแสดงถึงความสุภาพ หากใช้คำว่า / jw:ŋ / กับผู้ที่มีอายุและสถานภาพสูงกว่าจะเป็นการตีเสมอ และไม่เคารพผู้ใหญ่ และมีคำว่า / khni:ə / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ในกรณีที่เรียกร้องความสงสารหรือเห็นใจ และแสดงถึงความเป็นพวกเดียวกัน โดยปกติบุคคลจะใช้คำสรรพนามตามสถานภาพและสถานการณ์เป็นตัวตัดสินใจ ตามสถานภาพของตน แต่หากต้องการความสงสาร เห็นใจ หรือขอร้อง อ้อนวอน จะใช้คำว่า / khni:ə /

ดังที่กล่าวมาคำสรรพนามข้างต้นเป็นคำสรรพนามที่แสดงถึงความสุภาพที่ใช้แยกตามเพศ และคำสรรพนามที่ใช้ได้ทั้งสองเพศ ยังมีคำสรรพนามอีกคำหนึ่งเป็นคำสรรพนามแบบไม่สุภาพ คือ / ?aŋ / เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้ได้ทั้งเพศหญิงและชาย ใช้เมื่อพูดกับกลุ่มเพื่อสนิท ครอบครัว คนที่อายุและสถานภาพสังคมต่ำกว่า หรืออาจใช้เมื่ออยู่ในอารมณ์โกรธ

คำสรรพนามที่แสดงความไม่สุภาพในส่วนของสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ใช้เฉพาะกับเพศหญิง คือ คำว่า / hw:ŋ / ใช้เรียกเพื่อนสนิท หรือคนที่มีอายุน้อยกว่าเท่านั้นคำว่า / ?e:ŋ / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้เรียกได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุเท่ากันหรือน้อยกว่า พบว่ามีการใช้ในกลุ่มเพื่อนสนิท และในครอบครัว

คำนำหน้าเป็นอีกกลุ่มคำหนึ่งที่มีการใช้โดยแบ่งหรือระบุเพศ ละไม่ระบุเพศ พบการใช้คำนำหน้าในการเรียกผู้ที่พูดด้วย หรือใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ดังนี้ คือ คำว่า / Iv:ʔ / ใช้เป็นคำนำหน้าคำเรียกญาติ คำบอกอาชีพ และคำบอกยศตำแหน่ง เพื่อเป็นการแสดงความสุภาพและยกย่องให้เกียรติผู้ฟัง และใช้กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเสมอ ใช้เรียกได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง คำว่า / niəʔ / ใช้นำหน้าชื่อเพื่อแสดงความสุภาพและให้เกียรติผู้ฟัง ใช้เรียกได้ทั้งเพศหญิงและชาย นอกจากนี้เมื่อใช้นำหน้าคำสรรพนาม / jw:ŋ / จะใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 เรียกพระสงฆ์ดังที่กล่าวไปแล้ว

มีคำนำหน้ากลุ่มหนึ่งที่ระบุเพศ หรือจำกัดเพศในการใช้ โดยใช้นำหน้าชื่อ เป็นการให้เกียรติ และยกย่องผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า คือคำว่า / me: / ใช้กับเพศหญิงและ / ?aw / ใช้กับเพศชาย แต่เมื่อเรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าตนหรือเท่ากัน แต่อายุมากกว่าจะใช้คำว่า / jaj / ใช้กับเพศหญิง และ / ta: / ใช้กับเพศชาย โดยใช้นำหน้าชื่อ คำในกลุ่มนี้ไม่ใช่คำเรียกญาติเพราะปรากฏในตำแหน่งของคำนำหน้า และผู้ที่ถูกเรียกไม่มีความสัมพันธ์เป็นญาติ หรือไม่มีอายุที่เทียบได้กับญาติของผู้เรียก

คำนำหน้าที่กล่าวมาข้างต้นใช้เพื่อแสดงความสุภาพต่อผู้ฟัง ยังมีคำนำหน้าที่ใช้นำหน้าได้เช่นเดียวกันกับกลุ่มแรก แต่ใช้แสดงความไม่สุภาพ ซึ่งเป็นการใช้โดยการแยกหรือระบุเพศ ดังนี้ คำว่า / mi: / ใช้นำหน้าคำสรรพนามและชื่อ เรียกเพศหญิงที่เป็นเพื่อนสนิท คนในครอบครัว หรือคนรู้จักกันที่อายุน้อยกว่า คำว่า / ka / ใช้นำหน้าชื่อ เรียกเพศหญิงที่เป็นเพื่อนสนิทอายุเท่ากัน หรือน้อยกว่า และคำว่า / ?a: / ใช้นำหน้าชื่อ และคำสรรพนามเรียกเพศชายที่เป็นเพื่อนสนิท คนในครอบครัว ญาติ และคนรู้จัก ที่อายุเท่ากัน หรือน้อยกว่า

2. การปรากฏของคำเรียกขาน

ดังที่ได้กล่าวถึงคำสรรพนามที่ใช้อย่างระบุเพศและอายุไปแล้ว จะพบว่ามีคำสรรพนามบางคำ สามารถใช้เป็นทั้งสรรพนามบุรุษที่ 1 และเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ได้ด้วย คือคำว่า / mi:əŋ / สำหรับเพศหญิง และ / po:ŋ / สำหรับเพศชาย ทั้งสองคำนี้เมื่อใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 จะใช้เมื่อพูดกับผู้ใหญ่ คนในครอบครัว ญาติ หรือคนรู้จักที่อายุมากกว่า และผู้พูดอยู่ในวัยเด็ก ซึ่งอายุน้อยกว่าผู้ฟัง และเมื่อใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 จะใช้เมื่อผู้ใหญ่เรียกหรือพูดกับเด็กอายุน้อยกว่า คนในครอบครัว ญาติผู้น้อย การใช้คำเรียกขานในลักษณะนี้ไม่พบแต่เพียงคำสรรพนามเท่านั้น การใช้ชื่อคำบอกอาชีพและคำเรียกญาติก็พบในลักษณะนี้เช่นกัน เช่น ผู้พูดเรียกตัวเองด้วยชื่อ ในขณะที่ผู้ฟังก็เรียกผู้พูดด้วยชื่อเช่นเดียวกัน หรือตัวอย่างของคำเรียกญาติ เช่น ลูกเรียกแม่ว่า / me: / “แม่” และแม่ก็เรียกตัวเองว่า / me: / “แม่” เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงคำที่ใช้เรียกได้ทั้งบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2

คำเรียกขาน	เรียกบุรุษที่ 1	เรียกบุรุษที่ 2
พ่อ:ง	+	+
แม่:ง	+	+
ชื่อ	+	+
คำเรียกญาติ	+	+
คำบอกอาชีพ	+	+

3. หน้าที่ของคำเรียกขาน

จากการจัดแบ่งคำที่ทำหน้าที่เหมือนกันหรือที่เรียกว่า การจัดชนิดของคำ ดังที่ได้ใช้ในการจัดแบ่งและศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือในครั้งนี้ พบว่า มีคำเรียกขานบางคำและบางชนิด สามารถทำหน้าที่หรือเป็นสมาชิกของชนิดของคำได้มากกว่า 1 ชนิดของคำ คำสรรพนาม / lu:ʔ / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และต้องการแสดงการยกย่องให้เกียรติ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถใช้เป็นคำนำหน้า คำเรียกญาติ คำบอกอาชีพ และคำบอกยศตำแหน่ง เพื่อแสดงความสุภาพ ยกย่อง และให้เกียรติผู้ที่ถูกเรียกเช่นเดียวกับที่ใช้เป็นคำสรรพนาม คำว่า / niəʔ / ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 และใช้เป็นคำนำหน้าชื่อ เพื่อเรียกบุรุษที่ 2 ใช้กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าหรือเท่ากัน และต้องการแสดงความสุภาพ คำว่า / ni:əŋ / นอกจากจะทำหน้าที่ได้ทั้งสรรพนามบุรุษที่ 1 และสรรพนามบุรุษที่ 2 แล้ว คำว่า / ni:əŋ / ยังสามารถใช้เป็นคำนำหน้าชื่อเด็กหญิง เพื่อแสดงความเอ็นดู ผู้เรียกเป็นคนในครอบครัว คนรู้จัก และญาติผู้ใหญ่ สรรพนามที่เรียกเพศชายที่สืกจากพระแล้ว คือ / tɛt / เมื่อผู้พูดต้องการระบุชื่อคำว่า / tɛt / จะทำหน้าที่เป็นคำนำหน้าชื่อได้ด้วย ไม่เฉพาะแต่คำสรรพนามที่สามารถทำหน้าที่ได้ในกลุ่มคำหลายชนิด มีคำนามอีกประเภทหนึ่งที่สามารถปรากฏได้ในกรณีเดียวกันนี้ คือ คำเรียกญาติ คำว่า / ʔaw / และ / me: / เป็นคำเรียกญาติหมายถึง พ่อและแม่ และยังสามารถใช้เป็นคำนำหน้าชื่อ คำบอกอาชีพ เพื่อเรียกบุรุษที่ 2 ที่อาจมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่า แต่มีสถานภาพสูงกว่า และคำเรียกญาติที่สามารถใช้เป็นคำนำหน้าอีกกลุ่มหนึ่ง คือ / ta: / และ / jaŋ / เมื่อใช้คำเรียกญาติหมายถึง พ่อของพ่อ และพ่อของแม่ และแม่ของ

พ่อ และแม่ของแม่ เมื่อใช้เป็นคำนำหน้าจะใช้หน้าชื่อ เพื่อเรียกบุรุษที่ 2 ที่อายุมากกว่า แต่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่า และไม่ต้องการความสุภาพ หรือแสดงความเคารพมากเท่ากับการใช้ / me: / และ / ʔaw / นำหน้าดังแสดงในตารางที่ 9 และที่ 10 ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงหน้าที่ของคำเรียกขานที่สามารถทำหน้าที่ได้มากกว่าหนึ่งหน้าที่

คำที่ใช้เรียก	หน้าที่ของคำ		
	สรรพนาม	คำเรียกญาติ	คำนำหน้า
/ ʋ:ʔ /	ส. +		+
/ niə /	ส. +		+
/ ni:əŋ /	ส. +		+
/ tɯt /	ส. +		+
/ ʔwʌ /	“พ่อ”	+	+
/ me: /	“แม่”	+	+
/ jʌj /	“ยาย”	+	+
/ ta: /	“ตา”	+	+

ตารางที่ 10 แสดงคำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำนำหน้า

คำนำหน้า	อายุ	สถานภาพ	การแสดงความสุภาพ, เคารพ
/ ʔaw /, / me: /	- มากกว่า	- เท่ากัน	- สุภาพ
	- เท่ากัน	- สูงกว่า	- เคารพ
	- น้อยกว่า		
/ ta: /, / jʌj /	- มากกว่า	- เท่ากัน	- ไม่สุภาพ
	- เท่ากัน	- ต่ำกว่า	- ไม่เคารพ
	- น้อยกว่า		

จากการแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาคำเรียกขานที่พบว่ามิติน่าสนใจที่น่าสนใจ
พิจารณาไปแล้วนั้น จะเห็นว่าคำเรียกขานหนึ่ง ๆ อาจทำหน้าที่ได้หลายอย่าง เช่น ใช้เป็น
สรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ อาจใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ได้ด้วย และคำสรรพนามที่หนึ่ง อาจทำ
หน้าที่ได้มากกว่าหนึ่งหน้าที่ คือ ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนาม หรือคำนำหน้า และคำเรียกญาติ
บางคำทำหน้าที่เป็นคำเรียกญาติและคำนำหน้าได้ด้วย อย่างไรก็ตามที่กล่าวมาแล้วเป็นการ
พิจารณามิติของหน้าที่และการใช้คำเรียกขานในอีกมิติหนึ่งของคำเรียกขานที่จะกล่าวต่อไปนี้
คือปัจจัยที่มีผลต่อการแปรของคำเรียกขาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการแปรของ
คำเรียกขาน คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนา จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม
ในการสัมภาษณ์เมื่อเก็บข้อมูลการใช้คำเรียกขาน และนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัย
ต่าง ๆ เพื่อหาว่าปัจจัยใดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคำเรียกขานมากน้อยเพียงใด ปัจจัยใดสำคัญ
ที่สุด ปัจจัยใดสำคัญน้อยที่สุด หรือปัจจัยใดไม่มีผลต่อการใช้คำเรียกขาน นอกจากนี้คำเรียกขาน
คำใดหรือกลุ่มคำประเภทใดเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ในเพศ อายุ และสถานการณ์ใด จะได้ทำ
การศึกษาโดยการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

6.1.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว
หรือมากกว่า ซึ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กันมาก น้อยหรือไม่มีเลย และอาจสัมพันธ์ไปในทิศทาง
เดียวกันหรือตรงกันข้ามกัน โดยที่การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวนั้นสามารถทำได้
โดยพิจารณาจากลักษณะการกระจายของข้อมูลตัวแปรทั้งสองตัวก็จะบอกได้ว่าตัวแปรสองตัว
มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และถ้าสัมพันธ์กันเป็นไปในทิศทางใดการหาค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์จะเป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดี

ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากข้อมูลที่เป็นตัวแปรสองตัว คือ
ตัวแปร x และตัวแปร y สามารถหาได้ด้วยสูตรต่อไปนี้

$$r_{xy} = \frac{n\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n\sum x^2 - (\sum x)^2] [n\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

โดยที่ค่า r คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x และตัวแปร y

อนึ่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่า r ที่หาได้จากสูตรจะมีค่าสูงสุดเป็น 1 และวางเป็นได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ ดังนั้นอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าค่า r ที่หาได้จากสูตรจะมีค่าเป็น

$$-1 \leq r \leq +1$$

โดยที่เครื่องหมายบวกหรือลบดังกล่าว จะเป็นตัวบ่งชี้ทิศทางของความสัมพันธ์ ถ้าค่า r มีค่าเป็นบวกแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ถ้าค่า r เป็นลบ จะแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกัน สำหรับขนาดของความสัมพันธ์ว่ามีมากน้อยเพียงใด สามารถดูได้จากค่า r ที่เป็นตัวเลข กล่าวคือถ้าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากค่า r จะสูง และถ้าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีน้อย ค่า r ก็จะต่ำแต่ถ้าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ค่า r ก็จะมีค่าเท่ากับ 0

6.1.2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (Coefficient of determination)

ในการหาความสัมพันธ์โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นเพียงการบ่งชี้ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และสัมพันธ์กันในทิศทางใดเท่านั้น แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าตัวแปรใดเป็นตัวกำหนดให้เกิดตัวแปรหนึ่งหรือไม่ ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะนำผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการประมาณค่าตัวแปรตาม เมื่อกำหนดค่าต่าง ๆ ของตัวแปรอิสระให้สามารถทำได้โดยการหาสมการถดถอย ทั้งนี้เพราะสมการถดถอยมีหลักอยู่ว่า การเปลี่ยนแปลง

ของตัวแปรตาม (y) จะเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (x) และเพื่อเป็นการทดสอบว่า สมการถดถอยที่หาได้ดังกล่าวจะสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ดีเพียงใดนั้น ผู้วิเคราะห์การถดถอยควรจะทำการหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด ซึ่งใช้สัญลักษณ์แทนว่า r^2 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (r^2) นี้ก็คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ยกกำลังสองนั่นเอง

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดจะเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าตัวแปรตาม (y) จะเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (x) มากน้อยเพียงใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ค่าของสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดจะเป็นค่าที่บอกว่าการเปลี่ยนแปลงในค่าของตัวแปรตาม สามารถอธิบายได้จากการเปลี่ยนแปลงในค่าของตัวแปรอิสระนั้นมากน้อยเพียงใด ถ้า r^2 มีค่าสูงก็หมายความว่าสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามจากตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการถดถอยนั้นได้ดี เพราะตัวแปรตามและตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์กันมากจนเชื่อได้ว่าสมการถดถอยที่หาได้นั้น มีความสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แต่คำว่า r^2 ต่ำ ก็จะหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามจะไม่สามารถอธิบายได้ ด้วยตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการถดถอยนั้นเพราะตัวแปรตามและตัวแปรอิสระในสมการถดถอยที่หาได้นั้นมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

อนึ่ง ค่า r^2 ที่คำนวณได้จะมีค่าสูงสุดเท่ากับ 1 และมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 โดยที่เมื่อ $r^2 = 1$ จะหมายถึงว่า สมการถดถอยที่หาได้นั้นเป็นเส้นเดียวกันกับเส้นความสัมพันธ์ที่เป็นจริง แต่ถ้า $r^2 = 0$ จะหมายถึงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ซึ่งสมการถดถอยที่ได้จะมีค่า r เป็น 0 ด้วย

อนึ่ง ถ้าค่าสหสัมพันธ์มีค่าเป็น Error สามารถอธิบายได้ 2 กรณี คือ ไม่มีข้อมูลการใช้คำเรียกขาน หรือมีการใช้คำเรียกขานแบบฝ่ายเดียวข้างเดียว

คะแนนที่ได้จากการนับความถี่ของการเลือกใช้คำเรียกขาน จะบันทึกลงในตาราง ซึ่งในตารางจะกำหนดตัวแปรต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย คือ ใคร พุคกับใคร อายุเท่าไร ในความสัมพันธ์ใด และเลือกใช้คำว่าอะไร ซึ่งสิ่งที่ต้องปรากฏในตารางคือรายละเอียดของปัจจัยที่ต้องการจะศึกษา 3 ปัจจัย คือ

- 1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
- 2. อายุ
 - น้อยกว่า
 - เท่ากัน
 - มากกว่า
- 3. ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

จากการเก็บข้อมูลในเบื้องต้น พบว่า ความสัมพันธ์ของคู่สนทนาที่แบ่งเป็น 9 ความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในขั้นการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตนั้น ปรากฏว่า มีการใช้คำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกันในบางความสัมพันธ์ของคู่สนทนา และแตกต่างกันในบางความสัมพันธ์ของคู่สนทนา แต่ไม่แตกต่างกันอย่างเบี่ยงแยกชัดเจนทั้ง 9 ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา ดังนั้นจึงจัดเป็นกลุ่มความสัมพันธ์ของคู่สนทนาทั้ง 9 ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา เป็น 3 กลุ่มความสัมพันธ์ของคู่สนทนา โดยใช้สัดส่วนของการเลือกใช้คำเรียกขานที่สุภาพ และไม่สุภาพทั้งในคำเรียกตัวเองและคำเรียกผู้ที่พูดด้วย จากแบบสอบถาม 120 ชุด มีความสัมพันธ์ของคู่สนทนา มีการใช้คำเรียกขานเป็นสัดส่วนดังนี้

เลือกใช้คำเรียกขานสุภาพ เลือกใช้คำเรียกขานไม่สุภาพ		
ความสัมพันธ์แบบที่ 1		
เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า	240	11
ความสัมพันธ์แบบที่ 2		
เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน	240	77
ความสัมพันธ์แบบที่ 3		

เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า	240	180
ความสัมพันธ์แบบที่ 4		
เมื่อพูดกับคนรู้จักกัน	240	95
ความสัมพันธ์แบบที่ 5		
เมื่อพูดกับพระ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า	40	0
ความสัมพันธ์แบบที่ 6		
เมื่อพูดกับญาติ	240	83
ความสัมพันธ์แบบที่ 7		
เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท	196	222
ความสัมพันธ์แบบที่ 8		
เมื่อพูดกับคนในครอบครัว	240	92
ความสัมพันธ์แบบที่ 9		
เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า	240	60

เมื่อใช้สัดส่วนของการเลือกใช้คำเรียกขานที่สุภาพ และไม่สุภาพ สามารถแบ่งกลุ่มความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ความสัมพันธ์กลุ่ม ก. ความสัมพันธ์ที่มีสัดส่วน 240/60 ขึ้นไป ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ 1 เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพสูงกว่า, ความสัมพันธ์ที่ 5 เมื่อพูดกับพระ หรือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความสัมพันธ์ที่ 9 เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ความสัมพันธ์กลุ่ม ข. ความสัมพันธ์ที่มีสัดส่วน 240/60-100 ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ 2 เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน ความสัมพันธ์ที่ 4 เมื่อพูดกับคนรู้จักกัน, ความสัมพันธ์ที่ 6 เมื่อพูดกับญาติ, ความสัมพันธ์ที่ 8 เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ความสัมพันธ์กลุ่ม ค. ความสัมพันธ์ที่มีสัดส่วน 196/240/100 ขึ้นไป ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ 3 เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า, ความสัมพันธ์ที่ 7 เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ดังนั้นในการแบ่งความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาจึงแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มความสัมพันธ์ ก.
- กลุ่มความสัมพันธ์ ข.
- กลุ่มความสัมพันธ์ ค.

ตารางที่สร้างขึ้นจากการนับคะแนนการเลือกใช้คำเรียกขาน จะเสนอ
ในตารางที่ 11 และ 12 เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานโดยวิธีทางสถิติต่อไป

6.2 การศึกษาความสัมพันธ์ของการเลือกใช้คำเรียกขานโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อคำเรียกขาน
จะศึกษาและอธิบายในสองเรื่องควบคู่กันไป คือ คำเรียกตนเองและคำเรียกผู้ที่พูดด้วย

ในการศึกษาโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์จะกำหนดให้ตัวแปรหนึ่งคงที่ และอีก
ตัวแปรหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป โดยการศึกษาครั้งนี้กำหนดตัวแปร 3 ตัวแปร จึงจะศึกษาการ
เปลี่ยนแปลงในทั้ง 3 ตัวแปร โดยให้ตัวแปรหนึ่งเปลี่ยนแปลงและตัวแปรอื่นคงที่ ซึ่งสามารถ
แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1

เพศเปลี่ยนแปลง

อายุคงที่

ความสัมพันธ์คงที่

กลุ่มที่ 2

เพศคงที่

อายุเปลี่ยนแปลง

ความสัมพันธ์คงที่

กลุ่มที่ 3

เพศคงที่

อายุคงที่

ความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลง

ส่วนคำเรียกขานที่เลือกใช้จะศึกษาเป็นกลุ่มคำดังนี้

1. กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ
2. กลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ
3. กลุ่มคำนาม
4. กลุ่มคำบ่งชี้

การเขียนอธิบายรายละเอียดตัวแปรต่าง ๆ จะใช้เครื่องหมาย และอักษรย่อ ดังนี้

ช	หมายถึง	เพศชาย
ญ	หมายถึง	เพศหญิง
<	หมายถึง	ช่วงอายุน้อยกว่า
=	หมายถึง	ช่วงอายุเท่ากัน
>	หมายถึง	ช่วงอายุมากกว่า
ก.	หมายถึง	กลุ่มความสัมพันธ์ ก.
ข.	หมายถึง	กลุ่มความสัมพันธ์ ข.
ค.	หมายถึง	กลุ่มความสัมพันธ์ ค.
x	หมายถึง	ตัวแปรอิสระ
y	หมายถึง	ตัวแปรตาม
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
rr	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด

โดยที่การอธิบายรายละเอียดจะเรียงลำดับตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ เพศผู้พูด เพศผู้ฟัง อายุผู้ฟัง ความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปรตาม เพศผู้พูด เพศผู้ฟัง อายุผู้ฟัง ความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

$$x \text{ เพศผู้พูด } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ เพศผู้ฟัง } = \text{ ก. } r = 1.00$$

จากตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ เพศชาย พูดกับ เพศชาย อายุน้อยกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก.

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์} = 1.00$$

เปรียบเทียบกับ

ตัวแปรตาม เพศชาย พูดกับ เพศชาย อายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก.

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด} = 1.00$$

จากตัวอย่างอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกขานได้ว่า

เพศชาย พูดกับ เพศชาย อายุ น้อยกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก. มีความสัมพันธ์กับเพศชาย พูดกับ เพศชาย อายุเท่ากัน ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. 100% ในทิศทางเดียวกัน โดยที่การเลือกของเพศชาย พูดกับ เพศชาย อายุน้อยกว่ากลุ่มความสัมพันธ์ ก. มีผลต่อการเลือกของเพศชายพูดกับ เพศชาย อายุเท่ากันกลุ่มความสัมพันธ์ ก. 100%

ในกรณีนี้จะตีความค่าสหสัมพันธ์ได้ว่า ผู้พูดเพศชาย เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชาย
อายุน้อยกว่าที่มีสถานภาพสูงกว่า พระสงฆ์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคนแปลกหน้า จะใช้คำเรียกขาน
เหมือนกันกับคำที่ผู้พูดเพศชายใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายที่อายุเท่ากัน ในความสัมพันธ์แบบ
เดียวกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00)

6.2.1 คำเรียกตนเอง

คะแนนที่ได้จากการเลือกใช้คำเรียกตนเอง ซึ่งนับได้จากแบบสอบถาม
แสดงในตารางที่ 11 เพื่อใช้อธิบายการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ต่อไป

6.2.1.1 กลุ่มที่ 1 เพศเปลี่ยนแปลง

อายุคงที่
ความสัมพันธ์คงที่

1.) กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองในกลุ่มคำสรรพนาม
สุภาพ เมื่อศึกษาตามความแตกต่างกันของเพศ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนของการเลือกใช้คำเรียกตนเองที่นับได้จากแบบสอบถาม

เพศ	ผู้เรียก	ชาย												หญิง											
		ชาย						หญิง						ชาย						หญิง					
อายุ	ผู้ฟัง	น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า		น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า		น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า		น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า	
		ก	ข	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค
กลุ่มความสัมพันธ์																									
คำที่ใช้เรียก																									
1. สรรพนาม																									
1.1 สุภาพ																									
ก. khamat																									
ข. jom																									
ค. khpom																									
ง. ni:əŋ																									
จ. po:ŋ																									
ฉ. kɛ:																									
ช. ju:ŋ																									
ซ. ʔa:lamə:																									
พระและนักบวชที่ใช้เรียกตนเอง																									
ด. khna:																									
ญ. khni:a																									
1.2 ไม่สุภาพ																									
ก. ʔaŋ																									
2. กำนาม																									
ก. จ้อ																									
ข. ๕																									
3. คำปึงซี																									

จากหมายเลข 1 และ 2 แสดงให้เห็นว่า ในการใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองของเพศชายและหญิง ถึงแม้จะใช้คำสรรพนามในชุดเดียวกันบ้าง แต่คำที่ใช้เป็นคนละคำกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.19 ถึง -0.34) ไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศใดก็ตาม การใช้คำสรรพนามเรียกตนเองของผู้พูดเพศชายและเพศหญิงในลักษณะนี้จะพบเมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าพูดกับพระสงฆ์ หรือคนแปลกหน้า ที่อายุน้อยกว่าเท่านั้น แต่เมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อายุเท่ากันถึงมากกว่าและมีสถานภาพเท่ากัน รู้จักกัน หรือเป็นญาติกัน คำสรรพนามสุภาพที่เพศชายและเพศหญิงใช้เรียกตนเองจะเป็นคำชุดเดียวกันและคำที่ใช้ก็เป็นคำเดียวกันด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.25 ถึง 0.77) นอกจากนั้นจากค่าสหสัมพันธ์ที่ได้ยังบอกอีกว่า ถ้าผู้ฟังอายุน้อยกว่าไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ผู้พูดเพศชายและหญิงจะไม่ใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองเลย (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

1.2) เมื่อเพศผู้พูดครั้งที่ เพศผู้หญิงเปลี่ยนแปลง

- คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 3 เพศชายพูดกับเพศชาย เปรียบเทียบกับเพศชายพูดกับเพศหญิง
- คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 4 เพศหญิงพูดกับเพศชาย เปรียบเทียบกับเพศหญิงพูดกับเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 3

$$\begin{aligned} x \text{ ช } \text{ช} < \text{ก. r} &= 1.00 \\ y \text{ ช } \text{ญ} < \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\text{ช. r} = 1.00$$

$$\text{ช. rr} = 1.00$$

$$\text{ก. r} = \text{Error}$$

$$\text{ก. rr} = \text{Error}$$

$$= \text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ช. r} = 1.00$$

$$\text{ช. rr} = 1.00$$

$$\text{ก. r} = 0.990$$

$$\text{ก. rr} = 0.980$$

$$> \text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ช. r} = 1.00$$

$$\text{ช. rr} = 1.00$$

$$\text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 4

$$x \text{ ญ } \text{ช} < \text{ก. r} = 1.00$$

$$y \text{ ญ } \text{ญ} < \text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ช. r} = 1.00$$

$$\text{ช. rr} = 1.00$$

$$\text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$= \text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ช. r} = 1.00$$

$$\text{ช. rr} = 1.00$$

$$\text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$> \text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ช. r} = 1.00$$

$$\text{ช. rr} = 1.00$$

$$\text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่า ในการใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองของผู้เพศเพศเดียวกันจะใช้คำชุดเดียวกัน ซึ่งคำที่ใช้ก็เป็นคำเดียวกันด้วย ไม่ว่าเพศผู้พูดจะเป็นเพศใด มีอายุในช่วงใด หรือแม้แต่ความสัมพันธ์เป็นอย่างไรก็ตาม คำสรรพนามสุภาพที่ผู้พูดใช้เรียกตัวเองก็ไม่แตกต่างกันเลย (มีความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้น ผู้พูดเพศชายจะไม่ใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าหรือมีความสนิทสนมกันและอายุน้อยกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

2.) กลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ

เนื่องจากคำสรรพนามไม่สุภาพที่ใช้เรียกตัวเองในภาษาเขมรเหนือมีเพียงคำเดียว คือ คำว่า / ?ap / ดังนั้นจึงสามารถศึกษาความสัมพันธ์และการเลือกใช้ได้จากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามโดยไม่ต้องใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ซึ่งจากตารางแสดงคะแนนการเลือกใช้คำเรียกตนเองของคำว่า / ?ap / พบว่า เพศชายมีแนวโน้มเลือกใช้คำสรรพนามไม่สุภาพแทนตัวเองมากกว่าเพศหญิง เมื่อผู้ฟังต่างเพศกัน ผู้พูดเพศเดียวกัน พบว่า เพศชายพูดกับเพศชาย จะเรียกตัวเองด้วยสรรพนามไม่สุภาพมากกว่า เมื่อพูดกับเพศหญิงเล็กน้อย และเพศหญิงเรียกตัวเองด้วยสรรพนามไม่สุภาพ เมื่อพูดกับเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน เมื่อผู้พูดต่างเพศกัน ผู้ฟังเพศเดียวกัน พบว่า เมื่อผู้ฟังเป็นเพศชาย ผู้พูดเพศชายใช้สรรพนามไม่สุภาพเรียกตัวเองมากกว่าผู้พูดเพศหญิงในอัตราส่วน 1.4 : 1 และเมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง เพศชายเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพมากกว่าผู้พูด เพศหญิงในอัตราส่วน 1.5 : 1 จะเห็นว่าไม่ว่าผู้ฟังเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ผู้พูดเพศชายเลือกใช้คำสรรพนามไม่สุภาพมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นเพศของผู้พูดมีผลต่อการเลือกสรรพนามไม่สุภาพแทนตัวเองมากกว่าเพศของผู้ฟัง

3.) กลุ่มคำนาม

ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองในกลุ่มของคำนาม เมื่อศึกษาตามความแตกต่างกันของเพศ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1) เมื่อเพศของผู้พูดเปลี่ยนแปลง เพศของผู้ฟังคงที่

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 5 ชาย พูดกับ ชาย เปรียบเทียบกับ หญิง พูดกับ ชาย
คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 6 ชาย พูดกับ หญิง เปรียบเทียบกับ หญิง พูดกับ หญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 5

$$x \text{ ช } x < \text{ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ ณ } x < \text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$= \text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$> \text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 6

$$x \text{ ช } y < \text{ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ ณ } y < \text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$= \text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$> \text{ก. } r = \text{Error}$$

$$\text{ก. } r = \text{Error}$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 5 และ 6 แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าผู้พูดจะเป็นเพศหญิงหรือ เพศชาย เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศเดียวกันทั้งผู้ฟังเพศชายและผู้ฟังเพศหญิง จะใช้คำสรรพนามในชุดเดียวกันในการเรียกตนเอง ซึ่งคำที่ใช้ก็เป็นคำเดียวกันด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) แต่เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่าและสถานภาพสูงกว่าผู้พูดเพศชายและเพศหญิงจะใช้คำสรรพนามเรียกตนเองต่างกัน (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

3.2) เมื่อเพศของผู้พูดคงที่ เพศของผู้ฟังเปลี่ยนแปลง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 7 ชาย พูดกับ ชาย เปรียบเทียบกับ ชาย พูดกับ หญิง
คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 8 หญิง พูดกับ ชาย เปรียบเทียบกับ หญิง พูดกับ หญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 7

x ช ช < ก. r = 1.00

y ช หญิง < ก. rr = 1.00

ช. r = 1.00

ช. rr = 1.00

ค. r = 1.00

ค. rr = 1.00

= ก. r = 1.00

ก. rr = 1.00

ช. r = 1.00

ช. rr = 1.00

ค. r = 1.00

ค. rr = 1.00

> ก. r = 1.00

ก. rr = 1.00

ช. r = 1.00

ช. rr = 1.00

ค. r = 1.00

ค. rr = 1.00

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 8

x หญิง ช < ก. r = 1.00

y หญิง หญิง < ก. rr = 1.00

ช. r = 1.00

ช. rr = 1.00

ค. r = 1.00

ค. rr = 1.00

= ก. r = 1.00

ก. rr = 1.00

ช. r = 1.00

ช. rr = 1.00

ค. r = 1.00

ค. rr = 1.00

> ก. r = Error

ก. rr = Error

ช. r = 1.00

ช. rr = 1.00

ค. r = 1.00

ค. rr = 1.00

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 7 และ 8 แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ผู้พูดที่เป็นเพศเดียวกันทั้งผู้พูดเพศชายและเพศหญิง เมื่อพูดกับผู้ฟังต่างเพศกันก็ยังคงใช้คำนามเรียกตนเองในชุดเดียวกัน ซึ่งคำที่ใช้ก็เป็นคำเดียวกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้นผู้พูดเพศหญิง เมื่อพูดกับผู้ฟัง เพศชาย และเพศหญิงที่อายุน้อยกว่า และมีสถานภาพสูงกว่า หรือเป็นคนแปลกหน้าจะไม่ใช้คำนามเรียกตนเองเลย (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

4.) กลุ่มคำบ่งชี้

คำบ่งชี้ที่ใช้เรียกตัวเองพบมีการใช้น้อยมาก ไม่สามารถใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ได้ แต่สามารถอธิบายได้จากตารางคะแนนที่ผู้พูดเลือกใช้ โดยจะเห็นว่าเมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย เลือกใช้คำบ่งชี้เรียกตัวเองเล็กน้อย เมื่อพูดกับเพศหญิงแต่เมื่อผู้ฟังเป็นเพศชาย ไม่มีการเลือกใช้คำนี้เลย และเมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง เลือกใช้คำบ่งชี้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับเพศชายและเพศหญิงในอัตราส่วน 0.8 : 1 เมื่อผู้ฟังเป็นเพศเดียวกันเพศชาย พูดกับผู้ฟังเพศชาย ไม่ใช้คำนี้เลย แต่เมื่อผู้ฟังเป็นเพศชายผู้พูดเพศหญิงใช้คำนี้ต่างกับผู้พูดเพศชาย ในอัตราส่วน 6: 0 เพศชายพูดกับผู้ฟังเพศหญิง และเพศหญิงพูดกับผู้ฟังเพศหญิงใช้คำนี้ในอัตราส่วน 1 : 7 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีแนวโน้มเลือกใช้คำบ่งชี้เรียกตัวเองมากกว่าผู้ชาย และเลือกใช้มากกว่า เมื่อพูดกับเพศเดียวกัน ผู้ชายมีความตั้งใจในการเลือกใช้คำเรียกขานน้อยกว่า เมื่อพูดกับเพศเดียวกัน และมีความตั้งใจมากกว่าเมื่อพูดกับผู้ฟังต่างเพศ เช่นเดียวกับเพศหญิง จะเลือกใช้คำบ่งชี้กับเพศเดียวกันมากกว่ากับผู้ฟังต่างเพศ

6.2.1.2 เพศคงที่

อายุเปลี่ยนแปลง

กลุ่มความสัมพันธ์คงที่

1.) กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองในกลุ่มของคำสรรพนามสุภาพ เมื่อศึกษาตามความแตกต่างกันของอายุ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 9 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 10 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 9

$$\begin{array}{l} x \text{ ช ช } < \text{ ก. r } = 0.990 \\ y \text{ ช ช } < \text{ ก. rr } = 0.980 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ข. r } = 0.300 \\ \text{ข. rr } = 0.090 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ค. r } = \text{Error} \\ \text{ค. rr } = \text{Error} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} < \text{ ก. r } = 1.00 \\ > \text{ ก. rr } = 1.00 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ข. r } = -0.180 \\ \text{ข. rr } = 0.030 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ค. r } = \text{Error} \\ \text{ค. rr } = \text{Error} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} = \text{ ก. r } = 0.990 \\ > \text{ ก. rr } = 0.980 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ข. r } = 0.010 \\ \text{ข. rr } = 0.000 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ค. r } = 0.400 \\ \text{ค. rr } = 0.160 \end{array}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 10

$$\begin{array}{l} x \text{ ช ญ } < \text{ ก. r } = 0.990 \\ y \text{ ช ญ } = \text{ ก. rr } = 0.980 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ข. r } = 0.030 \\ \text{ข. rr } = 0.090 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ค. r } = \text{Error} \\ \text{ค. rr } = \text{Error} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} < \text{ ก. r } = 1.00 \\ > \text{ ก. rr } = 1.00 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ข. r } = -0.180 \\ \text{ข. rr } = 0.030 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ค. r } = \text{Error} \\ \text{ค. rr } = \text{Error} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} = \text{ ก. r } = 0.990 \\ > \text{ ก. rr } = 0.980 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ข. r } = 0.000 \\ \text{ข. rr } = 0.000 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ค. r } = 0.290 \\ \text{ค. rr } = 0.090 \end{array}$$

จากคู่ความสัมพันธ์ที่ 9 และ 10 แสดงให้เห็นว่า คำสรรพนามสุภาพที่พูดเพศชายใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศเดียวกันทั้งผู้ฟังเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุน้อยกว่า และสถานภาพสูงกว่าหรือคนแปลกหน้า เป็นคำชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน และมากกว่าที่มีความสัมพันธ์เดียวกันนี้ (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) แต่ถ้าผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าที่มีสถานภาพเท่ากัน หรือเป็นญาติกัน ผู้พูดเพศชายจะใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังในกลุ่มอายุน้อยกว่านี้แตกต่างไปจากคำที่ใช้เรียกตนเอง เมื่อผู้ฟังมีอายุน้อยเท่ากัน และมากกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.01 ถึง 0.30) คำสรรพนามสุภาพที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า หรือสนิทสนมกัน ที่มีอายุน้อยกว่าจะแตกต่างกับกับผู้ฟังที่มีสถานภาพเดียวกันนี้ แต่อายุเท่ากัน หรือมากกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

นอกจากนี้ คำสรรพนามสุภาพที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าหรือสนิทสนมกันและมีอายุเท่ากัน จะมีบางส่วนที่ใช้เหมือนกัน กับคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์เดียวกันนี้ที่มีอายุมากกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.40 ถึง 0.29)

1.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 11 เพศหญิง พูดกับเพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 12 เพศหญิง พูดกับเพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 11

$x \text{ ญ ช } < \text{ ก. } r = 0.990$

$y \text{ ญ ช } = \text{ ก. } \pi = 0.980$

$\text{ข. } r = 0.720$

$\text{ข. } \pi = 0.510$

$\text{ค. } r = 0.530$

$\text{ค. } \pi = 0.280$

$< \text{ ก. } r = 0.980$

$> \text{ ก. } \pi = 0.960$

$\text{ข. } r = -0.240$

$\text{ข. } \pi = 0.060$

$\text{ค. } r = -0.010$

$\text{ค. } \pi = 0.000$

$= \text{ ก. } r = 0.970$

$> \text{ ก. } \pi = 0.940$

$\text{ข. } r = -0.110$

$\text{ข. } \pi = 0.000$

$\text{ค. } r = 0.430$

$\text{ค. } \pi = 0.190$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 12

$x \text{ ญ ญ } < \text{ ก. } r = 0.990$

$y \text{ ญ ญ } = \text{ ก. } \pi = 0.980$

$\text{ข. } r = 0.720$

$\text{ข. } \pi = 0.510$

$\text{ค. } r = 0.530$

$\text{ค. } \pi = 0.280$

$< \text{ ก. } r = 0.980$

$> \text{ ก. } \pi = 0.960$

$\text{ข. } r = -0.240$

$\text{ข. } \pi = 0.060$

$\text{ค. } r = -0.010$

$\text{ค. } \pi = 0.000$

$= \text{ ก. } r = 0.970$

$> \text{ ก. } \pi = 0.940$

$\text{ข. } r = -0.140$

$\text{ข. } \pi = 0.020$

$\text{ค. } r = 0.420$

$\text{ค. } \pi = 0.180$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 11 และ 12 แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศชายหรือหญิง คำสรรพนามสุภาพที่เพศหญิงใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพสูงกว่า หรือคนแปลกหน้าที่มีอายุน้อยกว่า จะเป็นคำชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์เดียวกัน ที่มีอายุเท่ากันและมากกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.97 ถึง 0.99) เช่นเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกตนเองของผู้พูดเพศหญิง เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันรู้จักกัน หรือเป็นญาติกัน ที่มีอายุน้อยกว่า เป็นคำเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์เดียวกันนี้ ที่มีอายุเท่ากัน แต่ในความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้คำที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า และเท่ากันจะแตกต่างจากคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.11 ถึง -0.24) สำหรับคำที่ใช้เรียกตนเองของผู้พูดเพศหญิงเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าหรือเป็นเพื่อนสนิทที่มีอายุใกล้เคียงกันอายุคือ น้อยกว่า กับอายุเท่ากัน และอายุเท่ากันกับอายุมากกว่าจะเป็นคำสรรพนามสุภาพในชุดเดียวกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.42 ถึง 0.53) แต่ถ้าอายุห่างกัน คือ อายุน้อยกว่า กับ มากกว่า คำที่ใช้จะไม่ใช้คำชุดเดียวกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.11)

2.) กลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ

ดังได้กล่าวไปแล้วว่าการหาค่าความสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ไม่สามารถกระทำได้ เมื่อมีข้อมูลกลุ่มเดียว คำสรรพนามไม่สุภาพที่ใช้เรียกตัวเองในภาษาเขมรเหนือ คือคำว่า / ?an / เพียงคำเดียว สามารถอธิบายได้จากคะแนนการเลือกใช้คำเรียกขาน เมื่ออายุต่างกัน พบว่า คำว่า / ?an / เหมาะสมเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า และเท่ากัน แต่ไม่เหมาะสมเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มผู้ฟังอายุน้อยกว่า และอายุเท่ากัน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย พูดกับผู้ฟังเพศชายมีความแตกต่างกันในอัตราส่วน 0.6 : 1 และ 0.8 : 1 เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง เมื่อเปรียบเทียบผู้ฟังอายุเท่ากันกับผู้ฟังอายุมากกว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชายใช้สรรพนามไม่สุภาพเรียกตัวเองเมื่อพูดกับเพศชาย ในอัตราส่วน 7.8 : 1 และ 8.4 : 1 เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง เมื่อเปรียบเทียบผู้ฟังอายุน้อยกว่ากับผู้ฟังอายุมากกว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชายใช้สรรพนามไม่สุภาพเรียกตัวเองในอัตราส่วน 5.8 : 1 เมื่อผู้ฟังเป็นเพศชาย และ 7 : 1 เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง จากค่าอัตราส่วนการเลือกใช้จะเห็นว่าเมื่อนำช่วงอายุของผู้ฟังเปรียบเทียบกันระหว่าง อายุน้อยกว่ากับเท่ากัน ค่าอัตราส่วนไม่แตกต่างกันมาก หมายถึง การใช้ร่วมกันได้เหมาะสม แต่เมื่อนำอายุน้อยกว่าเปรียบเทียบกับมากกว่า และเท่ากัน เปรียบเทียบกับมากกว่า มี

อัตราส่วนแตกต่างกันสูงมาก นั้นหมายความว่าคำสรรพนามไม่สุภาพ ซึ่งเหมาะสมเมื่อใช้เรียกตัวเอง เมื่อพูดกับทั้งเพศหญิงและเพศชายช่วงอายุน้อยกว่าและเท่ากัน ไม่เหมาะสมที่จะเรียกตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชาย

3.) กลุ่มคำนาม

3.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

กลุ่มความสัมพันธ์หมายเลข 13 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ
เพศชาย พูดกับเพศชาย

กลุ่มความสัมพันธ์หมายเลข 14 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศชาย พูดกับเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 13

$$x \text{ ช } x < \text{ก. ร} = -1.00$$

$$y \text{ ช } x = \text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$< \text{ก. ร} = -1.00$$

$$> \text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$= \text{ก. ร} = 1.00$$

$$> \text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 14

$$x \text{ ช } y < \text{ก. ร} = -1.00$$

$$y \text{ ช } y = \text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$< \text{ก. ร} = -1.00$$

$$> \text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$= \text{ก. ร} = 1.00$$

$$> \text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 13 และ 14 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดเพศชายเมื่อพูดกับผู้ฟังเพศเดียวกันทั้งผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่า จะใช้คำสรรพนามเรียกตนเองแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากัน และมากกว่า ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -1.00) และเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน และมากกว่า คำนามที่เพศชายใช้เรียกตนเองจะเป็นคำชุดเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์อย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00)

3.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 15 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศชาย
คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 16 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 15

x หญิง < ฅ. r = -1.00
y หญิง = ฅ. r = 1.00

ข. r = -1.00
ข. r = 1.00

ฅ. r = -1.00
ฅ. r = 1.00

< ฅ. r = Error
> ฅ. r = Error

ข. r = -1.00
ข. r = 1.00

ฅ. r = -1.00
ฅ. r = 1.00

= ฅ. r = Error
> ฅ. r = Error

ข. r = 1.00
ข. r = 1.00

ฅ. r = 1.00
ฅ. r = 1.00

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 16

x หญิง < ฅ. r = -1.00
y หญิง = ฅ. r = 1.00

ข. r = -1.00
ข. r = 1.00

ฅ. r = -1.00
ฅ. r = 1.00

< ฅ. r = Error
> ฅ. r = Error

ข. r = -1.00
ข. r = 1.00

ฅ. r = -1.00
ฅ. r = 1.00

= ฅ. r = Error
> ฅ. r = Error

ข. r = 1.00
ข. r = 1.00

ฅ. r = 1.00
ฅ. r = 1.00

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 15 และ 16 แสดงให้เห็นว่าค่านามที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่าจะแตกต่างกันกับค่านามที่ใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันและมากกว่าอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -1.00) ส่วนคำที่เพศหญิงใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันจะเป็นคำเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) แต่ถ้าผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่า หรือ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือคนแปลกหน้าผู้พูดเพศหญิงจะไม่นิยมใช้ค่านามเรียกตนเอง (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

4.) กลุ่มคำบ่งชี้

คำบ่งชี้ที่ใช้เรียกตัวเองทั้งผู้พูดเพศหญิง และเพศชาย ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันเท่านั้น ไม่พบการใช้คำบ่งชี้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่า และอายุมากกว่า ดังนั้น หากเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการใช้คำบ่งชี้เรียกตัวเอง ระหว่างช่วงอายุต่าง ๆ จึงไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับช่วงอายุใด ๆ เลย เนื่องจากคำบ่งชี้ใช้เรียกตัวเองเฉพาะกับผู้ฟังอายุเท่ากันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

6.2.1.3 เพศคงที่

อายุคงที่

กลุ่มความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลง

1.) กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานตนเองในกลุ่มของคำสรรพนามสุภาพ เมื่อศึกษาตามความแตกต่างกันของกลุ่มความสัมพันธ์ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

ความสัมพันธ์หมายเลข 17 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

ความสัมพันธ์หมายเลข 18 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 17

$$\begin{array}{l} x \text{ ช ช} < \text{ก. r} = -0.120 \\ y \text{ ช ช} \quad \text{ข. rr} = 0.010 \end{array}$$

$$\text{ก. r} = \text{Error}$$

$$\text{ก. rr} = \text{Error}$$

$$\text{ข. r} = \text{Error}$$

$$\text{ก. rr} = \text{Error}$$

$$= \text{ก. r} = 0.240$$

$$\text{ข. rr} = 0.060$$

$$\text{ก. r} = 0.550$$

$$\text{ก. rr} = 0.300$$

$$\text{ข. r} = 0.810$$

$$\text{ก. rr} = 0.660$$

$$> \text{ก. r} = 0.960$$

$$\text{ข. rr} = 0.920$$

$$\text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ข. r} = 0.980$$

$$\text{ก. rr} = 0.960$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 18

$$\begin{array}{l} x \text{ ช ญ} < \text{ก. r} = -1.00 \\ y \text{ ช ญ} \quad \text{ข. rr} = 1.00 \end{array}$$

$$\text{ก. r} = \text{Error}$$

$$\text{ก. rr} = \text{Error}$$

$$\text{ข. r} = \text{Error}$$

$$\text{ก. rr} = \text{Error}$$

$$= \text{ก. r} = 0.220$$

$$\text{ข. rr} = 0.050$$

$$\text{ก. r} = 0.440$$

$$\text{ก. rr} = 0.200$$

$$\text{ข. r} = 0.840$$

$$\text{ก. rr} = 0.710$$

$$> \text{ก. r} = 0.960$$

$$\text{ข. rr} = 0.920$$

$$\text{ก. r} = 1.00$$

$$\text{ก. rr} = 1.00$$

$$\text{ข. r} = 0.980$$

$$\text{ก. rr} = 0.960$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 17 และ 18 แสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามสุภาพที่ผู้พูดเพศใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีช่วงอายุเท่ากัน เป็นคำชุดเดียวกันแต่คำที่ใช้อาจมีความแตกต่างกันบ้าง เมื่อความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟังแตกต่างกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.22 ถึง 0.84) ส่วนคำที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังที่อายุมากกว่าเป็นคำชุดเดียวกันไม่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาจะเป็นอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.96 ถึง 1.00) แต่คำสรรพนามที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่า ที่มีสถานภาพสูงกว่า จะแตกต่างกันกับคำที่ใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเดียวกันนี้แต่สถานภาพเท่าเทียมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิงคำที่ใช้จะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 0.12 ถึง 1.00) นอกจากนี้คำสรรพนามสุภาพที่เพศชายใช้เรียกตนเอง จะไม่นิยมใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า และมีสถานภาพต่ำกว่า หรือเป็นเพื่อนสนิทเลย (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

1.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 19 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
กับผู้ชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 20 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ ผู้หญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 19

$x \text{ หญิง} < \text{ภ.ร} = -0.130$
 $y \text{ หญิง} < \text{ข.ร} = 0.020$

$\text{ภ.ร} = -0.130$
 $\text{ค.ร} = 0.020$

$\text{ข.ร} = 1.00$
 $\text{ค.ร} = 1.00$

$= \text{ภ.ร} = 0.160$
 $= \text{ข.ร} = 0.025$

$\text{ภ.ร} = 0.550$
 $\text{ค.ร} = 0.300$

$\text{ข.ร} = 0.910$
 $\text{ค.ร} = 0.830$

$> \text{ภ.ร} = 0.920$
 $> \text{ข.ร} = 0.850$

$\text{ภ.ร} = 0.940$
 $\text{ค.ร} = 0.880$

$\text{ข.ร} = 0.960$
 $\text{ค.ร} = 0.920$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 20

$x \text{ หญิง} < \text{ภ.ร} = -0.130$
 $y \text{ หญิง} = \text{ข.ร} = 0.020$

$\text{ภ.ร} = -0.130$
 $\text{ค.ร} = 0.020$

$\text{ข.ร} = 1.00$
 $\text{ค.ร} = 1.00$

$= \text{ภ.ร} = 0.150$
 $= \text{ข.ร} = 0.022$

$\text{ภ.ร} = 0.550$
 $\text{ค.ร} = 0.300$

$\text{ข.ร} = 0.910$
 $\text{ค.ร} = 0.830$

$> \text{ภ.ร} = 0.920$
 $> \text{ข.ร} = 0.840$

$\text{ภ.ร} = 0.940$
 $\text{ค.ร} = 0.880$

$\text{ข.ร} = 0.960$
 $\text{ค.ร} = 0.921$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 19 และ 20 แสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามสุภาพที่เพศหญิงใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่าและมีสถานภาพสูงกว่า หรือ เป็นคนแปลกหน้า มีความแตกต่างกันกับคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพเท่ากัน ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า คนรู้จัก ญาติ และเพื่อนสนิท (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 0.13) ถึงแม้ว่าจะใช้คำสรรพนามเหมือนกันแต่คำที่ใช้ก็เป็นคนละคำกัน ดังนั้นจึงหมายความว่าคำที่ใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า และมีความสัมพันธ์ต่างๆ คือ มีสถานภาพเท่าเทียมกัน รู้จักกัน และคำที่ใช้ก็เป็นคำเดียวกันด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) เมื่อผู้พูดเพศหญิงพูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากัน และมากกว่า ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์อย่างไรผู้พูดเพศหญิงจะใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองเหมือนกัน แต่คำที่แสดงสถานภาพอาจแตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา คือ สูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.15 ถึง 0.96)

2.) กลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ

คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกตัวเอง คือ คำว่า / ?ap / เพียงคำเดียวไม่สามารถใช้วิธีวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ได้ แต่สามารถอธิบายได้จากสัดส่วนการใช้ คือ เมื่อเปรียบเทียบการใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ที่ต่างกัน ทั้งเพศชายและเพศหญิงเลือกใช้สรรพนามสุภาพเรียกตัวเองในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ก. เปรียบเทียบกันในส่วน 7.3 : 1 กลุ่มความสัมพันธ์ ค. กับ ก. 9.4 : 1 และกลุ่มความสัมพันธ์ ค. เปรียบเทียบกับ ข. ในอัตราส่วน 1.2 : 1 หรือกลุ่มความสัมพันธ์ ก. มีการเลือกใช้ 5.6% กลุ่มความสัมพันธ์ ข. ใช้ 41% และกลุ่มความสัมพันธ์ ค. ใช้ 53% นั่นก็หมายความว่าคำสรรพนามไม่สุภาพเรียกตนเองเหมาะสมที่จะใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. คือ พูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า และเพื่อนสนิทมากที่สุด เหมาะสมที่จะใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. คือ พูดกับผู้ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน คนรู้จัก ญาติ และคนในครอบครัวในระดับรองลงมา และเหมาะสมที่จะใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. คือ เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และพูดกับพระสงฆ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์น้อยที่สุด

3.) กลุ่มคำนาม

3.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 21 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 22 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 21

x ช ช < ก. r = 1.00
y ช ช < ข. rr = 1.00

ก. r = 1.00
ค. rr = 1.00

ข. r = 1.00
ค. rr = 1.00

= ก. r = 1.00
= ข. rr = 1.00

ก. r = 1.00
ค. rr = 1.00

ข. r = 1.00
ค. rr = 1.00

> ก. r = 1.00
> ข. rr = 1.00

ก. r = 1.00
ค. rr = 1.00

ข. r = 1.00
ค. rr = 1.00

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 22

x ช ญ < ก. r = 1.00
y ช ญ < ข. rr = 1.00

ก. r = 1.00
ค. rr = 1.00

ข. r = 1.00
ค. rr = 1.00

= ก. r = 1.00
= ข. rr = 1.00

ก. r = 1.00
ค. rr = 1.00

ข. r = 1.00
ค. rr = 1.00

> ก. r = 1.00
> ข. rr = 1.00

ก. r = 1.00
ค. rr = 1.00

ข. r = 1.00
ค. rr = 1.00

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 21 ถึง 22 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดเพศชาย ใช้คำนามเรียกตนเองเหมือนกันทุกประการ ไม่ว่าจะพูดกับผู้ฟังเพศหญิงหรือเพศชายและไม่ว่าผู้ฟังจะอายุต่างกัน และมีความสัมพันธ์ต่อผู้พูดอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00)

3.2) เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 23 เพศหญิง พุดกับเพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พุดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 24 เพศหญิง พุดกับเพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พุดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 23

$$x \text{ ญ } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ ญ } < \text{ ข. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$= \text{ก. } r = 1.00$$

$$= \text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$> \text{ก. } r = \text{Error}$$

$$> \text{ข. } r = \text{Error}$$

$$\text{ก. } r = \text{Error}$$

$$\text{ค. } r = \text{Error}$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 24

$$x \text{ ญ } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ ญ } < \text{ ข. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$= \text{ก. } r = 1.00$$

$$= \text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

$$> \text{ก. } r = \text{Error}$$

$$> \text{ข. } r = \text{Error}$$

$$\text{ก. } r = \text{Error}$$

$$\text{ค. } r = \text{Error}$$

$$\text{ข. } r = 1.00$$

$$\text{ค. } r = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 23 ถึง 24 แสดงให้เห็นว่าผู้พุดเพศหญิง เลือกใช้
คำนามเรียกตนเองเหมือนกันทุกประการไม่ว่าจะพุดกับผู้ฟังเพศชายหรือหญิง และไม่ว่าผู้ฟังจะมี
อายุและความสัมพันธ์กับผู้พุดอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้น ถ้าผู้ฟังเป็น
ผู้มีสถานภาพสูงกว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นคนแปลกหน้าผู้พุดเพศหญิงจะไม่นิยมเรียกตนเอง
ด้วยคำนามเลย (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

4.) คำบ่งชี้

คำบ่งชี้ที่ใช้เรียกตนเองพบเพียงคำเดียว คือ คำว่า / nih / ไม่สามารถวิเคราะห์สหสัมพันธ์ได้ โดยจะใช้วิธีการเปรียบเทียบสัดส่วนการใช้ ดังนี้ คือ คำบ่งชี้นิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. คือเมื่อพูดกับ ผู้มีสถานภาพสูงกว่า พระสงฆ์ และคนแปลกหน้า จากแบบสอบถามพบว่า คำบ่งชี้มีการเลือกใช้เฉพาะกับคนแปลกหน้าที่อายุเท่ากันเท่านั้น หากนำไปเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์กับกลุ่มความสัมพันธ์อื่น ก็จะไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับใครเลยแต่อย่างใด เพราะคำว่า / nih / ใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. แบบข้างเดียว ฝ่ายเดียว

จากการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของคำเรียกตัวเอง ตามความแตกต่างของตัวแปร โดยศึกษาวิเคราะห์เมื่อกำหนดให้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเปลี่ยนแปลงเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรนั้น ๆ คือ เพศ อายุ และกลุ่มความสัมพันธ์ เป็นที่ทราบว่คำเรียกตนเอง กล่าวโดยสรุปแล้วมีคำที่ใช้ 4 กลุ่มคำ คือ คำสรรพนามสุภาพ คำสรรพนามไม่สุภาพ คำนามและคำบ่งชี้ ซึ่งมีการใช้แตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ คือ เพศ อายุ และกลุ่มความสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถสรุปความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับปัจจัยต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. เพศ

ความแตกต่างกันของเพศของผู้พูดมีผลทำให้การเลือกใช้คำเรียกตนเองแตกต่างกันมาก แต่เพศผู้ฟังมีผลต่อการเลือกคำเรียกตนเองของผู้พูดน้อยมาก คำที่ใช้เรียกตนเองมี 4 ประเภท สามารถอธิบายแบ่งตามกลุ่มคำได้ดังนี้

คำสรรพนามสุภาพ ผู้พูดทั้งเพศหญิง และเพศชาย ใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกตนเองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คำที่เลือกใช้มี 2 กลุ่ม คือ คำที่ใช้แบ่งแยกตามเพศ ผู้พูดอย่างชัดเจน และคำที่ใช้ได้ทั้งผู้พูดเพศชายและเพศหญิง ดังจะเห็นว่าในการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกตนเองเมื่อเพศผู้พูดต่างกัน ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ แสดงว่าคำสรรพนามสุภาพที่ใช้ของเพศชาย และเพศหญิง ใช้แตกต่างกันอย่างแบ่งแยกเพศ แต่ค่าความสัมพันธ์ไม่ได้มีค่า 100% อย่างชัดเจนหมายความว่า มีคำสรรพนามสุภาพเรียกตัวเองบางคำที่ใช้อย่างแบ่งแยกเพศ และมีคำสรรพนามบางคำที่สามารถใช้ได้ทั้งสองเพศ ต่อเมื่อเปรียบเทียบเพศผู้พูดเป็นเพศเดียวกัน จึงมีความสัมพันธ์กัน 100% ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิง

คำสรรพนามไม่สุภาพ ผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิงใช้คำสรรพนามไม่สุภาพ คำเดียวกัน คือ / ʔap / ซึ่งเพศชายจะใช้คำนี้มากกว่าเพศหญิง เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศเดียวกัน และยังคงมีแนวโน้มที่จะใช้มากกว่าเพศหญิง เมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งสองเพศ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้พูดเพศหญิง

คำนาม ผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิง เลือกใช้คำนามเรียกตัวเองเหมือนกัน เมื่อพูดกับทั้งผู้ฟังเพศชาย และเพศหญิง โดยเมื่อเปรียบเทียบเพศผู้พูดที่ต่างกัน และเปรียบเทียบเพศผู้พูดเป็นเพศเดียวกัน ค่าความสัมพันธ์เป็นบวก 100% หมายความว่า เพศชาย และเพศหญิง ใช้คำนามเรียกตัวเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและหญิงไม่ต่างกัน ต่างกันแต่เพียงเพศหญิงจะไม่ใช้คำนามเรียกตัวเองเมื่อพูดกับ พระสงฆ์ บุคคลสถานภาพสูงกว่า และกับคนแปลกหน้าแต่เพศชายใช้ เพราะค่าความสัมพันธ์เมื่อเปรียบเทียบการใช้ในกรณีของเพศชายกับเพศหญิง มีค่าเป็น Error หมายความว่าเพศชายใช้คำนามเรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า, สิ่งศักดิ์สิทธิ์, พระสงฆ์ หรือคนแปลกหน้าที่มีอายุน้อยกว่าแบบข้างเดียว ฝ่ายเดียวนั่นเอง

คำบ่งชี้ คำว่า / nih / คือ คำบ่งชี้เพียงคำเดียวที่พบว่านำมาเป็นคำใช้เรียกตนเอง ในการใช้คำกลุ่มนี้เพศหญิง ใช้คำนี้เรียกตนเองมากกว่าเพศชาย และเลือกใช้มากกว่าเมื่อพูดกับเพศเดียวกันด้วย ส่วนเพศชายใช้คำบ่งชี้เรียกตนเองน้อยมาก และจะใช้เมื่อพูดกับเพศตรงข้าม แต่ใช้น้อยเมื่อพูดกับเพศเดียวกัน

2. อายุ

เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุแตกต่างกัน คำที่ใช้เรียกตัวเองก็มีการใช้แตกต่างกันด้วย อย่างไรก็ตาม ก็มีคำบางคำที่สามารถใช้ได้กับช่วงอายุที่แตกต่างกันด้วย

คำสรรพนามสุภาพ เมื่อพูดกับผู้ฟังช่วงอายุต่างกัน พบว่า คำที่ใช้ในช่วงอายุน้อยกว่า อาจใช้ร่วมกันเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากันได้ และคำที่เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากัน ก็อาจใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่าได้ แต่หากพูดกับผู้ฟังที่อายุห่างกันมาก คืออายุน้อยกว่า กับมากกว่า คำสรรพนามที่ใช้จะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากความสัมพันธ์เป็นลบ และมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

คำสรรพนามไม่สุภาพ คำว่า / ?an / เป็นคำสรรพนามไม่สุภาพเรียกตนเองเพียงคำเดียว ใช้ได้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่า และเท่ากัน แต่ไม่นิยมใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า

คำนาม จากการเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ พบว่า คำนามที่ใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่าต่างกับคำนามที่เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากัน และมากกว่าอย่างสิ้นเชิง เพราะค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ 100% แต่คำนามที่ใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากัน เป็นคำเดียวกันกับคำนามที่ใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า และมีค่าความสัมพันธ์ 100% ในทิศทางเดียวกัน อาจสรุปได้ว่า คำนามเหมาะสมที่จะใช้เรียกตนเอง เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า และเท่ากัน แต่ไม่เหมาะสมเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่า

คำบ่งชี้ มีการใช้คำบ่งชี้ในช่วงอายุเท่ากันเท่านั้น เพราะฉะนั้นคำบ่งชี้ที่ใช้เรียกตนเอง จึงไม่มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุใด ๆ เลย

3.) ความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา

คำที่ใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ที่ต่างกัน ก็มีความแตกต่างกันด้วยเช่นกัน แต่จากผลความสัมพันธ์ที่เปรียบเทียบ พบว่า ความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำเรียกตนเองน้อยกว่าอายุผู้ฟัง และเพศของผู้พูด ดังนี้

คำสรรพนามสุภาพ จากค่าความสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่า แม้กลุ่มความสัมพันธ์จะต่างกัน คำสรรพนามสุภาพที่ใช้แทนตัวเองก็ยังคงใช้อย่างสัมพันธ์กันในทุกกลุ่มความสัมพันธ์ แต่ปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพศ และอายุ มีผลทำให้การเลือกใช้คำสรรพนามสุภาพแทนตัวเองแตกต่างกันบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้ว คำสรรพนามสุภาพมีการเลือกใช้ในทุกกลุ่มความสัมพันธ์อย่างมีความสัมพันธ์กัน ดังจะเห็นว่าคำสรรพนามสุภาพใช้อย่างมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เพราะคำสรรพนามสุภาพจำเป็นต้องใช้เมื่อพูดกับผู้ที่มีอายุมากกว่าอยู่แล้ว แต่เมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน จะเห็นค่าความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม หรืออาจไม่มีความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มความสัมพันธ์เลย นั่นเป็นเพราะว่าไม่มีการใช้คำสรรพนามเรียกตนเองในช่วงอายุนั้น ๆ นั่นเอง ไม่ได้เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มความสัมพันธ์แต่อย่างใด

คำสรรพนามไม่สุภาพ เหมาะสมที่จะใช้กับกลุ่มความสัมพันธ์ ก. คือ พูดกับผู้มีสถานภาพต่ำกว่า และเพื่อนสนิทมากที่สุด อาจเรียกตัวเองในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. คือ เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน คนรู้จักญาติ และคนในครอบครัว แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงช่วงอายุน้อยกว่าและเท่ากันเท่านั้น ส่วนในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. เมื่อพูดกับ พระ ผู้มีสถานภาพสูงกว่า ไม่นิยมใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกตนเอง

คำนาม ใช้เรียกตัวเองในทุกกลุ่มความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กันในทางเดียวกัน 100% เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย แต่เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง พูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก. คือ มีสถานภาพสูงกว่า, พระสงฆ์, สังฆคฤหัสถ์ หรือคนแปลกหน้า จะไม่ใช่คำนาม แทนตัวเองค่าความสัมพันธ์จึงเป็น Error เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มความสัมพันธ์อื่นนั่นคือปัจจัยอื่นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่กลุ่มความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปแต่อย่างใด แต่โดยภาพรวมแล้วคำนามใช้เรียกตัวเองอย่างมีความสัมพันธ์กันในทุกกลุ่มความสัมพันธ์

คำบ่งชี้ ใช้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับคนแปลกหน้า คือ ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. เท่านั้น ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มความสัมพันธ์ใด ๆ ก็เป็นการใช้แบบฝ่ายเดียว ข้างเดียว

6.2.2 คำเรียกผู้ที่พูดด้วย

คะแนนที่ใช้จากการเลือกใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ซึ่งนับได้จากแบบสอบถาม แสดงในตารางที่ 12 เพื่อใช้อธิบายการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ต่อไป

6.2.2.1 กลุ่มที่ 1 เพศเปลี่ยนแปลง

อายุคงที่

สถานการณ์คงที่

1.) กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ

ความสัมพันธ์ของของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยในกลุ่มคำสรรพนามสุภาพ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ตามความแตกต่างของเพศ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.1) เมื่อเพศของผู้พูดเปลี่ยนแปลง เพศผู้ฟังคงที่

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 25 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 26 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศหญิง

ตารางที่ 12 แสดงคะแนนของการเลือกใช้คำเรียกผู้ให้พูดคุย (ผู้ฟัง) ที่นับได้จากแบบสอบถาม

เพศ		ผู้เรียก		ชาย												หญิง												ชาย												หญิง											
อายุ		ผู้ฟัง		ชาย						หญิง						ชาย						หญิง						ชาย						หญิง																	
				น้อยกว่า			เท่ากัน			มากกว่า			น้อยกว่า			เท่ากัน			มากกว่า			น้อยกว่า			เท่ากัน			มากกว่า			น้อยกว่า			เท่ากัน			มากกว่า														
				ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด																
กลุ่มควบคุมพื้นฐาน																																																			
คำที่ใช้เรียก																																																			
1. สรรพนาม																																																			
1.1 สุภาพ																																																			
ก. lv?		29	-	-	57	-	-	73	-	-	33	-	-	54	-	-	66	-	-	18	-	-	58	-	-	57	-	-	53	-	-	72	-	-																	
ข. kuat		-	-	-	7	60	12	1	-	1	-	-	7	62	10	1	-	1	-	-	-	-	13	53	15	-	1	2	-	18	52	16	-	1	2																
ค. na?		22	-	-	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	3	-	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-																	
ง. ni:ag		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-																	
จ. pa:																																																			
ฉ. na?																																																			
ช. po:ng		76	98	47	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75	91	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-																	
ซ. e:ng																																																			
ด. na:j																																																			
ญ. wat																																																			
1.2 ไม่สุภาพ																																																			
ก. 7:ng		7	24	47	16	35	63	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	14	40	8	20	51	-	-	5	-	-	-	2	-	-																	
ข. ho:ng		-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	8	37	8	23	63	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	38	4	21	53	-																
2. คำนาม																																																			
ก. reo		9	125	35	8	120	30	-	13	18	10	123	34	8	120	32	-	15	19	14	124	33	15	142	40	-	28	18	16	123	44	26	146	39	-																
ข. 4		-	-	-	32	20	6	92	209	90	-	-	-	32	19	6	91	205	87	-	-	-	24	26	7	93	224	110	-	-	25	30	7	93	225																
ค. a:ri:ng		30	-	-	20	-	-	16	-	-	30	-	-	25	-	-	16	-	-	39	-	-	17	-	-	14	-	-	41	-	-	19	-	-	14																
ด. na:																																																			
ตำแหน่ง																																																			
3. คำบ่งชี้																																																			
- mh		1	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	17	-	-	-																	

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 25

$$\begin{aligned} x \text{ ช ช} < \text{ก. r} &= 0.990 \\ y \text{ ณ ช} < \text{ก. rr} &= 0.980 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. r} &= 0.990 \\ \text{ก. rr} &= 0.980 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 0.980 \\ \text{ช. rr} &= 0.970 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} > \text{ก. r} &= 1.00 \\ \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= \text{Error} \\ \text{ช. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 26

$$\begin{aligned} x \text{ ช ณ} < \text{ก. r} &= 0.980 \\ y \text{ ณ ณ} < \text{ก. rr} &= 0.960 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. r} &= 0.970 \\ \text{ก. rr} &= 0.950 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} > \text{ก. r} &= 1.00 \\ > \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= \text{Error} \\ \text{ช. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 25 และ 26 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ฟังเป็นเพศเดียวกัน ผู้พูดเพศชายและหญิงจะใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกผู้ฟังเหมือนกันทุกประการไม่ว่าผู้ฟังจะมีอายุเท่าใด และมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 97.0 ถึง 1.00) ยกเว้น เมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าหรือมีความสนิทสนมกัน และมีอายุมากกว่า ทั้งผู้พูดเพศชายและเพศหญิงจะไม่นิยมใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกผู้ฟัง (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

1.2) เมื่อเพศของผู้พูดที่ เพศของผู้ฟังเปลี่ยนแปลง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 27 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย

พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 28 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ

เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 27

x ช ช < ก. r = -0.450

y ช ญ < ก. r = 0.200

ข. r = -0.250

ข. r = 0.060

ค. r = -0.250

ค. r = 0.060

= ก. r = 0.930

ก. r = 0.870

ข. r = 0.990

ข. r = 0.980

ค. r = 1.00

ค. r = 1.00

> ก. r = 1.00

ก. r = 1.00

ข. r = Error

ข. r = Error

ค. r = 1.00

ค. r = 1.00

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 28

x ญ ช < ก. r = -0.420

y ญ ญ < ก. r = 0.180

ข. r = -0.260

ข. r = 0.070

ค. r = -0.250

ค. r = 0.060

= ก. r = 0.940

ก. r = 0.890

ข. r = 1.00

ข. r = 1.00

ค. r = 1.00

ค. r = 1.00

> ก. r = 1.00

ก. r = 1.00

ข. r = 1.00

ข. r = 1.00

ค. r = 1.00

ค. r = 1.00

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 27 และ 28 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ฟังต่างเพศกัน ผู้พูดเพศชายและเพศหญิงอาจจะเรียกผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ด้วยคำสรรพนามสุภาพเหมือนกันบ้าง แต่คำที่เป็นคนละคำกัน ไม่ว่าผู้ฟังจะมีความสัมพันธ์กับผู้พูดแบบใดก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.25 ถึง -0.45) แต่ถ้าผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุเท่ากัน และมากกว่าผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิงจะใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกผู้ฟังเหมือนกันไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์แบบใดก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.93 ถึง 1.00) ยกเว้น ถ้าผู้ฟังอายุมากกว่าที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน หรือเป็นเพื่อนสนิทผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่นิยมใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงเลย (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

2.) กลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ฟังที่พูดด้วยในกลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ตามความแตกต่างของเพศ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังนี้

2.1) เมื่อเพศของผู้พูดเปลี่ยนแปลง เพศของผู้ฟังคงที่

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 29 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 30 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 29

$$\begin{aligned} x \text{ ช } \text{ช} < \text{ก. r} &= 1.00 \\ y \text{ ณ } \text{ช} < \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. r} &= 1.00 \\ \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} > \text{ก. r} &= \text{Error} \\ \text{ก. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= \text{Error} \\ \text{ช. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 30

$$\begin{aligned} x \text{ ช } \text{ณ} < \text{ก. r} &= 1.00 \\ y \text{ ณ } \text{ณ} < \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. r} &= 1.00 \\ \text{ก. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= 1.00 \\ \text{ช. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} > \text{ก. r} &= \text{Error} \\ \text{ก. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. r} &= \text{Error} \\ \text{ช. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 29 และ 30 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ฟังเป็นเพศเดียวกัน ผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิงจะใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเหมือนกันทุกประการ ไม่ว่าผู้ฟังจะมีอายุเท่าใด และมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้น เมื่อพูดกับผู้ฟังที่อายุมากกว่าและมีสถานภาพสูงกว่า เป็นพระ หรือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นญาติ หรือคนในครอบครัว และเป็นผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน หรือคนรู้จักกัน จะไม่นิยมใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟัง (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

2.2) เมื่อเพศของผู้พูดคนที่ เพศของผู้ฟังเปลี่ยนแปลง

ค่าความสัมพันธ์หมายเลข 31 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ

เพศชาย พูดกับ เพศหญิง

ค่าความสัมพันธ์หมายเลข 32 เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง พูดกับเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 31

$$\begin{array}{l} x \text{ ช } x < \text{ก. ร} = -1.00 \\ y \text{ ช } y < \text{ก. ร} = 1.00 \end{array}$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$= \text{ก. ร} = -1.00$$

$$\text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$> \text{ก. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ก. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ข. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ข. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 32

$$\begin{array}{l} x \text{ หญิง } x < \text{ก. ร} = -1.00 \\ y \text{ หญิง } y < \text{ก. ร} = 1.00 \end{array}$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$= \text{ก. ร} = -1.00$$

$$\text{ก. ร} = 1.00$$

$$\text{ข. ร} = -1.00$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

$$> \text{ก. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ก. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ข. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ข. ร} = \text{Error}$$

$$\text{ค. ร} = -1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 31 และ 32 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ฟังต่างเพศกัน ผู้พูดเพศชายและเพศหญิง จะเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพเหมือนกันแต่คำที่ใช้แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง(มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ไม่ว่าผู้ฟังจะมีอายุเท่าใด และมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไร แต่การใช้คำสรรพนามไม่สุภาพจะไม่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุนานกว่าที่สถานภาพสูงกว่าสถานภาพเท่ากัน หรือไม่ใช่เรียกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คนรู้จัก ญาติ คนในครอบครัว และคนแปลกหน้า (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

3.) กลุ่มคำนาม

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยในกลุ่มคำนาม เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศแล้ว แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่อไปนี้

3.1) เมื่อเพศของผู้พูดเปลี่ยนแปลง เพศของผู้ฟังคงที่

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 33 เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง พูดกับเพศหญิง พูดกับเพศชาย
คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 34 เพศชาย พูดกับ เพศหญิงเปรียบเทียบกับเพศหญิง พูดคุยกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 33

$$x \text{ ช } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ หญิง } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$= \text{ ก. } r = 0.950$$

$$\text{ก. } r = 0.910$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$> \text{ ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 34

$$x \text{ ช } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$y \text{ หญิง } < \text{ ก. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$= \text{ ก. } r = -0.360$$

$$\text{ก. } r = 0.130$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$> \text{ ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ช. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

$$\text{ก. } r = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 33 และ 34 แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าผู้พูดจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงเรียกผู้ฟังที่เป็นเพศเดียวกันจะใช้คำนามเรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงเหมือนกันทุกประการ (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ไม่ว่าผู้ฟังจะมีอายุเท่าใด และมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไรก็ตามยกเว้นเมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิงที่มีอายุเท่ากัน และมีสถานภาพสูงกว่า เป็นพระ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้พูดเพศชายและหญิงนิยมใช้คำนามเรียกผู้ฟังอย่างน้อยมาก ซึ่งคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังในกรณีนี้ก็แตกต่างกันด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 0.36)

3.2) เมื่อเพศผู้พูดคงที่ เพศผู้ฟังเปลี่ยนแปลง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 35 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 36 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 35

x ช ช < ก. r = 1.00
 y ช ญ < ก. π = 1.00

ข. r = 1.00
ข. π = 1.00

ค. r = 1.00
ค. π = 1.00

= ก. r = 0.970
= ก. π = 0.950

ข. r = 1.00
ข. π = 1.00

ค. r = 1.00
ค. π = 1.00

> ก. r = 1.00
> ก. π = 1.00

ข. r = 1.00
ข. π = 1.00

ค. r = 1.00
ค. π = 1.00

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 36

x ญ ช < ก. r = 1.00
 y ญ ญ < ก. π = 1.00

ข. r = 1.00
ข. π = 1.00

ค. r = 1.00
ค. π = 1.00

= ก. r = 0.180
= ก. π = 0.030

ข. r = 1.00
ข. π = 1.00

ค. r = 1.00
ค. π = 1.00

> ก. r = 1.00
> ก. π = 1.00

ข. r = 1.00
ข. π = 1.00

ค. r = 1.00
ค. π = 1.00

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 35 และ 36 แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศชายหรือหญิงมีอายุเท่าไรและไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไรผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิงจะใช้คำนามเรียกผู้ฟังเหมือนกันทุกประการ (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้น เมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันที่มีสถานภาพสูงกว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือคนแปลกหน้า ผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิงจะใช้คำนามเรียกผู้ฟังเพศชายเหมือนกับผู้ฟังหญิงบ้างเล็กน้อย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.18)

4.) กลุ่มคำบ่งชี้

คำบ่งชี้ที่ใช้เรียกผู้ฟังที่พูดด้วยมีเพียงคำเดียว คือคำว่า / nih / จึงไม่สามารถใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ได้ แต่สามารถอธิบายได้จากคะแนนการเลือกใช้ กล่าวคือ คำบ่งชี้คำนี้สามารถใช้เรียกผู้ฟังได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศหญิง และเพศชาย เปรียบเทียบกับผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศหญิงและเพศชายในอัตราส่วน 0.4 : 1 และเพศชายใช้คำนี้เรียกผู้ฟังเพศชายเปรียบเทียบกับผู้ฟังเพศหญิงในอัตราส่วน 0.3 : 1 ส่วนเพศหญิงใช้คำนี้เรียกผู้ฟังเพศชายเปรียบเทียบกับผู้ฟังเพศหญิงในอัตราส่วน 0.6 : 1 เมื่อให้เพศผู้พูดต่างกัน และเพศผู้ฟังคงที่ พบว่า เพศชายเรียกเพศชาย เปรียบเทียบกับเพศหญิงเรียกผู้ฟังเพศชาย ในอัตราส่วน 0.3 : 1 และผู้พูดเพศชายเรียกผู้ฟังเพศหญิงต่างจากผู้พูดเพศหญิงเรียกผู้พูดเพศหญิง 0.6 : 1 หมายความว่า ผู้พูดเพศชายใช้คำบ่งชี้เรียก เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง น้อยกว่าผู้พูดเพศหญิงเรียก เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง ผู้พูดเป็นเพศชายและเพศหญิงมีความลังเลใจในการเลือกคำเรียกขานมากกว่าพูดกับผู้ฟังเพศชาย จึงทำให้พบการใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังเพศหญิงมากกว่า ผู้ฟังเพศชายนั่นเอง

6.2.2.2 กลุ่มที่ 2 เพศคงที่

อายุเปลี่ยนแปลง
ความสัมพันธ์คงที่

1.) กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ฟังที่พูดด้วยในกลุ่มของคำสรรพนามสุภาพ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของช่วงอายุที่แตกต่างกันของผู้ฟัง แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่างๆ ดังนี้

1.1.) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 37 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 38 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 37

$$\begin{aligned} x \text{ ช ช} &< \text{ก. r} = -0.010 \\ y \text{ ช ช} &= \text{ก. rr} = 0.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= -0.090 \\ \text{ข. rr} &= 0.010 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} < \text{ก. r} &= 0.060 \\ > \text{ก. rr} &= 0.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= \text{Error} \\ \text{ข. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. r} &= 0.970 \\ > \text{ก. rr} &= 0.940 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= \text{Error} \\ \text{ข. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 38

$$\begin{aligned} x \text{ ช ญ} &< \text{ก. r} = 0.210 \\ y \text{ ช ญ} &= \text{ก. rr} = 0.040 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= -0.250 \\ \text{ข. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} < \text{ก. r} &= 0.060 \\ > \text{ก. rr} &= 0.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= \text{Error} \\ \text{ข. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. r} &= 0.980 \\ > \text{ก. rr} &= 0.960 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= \text{Error} \\ \text{ข. rr} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 37 และ 38 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดเพศชายเมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและผู้ฟังเพศหญิงที่อายุน้อยกว่าจะใช้คำสรรพนามสุภาพเหมือนกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันและมากกว่าบ้างเล็กน้อย ซึ่งคำที่ใช้อาจเป็นคำเดียวกันหรือต่างกันก็ได้ เช่น เมื่อพูดกับผู้ฟังมีสถานภาพเท่าเทียมกัน ญาติ คนในครอบครัว เป็นต้น (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.01 ถึง 0.16 และ Error) แต่คำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่อายุเท่ากัน เป็นคำเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่อายุมากกว่าไม่ว่าผู้ฟังดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.97 ถึง 1.00) ยกเว้น เมื่อพูดกับผู้ฟังมีสถานภาพเท่าเทียมกัน คนรู้จัก ญาติ และคนในครอบครัว จะไม่นิยมใช้คำสรรพนามเรียกผู้ฟัง (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

1.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 39 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 40 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 39

$$\begin{aligned} x \text{ ญ ช} &< \text{ก. r} = -0.190 \\ y \text{ ญ ช} &= \text{ก. rr} = 0.040 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= -0.270 \\ \text{ข. rr} &= 0.270 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &< \text{ก. r} = -0.070 \\ &> \text{ก. rr} = 0.010 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= -0.260 \\ \text{ข. rr} &= 0.070 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.60 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= \text{ก. r} = 0.970 \\ &> \text{ก. rr} = 0.94 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 1.00 \\ \text{ข. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 40

$$\begin{aligned} x \text{ ญ ญ} &< \text{ก. r} = -0.070 \\ y \text{ ญ ญ} &= \text{ก. rr} = 0.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 0.210 \\ \text{ข. rr} &= 0.085 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.250 \\ \text{ค. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &< \text{ก. r} = -0.130 \\ &> \text{ก. rr} = 0.020 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= -0.250 \\ \text{ข. rr} &= 0.060 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= -0.25 \\ \text{ค. rr} &= 0.06 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= \text{ก. r} = 0.94 \\ &> \text{ก. rr} = 0.88 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 1.00 \\ \text{ข. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค. r} &= 1.00 \\ \text{ค. rr} &= 1.00 \end{aligned}$$

จากคู่สัมพันธ์หมายเลข 39 และ 40 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดเพศหญิงจะเรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่าด้วยคำสรรพนามสุภาพ ไม่เหมือนกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันและมากกว่า ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 0.07 ถึง - 0.26) ส่วนคำสรรพนามสุภาพที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกผู้พูดเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุเท่ากัน เป็นคำเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.94 ถึง 1.00)

2.) กลุ่มคำสรรพนามไม่สุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ฟังที่พูดด้วยในกลุ่มของคำสรรพนามไม่สุภาพ เมื่อศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ของช่วงอายุที่แตกต่างกันของผู้ฟัง แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่างๆ ดังนี้

2.1.) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 41 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 42 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 41

$$\begin{aligned} x \text{ ช ช} &< \text{ก. ร} = 1.00 \\ y \text{ ช ช} &= \text{ก. ร} = 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= 1.00 \\ \text{ช. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. ร} &= 1.00 \\ \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} < \text{ก. ร} &= \text{Error} \\ > \text{ก. ร} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= \text{Error} \\ \text{ช. ร} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. ร} &= 1.00 \\ \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. ร} &= 1.00 \\ > \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= 1.00 \\ \text{ช. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. ร} &= 1.00 \\ \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 42

$$\begin{aligned} x \text{ ช ญ} &< \text{ก. ร} = 1.00 \\ y \text{ ช ญ} &= \text{ก. ร} = 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= 1.00 \\ \text{ช. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. ร} &= 1.00 \\ \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} < \text{ก. ร} &= \text{Error} \\ > \text{ก. ร} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= \text{Error} \\ \text{ช. ร} &= \text{Error} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. ร} &= 1.00 \\ \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ก. ร} &= 1.00 \\ > \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= 1.00 \\ \text{ช. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. ร} &= 1.00 \\ \text{ก. ร} &= 1.00 \end{aligned}$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 41 และ 42 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดเพศชายใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อายุน้อยกว่าเป็นคำชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ เท่ากันและมากกว่า ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้น คำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่อายุน้อยกว่าจะไม่ใช้เรียกผู้ฟังที่อายุมากกว่า ในความสัมพันธ์แบบสถานภาพสูงกว่า สถานภาพเท่ากัน พระสงฆ์ สังฆคฤหัสถ์ คนรู้จัก คนในครอบครัว และญาติ (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

2.2.) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 43 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 44 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 43					คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 44				
x	ญ	ช	<	ก. r = 1.00	x	ญ	ญ	<	ก. r = 1.00
y	ญ	ช	=	ก. rr = 1.00	y	ญ	ญ	=	ก. rr = 1.00
				ข. r = 1.00					ข. r = 1.00
				ข. rr = 1.00					ข. rr = 1.00
				ค. r = 1.00					ค. r = 1.00
				ค. rr = 1.00					ค. rr = 1.00
			<	ก. r = Error				<	ก. r = Error
			>	ก. rr = Error				>	ก. rr = Error
				ข. r = Error					ข. r = Error
				ข. rr = Error					ข. rr = Error
				ค. r = 1.00					ค. r = 1.00
				ค. rr = 1.00					ค. rr = 1.00
			=	ก. r = Error				=	ก. r = 1.00
			>	ก. rr = Error				>	ก. rr = 1.00
				ข. r = Error					ข. r = 1.00
				ข. rr = Error					ข. rr = 1.00
				ค. r = 1.00					ค. r = 1.00
				ค. rr = 1.00					ค. rr = 1.00

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 43 และ 44 แสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามไม่สุภาพที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่มีอายุน้อยกว่าเป็นคำชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังเพศหญิงและเพศชายเท่ากันและมากกว่าไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) ยกเว้น คำที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงอายุน้อยกว่าจะไม่ใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่าที่มีสถานภาพสูงกว่า สถานภาพเท่าเทียมกัน พระ สังกัดศีลพิธี คนรู้จัก คนในครอบครัว และญาติ นอกจากนี้คำที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังเพศชายอายุเท่ากันจะไม่ใช้เรียกผู้ฟังเพศชายอายุมากกว่าที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

3.) กลุ่มคำนาม

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ฟังที่พูดด้วยในกลุ่มของคำนามเมื่อศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ของช่วงอายุที่แตกต่างกันของผู้ฟัง แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่างๆ ดังนี้

3.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 45 เพศชาย พูดกับเพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 46 เพศชาย พูดกับเพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 45

$$\begin{aligned} x \text{ ช ช} &< \text{ภ. ร} = -0.290 \\ y \text{ ช ช} &= \text{ภ. ร} = 0.090 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= 0.990 \\ \text{ช. ร} &= 0.900 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภ. ร} &= 0.980 \\ \text{ภ. ร} &= 0.960 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} < \text{ภ. ร} &= 0.610 \\ > \text{ภ. ร} &= 0.370 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= -0.450 \\ \text{ช. ร} &= 0.200 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภ. ร} &= 0.330 \\ \text{ภ. ร} &= 0.110 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ภ. ร} &= 0.940 \\ > \text{ภ. ร} &= 0.880 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= -0.310 \\ \text{ช. ร} &= 0.090 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภ. ร} &= -0.140 \\ \text{ภ. ร} &= 0.020 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 46

$$\begin{aligned} x \text{ ช ญ} &< \text{ภ. ร} = -0.100 \\ y \text{ ช ญ} &= \text{ภ. ร} = 0.010 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= 0.900 \\ \text{ช. ร} &= 0.980 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภ. ร} &= 0.980 \\ \text{ภ. ร} &= 0.960 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} < \text{ภ. ร} &= 0.640 \\ > \text{ภ. ร} &= 0.410 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= -0.440 \\ \text{ช. ร} &= 0.200 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภ. ร} &= 0.310 \\ \text{ภ. ร} &= 0.100 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} = \text{ภ. ร} &= 0.830 \\ > \text{ภ. ร} &= 0.690 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ช. ร} &= -0.310 \\ \text{ช. ร} &= 0.090 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภ. ร} &= -0.140 \\ \text{ภ. ร} &= 0.020 \end{aligned}$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 45 และ 46 แสดงให้เห็นว่าค่านามที่ผู้พูดเพศชาย ใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีสถานภาพสูงกว่า พระ สังฆคฤหัสถ์ คนแปลกหน้า และผู้มีสถานภาพเท่ากันรู้จักกัน เป็นญาติหรือคนในครอบครัว ที่มีอายุน้อยกว่า เป็นค่านาม ต่างชุดกันกับผู้ฟังอายุเท่ากันและมากกว่า ในความสัมพันธ์เดียวกันนี้ (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 0.29 ถึง 0.45) นอกจากนี้ค่านามที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่อายุน้อยกว่าเป็นคำต่างชุดกันกับค่านามที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า ที่มีความสัมพันธ์เดียวกันคือ มีสถานภาพเท่าเทียมกัน คนรู้จัก เป็นญาติ หรือคนในครอบครัว (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 31)

แต่คำนามที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่อายุน้อยกว่า ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกันและสถานภาพต่ำกว่าเป็นคำ เดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันและมากกว่าที่มีสถานภาพเดียวกันนี้ และคำที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันที่มีสถานภาพสูงกว่า เป็นคำชุดเดียวกันกับผู้ฟังอายุมากกว่าในความสัมพันธ์เดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน 0.83 ถึง 0.94)

3.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 47 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง

พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 48 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ

เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 47

$$\begin{array}{l} x \text{ ช ช} < \text{ก. r} = -0.620 \\ y \text{ ช ช} = \text{ก. rr} = 0.390 \end{array}$$

$$\text{ช. r} = 0.990$$

$$\text{ช. rr} = 0.980$$

$$\text{ค. r} = 0.990$$

$$\text{ค. rr} = 0.980$$

$$< \text{ก. r} = -0.680$$

$$> \text{ก. rr} = 0.460$$

$$\text{ช. r} = -0.400$$

$$\text{ช. rr} = 0.160$$

$$\text{ค. r} = -0.360$$

$$\text{ค. rr} = 0.130$$

$$= \text{ก. r} = 1.000$$

$$> \text{ก. rr} = 1.000$$

$$\text{ช. r} = -0.230$$

$$\text{ช. rr} = 0.050$$

$$\text{ค. r} = -0.200$$

$$\text{ค. rr} = 0.040$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 48

$$\begin{array}{l} x \text{ ช ญ} < \text{ก. r} = -0.860 \\ y \text{ ช ญ} = \text{ก. rr} = 0.740 \end{array}$$

$$\text{ช. r} = 0.980$$

$$\text{ช. rr} = 0.960$$

$$\text{ค. r} = 0.990$$

$$\text{ค. rr} = 0.980$$

$$< \text{ก. r} = -0.700$$

$$> \text{ก. rr} = 0.500$$

$$\text{ช. r} = -0.370$$

$$\text{ช. rr} = 0.140$$

$$\text{ค. r} = -0.290$$

$$\text{ค. rr} = 0.080$$

$$= \text{ก. r} = 0.250$$

$$> \text{ก. rr} = 0.060$$

$$\text{ช. r} = -0.180$$

$$\text{ช. rr} = 0.030$$

$$\text{ค. r} = -0.120$$

$$\text{ค. rr} = 0.020$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 47 และ 48 แสดงให้เห็นว่าค่านามที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่าเป็นค่าคนละชุดกันกับค่าที่ใช้เรียกผู้ฟังในช่วงอายุเท่ากันที่มีสถานภาพสูงกว่าและรวมไปถึงเป็นค่าคนละชุดกันกับค่าที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่าไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ ค่าที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อายุเท่ากัน ก็ยังพบว่าเป็นค่าต่างชุดกันกับค่าที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่าในความสัมพันธ์แบบสถานภาพเท่ากัน สถานภาพต่ำกว่า คนรู้จัก คนสนิท ญาติ และคนในครอบครัวอีกด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.12 ถึง -0.86) ส่วนค่าที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่า ที่มีความสัมพันธ์แบบสถานภาพเท่ากัน สถานภาพต่ำกว่า เพื่อนสนิท คนรู้จัก ญาติ และคนในครอบครัวนั้น เป็นค่าชุดเดียวกันกับค่าที่เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่าที่มีความสัมพันธ์เดียวกันนี้ รวมไปถึงค่าที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันที่มีสถานภาพสูงกว่า หรือคนแปลกหน้า ก็เป็นค่าชุดเดียวกันกับค่าที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่าในความสัมพันธ์แบบเดียวกันอีกด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.99 ถึง 1.00)

4.) กลุ่มคำบ่งชี้

คำบ่งชี้ที่ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วยเมื่อเปรียบเทียบการใช้เมื่อผู้ฟังอายุต่างกัน พบว่า คำว่า /nih/ ซึ่งเป็นคำบ่งชี้เพียงคำเดียวที่พบว่าใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงอายุน้อยกว่า เปรียบเทียบกับอายุเท่ากันในอัตราส่วน 0.07 : 1 เมื่อเปรียบเทียบผู้ฟังอายุเท่ากันกับมากกว่า มีความสัมพันธ์กันในอัตราส่วน 41 : 0 เมื่อเปรียบเทียบอายุน้อยกว่ากับมากกว่าพบว่ามีการใช้ในอัตราส่วน 2 : 0 หรือผู้เรียกใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่า 2.3% เรียกผู้ฟังอายุเท่ากัน 95% เรียกผู้ฟังอายุมากกว่า 0% นั่นก็หมายความว่าคำบ่งชี้ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันมากที่สุด ใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่าน้อยมาก และไม่ใช้เรียกผู้ฟังที่อายุมากกว่าเลย

6.2.2.3 เพศคงที่

อายุคงที่

กลุ่มความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลง

1.) กลุ่มคำสรรพนามสุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยในกลุ่มของคำสรรพนามสุภาพ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ตามความแตกต่างของสถานการณ์ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 49 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย

พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 50 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ

เพศชาย พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 49

$$\begin{array}{lcl} x \text{ ช ช} & < \text{ก. r} & = 0.910 \\ y \text{ ช ช} & < \text{ข. rr} & = 0.830 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ก. r} & = & 0.910 \\ \text{ก. rr} & = & 0.830 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ข. r} & = & 1.00 \\ \text{ค. rr} & = & 1.00 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} = \text{ก. r} & = & -0.270 \\ = \text{ข. rr} & = & 0.070 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ก. r} & = & -0.200 \\ \text{ก. rr} & = & 0.040 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ข. r} & = & 0.990 \\ \text{ก. rr} & = & 0.980 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} > \text{ก. r} & = & \text{Error} \\ > \text{ข. rr} & = & \text{Error} \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ก. r} & = & -0.240 \\ \text{ก. rr} & = & 0.060 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ข. r} & = & \text{Error} \\ \text{ก. rr} & = & \text{Error} \end{array}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 50

$$\begin{array}{lcl} x \text{ ช ญ} & < \text{ก. r} & = 0.950 \\ y \text{ ช ญ} & < \text{ข. rr} & = 0.900 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ก. r} & = & 0.950 \\ \text{ค. rr} & = & 0.900 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ข. r} & = & 1.00 \\ \text{ค. rr} & = & 1.00 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} = \text{ก. r} & = & -0.180 \\ = \text{ข. rr} & = & 0.030 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ก. r} & = & -0.180 \\ \text{ค. rr} & = & 0.030 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ข. r} & = & 1.00 \\ \text{ค. rr} & = & 1.00 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} > \text{ก. r} & = & \text{Error} \\ > \text{ข. rr} & = & \text{Error} \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ก. r} & = & -0.240 \\ \text{ค. rr} & = & 0.060 \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} \text{ข. r} & = & \text{Error} \\ \text{ค. rr} & = & \text{Error} \end{array}$$

จากคู่สัมพันธ์หมายเลข 49 และ 50 แสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามสุภาพที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังที่อายุน้อยกว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชายเป็นคำชุดเดียวกันทั้งหมดไม่ว่าผู้ฟังจะมีความสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างไรก็ตาม รวมไปถึงคำที่เพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อายุเท่ากัน ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน เป็นคนรู้จัก ญาติ หรือคนในครอบครัวก็เป็นคำชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันนี้และมีสถานภาพต่ำกว่า หรือเป็นคนสนิทอีกด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.83 ถึง 1.00) ส่วนคำที่ใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุเท่ากันที่มีสถานภาพสูงกว่า เป็นคำคนละชุดกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีสถานภาพเท่ากัน และสถานภาพต่ำกว่า ถึงแม้จะใช้คำสรรพนามสุภาพเหมือนกันบ้าง แต่คำที่ใช้เป็นคนละคำกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.18 ถึง -0.27) คำที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่าในสถานภาพเหมือนกัน ไม่นิยมใช้คำชุดเดียวกัน โดยเฉพาะคำที่นิยมเรียกผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าจะไม่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีสถานภาพเท่ากันและคำที่ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันที่ไม่นิยมใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.24 และ Error)

1.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 51 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง

พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 52 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 51

$$x \text{ หญิง} < \text{ก. ร} = 0.960$$

$$y \text{ หญิง} < \text{ข. ร} = 0.930$$

$$\text{ก. ร} = 0.960$$

$$\text{ค. ร} = 0.930$$

$$\text{ข. ร} = 1.000$$

$$\text{ก. ร} = 1.000$$

$$= \text{ก. ร} = -0.080$$

$$= \text{ข. ร} = 0.010$$

$$\text{ก. ร} = -0.080$$

$$\text{ค. ร} = 0.010$$

$$\text{ข. ร} = 1.000$$

$$\text{ค. ร} = 1.000$$

$$> \text{ก. ร} = -0.250$$

$$> \text{ข. ร} = 0.060$$

$$\text{ก. ร} = -0.250$$

$$\text{ค. ร} = 0.060$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 52

$$x \text{ หญิง} < \text{ก. ร} = 0.990$$

$$y \text{ หญิง} < \text{ข. ร} = 0.980$$

$$\text{ก. ร} = 0.990$$

$$\text{ค. ร} = 0.980$$

$$\text{ข. ร} = 1.000$$

$$\text{ค. ร} = 1.000$$

$$= \text{ก. ร} = 0.060$$

$$= \text{ข. ร} = 0.000$$

$$\text{ก. ร} = 0.090$$

$$\text{ค. ร} = 0.000$$

$$\text{ข. ร} = 1.000$$

$$\text{ค. ร} = 1.000$$

$$> \text{ก. ร} = -0.250$$

$$> \text{ข. ร} = 0.060$$

$$\text{ก. ร} = -0.250$$

$$\text{ค. ร} = 0.060$$

$$\text{ข. ร} = 1.00$$

$$\text{ค. ร} = 1.00$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 51 และ 52 แสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามสุภาพที่เพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อายุน้อยกว่าเป็นคำชุดเดียวกันทั้งหมดไม่ว่าผู้ฟังจะมีสถานภาพอย่างไรก็ตาม รวมไปถึงคำที่เพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่อายุเท่ากันและอายุมากกว่า ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน รู้จักกัน หรือเป็นญาติกัน ก็เป็นคำชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงอายุเท่ากันและอายุมากกว่าที่มีสถานภาพต่ำกว่า และเป็นเพื่อนสนิทด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.96 ถึง 1.00) ส่วนคำที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุเท่ากันและมากกว่า ที่มีสถานภาพสูงกว่า จะเป็นคำต่างชุดกันกับคำที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและหญิง ที่มีอายุเท่ากัน และมากกว่าที่มีสถานภาพเท่ากัน และต่ำกว่า ซึ่งคำที่ใช้ในสถานภาพต่างๆ กัน ดังกล่าวนี้อาจมีบางส่วนหรือคำบางคำ ที่ใช้ร่วมกันบ้าง แต่ไม่มากนัก (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ - 0.06 ถึง - 0.25)

2.) กลุ่มสรรพนามไม่สุภาพ

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยในกลุ่มของคำสรรพนามไม่สุภาพ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ตามความแตกต่างของกลุ่มความสัมพันธ์ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

2.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 53 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 54 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 53

x ช ช	<	ก. r	=	1.000
y ช ช	<	ข. rr	=	1.000
		ก. r	=	1.000
		ค. rr	=	1.000
		ข. r	=	1.000
		ค. rr	=	1.000
=		ก. r	=	1.000
=		ข. rr	=	1.000
		ก. r	=	1.000
		ข. rr	=	1.000
		ข. r	=	1.000
		ค. rr	=	1.00
>		ก. r	=	Error
>		ข. rr	=	Error
		ก. r	=	Error
		ค. rr	=	Error
		ข. r	=	Error
		ค. rr	=	Error

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 54

x ช ญ	<	ก. r	=	1.000
y ช ญ	<	ข. rr	=	1.000
		ก. r	=	1.000
		ค. rr	=	1.000
		ข. r	=	1.000
		ค. rr	=	1.000
=		ก. r	=	1.000
=		ข. rr	=	1.000
		ก. r	=	1.000
		ข. rr	=	1.000
		ข. r	=	1.000
		ค. rr	=	1.000
>		ก. r	=	Error
>		ข. rr	=	Error
		ก. r	=	Error
		ค. rr	=	Error
		ข. r	=	Error
		ค. rr	=	Error

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 53 และ 54 แสดงให้เห็นว่าคำสรรพนามไม่สุภาพที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังเพศเดียวกันทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุน้อยกว่า และเท่ากันเป็นคำชุดเดียวกันไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) แต่ถ้าผู้ฟังมีอายุมากกว่า ทั้งผู้ฟังเพศชายและหญิง ผู้พูดเพศชายจะไม่ใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเลย ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กันแบบใดก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

2.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 55 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 56 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 55						คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 56							
x	ญ	ช	<	ก. r	=	1.000	x	ญ	ญ	<	ก. r	=	1.000
y	ญ	ช	<	ข. rr	=	1.000	y	ญ	ญ	<	ข. rr	=	1.000
				ก. r	=	1.000					ก. r	=	1.000
				ก. rr	=	1.000					ก. rr	=	1.000
				ข. r	=	1.000					ข. r	=	1.000
				ก. rr	=	1.000					ก. rr	=	1.000
				ก. r	=	1.000					ก. r	=	1.000
				ข. rr	=	1.000					ข. rr	=	1.000
				ก. r	=	1.000					ก. r	=	1.000
				ก. rr	=	1.000					ก. rr	=	1.000
				ข. r	=	1.000					ข. r	=	1.000
				ก. rr	=	1.000					ก. rr	=	1.00
				ก. r	=	Error					ก. r	=	Error
				ข. rr	=	Error					ข. rr	=	Error
				ก. r	=	Error					ก. r	=	Error
				ก. rr	=	Error					ก. rr	=	Error
				ข. r	=	Error					ข. r	=	Error
				ก. rr	=	Error					ก. rr	=	Error

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 55 และ 56 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดเพศหญิงเมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นเพศเดียวกัน ทั้งผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่า และเท่ากัน จะใช้คำสรรพนามไม่สุภาพชุดเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กับผู้ฟังอย่างไรก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 1.00) แต่ผู้พูดเพศหญิงจะไม่เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุมากกว่าด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพเลย ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กันแบบใดก็ตาม (มีค่าความสัมพันธ์เป็น Error)

3.) กลุ่มคำนาม

ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ในกลุ่มของคำนาม เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ตามความแตกต่างของกลุ่มความสัมพันธ์ แสดงตามคู่ความสัมพันธ์ต่างๆ ดังนี้

3.1) เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 57 เพศชาย พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศชาย

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 58 เพศชาย พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ เพศชาย
พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 57

$$\begin{aligned} x \text{ ช ช} &< \text{ก. r} = -0.230 \\ y \text{ ช ช} &< \text{ข. r} = 0.050 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. r} &= -0.230 \\ \text{ค. r} &= 0.050 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 1.000 \\ \text{ค. r} &= 1.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= \text{ก. r} = -0.780 \\ &= \text{ข. r} = 0.600 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. r} &= -0.760 \\ \text{ค. r} &= 0.570 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 1.000 \\ \text{ค. r} &= 1.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} > \text{ก. r} &= 0.980 \\ > \text{ข. r} &= 0.950 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. r} &= 0.940 \\ \text{ค. r} &= 0.880 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 0.990 \\ \text{ค. r} &= 0.980 \end{aligned}$$

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 58

$$\begin{aligned} x \text{ ช ญ} &< \text{ก. r} = -0.190 \\ y \text{ ช ญ} &< \text{ข. r} = 0.040 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. r} &= -0.190 \\ \text{ค. r} &= 0.040 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 1.000 \\ \text{ค. r} &= 1.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= \text{ก. r} = -0.910 \\ &= \text{ข. r} = 0.820 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. r} &= -0.890 \\ \text{ค. r} &= 0.800 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 1.000 \\ \text{ค. r} &= 1.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} > \text{ก. r} &= 0.970 \\ > \text{ข. r} &= 0.950 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ก. r} &= 0.950 \\ \text{ค. r} &= 0.930 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. r} &= 0.990 \\ \text{ค. r} &= 0.980 \end{aligned}$$

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 57 และ 58 แสดงให้เห็นว่าค่านามที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุน้อยกว่าและเท่ากันที่มีสถานภาพสูงกว่า ถึงแม้จะเป็นค่านามชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่อายุน้อยกว่าและเท่ากัน ที่มีสถานภาพเท่ากันสถานภาพต่ำกว่า มีความสนิทสนมกัน รู้จักกัน เป็นญาติหรือคนในครอบครัว แต่คำที่ใช้ไม่ใช่เป็นคำเดียวกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.19 ถึง -0.91) แต่คำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่าเป็นค่านามชุดเดียวกันทั้งหมดไม่ว่าผู้ฟังและผู้พูดจะมีความสัมพันธ์กันแบบใดก็ตาม ซึ่งการใช้ค่านามชุดเดียวกันนี้เรียกผู้ฟังยังพบว่าสามารถใช้เรียกผู้ฟังที่อายุน้อยกว่าและเท่ากัน ที่มีสถานภาพเท่ากัน และสถานภาพต่ำกว่าได้อีกด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.94 ถึง 1.00)

3.2) เมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 59 เพศหญิง พูดกับ เพศชาย เปรียบเทียบกับ เพศหญิง
พูดกับ เพศชาย
คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 60 เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง เปรียบเทียบกับ
เพศหญิง พูดกับ เพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 59						คู่ความสัมพันธ์หมายเลข 60							
x	ญ	ช	<	ก. r	=	- 0.160	x	ญ	ญ	<	ก. r	=	- 0.130
y	ญ	ช	<	ข. rr	=	0.030	y	ญ	ญ	<	ข. rr	=	0.020
				ก. r	=	- 0.160					ก. r	=	- 0.130
				ค. rr	=	0.030					ค. rr	=	0.020
				ข. r	=	1.000					ข. r	=	1.000
				ค. rr	=	1.000					ค. rr	=	1.000
			=	ก. r	=	- 0.530				=	ก. r	=	0.750
			=	ข. rr	=	0.290				=	ข. rr	=	0.570
				ก. r	=	- 0.540					ก. r	=	0.730
				ค. rr	=	0.290					ค. rr	=	0.540
				ข. r	=	1.000					ข. r	=	1.000
				ค. rr	=	1.000					ค. rr	=	1.000
			>	ก. r	=	0.970				>	ก. r	=	0.960
			>	ข. rr	=	0.940				>	ข. rr	=	0.920
				ก. r	=	0.960					ก. r	=	0.953
				ค. rr	=	0.920					ค. rr	=	0.870
				ข. r	=	1.000					ข. r	=	1.000
				ค. rr	=	1.000					ค. rr	=	1.000

จากคู่ความสัมพันธ์หมายเลข 59 และ 60 แสดงให้เห็นว่า คำนามที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่าและเท่ากัน ที่มีสถานภาพสูงกว่า ถึงแม้จะเป็นคำนามชุดเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่า และเท่ากันที่มีสถานภาพเท่ากัน สถานภาพต่ำกว่า มีความสนิทสนมกันรู้จักกัน เป็นญาติกัน หรือเป็นคนในครอบครัว แต่คำที่ใช้ไม่ใช่เป็นคำเดียวกัน (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -0.13 ถึง -0.75) แต่คำที่ใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า เป็นคำนามชุดเดียวกันทั้งหมดไม่ว่าผู้พูดกับผู้ฟังจะมีความสัมพันธ์กันแบบใดก็ตาม ซึ่งการใช้คำนามชุดเดียวกันนี้ ในการเรียกผู้ฟัง ยังพบว่าสามารถใช้เรียกผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่าและเท่ากัน ที่มีสถานภาพเท่ากันและต่ำกว่าได้อีกด้วย (มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.95 ถึง 1.00)

4.) กลุ่มคำบ่งชี้

คำบ่งชี้ที่ใช้เรียกผู้ฟังมีคำเดียวคือ /nih./ ใช้เรียกผู้ฟังในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. เพียงกลุ่มความสัมพันธ์เดียว ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบการเลือกใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังกับกลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ค. จึงมีความสัมพันธ์แบบฝ่ายเดียว ข้างเดียว เมื่อเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนพบว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก. เปรียบเทียบกับกลุ่มความสัมพันธ์ข. และ ค. ต่างกันในอัตราส่วน 43 : 0 นั้นหมายความว่า คำบ่งชี้มีการใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. 100% และไม่มีการใช้เลยในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ค.

จากการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ฟังที่พูดด้วย ซึ่งวิเคราะห์ตามความแตกต่างของตัวแปร โดยศึกษาวิเคราะห์เมื่อกำหนดให้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเปลี่ยนแปลงเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นๆ คือ เพศ อายุ และกลุ่มความสัมพันธ์ เป็นที่ทราบแล้วว่าคำเรียกผู้ฟังที่พูดด้วยมีคำที่ใช้ 4 ประเภท เช่นเดียวกันกับคำเรียกตนเอง คือ คำสรรพนามสุภาพ คำสรรพนามไม่สุภาพ คำนาม และคำบ่งชี้ ซึ่งมีการใช้แตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ คือ เพศ อายุ และกลุ่มความสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถสรุปความสัมพันธ์ของคำเรียกขานกับปัจจัยต่างๆ ได้ดังนี้

1.) เพศ

ความแตกต่างกันของเพศผู้ฟังมีผลต่อการเลือกคำเรียกขานมากกว่าเพศของผู้พูด อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้หมายความว่าเพศของผู้พูดจะไม่มีผลต่อการเลือกเลย

คำสรพนามสุภาพ เมื่อเพศของผู้พูดต่างกันค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง นั้นหมายความว่า เพศชายและเพศหญิงเรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงด้วยคำสรพนามสุภาพ แต่เมื่อศึกษาเพศของผู้ฟังต่างกันปรากฏค่าความสัมพันธ์เป็นลบ เมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่า แต่ถ้าผู้ฟังอายุเท่ากัน หรือมากกว่าค่าความสัมพันธ์จะเป็นบวก อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้ว ทั้งเพศหญิงและชายจะใช้คำสรพนามสุภาพเหมือนกัน แต่มีบางคำที่จะใช้เฉพาะกับผู้ฟังเพศชาย หรือบางคำใช้เฉพาะกับผู้ฟังเพศหญิง หรือสรพนามสุภาพบางคำเหมาะสมที่จะใช้ได้ทั้งสองเพศ

คำสรพนามไม่สุภาพ ผู้พูดเพศเดียวกัน มีแนวโน้มใช้คำสรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเพศเดียวกันมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกรเรียกผู้ฟังต่างเพศ และผู้พูดเพศชายใช้คำสรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงมากกว่าที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกผู้ฟังทั้งสองเพศ เมื่อเพศผู้พูดเปลี่ยนไปเรียกผู้ฟังเพศเดียวกันไม่พบว่ามีความแตกต่าง แต่เมื่อเพศผู้ฟังเปลี่ยนไป พบว่าเพศชายและเพศหญิงที่เป็นผู้เรียก เรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงในทิศทางตรงกันข้าม 100% นั้นหมายความว่า คำสรพนามที่ใช้เรียกผู้ฟังเพศชายแตกต่างจากคำเรียกผู้ฟังเพศหญิง

ค่านาม โดยภาพรวมแล้วค่านามใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน คือ ไม่มีการเลือกใช้ตามเพศชัดเจน อาจจะมีการแบ่งแยกเพศในเรื่องของคำเรียกญาติ แต่ก็เป็นกรแบ่งตามความหมายของคำและตามระบบเครือญาติ โดยรวมแล้วสามารถใช้ค่านามเรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงโดยไม่แบ่งแยกเพศ และผู้พูดทั้งเพศชายและหญิงก็เลือกใช้คำนี้เรียกผู้ฟังในทิศทางเดียวกันด้วย

คำบ่งชี้ ในการเรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ผู้พูดเพศชายใช้คำบ่งชี้้น้อยกว่าผู้พูดเพศหญิง แต่ผู้ฟังเพศหญิงจะถูกเรียกด้วยคำบ่งชี้้นมากกว่าผู้ฟังเพศชาย

2.) อายุ

อายุที่ต่างกันของผู้ที่พูดด้วยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน
อธิบายได้ดังต่อไปนี้

คำสรรพนามสุภาพ เมื่อเปรียบเทียบอายุของผู้ฟังที่ต่างกัน ในช่วงอายุน้อยกว่ากับเท่ากัน และน้อยกว่ากับมากกว่า มีการใช้คำสรรพนามสุภาพร่วมกันน้อยมาก และยิ่งไปกว่านั้นก็เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามด้วย นั่นหมายถึงว่าคำสรรพนามสุภาพที่ใช้กับผู้ฟังอายุน้อยกว่าใช้ต่างกันเมื่อเรียกผู้ฟังอายุเท่ากันและมากกว่า ส่วนคำสรรพนามสุภาพที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากัน อาจใช้ร่วมกันได้กับผู้ฟังอายุมากกว่า

คำสรรพนามไม่สุภาพ ใช้เรียกผู้ฟังได้ในช่วงอายุน้อยกว่าถึงเท่ากัน ทำให้เมื่อเปรียบเทียบผู้ฟังอายุน้อยกว่ากับเท่ากัน จึงมีความสัมพันธ์กัน 100% แต่ไม่เหมาะที่จะใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่า ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังในช่วงอายุมากกว่ากับช่วงอายุอื่น จึงมีความสัมพันธ์เป็น Error คือ ในช่วงอายุน้อยกว่าและเท่ากัน ใช้แบบฝ่ายเดียว ข้างเดียว ในขณะที่ช่วงอายุมากกว่าไม่พบว่ามีการใช้เลย

ค่านาม โดยภาพรวมแล้วจะเห็นว่าค่านามที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่าจะใช้ได้ร่วมกันกับผู้ฟังอายุเท่ากัน ส่วนคำที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่าต่างจากคำที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่า และคำที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันก็ต่างจากคำที่ใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่าด้วย จะสังเกตเห็นว่าเมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่าหรืออายุเท่ากัน จะใช้ชื่อในการเรียกเช่นเดียวกันทำให้มีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน แต่เมื่อผู้ฟังอายุมากกว่าคำที่ใช้จะเป็นคำเครือญาติ ทำให้แตกต่างไปจากกลุ่มผู้ฟังอายุน้อยกว่า และเท่ากันอย่างชัดเจน

คำบ่งชี้ พบการใช้เรียกผู้ฟังในช่วงอายุน้อยกว่าและเท่ากันเท่านั้น ส่วนในช่วงอายุมากกว่าไม่มีการใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟัง ทำให้คำบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเมื่อเปรียบเทียบผู้ฟังอายุน้อยกว่ากับเท่ากัน แต่อายุมากกว่าไม่มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุใดๆ เลย

3.) ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

แม้กลุ่มความสัมพันธ์ที่ต่างกัน จะทำให้ค่าความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่สำคัญกว่า คือ อายุกับเพศ อย่างไรก็ตามกลุ่มความสัมพันธ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการเลือกใช้คำเรียกขานต่างกัน ดังนี้

คำสรรพนามสุภาพ การเลือกคำสรรพนามสุภาพเรียกผู้ฟัง กลุ่มความสัมพันธ์ ก. ใช้ได้ร่วมกันกับกลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ค. แต่มีปัจจัยอายุมากำหนดอีกปัจจัยหนึ่งคือ ใช้เฉพาะเมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่าเท่านั้น เมื่อผู้ฟังอายุเท่ากัน และมากกว่า กลับใช้คำสรรพนามสุภาพในทิศทางตรงกันข้ามในแต่ละกลุ่มความสัมพันธ์ เพราะอายุเป็นปัจจัยสำคัญกว่า ไม่ว่าผู้ฟังจะอยู่ในกลุ่มความสัมพันธ์ใด แต่ถ้าอายุต่างกัน ปัจจัยอายุจะเป็นปัจจัยหลัก ที่จะกำหนดความแตกต่างของการใช้มากกว่ากลุ่มความสัมพันธ์

คำสรรพนามไม่สุภาพ ดังกล่าวแล้วว่าปัจจัยอายุสำคัญกว่าปัจจัยกลุ่มความสัมพันธ์ จะเห็นว่าคำสรรพนามไม่สุภาพไม่เหมาะที่จะใช้ในผู้ฟังอายุมากกว่า แต่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน ทำให้ค่าความสัมพันธ์ของกลุ่มความสัมพันธ์ในช่วงอายุดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน 100% เนื่องจากทุกกลุ่มความสัมพันธ์มีการใช้คำนี้ในทั้งสองช่วงอายุ แต่ไม่พบว่ากลุ่มความสัมพันธ์ใดๆ มีความสัมพันธ์กันเลย เมื่อผู้ฟังอายุมากกว่าเพราะไม่มีการใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังอายุมากกว่านั่นเอง

คำนาม ในกลุ่มความสัมพันธ์ต่างๆ ในกลุ่มผู้ฟังอายุมากกว่ามีความสัมพันธ์กันสูง เพราะในช่วงอายุดังกล่าวมีการใช้คำนามเรียกผู้ฟังมากในทุกกลุ่มความสัมพันธ์ และในช่วงอายุน้อยกว่าและเท่ากันก็พบมีการใช้คำนามด้วยเช่นกัน แต่คำที่ใช้ต่างกัน โดยภาพรวมจะเห็นว่ากลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ค. คือ เมื่อพูดกับบุคคลสถานภาพเท่ากัน คนรู้จักกัน ญาติ เพื่อน คนในครอบครัว คนสถานภาพต่ำกว่า มีการใช้คำนามร่วมกันในกลุ่มความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ซึ่งแตกต่างไปจากคำนามที่ใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. คือ พูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และคนแปลกหน้า

คำบ่งชี้ เป็นคำที่แสดงถึงความตั้งใจในการตัดสินใจ หรือตัดสินใจความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง เมื่อผู้ฟังเป็นคนแปลกหน้า ดังนั้นจึงพบการใช้คำบ่งชี้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. เพียงกลุ่มความสัมพันธ์เดียว เพราะเป็นกลุ่มความสัมพันธ์ที่พูดกับคนแปลกหน้า ส่วนในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ค. ไม่พบการใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังแต่อย่างใด

6.3 การใช้คำเรียกขาน

ในหัวข้อที่ 6.1 เป็นการวิเคราะห์คำเรียกขานโดยอาศัยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ เมื่อศึกษาว่าคำกลุ่มใดสามารถใช้อย่างมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไรเมื่อตัวแปรต่างกัน ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงการใช้คำเรียกขานโดยอาศัยข้อมูลจากคะแนนที่นับได้จากแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความนิยมในการเลือกใช้ว่าคำเรียกขานกลุ่มใดเหมาะสมมากที่สุด และเหมาะสมรองลงมา เมื่อใช้ในสถานการณ์ต่างๆ กัน และปัจจัยที่กำหนดการเลือกคำเรียกขานต่างกัน โดยวิธีการศึกษากระทำโดยการแปรค่าคะแนนดิบที่ได้จากการนับการเลือกใช้คำเรียกขาน เป็นระดับคะแนน โดยให้คะแนนสำหรับกลุ่มคำที่มีการเลือกใช้มากที่สุด ในผู้พูดเพศหนึ่ง พูดยกกับผู้ฟังในช่วงอายุและสถานการณ์หนึ่งให้ระดับคะแนนเป็น 5 คะแนน กลุ่มคำที่มีการเลือกใช้น้อยรองลงมาให้ระดับคะแนนลดหลั่นกันไปตามลำดับดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	นิยมใช้มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	นิยมใช้มาก
3 คะแนน	หมายถึง	นิยมใช้ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	นิยมใช้น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	นิยมใช้น้อยมาก
0 คะแนน	หมายถึง	ไม่นิยมใช้

ดังที่ได้แบ่งกลุ่มคำเรียกขานเป็น 4 กลุ่ม คือ คำสรรพนามสุภาพ คำสรรพนามไม่สุภาพ คำนาม และคำบ่งชี้ ซึ่งจะศึกษาต่อไปตามกลุ่มคำดังกล่าว ผลระดับคะแนนทั้งหมดจะนับรวมเป็นคะแนนรวมเพื่อดูว่าคำกลุ่มใด นิยมใช้มากที่สุด นิยมใช้มาก นิยมใช้ปานกลาง นิยมใช้น้อย และไม่นิยมใช้ในปัจจัยที่ต้องการศึกษาทั้ง 3 ปัจจัยคือ เพศ แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง อายุแบ่งเป็นอายุน้อยกว่าเท่ากันและมากกว่าและสถานการณ์แบ่งเป็นกลุ่มความสัมพันธ์ ก. เมื่อพูดกับผู้มี

สถานภาพสูงกว่า พระสงฆ์ คนแปลกหน้า กลุ่มความสัมพันธ์ ข. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน คนรู้จักกันญาติ คนในครอบครัว และกลุ่มความสัมพันธ์ ค. เมื่อพูดกับคนสถานภาพต่ำกว่า เพื่อนสนิทระดับคะแนนของการเลือกใช้คำเรียกขานทั้งคำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย แสดงในตารางที่ 13 และผลสรุปของระดับคะแนนรวม แสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 13 สรุปคะแนนการเลือกใช้คำเรียกขานตามการจัดแบ่งกลุ่มคำเป็นระดับคะแนน

เพศ		ผู้เรียก	ชาย												หญิง												หญิง											
		ผู้ฟัง	ชาย						หญิง						ชาย						หญิง																	
อายุ			น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า		น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า		น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า		น้อยกว่า		เท่ากัน		มากกว่า													
	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด	ก	ข	ค	ด										
กลุ่มความสัมพันธ์																																						
คำที่ใช้เรียก																																						
1. คำเรียกตนเอง																																						
1.1 สรรพนามสุภาพ	3	1	0	5	5	1	0	5	5	1	0	5	5	1	5	2	1	1	5	5	2	5	5	3	1	1	5	5	5									
1.2 สรรพนามไม่สุภาพ	1	2	5	1	3	5	0	1	2	1	3	5	0	1	3	1	1	5	1	3	5	0	1	1	1	5	1	3	5									
1.3 คำนำ	5	5	2	1	1	1	1	1	1	5	5	2	1	1	1	5	5	2	1	2	1	0	1	1	5	3	1	2	1									
1.4 คำบ่งชี้	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0									
2. คำเรียกผู้พูดด้วย																																						
1.1 สรรพนามสุภาพ	5	4	5	5	3	1	4	0	1	5	5	5	5	3	1	4	0	1	5	4	5	5	2	1	4	1	1	5	4									
1.2 สรรพนามไม่สุภาพ	1	1	5	2	2	5	0	0	1	1	1	5	1	1	5	0	0	1	1	5	1	1	5	0	0	1	1	5	0									
1.3 คำนำ	2	5	4	4	5	3	5	5	5	2	5	5	5	5	3	5	5	5	3	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5									
1.4 คำบ่งชี้	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0									

ตารางที่ 14 แสดงผลรวมของระดับคะแนนตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกงาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกงาน	คะแนนรวม	เพศ						อายุ			กลุ่มความสัมพันธ์		
		ชาย		รวม	หญิง		รวม	<	=	>	ก	ข	ค
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม						
					หญิง								
1. คำเรียกตนเอง	122	30	29	59	31	32	63	16	46	60	48	44	30
		20	23	43	16	18	34	31	37	9	8	22	47
		18	18	36	18	19	37	49	14	10	23	30	17
		0	1	1	1	1	2	0	3	0	3	0	0
2. คำเรียกผู้ที่พูดด้วย	114	28	29	57	28	29	57	56	35	23	56	30	28
		17	15	32	15	15	30	28	30	4	9	9	44
		38	40	78	41	39	80	48	53	57	47	60	51
		2	2	4	2	2	4	3	5	0	7	0	1

จากตารางแสดงผลสรุปของระดับคะแนนของการเลือกใช้คำเรียกขานทำให้เราทราบว่าคำเรียกขานมีการนิยมใช้ต่างๆ กันตามตัวแปรที่ต่างกัน ดังนี้

6.3.1 คำเรียกตนเอง อธิบายจากตารางที่ 14 โดยการอ่านค่าผลคะแนนรวม อธิบายตามกลุ่มคำดังต่อไปนี้

6.3.1.1 คำสรรพนามสุภาพ เป็นกลุ่มคำที่นิยมใช้เรียกตัวเองมากที่สุด มีผลรวมของระดับคะแนน 122 คะแนน โดยการใช้ในความแตกต่างของปัจจัยต่างๆ มีดังนี้

1.) เพศ เพศชายและเพศหญิงเลือกใช้คำสรรพนามสุภาพแทนตัวเอง ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ทั้งการพูดกับผู้ฟังทั้งเพศหญิงและเพศชาย คือ 59 และ 63 คะแนน

2.) อายุ คำสรรพนามสุภาพเลือกใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่ามากที่สุด คือ 60 คะแนน ใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากันปานกลาง คือ 46 คะแนน และใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่าน้อยที่สุดคือ 16 คะแนน

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำสรรพนามสุภาพเลือกใช้เมื่อพูดในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. มากที่สุด 48 คะแนน ใช้เมื่อพูดในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. ปานกลางคือ 44 คะแนน และใช้เมื่อพูดในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. น้อยที่สุดคือ 30 คะแนน

ดังนั้นสามารถจับคู่ตัวแปรที่มีระดับคะแนนอยู่ในระดับเดียวกันได้ คือ คำสรรพนามสุภาพผู้พูดเพศชายและหญิงนิยมใช้มากที่สุดเมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศหญิงและเพศชาย อายุมากกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก. มากที่สุด นิยมใช้ปานกลาง เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ข. และนิยมใช้น้อยที่สุดเมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุน้อยกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ค.

6.3.1.2 คำสรรพนามไม่สุภาพ เป็นกลุ่มคำที่นิยมใช้เรียกตัวเองปานกลาง รองจากคำสรรพนามสุภาพมีผลรวมของระดับคะแนน 77 คะแนน ซึ่งใช้ในความแตกต่างของปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.) เพศ เพศชายมีแนวโน้มเลือกใช้คำสรรพนามไม่สุภาพแทนตัวเองมากกว่า เพศหญิง คือ 43 คะแนน สำหรับเพศชาย และ 34 คะแนน สำหรับเพศหญิง

2.) อายุ คำสรรพนามไม่สุภาพเลือกใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากันมากที่สุด 37 คะแนน ใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่าปานกลาง คือ 31 คะแนน และใช้เมื่อพูดกับผู้ที่มีอายุมากกว่า น้อยที่สุด คือ 9 คะแนน

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำสรรพนามไม่สุภาพใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. มากที่สุด 47 คะแนน ใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. ปานกลาง คือ 22 คะแนน และใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. น้อยที่สุด 8 คะแนน

ดังนั้น สรุปการเลือกใช้โดยการจับคู่ตัวแปรที่มีระดับคะแนนใกล้เคียงหรืออยู่ในระดับเดียวกัน คือ คำสรรพนามไม่สุภาพผู้พูดเพศชายและหญิงนิยมใช้เมื่อพูดกับเพศชายและหญิงอายุเท่ากันในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. มากที่สุด นิยมใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุน้อยกว่ากลุ่มความสัมพันธ์ ข. ปานกลาง และนิยมใช้เมื่อพูดกับเพศชายและหญิงอายุมากกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก. น้อยที่สุด

6.3.1.3 คำนาม เป็นกลุ่มคำที่นิยมใช้เรียกตนเองในระดับปานกลางใกล้เคียงกับคำสรรพนามไม่สุภาพ คือ 73 คะแนน แต่ใช้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟัง ในช่วงอายุและสถานการณ์ต่างจากคำสรรพนามไม่สุภาพ ดังนี้

1.) เพศ ผู้พูดเพศชายและหญิงใช้คำสรรพนามเรียกตัวเองใกล้เคียงกัน คือ 36 และ 37 คะแนน

2.) อายุ คำนามนิยมใช้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศชายและหญิงอายุน้อยกว่า มากที่สุด 49 คะแนน นิยมใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากันปานกลาง คือ 14 คะแนน และนิยมใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่าใกล้เคียงกับผู้ฟังอายุเท่ากัน แต่มีคะแนนน้อยกว่าคือ 10 คะแนน

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำนามใช้เมื่อพูดในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. มากที่สุด คือ 30 คะแนน ใช้เมื่อพูดในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. ปานกลาง คือ 26 คะแนน และใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. น้อยที่สุด คือ 17 คะแนน

ดังนั้นสามารถจับคู่ตัวแปรที่มีระดับคะแนนอยู่ในระดับเดียวกันเพื่อหาความนิยมในการใช้คำนามเรียกตัวเองได้ คือ ผู้พูดเพศชายและเพศหญิงนิยมใช้คำนามเรียกตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศหญิงและเพศชาย อายุน้อยกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ข. มากที่สุด นิยมใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก. ปานกลาง และนิยมใช้เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุมากกว่ากลุ่มความสัมพันธ์ ค. น้อยที่สุด

6.3.1.4 คำบ่งชี้ เป็นคำที่นิยมใช้เรียกตัวเองน้อยที่สุด คือ 3 คะแนน และใช้เรียกตัวเองเมื่อพูดในปัจจัยที่ต่างกัน ดังนี้

1.) เพศ เพศชายใช้คำนี้เรียกตัวเองน้อยมาก มีระดับคะแนนเพียง 1 คะแนน แต่เพศหญิงใช้มากกว่าคือ 2 คะแนน แต่เพศผู้ฟังที่ต่างกัน ไม่มีการใช้เรียกตัวเองที่แตกต่างกันมากนัก

2.) อายุ คำบ่งชี้ทุกคะแนนที่มีใช้เรียกตนเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุเท่ากัน เท่านั้น มี 3 คะแนน

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำบ่งชี้ใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. เพียงกลุ่มความสัมพันธ์เดียวเท่านั้น มีระดับคะแนน 3 คะแนน

ดังนั้นสามารถจับคู่ตัวแปรที่มีคะแนนอยู่ในระดับเดียวกันเพื่อหาความนิยมได้ว่า คำบ่งชี้นิยมใช้เรียกตนเองเมื่อผู้พูดเป็นเพศหญิงพูดกับเพศผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก. มากที่สุด เมื่อผู้พูดเป็นเพศชายพูดกับเพศหญิงอายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก. นิยมในอันดับรองลงมา และไม่พบว่ามีการใช้เมื่อผู้พูดเป็นเพศชาย พูดกับเพศเดียวกัน ในทุกช่วงอายุและสถานการณ์

6.3.2 คำเรียกผู้ที่พูดด้วย (ผู้ฟัง) อธิบายตามกลุ่มคำที่ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วยดังนี้

6.3.2.1 คำสรรพนามสุภาพ เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ที่พูดด้วยโดยนิยมใช้มากรองจากคำนาม (จะกล่าวต่อไปใน 6.3.2.3) มีคะแนน 114 คะแนน ซึ่งใช้ต่างกัน ตามปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1.) เพศ ผู้พูดเพศชายกับเพศหญิงเลือกใช้คำสรรพนามสุภาพเท่ากัน คือ 57 คะแนน และเมื่อเพศผู้พูดต่างกันระดับคะแนนก็ยังคงใกล้เคียงกัน ดังนั้นผู้พูดเพศชายและเพศหญิงใช้คำสรรพนามสุภาพเรียกผู้ฟังเพศชายและเพศหญิงในอัตราที่ใกล้เคียงกัน
- 2.) อายุ คำสรรพนามสุภาพนิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่ามากที่สุด คือ 56 คะแนน นิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันปานกลางคือ 35 คะแนน และนิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่าน้อยที่สุดคือ 23 คะแนน
- 3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำสรรพนามสุภาพนิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. มากที่สุด คือ 56 คะแนน นิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. ปานกลาง 30 คะแนน และนิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. ในอันดับรองลงมาคือ 28 คะแนน

ดังนั้น สามารถจับคู่ตัวแปรที่มีระดับคะแนนใกล้เคียงกันเพื่อหาความนิยมของการใช้คำสรรพนามเรียกผู้ที่พูดด้วยได้ดังนี้คือ ผู้พูดทั้งเพศชายและหญิงพูดกับผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุต่ำกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ก. นิยมใช้มากที่สุด เมื่อพูดกับผู้ฟังเพศชายและเพศหญิง อายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ข. ปานกลาง และนิยมใช้น้อย เมื่อพูดกับผู้ฟังทั้งเพศชายและหญิง อายุมากกว่ากลุ่มความสัมพันธ์ ค.

6.3.2.2 คำสรรพนามไม่สุภาพ เป็นคำเรียกผู้ที่พูดด้วยโดยนิยมใช้ปานกลาง คือ 61 คะแนน ซึ่งใช้แตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.) เพศ เพศชายมีแนวโน้มใช้คำสรรพนามไม่สุภาพ เรียกผู้ฟังเพศเดียวกันมากกว่าเมื่อพูดกับผู้ฟังต่างเพศ คือ 17 คะแนน เมื่อผู้ฟังเป็นเพศชาย และ 15 คะแนน เมื่อผู้ฟังเป็นเพศหญิง ส่วนเพศหญิงใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน คือ 15 คะแนน โดยภาพรวมแล้วเพศชายกับเพศหญิงใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน คือ 32 และ 28 คะแนน

2.) อายุ คำสรรพนามไม่สุภาพนิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันมากที่สุด คือ 30 คะแนน นิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่ามากเป็นอันดับรองลงมาคือ 28 คะแนน แต่นิยมใช้น้อยเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่า คือ 4 คะแนน

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำสรรพนามไม่สุภาพนิยมใช้เรียกผู้ฟังในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. มากที่สุด คือ 44 คะแนน นิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. และ ก. น้อยคือ 9 คะแนน

ดังนั้น สามารถจับคู่ตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำเรียกขานที่มีระดับคะแนนใกล้เคียง เมื่อหาความนิยมในการใช้ได้คือ ผู้พูดเพศชายพูดกับผู้ฟังเพศชายอายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ค. มีความนิยมมากที่สุด ผู้พูดเพศชายนิยมใช้สรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเพศหญิงและผู้พูดเพศหญิงนิยมใช้สรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเพศชาย อายุน้อยกว่าและเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก. และ ข. น้อย และผู้พูดเพศหญิงนิยมใช้คำสรรพนามไม่สุภาพเรียกผู้ฟังเพศเดียวกันอายุน้อยกว่า และเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก. และ ข. น้อยเช่นกัน

6.3.2.3 คำนาม เป็นคำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่นิยมใช้มากที่สุดคือ 158 คะแนน ซึ่งมีการใช้แตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.) เพศ คำนามที่เพศชายและเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังเพศชายไม่ต่างกัน กับที่ใช้เรียกเพศหญิงโดยมีระดับคะแนน 78 และ 80 ตามลำดับ ดังนั้นคำนามที่เพศชายและเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงที่มีการใช้ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

2.) อายุ คำนามนิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุมากกว่ามากที่สุดคือ 57คะแนน นิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันปานกลาง คือ 53 คะแนน และนิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่า น้อยในอันดับรองลงมา 48 คะแนน

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำนามนิยมใช้เรียกผู้ฟังในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. มากที่สุด คือ 60 คะแนน นิยมใช้เรียกผู้ฟังในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. ปานกลาง คือ 5 คะแนน และนิยมใช้เรียกผู้ฟังเมื่อพูดในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. น้อยที่สุด คือ 47 คะแนน

ดังนั้น สามารถจับกลุ่มตัวแปรที่มีคะแนนอยู่ในระดับเดียวกัน เพื่อสรุปความ นิยมการใช้คำนามเรียกผู้ฟังได้คือ ผู้พูดเพศชายและหญิงนิยมใช้คำนามเรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและ หญิงอายุมากกว่ากลุ่มความสัมพันธ์ ข. มากที่สุด นิยมใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุเท่ากัน ใน กลุ่มความสัมพันธ์ ค. ปานกลาง และนิยมใช้เรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงอายุน้อยกว่าในกลุ่มความ สัมพันธ์ ก. น้อย

6.3.2.4 คำบ่งชี้ เป็นคำที่นิยมใช้เรียกผู้ฟังน้อยที่สุด มีระดับคะแนนเพียง 8 คะแนน ซึ่งใช้แตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.) เพศ คำบ่งชี้ที่เพศชายและเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศ หญิงเท่ากัน คือ 4 คะแนน สรุปได้ว่าเพศชายและหญิงใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังทั้งสองเพศเท่ากัน

2.) อายุ คำบ่งชี้ที่นิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุเท่ากันมากที่สุด คือ 5 คะแนน นิยมใช้เรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่าในอันดับรองลงมาคือ 3 คะแนน แต่ไม่นิยมเรียกผู้ฟังอายุมากกว่า

3.) กลุ่มความสัมพันธ์ คำบ่งชี้นิยมใช้เรียกผู้ฟังในกลุ่มความสัมพันธ์ ก. มากที่สุด คือ 7 คะแนน นิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ค. รองลงมาคือ 1 คะแนน และไม่นิยมใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ ข. เลย

ดังนั้น สามารถจับคู่ตัวแปรที่มีระดับคะแนนใกล้เคียงกัน เพื่อสรุปความนิยมในการใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังดังนี้คือ ผู้พูดเพศชายและเพศหญิงนิยมใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิงอายุเท่ากัน กลุ่มความสัมพันธ์ ก. มากที่สุด และนิยมเรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่า กลุ่มความสัมพันธ์ ค. รองลงมา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของคำเรียกขานทั้งสองกลุ่ม คือ คำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ฟังด้วย พบว่า คำที่พบว่านำมาใช้เป็นคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ ได้แก่ คำสรรพนาม คำนาม และคำบ่งชี้ ซึ่งในการเลือกใช้คำแต่ละประเภทมีการใช้อย่างมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการเลือก คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา โดยจากการที่ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว กับการเลือกใช้คำเรียกขาน โดยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า เพศมีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานมากที่สุด ดังตัวอย่างการเลือกใช้คำเรียกขานบางกลุ่มคำ เช่น คำสรรพนามสุภาพ เมื่อต่างเพศกันค่าความสัมพันธ์เป็นลบ คือ มีการใช้ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ปัจจัยที่มีผลรองลงมาคือ อายุ ดังตัวอย่างการเลือกใช้คำเรียกขานบางกลุ่มคำเช่น คำนาม เมื่อหาความสัมพันธ์ในช่วงอายุต่าง ๆ กัน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน แต่ก็มีจำกัดในบางกลุ่มคำ เช่น คำสรรพนามไม่สุภาพ ที่ไม่สามารถใช้อย่างมีความสัมพันธ์กันในทุกช่วงอายุ กล่าวคือ ไม่สามารถใช้คำสรรพนามไม่สุภาพในผู้ฟังอายุมากกว่า แต่สามารถใช้ได้กับผู้ฟังอายุน้อยกว่ากับเท่ากัน ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกคำเรียกขานเป็นอันดับสุดท้าย คือ ความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา การเลือกใช้คำเรียกขานทุกกลุ่มคำในทุกกลุ่มความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ นั้นหมายความว่าคำเรียกขานทุกกลุ่มคำสามารถใช้กระจายได้ทุก ๆ กลุ่มความสัมพันธ์ ผู้พูดจึงพิจารณาปัจจัยความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นอันดับสุดท้าย

ในการศึกษาโดยวิธีสำรวจจะเน้นความนิยมของการเลือกใช้ เพื่อจะดูว่ากลุ่มคำใดนิยมเลือกใช้นาน้อยต่างกันอย่างไร พบว่า คำเรียกตนเองผู้พูดนิยมใช้คำสรรพนามสุภาพมากที่สุด และนิยมใช้คำสรรพนามไม่สุภาพ คำนามและคำบ่งชี้ รองลงมาตามลำดับ ส่วนคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ผู้พูดนิยมเรียกผู้ฟังด้วยคำนามมากที่สุด และนิยมเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามสุภาพ คำสรรพนามไม่สุภาพ และคำบ่งชี้ รองลงมาตามลำดับ

6.4 ความสัมพันธ์ของคำเรียกขาน

ในการวิเคราะห์คำเรียกขานโดยวิธีสหสัมพันธ์เป็นการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติซึ่งจะเป็นที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนและทำให้เราทราบว่าคำเรียกขานมีการใช้สัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดอย่างไรหรือไม่ และเป็นที่น่าสนใจว่าในการเลือกใช้คำเรียกขานจะแตกต่างกันเมื่อความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาแตกต่างกันอีกด้วย เช่น ผู้มีอายุน้อยกว่าหรือมีสถานภาพสูงกว่าเป็นผู้พูดจะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพ และเรียกผู้ฟังที่อายุน้อยกว่าหรือมีสถานภาพต่ำกว่า ด้วยชื่อ หรือคำนำหน้าไม่สุภาพ+ชื่อ หรือสรรพนามไม่สุภาพได้ แต่เมื่อผู้มีอายุน้อยกว่าหรือมีสถานภาพต่ำกว่าเมื่อทำหน้าที่เป็นผู้พูดจะไม่สามารถใช้คำเรียกขานแบบนั้นได้ แต่กลับต้องใช้คำสรรพนามสุภาพหรือชื่อเรียกตัวเอง และใช้คำสรรพนามสุภาพหรือคำเรียกญาติหรือคำบอกอาชีพเรียกผู้ที่มีอายุน้อยกว่า หรือผู้มีสถานภาพสูงกว่า หรือผู้ที่มีความสนิทสนมกัน หรืออยู่ในวัยเดียวกัน จะใช้ชื่อหรือคำสรรพนามไม่สุภาพเรียกตัวเอง และเรียกผู้ฟัง ในขณะที่ผู้ฟังเมื่อทำหน้าที่กลับมาเป็นผู้พูดก็ใช้คำเรียกขานแบบเดียวกัน ดังนั้นนอกจากคำเรียกขานจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่กำหนดแล้ว ในระหว่างคำเรียกขานเอง คือ ระหว่างคำเรียกตนเองกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ก็ยังมีความสัมพันธ์กันอีกด้วย ซึ่งถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง จะศึกษาคำเรียกขานที่มีความสัมพันธ์กันดังกล่าวในหัวข้อต่อไป

6.4.1 ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานตนเอง กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย

6.4.2 ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานตนเองของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกตนเองของ
บุรุษที่ 2

6.4.3 ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย
ของบุรุษที่ 2

6.4.4 ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยกับคำเรียกตนเอง

ในการอธิบายจะใช้ตัวย่อและสัญลักษณ์ ดังนี้

สศ. 1	หมายถึง	คำสรรพนามแสดงความสุภาพบุรุษที่ 1
สศ. 2	หมายถึง	คำสรรพนามแสดงความสุภาพบุรุษที่ 2
สม. 1	หมายถึง	คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพบุรุษที่ 1
สม. 2	หมายถึง	คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพบุรุษที่ 2
ช.	หมายถึง	คำที่ใช้สำหรับเพศชาย
ญ.	หมายถึง	คำที่ใช้สำหรับเพศหญิง
>	หมายถึง	ช่วงอายุมากกว่า
=	หมายถึง	ช่วงอายุเท่ากัน
<	หมายถึง	ช่วงอายุน้อยกว่า

6.4.1 ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย

ในหัวข้อนี้จะศึกษาว่า เมื่อผู้พูดทำหน้าที่เป็นผู้พูดใช้คำเรียกตนเอง
อย่างไร ใช้คำเรียกผู้ที่ตนพูดด้วยอย่างไร จะใช้สัญลักษณ์ในการอธิบายตัวแสดงในตารางที่ 15
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย

คำเรียกตนเอง		คำเรียกผู้ที่พูดด้วย	
(1.)	/khma:t/ สส.1 ช.	< /=>/ บ: ? / สส.1 ช. ญ.	
	/khpom/ สส. 1 ญ.	< /=> คำบอกอาชีพ ช., ญ.	
		< /=> คำนำหน้าแสดงความสุภาพ บ: ? / + คำบอกอาชีพ ช., ญ.	
(2.)	/khma:t/ สส.1 ช.	< mio? สส.2 ช.	
	/ nom / สส.1 ญ.	> คำเรียกญาติ ช., ญ.	
(3.)	/ po: ŋ / สส.1 ช.	> คำเรียกญาติ ช., ญ.	
	/ ni:əŋ / สส.1 ช.		
(4.)	/kɛ: / สส.1 ช., ญ.	= ชื่อ ช., ญ.	
	ชื่อ ช., ญ.	> คำเรียกญาติ ช., ญ.	
(5.)	/ juw:ŋ / สส.1 ช., ญ.	= kwət สส.2 ช., ญ.	
(6.)	/ ?ap / สม.1 ช., ญ.	= /?ɛ:ŋ/ สม.2 ช.	
		= /hw:ŋ/ สม.2 ญ.	
		= คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /?a:/ + ชื่อ ช.	
		= คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /mi:/ + ชื่อ ญ.	
(7.)	คำเรียกญาติ ช., ญ.	< คำสรรพนามในกลุ่ม / po:ŋ/ สส.2 ช.	
		< /ni:əŋ / สส.2 ญ.	
		< ชื่อ ช., ญ.	
		< คำเรียกญาติ ช., ญ.	
(8.)	คำบ่งชี้ ช., ญ.	= คำบ่งชี้ ช., ญ.	

จากตารางที่ 15 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกขานได้ดังนี้

- (1.) เมื่อผู้พูดใช้คำสรรพนามสุภาพบุรุษที่ 1 เรียกตัวเองว่า /khma:t/ สำหรับเพศชาย และ /khnom/ สำหรับเพศหญิง จะใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพบุรุษที่ 2 เรียกผู้ที่พูดด้วย คือคำว่า /|e:ʔ / นอกจากนี้ยังสามารถใช้คำเรียกขานชนิดอื่นได้อีก คือ คำบอกอาชีพ หรือคำนำหน้าแสดงความสุภาพ + คำบอกอาชีพ เรียกผู้ฟังเพศชายและหญิงได้ด้วย
- (2.) เมื่อผู้พูดใช้คำสรรพนามสุภาพบุรุษที่ 1 เรียกตัวเองว่า /khma:t/ สำหรับเพศชาย และ /nom/ สำหรับเพศหญิง (ดูคำอธิบายคำว่า /khma:t/, /khnom/ และ /nom/ ในบทที่ 4 เรื่องคำสรรพนามสุภาพเรียกตนเอง) จะใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพบุรุษที่ 2 คือ คำว่า /niəʔ/ สำหรับเพศชาย หรืออาจใช้คำเรียกญาติสำหรับเรียกเพศชายและเพศหญิงได้
- (3.) เมื่อผู้พูดใช้คำสรรพนามเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพ คำว่า /po:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /ni:əŋ/ สำหรับเพศหญิง จะเรียกผู้ที่พูดด้วยทั้งเพศชายและเพศหญิงด้วยคำเรียกญาติ
- (4.) เมื่อผู้พูดใช้คำสรรพนามเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพ คำว่า /kə: / หรือชื่อใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง จะเรียกผู้ที่พูดด้วยคำ ชื่อ หรือคำเรียกญาติ ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงเช่นเดียวกัน
- (5.) เมื่อผู้พูดใช้คำสรรพนามเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพ คำว่า /jɯ:ŋ/ สำหรับเพศชายและเพศหญิง จะเรียกผู้ที่พูดด้วย ด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพ คำว่า /kwət/

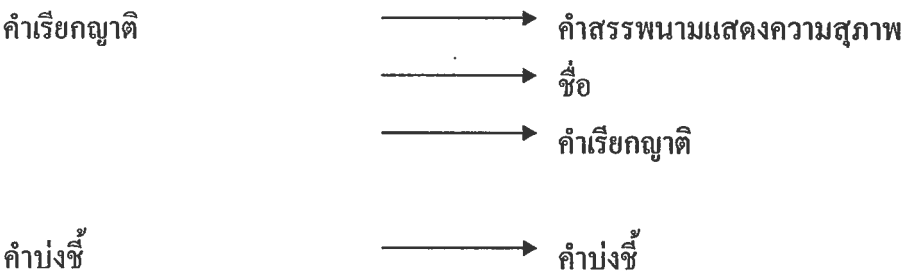
(6.) เมื่อผู้พูดเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ คำว่า /ʔaŋ/ สำหรับเพศชายและเพศหญิง จะเรียกผู้ที่พูดด้วยคำว่า /ʔe:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /ho:ŋ/ สำหรับเพศหญิง นอกจากนี้ยังใช้คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /ʔa:/ + ชื่อ สำหรับเพศชาย และ /mi:/ + ชื่อ สำหรับเพศชายด้วย

(7.) เมื่อผู้พูดเรียกตนเองด้วยคำเรียกญาติ สำหรับเพศชายและเพศหญิง จะเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกญาติ สำหรับเพศชายและเพศหญิงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้จะใช้สรรพนามแสดงความสุภาพในกลุ่ม /po:ŋ/ สำหรับเพศชาย (ดูคำอธิบายสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /po:ŋ/ ในตารางที่ 7) และคำว่า /ni:əŋ/ สำหรับเพศหญิงและอาจใช้ชื่อเรียกผู้ฟัง ทั้งเพศชายและเพศหญิงก็ได้

(8.) เมื่อผู้พูดเรียกตนเองด้วยคำบ่งชี้ จะเรียกผู้ฟังด้วยคำบ่งชี้เช่นเดียวกัน พบในกรณีการสนทนาระหว่างคนแปลกหน้าที่อายุเท่ากันเป็นส่วนใหญ่

สรุปความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองต่อคำเรียกผู้ฟังได้ด้วยได้ดังนี้

6.4.2 ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกตนเอง
ของบุรุษที่ 2

ในหัวข้อนี้จะอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองต่อคำเรียกตนเอง
เมื่อผู้ฟังกลับมาทำหน้าที่เป็นผู้พูด ผู้พูดกลับมาเป็นผู้ฟัง หมายความว่า ในการสนทนาของทั้งสอง
ฝ่าย ต่างฝ่ายต่างเรียกตนเองว่าอย่างไร จะใช้สัญลักษณ์ ← → ในการอธิบาย ดังแสดง
ในตารางที่ 16 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 2

คำเรียกตนเองของบุรุษที่ 1		คำเรียกตนเองของบุรุษที่ 2	
(1.) /khma:t/	สส.1 ช.	< /=>/khma:t	สส.1 ช.
/khnom/, /nom/	สส.1 ณ.	< /=/> /khnom/, /nom/	สส.1 ณ.
(2.) /kv:/	สส.1 ช.,ณ.	= /kv:/	สส.1 ช.,ณ.
(3.) /jw:ŋ/	สส.1 ช.,ณ.	= /jw:ŋ/	สส.1 ช.,ณ.
(4.) /kv:/	สส.1 ช.,ณ.	> คำเรียกญาติ	
/pɔ:ŋ/	สส.1 ช.		
/ni:əŋ/	สส.1 ณ.		
ชื่อ	ช.,ณ.		
(5.) ชื่อ	ช.,ณ.	= ชื่อ	ช.,ณ.
(6.) คำเรียกญาติ	ช.,ณ.	< /kv:/	สส.1 ช.,ณ.
		< /pɔ:ŋ/	สส.1 ณ.
		< /ni:əŋ/	สส.1 ณ.
		< ชื่อ	ช.,ณ.
(7.) /ʔaŋ/	สม.1 ช.,ณ.	= /ʔaŋ/	สม.1 ช.,ณ.
(8.) /ʔaŋ/	สม.1 ช.,ณ.	< /kv:/	สส. ช.,ณ.
		< /pɔ:ŋ/	สส. ช.
		< /ni:əŋ/	สส. ณ.
		< ชื่อ	ช.,ณ.
(9.) คำบ่งชี้	ช.,ณ.	= คำบ่งชี้	ช.,ณ.

จากตารางที่ 16 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 2 ได้ดังนี้

(1.) เมื่อผู้พูดเรียกตนเองด้วยค /khma:t/

สำหรับเพศชาย และคำว่า /khpom/ และ /nom/ สำหรับเพศหญิง ผู้ฟังเมื่อกลับมาทำหน้าที่เป็นผู้พูด ก็จะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพคำว่า /khma:t/ สำหรับเพศชายและ /khpom/ และ /nom/ สำหรับเพศหญิง เช่นเดียวกัน

(2.) เมื่อผู้พูดเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพว่า /kɛ:/ สำหรับเพศชายและเพศหญิง ผู้ฟังที่อยู่ในวัยเดียวกัน ก็จะใช้คำสรรพนามแสดงความสุภาพว่า /kɛ:/ เช่นเดียวกัน

(3.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามสุภาพคำว่า /jɛ:ŋ/ สำหรับทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับวัยเดียวกัน ดังนั้นผู้ฟังเมื่อกลับมาทำหน้าที่เป็นผู้พูดก็จะเรียกตัวเองด้วยคำว่า /jɛ:ŋ/ สำหรับทั้งเพศชายและหญิง เช่นเดียวกัน

(4.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามสุภาพคำว่า /kɛ:/ สำหรับเพศชายและเพศหญิง คำว่า /pɔ:ŋ/ สำหรับเพศชาย คำว่า /ni:ŋ/ สำหรับเพศหญิง หรือใช้ชื่อเรียกตัวเอง มักจะใช้เมื่อพูดกับผู้ที่มีอายุมากกว่า ผู้ฟังเมื่อกลับมาเป็นผู้พูดจะใช้คำเรียกตนเองด้วยคำเรียกญาติ

(5.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยชื่อ ผู้ฟังเมื่อกลับมาเป็นผู้พูดก็จะเรียกตัวเองด้วยชื่อเช่นเดียวกัน สำหรับคนในช่วงอายุเดียวกัน

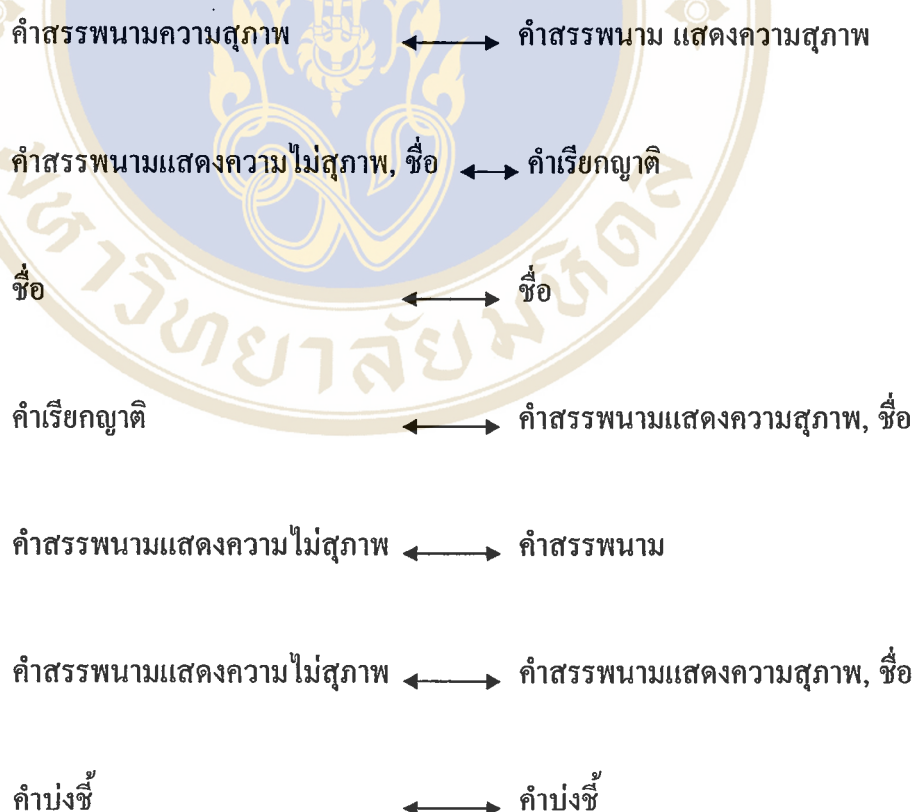
(6.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยคำเรียกญาติ จะเป็นการพูดกับผู้ที่มีอายุน้อยกว่า เมื่อผู้ฟังกลับมาเป็นผู้พูด จะเรียกตัวเองด้วยสรรพนามแสดงความสุภาพ คำว่า /kɛ:/ สำหรับทั้งเพศชายและหญิง คำว่า /pɔ:ŋ/ สำหรับเพศชาย คำว่า /ni:ŋ/ สำหรับเพศหญิงหรืออาจใช้ชื่อเรียกตัวเองก็ได้

(7.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพ คำว่า / ?aŋ / ผู้ฟังเมื่อกลับมาเป็นผู้พูด ถ้าอายุในช่วงวัยเดียวกัน ก็จะเรียกตัวเองว่า / ?aŋ / เช่นเดียวกัน

(8.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพ คำว่า / ?əŋ / ผู้ฟังเมื่อกลับมาเป็นผู้พูด แต่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า จำเป็นต้องเคารพตามความอาวุโส ต้องเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพ คำว่า /kə :/ สำหรับเพศชายและเพศหญิง คำว่า/pə:ŋ/ สำหรับเพศชาย คำว่า /ni:əŋ/ สำหรับเพศหญิง หรืออาจใช้ชื่อก็ได้

(9.) เมื่อผู้พูดเรียกตัวเองด้วยคำบ่งชี้ ย่อมหมายถึงความไม่รู้จักกันหรือพูดกับคนแปลกหน้า หรือไม่แน่ใจในสถานภาพ ผู้ฟังเมื่อกลับมาเป็นผู้พูดก็จะเรียกตัวเองด้วยคำบ่งชี้เช่นกัน

สรุปความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกตนเองของบุรุษที่ 2 ได้ดังนี้

6.4.3 ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 2

ในหัวข้อนี้จะอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยคำต่อคำเรียกผู้ที่พูดด้วย เมื่อผู้ฟังกลับมาทำหน้าที่เป็นผู้พูด และผู้พูดกลับมาเป็นผู้ฟัง คือ ในการสนทนาของทั้งสองฝ่ายต่างฝ่ายต่างเรียกกันว่าอย่างไร จะใช้สัญลักษณ์ $\longleftrightarrow$ ในการอธิบายดังตารางที่ 17 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 2 และคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 1

คำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่บุรุษที่ 2 เรียก		คำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่บุรุษที่ 1 เรียก	
(1.) / ๖ : ? /	สส.2 ช.,ญ.	> /= คำเรียกญาติ < / ? ๕ : ๗ / < / ni : ๑ ๗ / < คำนำน้าแสดงความไม่สุภาพ / ? a : / + < คำสรรพนามแสดงความสุภาพ / pɔ : ๗ / ช. < คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม / pɔ : ๗ / สส.1 ช.	ช.,ญ. สส.2 ช. สส.2 ญ. ช. ช.
(2.) / kwɔt /	สส.2 ช.	= / kwɔt /	สส.2 ช.,ญ.
(3.) / niə ? /	สส.2 ช.	> คำเรียกญาติ	ช.,ญ.
(4.) / ? ๕ : ๗ /	สส.2 ช.	= / ? ๕ : ๗ /	สส.2 ช.
/ hw : ๗ /	สส.2 ญ.	= / hw : ๗ /	สส.2 ญ.
(5.) ชื่อ	ช.,ญ.	> คำเรียกญาติ = ชื่อ	ช.,ญ. ช.,ญ.
(6.) คำเรียกญาติ	ช.,ญ.	< คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม / pɔ : ๗ / สส.2 ช. < / ni : ๑ ? / สส.2 ญ. < คำนำน้าไม่สุภาพ+คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม / pɔ : ๗ / ช. < คำนำน้าแสดงความไม่สุภาพ / ? a : / + ชื่อ ช.	

ตารางที่ 17 (ต่อ)

คำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่บุรุษที่ 2 เรียก ← → คำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่บุรุษที่ 1 เรียก	
(7.) คำบอกอาชีพ ช.,ญ.	< คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /mi:/+ชื่อ ญ. < /hw:ŋ/ สม.2 ญ. < /ʔe:ŋ/ สม.2 ญ. >/= คำเรียกญาติ
	< คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pw:ŋ/ สส.2 ช. < /ni:əŋ/ สส.2 ญ. < ชื่อ ช.,ญ.
	< คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /ʔa:/+ คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pw:ŋ/ ช.
	< คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /ʔa:/+ชื่อ ช.
	< คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /mi:/+ ชื่อ ญ.
(8.) คำบ่งชี้ ช.,ญ.	< /ʔe:ŋ/ สส.2 ช.
	= คำบ่งชี้ ช.,ญ.

จากตารางที่ 17 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 2 ดังนี้

(1.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /|v?/ ผู้พูดจะเรียกผู้ฟังที่อายุมากกว่าหรือเท่ากันด้วยคำเรียกญาติ ในกรณีที่ผู้ฟังอายุน้อยกว่า ผู้พูดสามารถเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกขานได้หลายแบบ คือ คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ /?ε:ŋ/ สำหรับเพศชาย, คำสรรพนามแสดงความสุภาพ /ni:əŋ/ สำหรับเพศหญิง, คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /?a:/ + คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pɔ:ŋ/ สำหรับเพศชาย และคำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pɔ:ŋ/

(2.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /kwət/ ผู้พูดจะเรียกผู้ฟังที่อายุเท่ากันด้วยคำว่า /kwət/ เช่นเดียวกัน

(3.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /ni:ə?/ ผู้พูดจะเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกญาติ สำหรับผู้ฟังที่อายุมากกว่า

(4.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพว่า /?ε:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /hɔ:ŋ/ สำหรับเพศหญิง ผู้พูดก็จะเรียกผู้ฟังที่อายุเท่ากันว่า /?ε:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /hɔ:ŋ/ สำหรับเพศหญิงเช่นเดียวกัน แต่ถ้าผู้ฟังอายุมากกว่าผู้พูดจะเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกญาติ โดยที่ไม่สามารถใช้คำว่า /?ε:ŋ/ หรือ /hɔ:ŋ/ ได้

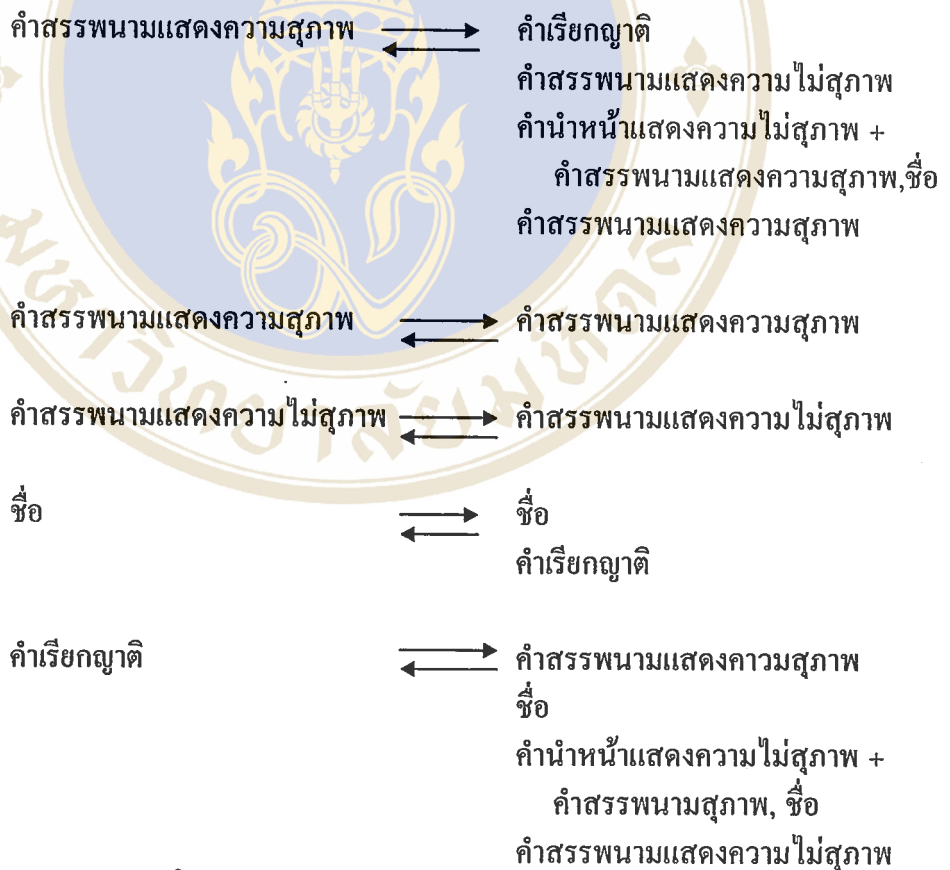
(5.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยชื่อ ผู้พูดจะเรียกผู้ฟังที่อายุเท่ากันด้วยชื่อเช่นเดียวกัน แต่ถ้าผู้ฟังอายุมากกว่า ก็จะเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกญาติ

(6.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำเรียกญาติ มักเป็นการเรียกของผู้ฟังที่อายุน้อยกว่า ผู้พูดจึงสามารถเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกขานหลายแบบ คือ คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pɔ:ŋ/ เพศชาย และ /ni:əŋ/ สำหรับเพศหญิง ชื่อ, คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ + คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pɔ:ŋ/ หรือ + ชื่อ สำหรับเพศชาย และคำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ / mi: / + ชื่อ สำหรับเพศหญิง

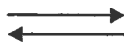
(7.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำบอกอาชีพ ผู้พูดจะเรียกผู้ฟังที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากันด้วยคำเรียกญาติ และสามารถเรียกผู้ที่มีอายุน้อยกว่าได้หลายแบบ คือ คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม /pɔːŋ/ สำหรับเพศชายและ /niːɔŋ/ สำหรับเพศหญิง, ชื่อ คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /ʔaː/+ ชื่อ สำหรับเพศชาย และ / miː / + ชื่อ สำหรับเพศหญิง

(8.) เมื่อผู้พูดถูกเรียกด้วยคำบ่งชี้ข้อมหมายถึงผู้ฟังที่ไม่แน่ใจในความสัมพันธ์และสถานภาพของคู่สนทนา ผู้พูดจะเรียกผู้ฟังด้วยคำบ่งชี้ ภายใต้การตัดสินใจและเหตุผลเดียวกัน

สรุปความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 1 กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วยของบุรุษที่ 2 ได้ดังนี้

คำบอกอาชีพ

คำเรียกญาติ

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ
ชื่อ

คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ +
คำสรรพนามแสดงความสุภาพ, ชื่อ
คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ

คำบ่งชี้

คำบ่งชี้

6.4.4 ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วย กับคำเรียกตนเอง

ในหัวข้อนี้จะอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยที่มีต่อคำเรียกตนเอง เมื่อผู้ฟังทำหน้าที่เป็นผู้พูด จะเรียกตนเองว่าอย่างไร และผู้พูดจะเรียกผู้ฟังว่าอย่างไร คือในวงการสนทนาของทั้งสองฝ่าย ผู้พูดเรียกผู้ฟังอย่างไร และผู้ฟังเรียกตัวเองว่าอย่างไร จะใช้สัญลักษณ์ $\longleftrightarrow$ ในการอธิบาย ดังแสดงในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วย กับคำเรียกตนเอง

คำเรียกผู้ที่พูดด้วย		คำเรียกตนเองของผู้ฟัง	
(1.) / v:ʔ /	สส.2 ช.,ญ.	</=>/khma:t/	สส.1 ช.
		</=>/khnom/, /nom/	สส.1 ญ.
		> /ʔa:n/	สม.1 ช.,ญ.
(2.) /kwət/	สส.2 ช.,ญ.	= /juw:ŋ/	สส.1 ช.,ญ.
(3.) /niəʔ/	สส.2 ช.	< /khma:t/	สส.1 ช.
(4.) /ʔe:ŋ/	สม.2 ช.	= /ʔa:n/	สม.1 ช.,ญ.
/hw:ŋ/	สม.2 ญ.	< /khma:t/	สส.1 ช.
		< /nom/	สส.1 ญ.
		< /pɔ:ŋ/	สส.1 ช.
		< /ni:əŋ/	สส.1 ญ.
(5.) ชื่อ	ช.,ญ.	= ชื่อ	ช.,ญ.
		< /khma:t/	สส.1 ช.
		/nom/	สส.1 ญ.
		/pɔ:ŋ/	สส.1 ช.
		/ni:əŋ/	สส.1 ญ.
(6.) คำเรียกญาติ	ช.,ญ.	> คำเรียกญาติ	
(7.) คำบอกอาชีพ	ช.,ญ.	< /=> คำบอกอาชีพ	ช.,ญ.
		< /khma:t/	สส.1 ช.
		< /nom/	สส.1 ญ.

ตารางที่ 18 (ต่อ)

คำเรียกผู้ที่พูดด้วย		คำเรียกตนเองของผู้ฟัง	
(8.)	คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม	< /khma:t/	สส.1 ช.
	/pɔːŋ/ สส.2 ช.	< /ɲom/	สส.1 ญ.
	/niːɔŋ/ สส.2 ญ.	< /pɔːŋ/	สส.1 ช.
	คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /ʔaː/ +	< /niːɔŋ/	สส.1 ญ.
	คำสรรพนามแสดงความสุภาพกลุ่ม	< ชื่อ	ช.,ญ.
	/pɔːŋ/, ชื่อ ช.		
	คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /miː/ +		
	คำสรรพนามแสดงความสุภาพ		
	/niːɔŋ/, ชื่อ ญ.		
(9.)	คำบ่งชี้	= คำบ่งชี้	

จากตารางที่ 18 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วย กับคำเรียกตนเองได้ดังนี้

- (1.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามสุภาพคำว่า /|ɔːʔ / ผู้ฟังจะเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามสุภาพ คือคำว่า /khma:t/ สำหรับเพศชาย และ /khɲom/, /ɲom/ สำหรับเพศหญิง ถ้าผู้ฟังอายุมากกว่าอาจใช้สรรพนามไม่สุภาพเรียกตัวเองว่า /ʔaŋ/ ก็ได้
- (2.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /kwat/ ผู้ฟังจะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /jwɛːŋ/
- (3.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /niəʔ/ ผู้ฟังจะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามสุภาพว่า /khma:t/

(4.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพว่า /ʔɛ:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /ho:ŋ/ สำหรับเพศหญิง จะเป็นการเรียกของผู้มีอายุมากกว่าและเท่ากัน ผู้ฟังจะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพว่า /ʔaŋ/ ถ้าผู้พูดอายุเท่ากัน แต่ถ้าผู้พูดอายุมากกว่า ผู้ฟังจะเรียกตัวเองว่า /khma:t/, /pɔ:ŋ/ หรือ ชื่อ สำหรับเพศชาย และ /ni:əŋ/, /ŋom/ หรือ ชื่อ สำหรับเพศหญิง

(5.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยชื่อ นั้นหมายถึงว่าผู้ฟังต้องมีอายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ดังนั้นผู้ฟังจะเรียกตัวเองด้วย ชื่อ เช่นเดียวกันถ้าอายุอยู่ในช่วงเดียวกัน แต่ถ้าผู้ฟังอายุน้อยกว่า จะเรียกตัวเองว่า /khma:t/, /pɔ:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /ŋom/, /ni:əŋ/ /pɔ:ŋ/ สำหรับเพศหญิง

(6.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียกญาติ จะหมายถึงว่าผู้ฟังอายุมากกว่าผู้พูด ดังนั้น ผู้ฟังจะเรียกตัวเองด้วยคำเรียกญาติเช่นเดียวกัน

(7.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำบอกอาชีพ ผู้ฟังส่วนมากก็จะเรียกตนเองด้วย คำบอกอาชีพนั้นเช่นกัน แต่ถ้าผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูด จะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามสุภาพ คำว่า /khma:t/ สำหรับเพศชาย และ /ŋom/ สำหรับเพศหญิง

(8.) เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำสรรพนามแสดงความสุภาพในกลุ่ม /pɔ:ŋ/ สำหรับเพศชาย และ /ni:əŋ/ สำหรับเพศหญิง หรือใช้คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /ʔa:/ + คำสรรพนามสุภาพกลุ่ม /pɔ:ŋ/ และชื่อ และคำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ /mi:/ + ชื่อ สำหรับเพศหญิง เรียกผู้ฟังและผู้ฟังจะเรียกตัวเองด้วยคำสรรพนามสุภาพ เพราะเป็นการเรียกของผู้มีอายุมากกว่า หรือมีสถานภาพสูงกว่า โดยจะใช้คำว่า /khma:t/, /pɔ:ŋ/, ชื่อ สำหรับเพศชาย และ ใช้คำว่า /ŋom/, /ni:əŋ/, ชื่อ สำหรับเพศหญิง

(9.) เมื่อผู้พูดใช้คำบ่งชี้เรียกผู้ฟัง ผู้ฟังก็ย่อมใช้คำบ่งชี้เรียกผู้พูดเพราะต่างฝ่ายต่างก็ไม่แน่ใจในสถานภาพของกันและกัน

สรุปความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยกับเรียกตนเอง ได้ดังนี้

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ $\implies$ คำสรรพนามแสดงความสุภาพ

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ $\implies$ คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ

คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ $\implies$ คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ

คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ $\implies$ คำสรรพนามแสดงความสุภาพ

ชื่อ $\implies$ ชื่อ
คำสรรพนามแสดงความสุภาพ

คำเรียกญาติ $\implies$ คำเรียกญาติ

คำบอกอาชีพ $\implies$ คำบอกอาชีพ
คำสรรพนามแสดงความสุภาพ

คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ + $\implies$ คำสรรพนามแสดงความสุภาพ
คำสรรพนามแสดงความสุภาพ,ชื่อ ชื่อ

คำบ่งชี้ $\implies$ คำบ่งชี้

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขาน ทั้ง 4 แบบ พบว่า มีความสัมพันธ์ 2 ประเภท คือ

1. ความสัมพันธ์แบบสมมูล
2. ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล

จากการศึกษาเรื่องการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศัททีย และ อมรา ประสิทธิ์สินธุ์ (2531) ได้แบ่งความสัมพันธ์ของคำเรียกขาน เป็น 3 ประเภท คือ

1. ความสัมพันธ์แบบสมมูล หมายถึง ผู้พูดมองผู้ฟังว่าเท่ากับตน
2. ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ผู้พูดมองว่ามีสถานภาพทางสังคมไม่เท่ากัน
3. ความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ความเท่ากันสูงกว่าต่ำกว่า ไม่มีความเกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามในภาษาเขมรเหนือพบความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขานเพียง 2 แบบเท่านั้น คือ ความสัมพันธ์แบบสมมูล และความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลซึ่งจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์แบบสมมูล

ในภาษาเขมรเหนือพบการใช้คำเรียกขานที่มีความสัมพันธ์กันแบบสมมูล ในความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขานในแต่ละแบบ ดังนี้

(1.1) ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย พบความสัมพันธ์แบบสมมูล ดังนี้

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ → คำสรรพนามแสดงความสุภาพ
 คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ → คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ
 คำบ่งชี้ → คำบ่งชี้

(1.2) ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกตนเอง พบความสัมพันธ์แบบสมมูล ดังนี้

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ	↔	คำสรรพนามแสดงความสุภาพ
ชื่อ	↔	ชื่อ
คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ	↔	คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ
คำบ่งชี้	↔	คำบ่งชี้

(1.3) ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วย กับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย พบความสัมพันธ์แบบสมมูล ดังนี้

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ	↔	คำสรรพนามแสดงความสุภาพ
คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ	↔	คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ
ชื่อ	↔	ชื่อ
คำบ่งชี้	↔	คำบ่งชี้

(1.4) ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วย กับคำเรียกตนเอง พบความสัมพันธ์แบบสมมูล ดังนี้

คำสรรพนามแสดงความสุภาพ	→	คำสรรพนามแสดงความสุภาพ
คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ	→	คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ
ชื่อ	→	ชื่อ
คำเรียกญาติ	→	คำเรียกญาติ
คำบอกอาชีพ	→	คำบอกอาชีพ
คำบ่งชี้	→	คำบ่งชี้

กล่าวโดยสรุปความสัมพันธ์แบบสมมูล จากความสัมพันธ์ทั้ง 4 แบบสามารถอธิบายเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบสมมูล ได้ดังนี้

(1.) คำสรรพนามแสดงความสุภาพ กับคำสรรพนามแสดงความสุภาพเกิดจาก ผู้พูดและผู้ฟังมีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างให้ความเคารพซึ่งกันและกัน แม้ สถานภาพจะต่ำกว่า แต่ปัจจัยอายุที่มากกว่าจะมีผลทำให้ยังคงต้องใช้คำสรรพนามแสดงความ สุภาพอยู่นั่นเอง และผู้มีสถานภาพสูงกว่า อายุมากกว่าเมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าอายุ น้อยกว่า หากต้องการแสดงความสุภาพหรืออยู่ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ จำเป็นต้องใช้ คำสรรพนามแสดงความสุภาพทั้งเรียกตัวเอง และเรียกผู้ที่พูดด้วย

(2.) คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ กับคำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ และการใช้ชื่อกับชื่อ การใช้คำเรียกขานที่มีความสัมพันธ์กันแบบสมมูลของคำเรียกขาน 2 ประเภทนี้สามารถอธิบายร่วมกัน คือ เกิดจากความสนิทสนม ความเป็นเพื่อนสนิทกัน และอายุ อยู่ในช่วงเดียวกัน จึงทำให้อาจไม่ต้องการความสุภาพหรือเป็นทางการต่อกัน ทั้งสองฝ่ายจึงใช้ คำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพหรือชื่อในการเรียกตัวเองและเรียกผู้ที่พูดด้วย คำอธิบายใน หัวข้อนี้รวมความไปถึงการใช้คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ + ชื่อ เรียกกันและกันด้วย

(3.) คำเรียกญาติกับคำเรียกญาติ และคำบอกอาชีพกับคำบอกอาชีพ สามารถ อธิบายความสัมพันธ์แบบสมมูลร่วมกันได้ คือ ในกรณีที่ญาติ ผู้พูดและผู้ฟังมีความสัมพันธ์ หรือเสมือนมีความสัมพันธ์เช่นนั้นจริง เมื่อผู้พูดเรียกผู้ฟังอย่างไร คือ กำหนดความเป็นญาติตาม ความสัมพันธ์จริงญาติอย่างไร ผู้ฟังก็จะเรียกตัวเองตามความสัมพันธ์จริงญาตินั้น ในการใช้คำ บอกอาชีพก็เช่นเดียวกัน ผู้ฟังปฏิบัติงานหรือมีอาชีพเช่นนั้น ถ้าผู้พูดรู้ว่าผู้ฟังดำรงตำแหน่งหรือ อาชีพใด ก็จะใช้คำเรียกขานตามนั้น และขณะเดียวกันผู้ฟังก็จะเรียกตัวเองด้วยอาชีพของตน เช่นกัน ทำให้เป็นการง่ายในการตัดสินใจเลือกคำเรียกขาน โดยไม่ต้องใช้ปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพศ หรือ อายุ มาตัดสินใจเพิ่มขึ้นอีก

(4.) คำบ่งชี้ กับ คำบ่งชี้ การใช้คำบ่งชี้ทั้งสองฝ่ายเป็นตัวอย่างของความ สัมพันธ์แบบสมมูลได้เป็นอย่างดี เพราะเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังที่ไม่รู้จักกัน และอยู่ในช่วงอายุเท่ากัน ย่อมไม่สามารถกำหนดสถานภาพทั้งของตนและของกลุ่มสนทนาได้อย่างชัดเจน จึงไม่ตัดสินใจเลือก ใช้คำเรียกขานคำใดที่จะทำให้เกิดความแตกต่างกันมาใช้ ทำให้ต่างฝ่ายต่างเรียกกัน และเรียก ตนเองด้วยคำบ่งชี้

2. ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล

การศึกษาพบการใช้คำเรียกขานที่มีความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ในความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขานในแต่ละแบบ ดังนี้

(2.1) ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย พบความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ดังนี้

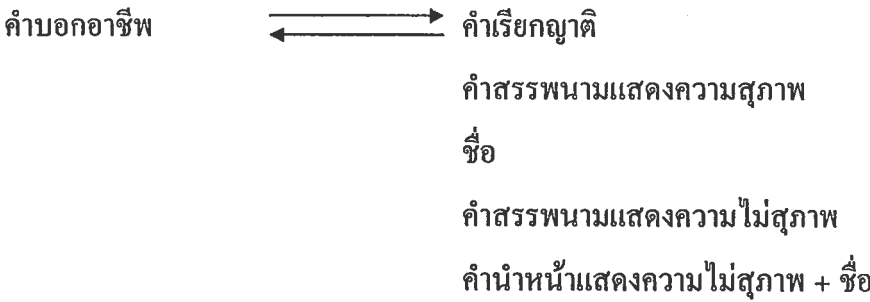

(2.2) ความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองกับคำเรียกตนเอง พบความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ดังนี้

(2.3) ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยกับคำเรียกผู้ที่พูดด้วย พบความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ดังนี้

(2.4) ความสัมพันธ์ของคำเรียกผู้ที่พูดด้วยกับคำเรียกตนเอง พบความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ดังนี้

กล่าวโดยสรุปความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล จากความสัมพันธ์ทั้ง 4 แบบ สามารถอธิบายเงื่อนไขความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ดังนี้

(1) ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลที่เกิดจากเงื่อนไขของสถานภาพที่สูงกว่า-ต่ำกว่า จะมีการใช้คำเรียกขานที่แสดงสถานภาพต่างกัน คือ ความสัมพันธ์ของคำสรรพนามสุภาพ กับคำเรียกญาติ และคำบอกอาชีพ หรือในทางกลับกันคือความสัมพันธ์ระหว่างคำบอกอาชีพกับคำเรียกญาติ คำสรรพนามสุภาพ และคำสรรพนามไม่สุภาพ เนื่องจากความมีสถานภาพที่แตกต่างกันอีกฝ่ายหนึ่งที่สถานภาพสูงกว่า และไม่จำเป็นต้องให้ความเคารพหรือไม่ต้องการความสุภาพต่อผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า สามารถใช้คำสรรพนามไม่สุภาพ คำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ+ชื่อ หรือ ชื่อ เรียกผู้ฟังได้แต่ผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า จำเป็นต้องแสดงความเคารพและความสุภาพต่อผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า จึงต้องใช้คำสรรพนามสุภาพ คำเรียกญาติ คำบอกอาชีพ เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า รวมถึงใช้เรียกตัวเองด้วย

(2.) ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลที่เกิดจากเงื่อนไขของอายุ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของผู้มีอายุมากกว่ากับน้อยกว่า คือ ความสัมพันธ์ของคำเรียกญาติ กับคำสรรพนามสุภาพ, คำสรรพนามไม่สุภาพ, ชื่อ และคำสรรพนามแสดงความไม่สุภาพ กับคำสรรพนามแสดงความสุภาพ ความสัมพันธ์ของคำเหล่านี้แตกต่างกันที่อายุ ผู้ที่มีอายุมากกว่าสามารถเรียกตนเองด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพหรือคำเรียกญาติ ได้ แต่ผู้มีอายุน้อยกว่าจะใช้คำเรียกญาติเรียกผู้ที่มีอายุมากกว่าและใช้คำสรรพนามแสดงความสุภาพ หรือชื่อแทน

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่าความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วยมีความสัมพันธ์กัน 2 แบบ คือ ความสัมพันธ์แบบสมดุล ซึ่งถูกกำหนดเงื่อนไขความสมดุลด้วยความเท่าเทียมกัน ทั้งสถานภาพทางสังคมและอายุที่เท่ากันรวมถึงความสนิทสนม และความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย ซึ่งแตกต่างจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล ซึ่งถูกกำหนดเงื่อนไขของความไม่สมดุลด้วย สถานภาพทางสังคมที่ต่างกันคือ สถานภาพทางสังคมสูงกว่ากับ สถานภาพทางสังคมต่ำกว่า และความอาวุโส คือ อายุมากกว่า และน้อยกว่า อันเป็นผลให้เกิด ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลขึ้นนั่นเอง

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์สังคม ของ Susan Errvin-Tripp คือ Sociolinguistic Rules ที่กล่าวถึงการเลือกใช้ภาษาตามความแตกต่างทางสังคมคือ กฎการเลือก (Alternation Rules) การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการใช้คำเรียกขานในกลุ่มชาวเขมรเหนือ และผู้วิจัยเองได้มีส่วนร่วมในสถานการณ์จริง คือ ในการใช้ภาษาเขมรเหนือ (กับผู้พูดชาวเขมรเหนือด้วย) จากนั้นจึงนำคำเรียกขานที่พบว่ามีการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มาสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อนำผลมาศึกษาความสัมพันธ์ของคำเรียกขานด้วยวิธีทางสถิติ คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าคำเรียกขานที่ใช้มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร ในตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของกลุ่มชน เมื่อกำหนดให้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเปลี่ยนแปลง และตัวแปรที่เหลือคงที่ ผลที่ได้จะแสดงให้เห็นชัดเจนว่าคำเรียกขานที่ใช้ในแต่ละตัวแปรที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กันในระดับใด ทิศทางใด หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ทำให้สามารถตีความได้ว่าตัวแปรใดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขานมากหรือน้อย หรือตัวแปรใดสำคัญที่สุด และสำคัญในอันดับรองลงมา

7.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เพศมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำเรียกขานมากที่สุด เพราะจากการเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ของคำเรียกขานกลุ่มที่มีการแบ่งแยกเพศอย่างชัดเจน เช่น คำสรรพนามไม่สุภาพ พบว่าค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ 100% นั่นคือมีการใช้ตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง ส่วนอายุมีผลต่อการตัดสินใจเลือกคำเรียกขานในอันดับรองลงมา เพราะจากการเปรียบเทียบเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของช่วงอายุที่แตกต่างกันพบว่าคำเรียกขานบางคำ บางกลุ่มสามารถใช้ได้ในช่วงอายุหนึ่งในขณะเดียวกันก็สามารถใช้ได้อีกช่วงอายุหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน แต่หากช่วงอายุต่างกันมากก็ไม่สามารถใช้ได้ร่วมกัน เช่น คำบางคำสามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่าและเท่ากัน

และอายุเท่ากันสามารถใช้ได้กับอายุมากกว่า แต่คำที่ใช้เมื่อผู้ฟังอายุน้อยกว่าไม่สามารถใช้ได้กับผู้ฟังอายุมากกว่าอย่างเหมาะสมนัก ดังตัวอย่างเช่น การใช้ชื่อเรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่าและเท่ากัน และผู้ฟังอายุเท่ากันกับอายุมากกว่า สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างมีความสัมพันธ์กัน แต่การใช้ชื่อเรียกผู้ฟังอายุน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ฟังอายุมากกว่าพบว่ามีความสัมพันธ์กันน้อย หรือตัวอย่างคำสรรพนามไม่สุภาพ /ʔaŋ/ “กู” ใช้เรียกตัวเองเมื่อพูดกับผู้ฟังอายุน้อยกว่าและเท่ากันได้ แต่ไม่สามารถเรียกตัวเองว่า /ʔaŋ/ เมื่อพูดกับผู้ฟังอายุมากกว่าได้ ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำเรียกขานอันดับสุดท้ายคือความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา เพราะจากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการใช้คำเรียกขานในกลุ่มความสัมพันธ์ที่ต่างกัน พบว่ามีความสัมพันธ์กันในแทบทุกสถานการณ์ กล่าวคือมีคำเรียกขานบางกลุ่มสามารถใช้กระจายได้ทุกกลุ่มความสัมพันธ์ แต่จะมากหรือน้อยต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอายุเป็นสำคัญ โดยอายุจะเป็นตัวบ่งชี้ว่ากลุ่มความสัมพันธ์ใดสามารถใช้คำเรียกขานกลุ่มใดร่วมกับกลุ่มความสัมพันธ์ใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าใช้อยู่ในช่วงอายุใด ดังตัวอย่างการใช้คำนาม เช่น คำเรียกญาติ สามารถใช้เรียกผู้ฟังได้ทั่ว ๆ ไป ในทุกกลุ่มความสัมพันธ์ โดยที่คำเรียกญาติที่บอกถึงผู้ฟังอายุมากกว่า เช่น /bo:ŋ/ “พี่” /pu:/ “น้องชายของพ่อหรือแม่” /paŋ/ “น้องสาวของพ่อหรือแม่” ใช้เรียกผู้ฟังได้ในทุกกลุ่มความสัมพันธ์แต่ต้องเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าเทียบเท่ากับญาติของตน นั่นหมายถึงว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญมากกว่าความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา โดยมีเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกคำเรียกขานของผู้พูดเป็นอันดับแรกนั่นเอง

คำเรียกขานสองประเภทที่ศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้คือ คำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ปัจจัยที่ผู้พูดใช้ตัดสินใจเลือกใช้คำเรียกขานเป็นอันดับแรกคือ เพศ โดยการที่ผู้พูดจะพิจารณาเพศของผู้พูดหรือเพศของผู้ฟังนั้นต้องขึ้นอยู่กับว่าจะใช้คำเรียกขานประเภทใด ถ้าเป็นคำเรียกตนเองผู้พูดจะคำนึงถึงเพศของตนเองมากกว่าเพศของผู้ฟัง จากนั้นจึงพิจารณาช่วงอายุ และความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา ซึ่งต่างจากคำเรียกผู้ที่พูดด้วยผู้พูดจะคำนึงถึงเพศของผู้ฟังมากกว่าเพศของตนเอง จากนั้นจึงพิจารณาช่วงอายุ และความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาดังกล่าว เพราะจากการเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ของคำเรียกตนเองเมื่อเพศผู้พูดเหมือนกัน ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก คือใช้ในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อกำหนดให้เพศผู้พูดต่างกัน ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ คือ มีการใช้ในทิศทางตรงกันข้ามหมายความว่า การใช้คำเรียกตนเองผู้พูดจะคำนึงถึงเพศของตนมากกว่าเพศผู้ฟัง ต่างจากการใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย เมื่อเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์เมื่อกำหนดให้เพศผู้พูดต่างกัน เพศผู้ฟังเหมือนกัน ค่าความสัมพันธ์เป็นบวก คือ มีการใช้ไม่แตกต่างกัน แต่

เมื่อกำหนดให้เพศผู้ฟังต่างกันค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ คือใช้ในทิศทางตรงกันข้ามหรือใช้แตกต่างกันหมายความว่า การใช้คำเรียกผู้ที่พูดด้วย ผู้พูดจะคำนึงถึงเพศผู้ฟังมากกว่าเพศของผู้พูด

การใช้คำเรียกขานเมื่ออายุของผู้ฟังแตกต่างกัน คำเรียกขานทั้งสองประเภท คือ คำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ก็มีการใช้ต่างกันตามความแตกต่างของช่วงอายุเช่นกัน แต่ปัจจัยในเรื่องอายุเป็นปัจจัยสำคัญรองลงมาจากปัจจัยเพศ ดังจะเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน คือ ช่วงอายุน้อยกว่า กับ ช่วงอายุเท่ากัน และช่วงอายุเท่ากันกับช่วงอายุมากกว่า คำเรียกขานอาจใช้ร่วมกันได้ เพราะการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในช่วงอายุดังกล่าว ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นบวกนั่นคือมีการใช้ในทิศทางเดียวกัน แต่หากช่วงอายุห่างกันมาก คือ ช่วงอายุน้อยกว่ากับมากกว่า คำเรียกขานอาจใช้ร่วมกันได้ เพราะการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในช่วงอายุดังกล่าวค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก นั่นคือ มีการใช้ในทิศทางเดียวกัน แต่หากช่วงอายุห่างกันมากคือ ช่วงอายุน้อยกว่า กับมากกว่า คำเรียกขานไม่สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมมากนัก เพราะจากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ นั่นคือ มีการใช้คำเรียกขานในทิศทางตรงกันข้าม หรือไม่สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมนั่นเอง

การใช้คำเรียกขานเมื่อความสัมพันธ์ของกลุ่มคนต่างกัน คำเรียกขานทั้งสองประเภทคือ คำเรียกตนเองและคำเรียกผู้ที่พูดด้วย ก็มีการใช้ต่างกันตามความแตกต่างของความสัมพันธ์ของกลุ่มคนด้วย แต่ปัจจัยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มคนนี้เป็นปัจจัยสำคัญท้ายสุดรองจากปัจจัยเพศและอายุ ดังจะเห็นว่าคำเรียกขานสามารถใช้กระจายได้ในทุกกลุ่มความสัมพันธ์ ไม่จำกัดว่าคำใดใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ใดๆ เพราะจากการเปรียบเทียบกลุ่มความสัมพันธ์ ก. กับ ข. และ ค. และกลุ่มความสัมพันธ์ ข. กับ ค. พบว่ามีคำสรรพนามบางกลุ่ม เช่น คำนาม สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง คือ 100% นั่นหมายความว่า คำเรียกขานสามารถใช้ได้กระจายอย่างไม่จำกัดว่าคำใดต้องใช้ในกลุ่มความสัมพันธ์ใด ต่างจากปัจจัยอายุซึ่งมีการจำกัดบ้างว่าคำใดเหมาะสมกับช่วงอายุใด แต่ปัจจัยเพศเป็นปัจจัยที่จำกัดที่สุดว่าคำเรียกขานคำใดต้องใช้

กับเพศใด คือ มีการแบ่งแยกเพศอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าการพิจารณาเลือกใช้คำเรียกขาน ผู้พูดจะคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ตามลำดับความสำคัญ คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

จากการศึกษาการเลือกใช้คำเรียกขานทั้งสองประเภท คือ คำเรียกตนเอง และคำเรียกผู้ที่พูดด้วย นอกจากจะเลือกใช้คำที่แตกต่างกันตามปัจจัย เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนาที่ต่างกันแล้ว ชนิดของคำก็เป็นอีกกรณีหนึ่งพบว่ามีการเลือกใช้แตกต่างกัน กล่าวคือ มีการเลือกใช้คำต่างชนิดกัน เมื่อพูดกับผู้ฟังต่างอายุกัน เช่น ผู้ใหญ่ หรือผู้มีสถานภาพสูงกว่า จะใช้ชื่อเรียกเด็กหรือผู้มีสถานภาพต่ำกว่า แต่เด็กหรือผู้มีสถานภาพต่ำกว่า แต่เด็กหรือผู้มีสถานภาพต่ำกว่า ไม่สามารถเรียกผู้ใหญ่หรือผู้มีสถานภาพสูงกว่าด้วยชื่อเพียงอย่างเดียวได้ แต่จะใช้คำเรียกญาติที่บอกอายุมากกว่าตน, ตำแหน่ง, คำสรรพนาม + ตำแหน่ง หรือคำเรียกญาติ + ชื่อ แทน หรืออีกในกรณีหนึ่งผู้ใหญ่หรือผู้มีสถานภาพสูงกว่าเรียกเด็กและผู้มีสถานภาพต่ำกว่า ด้วยคำสรรพนามไม่สุภาพ หรือคำนำหน้าแสดงความไม่สุภาพ + ชื่อได้ แต่เด็กและผู้มีสถานภาพต่ำกว่าไม่สามารถใช้คำอย่างเดียวกันนั้นได้ ซึ่งแสดงถึงความมีอำนาจมากกว่านั่นเอง ในขณะเดียวกันกับที่ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงเดียวกันหรือมีสถานภาพเท่าเทียมกันเป็นเพื่อนสนิทกัน สามารถใช้คำเรียกขานประเภทเดียวกัน เช่น ชื่อ หรือคำสรรพนามไม่สุภาพเรียกกันทั้งสองฝ่ายได้ ซึ่งแสดงถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ลักษณะการใช้คำเรียกขานเช่นนี้บ่งบอกให้เห็นชัดเจนว่า การเลือกใช้คำเรียกขานมีปัจจัยที่เรียกว่า “อำนาจ”¹ และ “ความเป็นปึกแผ่น”² เป็นปัจจัยแฝงที่มีความสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง นอกเหนือไปจาก เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

^{1,2} เรียกตาม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541) อ้างถึง Brown and Gillman (1960) คำว่า Power (อำนาจ) และคำว่า Solidarity (ความเป็นปึกแผ่น)

การพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ ปัจจัยหลัก ๆ คือ เพศ อายุ และสถานการณ์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการใช้คำเรียกขานในภาษาอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ กล่าวคือ ภาษาไทย (Palakomkul : 1972) ภาษาพม่า และ ภาษาเวียดนาม (Cooke : 1968) รวมถึงภาษาของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วย เช่น ภาษาไทยโซ่ง (Pengsombat : 1990) โดยในภาษาต่าง ๆ ดังกล่าวมีการพิจารณาปัจจัยในการเลือกใช้คำเรียกขานใกล้เคียงกันกับภาษาเขมรเหนือ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ในแต่ละสังคมที่นำมาพิจารณาในการเลือกใช้คำเรียกขาน เช่น อาชีพ สถานภาพทางสังคม การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น คำที่พบว่านิยมนำมาใช้เป็นคำเรียกขานในทุกภาษาเป็นส่วนใหญ่ คือ คำเรียกญาติ เช่นเดียวกันกับภาษาเขมรเหนือ นอกจากนี้คำที่นิยมใช้เรียกขานกันนอกเหนือจากคำเรียกญาติ คือ คำสรรพนาม คำนาม และคำบ่งชี้ แตกต่างจากการใช้คำเรียกขานในภาษายุโรป เช่น ภาษาฝรั่งเศส (Brown and Gillman : 1960), ภาษาอังกฤษ (Brown and Ford : 1968, Susan Ervin-Tripp : 1972) คือ ในภาษายุโรปนิยมใช้คำสรรพนาม ชื่о และ ตำแหน่งเรียกขานกัน โดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญคือ อำนาจ (Power) และ ความเป็นปึกแผ่น (Solidarity) ตามทฤษฎีของ Brown and Gillman อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าคำที่นิยมใช้เป็นคำเรียกขานเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์กับภาษายุโรปจะใช้แตกต่างกัน เนื่องจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน หรือการใช้คำเรียกขานที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันของภาษาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ด้วยกัน เนื่องจากวัฒนธรรมที่ใกล้ชิดกัน แต่จุดหลักที่เห็นได้ชัดในการใช้คำเรียกขาน คือ มีการใช้ต่างกันตามความแตกต่างทางสังคม ทำให้ในการพิจารณาเลือกใช้คำเรียกขานแตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ ที่ในทุก ๆ ภาษาและทุกวัฒนธรรมต้องคำนึงถึง คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของกลุ่มคนนั้นเอง

7.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องคำเรียกขาน เป็นการศึกษาภาษาที่มีการใช้แตกต่างกันตามความแตกต่างของสังคม โดยในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากภาษาพูดในชีวิตประจำวันในสังคมเขมรเหนือ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสศึกษาภาษาเขมรมาตรฐานจากสื่อต่างๆ เช่น งานวรรณกรรม รายการวิทยุ หรือแม้แต่การใช้ภาษาพูดภาษาเขมรมาตรฐาน ทำให้พบความแตกต่างของการใช้ภาษาที่ใช้อย่างมีความแตกต่างกัน ตามความแตกต่างทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำเรียกขานใน

ภาษาเขมรมาตรฐานมีการใช้คำเรียกขานที่ต่างกันตามความแตกต่างของสังคมเป็นปัจจัยสำคัญ ยิ่งไปกว่านั้นคำเรียกขานในภาษาเขมรมาตรฐานมีความแตกต่างจากคำเรียกขานที่พบในภาษาเขมรเหนืออยู่มาก จึงสมควรมีการศึกษาคำเรียกขาน และการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรมาตรฐาน ว่ามีคำใดบ้างที่ใช้เป็นคำเรียกขานเหมือนหรือต่างจากการใช้ในภาษาเขมรเหนืออย่างไร นอกจากนี้ในการใช้คำเรียกขานมีปัจจัยอื่นๆ ที่น่าสนใจ และมีความสำคัญต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน เช่น การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ อารมณ์ของกลุ่มชนหนา เป็นต้น จึงสมควรจะศึกษาในรายละเอียดต่อไป

บรรณานุกรม

กระสัง, อำเภอ. ข้อมูลพื้นฐานอำเภอกะสัง. ม.ป.ท., 2537.

กัลยา ดิงศภัทย์, ม.ร.ว. และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัย
กรุงรัตนโกสินทร์. งานวิจัยลำดับที่ 20 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ :
โครงการเผยแพร่งานวิจัย, ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

เคื่อน สิงคินา. บทสนทนาภาษาเขมรสุรินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2527.

จารุวรรณ พุ่มพฤษย์. การใช้คำสรรพนามของครูอาจารย์ในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

จุไรรัตน์ หาญไชโยภูมิ, พันตรีหญิง. การใช้คำเรียกขานของข้าราชการทหารบกไทยใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

ทะนัน จันทรพันธ์ และ ชาติไทย พรหมจักรินทร์. พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์) ไทย-อังกฤษ.
โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2521.

บุรีรัมย์, จังหวัด. บุรีรัมย์จำนรรจ. บุรีรัมย์ : บุรีรัมย์การพิมพ์, 2530.

ประกอบ ผลงาม. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, ม.ป.ป.,
2538.

ปริศรา ตันตินาคม. การศึกษาลักษณะการใช้ภาษาไทยของนักจัดรายการวิทยุ. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

พาน สุขพลำ และ สุวิไล เปรมศรีรัตน์. “พิธีไหว้พระจันทร์วันเพ็ญเดือนสิบสองของคนไทย
เชื้อสายเขมร”. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

เมือง เจริญศิริ. “กระสังบ้านเรา”. หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพพระครูประสาน
สังฆกิจ ณ วัดท่าสว่าง อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์ วันที่ 22 พฤษภาคม 2525. บุรีรัมย์ :
บุรีรัมย์การพิมพ์, 2525.

เยาวลักษณ์ กระแสร์สินธุ์. กลวิธีการทำภาษาให้สุภาพในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

วิโรจน์ เอี่ยมสุข. มโหรีเขมร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,
2538.

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. “ความสุภาพในภาษาไทยกรุงเทพฯ”. วัฒนธรรมพื้นบ้าน : ภาษา.
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ., 2536.

สงบ บุญคล้าย. ภาษาเขมรเบื้องต้น. ศูนย์เขมรศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, ม.ป.ป.

สมพร บุญรอด. “ประวัติกระสัง”. หนังสือที่ระลึกงานสถาปนาและฉลองสารตราตั้งสโมสร
โรตารี อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์ (21 ธันวาคม 2539). บุรีรัมย์ : เรวดีการพิมพ์, 2539.

สายรุ่ง จรัสดำรงนิตย์. ลีลาภาษาโฆษณาในวิทยุกระจายเสียง : การวิเคราะห์ตามแนว
ภาษาศาสตร์เชิงสังคม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

สุขุมาวดี จำหิรัญ. ภาษาศาสตร์เชิงสังคม เอกสารคำสอนวิชา LCLG 514 : ภาษาศาสตร์
เชิงสังคม, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล,
2538.

สุภาพร ทินประภา. เอกสารประกอบการสอน ST.201 สถิติธุรกิจ. คณะบริหารธุรกิจ
วิทยาลัยเกษมบัณฑิต. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. “วัฒนธรรมการใช้ภาษาเขมร”. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 4
ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน). สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท.
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ โสภณา ศรีจำปา. การพัฒนาระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย,
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ อรพรรณ ภูอิสระกิจ. ลักษณะและการกระจายของภาษาเขมรถิ่นไทย
อดีต ปัจจุบัน อนาคตของพหุวัฒนธรรมสะกด. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก., 2539.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. ภาษาศาสตร์เชิงสังคม แปลจาก Sociolinguistics : An
Introduction by Peter Trudgill 1974, งานแปลอันดับที่ 109 ของสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ม.ป.ท., 2531.

โสภณา ศรีจำปา. “ระบบคำเครือญาติเวียดนาม” วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 7
ฉบับที่ 1. (มกราคม-กรกฎาคม). สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท,
2531.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อจจรา ภาณุรัตน์ และคณะ. แชนการ์ : ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้,
ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์, 2537.

Brown, Roger and Gilman. Albert “The pronoun of power and solidarity” In Fishman (ed) Readings in The Sociology of Language, 1972.

David Crystal. A dictionary of Linguistics And Phonetics. 3rd ed. Input Ltd. London, 1991.

Dell H. Hymes. The Ethnography of speaking, in Fishman (ed) Readings in the Sociology of Language, 1972.

Ervin-Tripp. Susan M. “An Analysis of the Interaction of Language, Topic and Listener” In Fishman (ed) Readings in the Sociology of Language, 1972.

Ervin-Tripp, Susan M. “Sociolinguistics”, in Fishman Advances in The Sociology of Language Vol.1 The Hague : Mouton, 1971.

Fishman, Joshua A. (ed) Advance in the Sociology of Language Vol.I, II The Hague : Mouton.

Friederike Braun. Terms of Address : Problem of Patterns and usage in various language and cultures. Berlin; New York; Amsterdam : Mouton de Gruyter, 1988.

Jenet Holmes. An Introduction to Sociolinguistics Longman Group UK Limited, New York, 1992.

Kotchakorn Boontiam. Expressive in Northern Khmer. M.A. Thesis in Linguistics. Faculty of Graduate Study. Mahidol University, 1991.

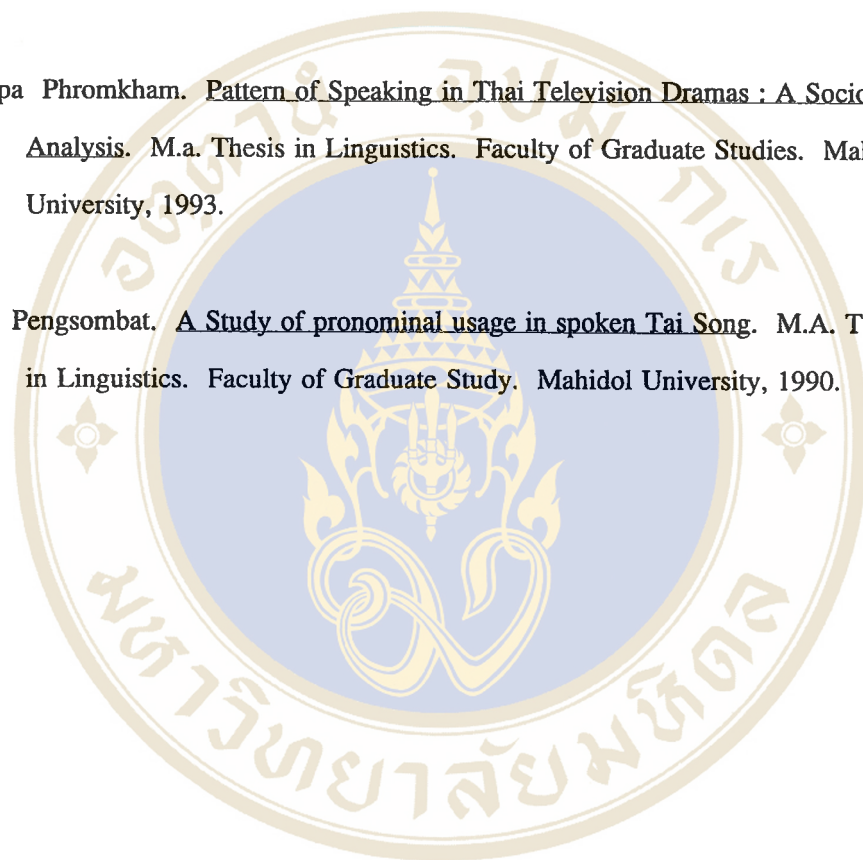
Mohammed Farghal and Abdullah Shakir. “Kin Terms and Titles of Address as Relational Social Honorific in Jordaman Arabic” Anthropological Linguistics. Vol. 36 No.2. Jordan : Yarmouk University, 1994.

Pornpen Sujinpram. Morphemes to clause in Northern Khmer (Surin). M.A. Thesis in Linguistics, Mahidol University. 1989.

Prakorp Phon-ngam. A Phonological Comparison of spoken Central Khmer (Phnom Pehn) and Northern Khmer (Surin). M.A. Thesis in Linguistics. Mahidol University, 1987.

Sirinapa Phromkham. Pattern of Speaking in Thai Television Dramas : A Sociolinguistic Analysis. M.a. Thesis in Linguistics. Faculty of Graduate Studies. Mahidol University, 1993.

Suree Pengsombat. A Study of pronominal usage in spoken Tai Song. M.A. Thesis in Linguistics. Faculty of Graduate Study. Mahidol University, 1990.

1. เพศ.....
2. อายุ.....
(1. น้อยกว่า 2. เท่ากัน 3. อายุมากกว่า)

คำเรียกขานในสถานการณ์ต่าง ๆ

คำเรียกตนเอง (Self-addressing term.)

1. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

2. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

3. เมื่อพูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

4. เมื่อพูดกับคนรู้จักกัน

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

5. เมื่อพูดกับพระสงฆ์ สังฆคฤหัสถ์ เทพเจ้า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

6. เมื่อพูดกับญาติ

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

7. เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

8. เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

9. เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

คำเรียกผู้ที่พูดด้วย (Addressing term)

1. เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

2. เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

3. เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

4. เมื่อพูดกับคนรู้จักกัน

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

5. เมื่อพูดกับพระสงฆ์ สักกดีสีทธิ เทพเจ้า

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

6. เมื่อพูดกับญาติ

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

7. เมื่อพูดกับเพื่อนสนิท

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

8. เมื่อพูดกับคนในครอบครัว

ชาย 1. 2. 3.

หญิง 1. 2. 3.

9. เมื่อพูดกับคนแปลกหน้า

ชาย 1. 2. 3.

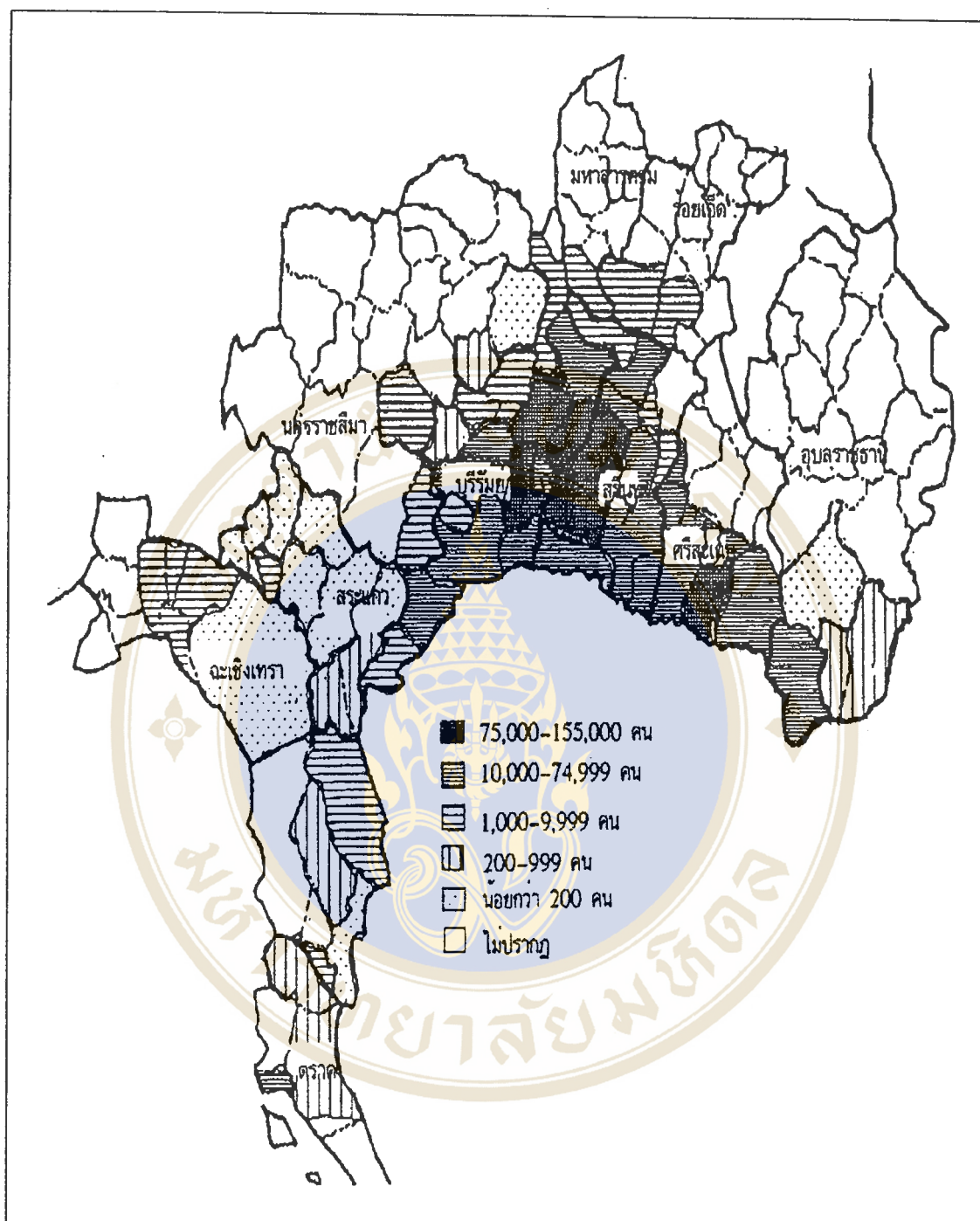
หญิง 1. 2. 3.

แสดงแผนที่บริเวณที่พูดภาษาเขมรในประเทศไทย(เขมรเหนือ)

กัมพูชา(เขมรกลาง) และ เวียดนาม (เขมรใต้)

(สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ อรวรรณ ภู่อิสระกิจ : 2539 ; 10)

การกระจายของประชากรที่พูดภาษาเขมรในอำเภอต่างๆ
ใน 12 จังหวัดในประเทศไทย
(สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ อรพรรณ ภูอิสระกิจ : 2539 ; 19)

Copyright by Mahidol University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสุริยา สอดส่องกฤษ
วัน เดือน ปีเกิด	28 มกราคม 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, พ.ศ.2534-2538 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ดนตรีไทย) มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2538-2541 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
ทุนการศึกษา	ทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ.2540
ตำแหน่งและสถานที่ปฏิบัติงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี